ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Leacock Stephen\Leacock_Stephen-Literarni_poklesky.pdb

PDB Name: Leacock Stephen: Literarni p...
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 11.12.1935
Modification Date: 11.12.1935
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Stephen Leacock
Literární poklesky

KMa Praha, 2000 Translation František Vrba, 2000 ISBN 80-7309-003-1
OCR&kcorrected by ErVin

MOJE FINANČNÍ KARIÉRA

Kdykoli přijdu do banky, dostanu trému. Trémují mě úředníci, trémují mě bankovní přepážky, trémuje mě pohled na peníze, trémuje mě všecko.
V okamžiku, kdy překročím bankovní práh a pokusím se o nějakou finanční transakci, stane se ze mne nepříčetný idiot. Věděl jsem to už předem, ale zvýšili mi gáži na padesát dolarů měsíčně a mne se zmocnil pocit, že ty peníze nepatří nikam jinam než do banky.
Tak jsem se vplížil dovnitř a rozhlédl jsem se plaše po úřednících. Byl jsem přesvědčen, že člověk, který si chce otevřít šekové konto, musí se nutně poradit s bankovním ředitelem.
Přistoupil jsem k přepážce označené "osobní účty".
Účetní byl dlouhý a chladně povznesený nelida. Už sám pohled na něj mě ztrémova1. Promluvil jsem hrobovým hlasem., "Můžu mluvit s ředitelem?" zeptal jsem se a významně jsem dodal: "Důvěrně." Nevím, proč jsem řekl to "důvěrně".
"Zajisté," odpověděl účetní a přivedl ho.
Ředitel byl seriózní a klidný muž. Svíral jsem v kapse svých šestapadesát dolarů, zmačkaných do kuličky.
"Vy jste ředitel?" oslovil jsem ho. Bůh ví, že jsem o tom nijak nepochyboval.
"Ano," přisvědčil.
"Můžu s vámi mluvit," zeptal jsem se, "důvěrně?" Nechtěl jsem to "důvěrně" znovu opakovat, ale když už jsem s ním mluvil, ztratila by bez toho otázka smysl.
Ředitel se na mne podíval znepokojeně. Myslel si, že mu chci odhalit nějaké strašné tajemství.
"Pojďte se mnou!" vybídl mě a zavedl mě do soukromé kanceláře. Otočil klíčem v zámku.
"Tady nás nikdo nemůže rušit," poznamenal, "posaďte se!" Posadili jsme se oba a dívali jsme se jeden na druhého. Nemohl jsem ze sebe vypravit hlásku.
"Vy jste asi od Pinkertonů, ne?" ozval se ředitel.
Usoudil z mého temného chování, že jsem soukromý detektiv. Věděl jsem, co si myslí, a bylo mi z toho ještě hůř.
"Ne, od Pinkertonů ne," odpověděl jsem, jako bych tím naznačoval, že přicházím od konkurenční agentury.
"Abych vám řekl pravdu," pokračoval jsem, jako by mě byl někdo nutil lhát, "nejsem vůbec žádný detektiv. Přišel jsem si k vám otevřít šekové konto. Chtěl bych si ve vaší bance uložit všechny své peníze." Řediteli se zřejmě ulevilo, ale stále se tvářil vážně;
došel k závěru, že jsem syn barona Rothschilda nebo mladý Gould z té milionářské rodiny.
"Nějaké velké konto, předpokládám," poznamenal.
"Dost veliké," špitl jsem, "uložil bych si šestapadesát dolarů teď hned a potom padesát dolarů pravidelně každý měsíc."
Ředitel vstal a otevřel dveře. Zavolal účetního.
"Pane Montgomery," řekl nelaskavě nahlas, - "tenhle pán si otevírá konto, chce složit šestapadesát dolarů. Poroučím se."
Vstal jsem.
V koutě kanceláře zely dokořán velké železné dveře.
"Poroučím se," rozloučil jsem se a vstoupil jsem do trezoru. "Pojďte ven!" vyzval mě ředitel chladně a ukázal mi druhé dveře.
Přistoupil jsem k přepážce osobních účtů a strčil jsem účetnímu kuličku z bankovek s rychlým škubnutím ruky,jako bych prováděl eskamotérský kousek.
V obličeji jsem byl bledý jako smrt.
"Nate," vyhrkl jsem, "uložte to!" Jako bych tónem těch slov vyjadřoval: "Skoncujme tu trapnou záležitost, než si to

zase rozmyslím!" Vzal peníze a dal je jinému úředníkovi.
Dal mi napsat ten obnos na nějaký blanket a podepsat se do nějaké knihy. Nevěděl jsem už, co dělám.
Celá banka mi plavala před očima.
"Je to uloženo?" zeptal jsem se dutým rozechvělým hlasem.
"Je," potvrdil mi účetní.
"Tak bych si chtěl vybrat šek." Zamýšlel jsem si vybrat z vkladu šest dolarů na okamžitá vydání. Někdo mi podal okénkem šekovou knížku a někdo jiný mi začal vysvětlovat, jak se šeky vyplňují. Ti lidé v bance měli zřejmě dojem, že jsem nějaký slabomyslný milionář. Načmáral jsem něco na šek a vrazil ho zpátky úředníkovi. Podíval se na něj.
"Cože? Vy si to zas všechno vybíráte?" podivil se.
Uvědomil jsem si, že jsem místo šesti napsal padesát šest. Ale nebyl jsem už s to rozumně uvažovat. Měl jsem pocit, že se to už nedá vysvětlit. Všichni úředníci přestali psát a pozorovali mě.
Bylo mi už všechno jedno a plácl jsem nazdařbůh:
"Ano, všecko, sakumpak!" "To rušíte celé svoje konto?" "Do posledního centu!" "A nic už si u nás neuložíte?" zavrtěl hlavou ohromený úředník.
"Nikdy!" Svitla mi idiotská naděje. Budou si možná myslet, že mě nějak urazili, když jsem vypisoval šek, a proto že jsem změnil své rozhodnutí. Zoufale jsem se snažil vypadat jako strašný prudina a nedůtklivec.
Úředník se chystal vyplatit mi peníze.
"V čem to chcete?" zeptal se.
"Co?" "V čem to chcete?" "Aha," pochopil jsem, co myslí, a odpověděl jsem bez rozmýšlení: "V padesátidolarovkách."
Dal mi jednu padesátidolarovou bankovku.
"A těch šest?" zeptal se suše.
"V šestidolarovkách," vyhrkl jsem.
Vysázel mi šest dolarů a já vyrazil ven.
Když se za mnou rozkývaly velké dveře, zaslechl jsem ozvěnu řehotu, který se rozbušil až ke stropu banky.
Od té doby se bankám vyhýbám. Nosím peníze v hotovosti v kapse kalhot a úspory si ukládám ve stříbrných dolarech do punčochy.

STRAŠLIVÝ OSUD MELPOMENA JONESE

Některým lidem - vám ani mně ne, nás přece nic nedokáže vyvést z rovnováhy - ale některým lidem přijde ohromně zatěžko rozloučit se, když jsou někde na návštěvě nebo když je někam pozvou na večeři. Jakmile se přibližuje okamžik, kdy host pocítí, že si vysloužil právo na odchod, povstane a vyhrkne: "No, tak myslím, abych už..." Načež mu řeknou: "Ale snad byste nám už neutíkal? Vždyť ještě není tak pozdě!" A nastane zoufalé měření sil.
Nejsmutnější podobný případ, o jakém jsem kdy slyšel, potkal myslím chudáka mého přítele, kaplana Melpomena Jonese - takový to byl milý mladík, a bylo mu teprve třiadvacet! Nedokázal se prostě od lidí odpoutat. Měl příliš čistou duši na to, aby lhal, a příliš úzkostlivě dbal na to, aby se nezdál hrubý. A jednou se mu stalo, že navštívil nějaké známé hned první odpoledne své dovolené. Čekalo ho šest neděl prázdnin - neměl vůbec nic na práci. Chvíli si tam poklábosil, vypil dva šálky čaje, pak si dodal odvahy a najednou prohlásil:
"No, tak myslím, abych už..." jenže paní domu se ozvala: "Ale ne, pane Jonesi! To se opravdu nemůžete ještě chvilku zdržet?" jones mluvil vždycky pravdu. "Ano ano," souhlasil, "samozřejmě - ehm - zdržet se mohu." "Tak prosím vás nechoďte!" jones se zdržel. Vypil jedenáct šálků čaje. Nastal večer.Jones znovu vstal.
"Ale teď už," začal plaše, "opravdu myslím..." "Musíte jít?" ozvala se paní zdvořile. "Myslela jsem, že byste se třeba mohl zdržet na večeři..."
"No ovšem, to bych mohl,jistě," odpověděl sklíčeně Jones, "Jestli..." "Tak se prosím vás zdržte, manžel bude mít určitě radost." "No dobrá," přisvědčil chabě, "tak se zdržím," a klesl zpátky do křesla, plný čaje a trudnomyslnosti.
Papínek přišel domů. Večeřeli. Jones seděl a po celou večeři si umiňoval, že odejde v půl deváté. Celá rodina uvažovala, jestli je pan Jones takový nekňuba a neruda, nebo jenom nekňuba.
Po večeři se matinka rozhodla, že mu rozváže jazyk, a ukázala mu rodinné album. Celé rodinné muzeum, několik veletuctů fotografií - fotografie papínkova strýčka a jeho manželky a matinčina bratra a jeho chlapečka, ohromně zajímavou fotografii přítele papínkova strýčka v uniformě bengálských jezdců, ohromně podařenou fotografii psa partnera papínkova dědečka a ohromně hříšnou fotografii papínka, když byl na maškarním bále za čerta.
V půl deváté Jones absolvoval sedmdesát jednu fotografii. Zbývalo jich ještě asi šedesát devět, které neabsolvoval.
.Jones vstal.
"Musím vám pomalu popřát dobrou noc," zažadonil.
"Dobrou noc!" vzkřikli, "vždyť je teprve půl deváté!
Máte snad něco na práci?" "To nemám," připustil a zamumlal cosi, že by u nich mohl zůstat šest neděl, a pak se trudnomyslně zasmál.
Právě v té chvíli se ukázalo, že mazánek rodiny, takový roztomilý malý diblík, schoval panu .Jonesovi klobouk, a tak papínek prohlásil, že se pan.Jones musí zdržet, a pozval ho na dýmku a na kus řeči. Papínek si vykouřil tu dýmku, Jonese vyčastoval tím kusem řeči a Jones seděl dál. Každou chvíli se odhodlával, že zkusí štěstí, ale nedokázal to. Pak začal papínek mít.Jonese dost, nějakou chvíli se vrtěl a konečně s žertovnou ironií navrhl, aby se u nich Jones utábořil na noc, že už mu někde ustelou. Jones ho špatně pochopil, poděkoval mu se slzami v očích a papínek ho uložil v hostinském pokoji, zplna srdce ho proklínaje.
Nazítří po snídani odešel papínek do své kanceláře v centru města a zanechal zničeného Jonese, aby si hrál s

batoletem. Jones byl u konce všech sil. Celý den se chystal odejít, ale už mu to tak vlezlo na mozek, že prostě nemohl. Když se papínek večer vrátil domů, shledal ke svému překvapení a zármutku, že je tam Jones dosud. Řekl si, že ho vystrnadí žertem, a prohlásil, že mu nejspíš bude muset účtovat stravu, he! he!
Nešťastný mladý muž vytřeštil na okamžik zoufale oči, pak papínkovi vřele potřásl rukou, zaplatil mu za stravu na měsíc dopředu a zhroutil se, vzlykaje jako děcko.
V příštích dnech byl zasmušilý a nedalo se s ním mluvit. Zdržoval se ovšem výhradně v přijímacím pokoji a nedostatek vzduchu a pohybu se začal neblaze projevovat na jeho zdraví. Trávil čas pitím čaje a prohlížením fotografií. Prostál někdy celé hodiny zíraje na fotografii přítele papínkova strýčka v uniformě bengálských jezdců, mluvil na ni a chvílemi jí hořce klnul. Jeho rozum očividně ochaboval.
Konečně došlo ke katastrofě. Odnesli ho nahoru do ložnice v horečnatě zuřivém deliriu. Nemoc, která se z toho vyvinula, byla strašná. Nepoznával nikoho, dokonce ani přítele papínkova strýčka v uniformě bengálských jezdců. Čas od času se v posteli vztyčil, zječel:
"No, tak myslím, abych už..." a sklesl zpátky do podušek s ůděsným smíchem. Nebo vyskakoval a křičel: .Ještě šálek čaje a další fotografie! Víc fotografií! Vrr! Vrr" Měsíc zápasil se smrtí a nakonec v poslední den své dovolené skonal. Když prý nadešel jeho poslední okamžik, posadil se na lůžku, na tváři mu zahrál překrásný důvěřivý úsměv a prohlásil: "Promiňte - volají mě andělé; teď už opravdu bohužel musím jít. Poroučím se." A úprk jeho ducha z toho žaláře byl tak prudký, jako když se pronásledovaná kočka vrhne přes zahradní plot.

VÁNOČNÍ DOPIS
(Odpověď mladé dámě na pozvání k účasti na dětském domácím dýchánku)

Spanilá slečno, dovolte mi, abych s díky, leč rozhodně odmítl Vaše vlídné pozvání. Mínila jste je zajisté dobře, ale Váš nápad byl bohužel pochybený.
Rád bych, abychom si dobře rozuměli jednou provždy. Nedovedu se už ve zralém věku pohroužit do dětských radovánek s takovým odevzdáním, jak bych si možná přál. Chovám a vždycky jsem choval v nejupřímnější vážnosti všechny hry, jako je na "slepou bábu" nebo "maso". Dosáhl jsem však toho životního období, že dát si zavázat oči, nechat se od dobře vyvinutého desetiletého cvalíka mlátit dřevěným koníkem do zad a hádat, kdo mě to praštil, ve mně vyvolává záchvaty touhy po odvetě, které by nemohly vyvrcholit jinak než surovým zločinem. Právě tak si nedovedu přehodit přes ramena koberec z přijímacího pokoje a lézt kolem po čtyřech pod záminkou, že jsem medvěd, aniž by to ve mně vzbudilo pocit nedochůdnosti, který mi působí bolest.
Neuměl bych rovněž shlížet zálibným okem na tu smutnou podívanou, že se Váš mladý pastorský přítel, důstojný pan Nehemiáš Flick, rozverně pustí do podobného dovádění a začne si hrát na duši celého večírku.
Takové znevážení jeho svatého poslání mě zarmucuje a nemohu jej nepodezírat z postranních úmyslů.
Sdělujete mi, že Vaše slečna tetinka Vám hodlá napomoci k oživení dýchánku. Jak víte, nemám tu čest slečnu tetinku znát, ale mohu myslím důvodně předpokládat, že zorganizuje nějakou hádankářskou hru na tresty, při které mne vyzve, abych jmenoval řeku v Asii, která začíná od Z, a když nebudu s to vyhovět, strčí mi za trest rozpálený talíř za krk a děti budou tleskat ručinkami. Takové hry, má milá mladá přítelkyně, vyžadují pružnějšího ducha, než mám já, a nemohu se odhodlat k tomu, abych se na nich podílel.
Dovolte mi uzavřít tím, že nepovažuji kůžičku na utírání per za pět centů, pověšenou na nejhořejší větvi vánočního stromku, za dostatečné odškodnění za večírek, na jaký mne zvete.
Mám tu čest znamenat se Váš oddaný služebník.

JAK VYDĚLAT MILION DOLARŮ

Mnoho mě toho pojí s milionáři. Mám je rád. Mám rád jejich tváře. Mám rád jejich způsob života. Mám rád, co pojídají. Čím častěji s nimi pojím a napojím se, tím víc jsem na ně napojený. Mám rád. jak bývají zkárovaní: ty jejich šedivé kárované kalhoty a bílé kárované vesty, a ty karáty těch jejich zlatých řetězů a pečetních prstenů a zlatých plnicích per, kterými si plní kapsy, to je přece něco! Když se jich tak sejde šest nebo sedm v klubu, je to hotová pastva pro oči. A když se na nich usadí sebemenší smítko prachu, každý hned spěchá, aby je obral.
A ještě rád! Já sám bych jim s radostí od nějakých těch prachů pomohl.
ještě víc nežli jejich záliby v jídle se mi líbí jejich intelektuální hlad. To je něco báječného. Stačí pozorovat je při čtení. Čtou prostě v jednom kuse. Zajděte si do klubu v kteroukoli dobu a tři čtyři z nich při tom .vždycky zastihnete. A co vám čtou! Řekli byste, že člověk, který se dře v kanceláři od jedenácti až do tří a má mezitím jenom půldruhahodinovou přestávku na oběd, bude příliš uondaný. Ale chyba lávky! Tihle lidé si po práci dovedou sednout a začíst se do Humorů a Policejních historek nebo do Růžově se díváme na světa rozumět těm vtipům zrovna tak dobře jako já.
Přímo miluji procházet se mezi nimi a zachycovat útržky rozhovorů. Tuhle jsem byl svědkem, jak se jeden naklonil a prohlásil: "Tak jsem mu nabídl milion a půl a povídám: ani o cent víc, buď to vezmete, nebo to nechte -" Zatoužil jsem vykřiknout: "Proboha, milion a půl! Řekněte to, prosím vás, ještě jednou! Řekněte mně, abych to vzal, anebo nechal! Jen to se mnou zkuste, určitě bych vás nezklamal, nebo podívejte, slevíme to na jeden milionek a můžeme si plácnout!"
Ale ne že by snad tihle mužové byli na peníze neopatrní. To zase ne! Ani nápad! Samozřejmě že s velkými penězi nedělají žádné orace, sto tisíc dolarů, to je u nich jako houska na krámě. Ale jak jim záleží na drobných! To si nedovedete představit, dokud se nepřesvědčíte,jak úzkostlivě počítají třeba s centem, půlcentem nebo i s menšími penězi!
Jako onehdá - dva z nich přišli do klubu, celí bez sebe radostí. Mluvili o tom, že pšenice stoupla a že na tom oba ani ne

za půl hodiny vydělali čtyři centy.
A jenom kvůli tomu uspořádali banket pro šestnáct lidí. To prostě nechápu. Často jsem si už psaním pro časopisy vydělal i dvakrát tolik a nenapadlo mě chlubit se tím.
Tuhle zase slyším, jak jeden z nich povídá: "Tak zavolejme New York a nabídněme jim čtvrt centu!" Představte si ty výlohy, volat pozdě v noci New York, to máte skoro pět milionů lidí, a jenom proto, aby se jim nabídlo čtvrt centu! A myslíte, že se v New Yorku dopálili? Kdepak - vzali to! Tohle jsou ovšem vysoké finance a já netvrdím, že tomu rozumím. Zkoušel jsem pak volat Chicago a nabídnout mu půldruhého centu a Hamiltonu ve státě Ontario půl dolaru, ale v telefonní centrále si mysleli, že jsem se zbláznil.
Tohle všechno ovšem dosvědčuje, že jsem studoval, jak to ti milionáři dělají. Opravdu studoval. Celá léta.
A myslím, že by to mohlo být k prospěchu mladým mužům, co právě začínají pracovat a rádi by toho zas nechali.
Víte, spousta lidí si v pozdním věku uvědomí, že kdyby bývali jako chlapci věděli, co vědí teď, mohli místo toho, čím jsou, být tím, čím by bývali chtěli být ale kolik chlapců se zamyslí nad tím, že kdyby věděli, co teď nevědí, mohli by jednou místo toho, čím budou, být něčím, čím by být nechtěli? Takové myšlenky naplňují člověka posvátnou hrůzou.
Buď jak buď, já sbíral postřehy o tom,jak to dělají milionáři.
Jednou věcí jsem si jist.Jestliže chce takový mladý muž vydělat milion dolarů, musí náramně dbát na svou životosprávu. Může se to zdát těžké. Ale cesta k úspěchu je vždycky bolestná.
Mladý muž, který doufá, že vydělá milion, si mnoho nepomůže, jestliže se domnívá, že má právo vstát ráno v půl osmé, snídat kakao a vajíčka naměkko, pít k obědu vodu a chodit spát v deset. Viděl jsem dost milionářů na to, abych vás před tím varoval. Jestli chcete být milionářem, nesmíte ráno vstát před desátou.
Oni nikdy nevstávají. Neriskovali by to. Ohrozili by tím celý svůj podnik, kdyby je někdo viděl na ulici o půl desáté.
A ty staré představy o střídmosti jsou naprosto mylné. Abyste se stali milionáři, potřebujete šampaňské, spousty šampaňského, a kdy vás napadne.
Šampaňské a skotskou whisky se sodovkou - musíte prosedět skoro celou noc a pít to po kýblech. To vám rozjasní mozek pro zítřejší obchodní podnikání. Vídal jsem po ránu některé z těch mužů s myšlenkami průzračnými jako sklo - zračilo se jim to ve skelných pohledech.
K takovému způsobu života potřebujete ovšem kuráž, ale ta se dá koupit na litry.
Pročež, milý můj mladý příteli, chceš-li rychleji vyrazit ze svého dnešního postavení, změň svůj život! Až ti bytná přinese k snídani míchaná vajíčka, vyhoď je z okna psovi a řekni jí, ať ti přinese chlazený chřest a láhev moselského. Pak zatelefonuj šéfovi, že přijdeš někdy kolem jedenácté. Vyrazí tě dokonce sám.
A hezky rychle.
Jak si milionáři počínají při vlastním vydělávání peněz, na to je těžká odpověď. Ale jeden ze způsobů je přijít do města s pětníkem v kapse. Dělají to tak skoro všichni. Těžcí milionáři mi znovu a znovu vykládali, že napoprvé přišli do města s pětníkem v kapse. To byl zřejmě počátek jejich dráhy. Zkoušel jsem to několikrát a jednou se mi to podařilo. Vypůjčil jsem si jednak pětník, jednak na tu dráhu, odjel jsem za město a přišel jsem zpátky do města pěšky. Kdybych byl cestou nepřišel na jednu předměstskou hospodu, kde jsem ten pětník propil, mohl jsem si dneska přijít na hezkých pár milionů.
Přijít na něco se vůbec často vyplácí; že jsem já přišel na tu hospodu, byla zřejmě jenom smůla. Přijít na něco velkolepého, nač nepřišel ještě nikdy nikdo.
Jeden známý mi například vykládal, jak se jednou octl dole v Mexiku bez centíku v kapse (ten pětník utratil, sotva vkročil do Střední Ameriky) a tam přišel na to, že tam nemají žádné elektrárny. Tak jich pár postavil a nadělal peněz jako železo. Jiný známý zase uvízl v New Yorku dočista bez vindry. A ten přišel na to, že by tam potřebovali domy o deset pater vyšší, než co tam stavěli.
Tak dva postavil a rovnou je prodal. Spousta milionářů začíná takhle jednoduše.
Existuje ovšem ještě daleko jednodušší způsob než tyhlety. Zmiňuji se o něm jen nerad, protože ho chci užít sám.
Dověděl jsem se o něm onehdá večer v klubu čirou náhodou. Chodí tam jeden ohromně bohatý stařec s ohromně výrazným obličejem - vypadá úplně jako hyena. Nikdy jsem nevěděl, z čeho tolik zbohatl. Tak jsem se tuhle jednoho z milionářů zeptal, kde vzal starý Bloggs všechny ty peníze.
"Kde je vzal?" ušklíbl se. "To všechno dostal z vdov a sirotků." Z vdov a sirotků! pomyslel jsem si. To je přece nápad! Ale kdo by byl tušil, že se u nich tolik peněz najde?
"A jak," zeptal jsem se jak se patří opatrně, "je z nich vlastně dostal?" „Jak?" odpověděl můj informátor. "Jednoduše je z nich vyždímal" Není to opravdu jednoduché? Často na ten rozhovor myslím a chystám se to zkusit. Jestli mi nějaké vdovy či sirotci padnou do ruky, já už je vyždímám! Ale jak na to? Většina vdov, co znám,je na takové ždímání trochu moc při těle, a pokud jde o sirotky, těch se zase musí spotřebovat hrozná spousta. Zatím čekám, a jakmile jednou objevím větší počet sirotků najednou, tak to s tím ždímáním zkusím.
Dotazy jsem zjistil, že se dají ždímat i duchovní hodnostáři. Prý se ždímají příjemně. Ale sirotci možná líp.

JAK SE D0ŽÍT 200 LET

Před dvaceti lety jsem znával jistého Jigginse, který trpěl zdravotními záchvaty.
Vrhával se každé ráno do ledové vody. Říkal, že mu otvírá póry. Pak se zase omýval houbou namočenou do horké vody. Říkal, že mu to póry zavírá. Dostal se tak daleko, že si dovedl póry otevírat a zavírat podle libosti.
Než se oblékl, stával Jiggins u otevřeného okna a půl hodiny dýchal. Říkal, že si rozpíná plíce. Nevěděl jsem, že je má zapínací, ale to byla konečně jeho osobní věc.
Když si natáhl spodní triko, navlékl na sebe něco jako psí postroj a prováděl nějaké speciální cviky.
Dopředu, dozadu i s pozadím nahoru.

Byl by se jako pes kdykoli uplatnil. Trávil podobnými věcmi všechen čas. Sotva mu vybyla chvilka v kanceláři, lehával si na zem na břicho a zkoušel, jestli se dokáže vzepřít jenom na prstech. Když to dokázal, zkoušel něco jiného tak dlouho, dokud neshledal, že něco nedokáže. Pak zůstával celý zbytek polední přestávky ležet na břiše a byl dokonale šťasten.
Po večerech doma zvedával železné traverzy, dělové koule, vzpíral činky a vytahoval se zuby ke stropu. Na kilometr jste mohli slyšet,jak to žuchalo.
Měl to rád.
Polovičku noci strávil tím, že šplhal v pokoji po nábytku. Říkal, že mu to pročišťuje mozek. Když měl mozek docela pročištěný, šel si lehnout a spal. Sotva se vzbudil, začal si ho pročišťovat znovu.
Jiggins je mrtev. Byl ovšem průkopník, ale ta okolnost, že se těmi činkami v rozkvětu mládí učinkoval k smrti, nebrání celému pokolení mladých mužů, aby šli v jeho stopách.
Posedla je zdravotní mánie.
Otravují s tím kdekoho.
Vstávají nemožně brzy. Vybíhají z domu v pošetilých kalhotkách a běhají před snídaní maraton. Brouzdají se venku bosi, aby si zmáčeli nohy rosou. Štvou se za ozonem. Lámou si hlavu s pepsinem. Nejedí maso, protože je v něm moc dusíkatých látek. Nejedí ovoce, protože v něm nejsou žádné. Bílkovinám a škrobovinám a dusíkatinám dávají přednost před borůvkovým koláčem a koblihami. Nenapili by se vody z kohoutku.
Nejedli by sardinky z plechovky. Neochutnali by ústřice z kbelíku. Nenapili by se nalévaného mléka. Mají strach před alkoholem ve všech podobách. Ano prosím, strach. Zbabělci.
A po všem tom povyku najednou chytnou nějakou obyčejnou staromódní nemoc a umřou jako každý jiný.
Ne, lidé tohohle druhu nemají žádnou naději dožít se vysokého věku. jdou na to špatně.
Poslechněte, chcete se vy dožít opravdového stáří, chcete na stará kolena jenom kvést, překypovat a otravovat celé okolí svými vzpomínkami?
Tak nechte všech těch nesmyslů! Nechte jich včas!
Vstávejte ráno v rozumnou dobu. Člověk má vstávat, když musí, ne dřív. Jestli vám úřední hodiny začínají v jedenáct, vstaňte v deset třicet. S tím ozonem to můžete risknout. Stejně nic takového neexistuje. A jestliže existuje, můžete si ho koupit za pětník do termosky a postavit si ho na polici do skříně. jestli vám práce začíná ráno v sedm, vstaňte deset minut před tím, ale nelžete si do kapsy, že vás to těší. Nic veselého na tom není, a vy to víte.
Pusťte taky z hlavy všechny ty studené koupele! jako kluci jste nic takového neprováděli, tak ze sebe nedělejte kašpary teď! Když už se musíte koupat (ve skutečnosti to nepotřebujete), koupejte se v teplé vodě! S tou rozkoší, když vylezete ze studené postele a pohroužíte se do teplé lázně, se nedá žádné máchání ve studené vodě ani srovnat. A v každém případě se přestaňte vytahovat se svou vanou a sprchou,jako byste byl jediný člověk, co se kdy myl!
Tolik k tomuhle bodu.
A teď si probereme otázku mikrobů a bacilů.
Nebojte se jich! To je všechno. O nic jiného nejde, a když si to jednou uvědomíte, nemusíte si s nimi už nikdy dělat starosti.
Když uvidíte takového bacila, pusťte se rovnou k němu a přísně si ho změřte! Uvidíte, že bude takhle maličký! Když vám vletí do pokoje, bacte ho jednoduše kloboukem nebo ručníkem! Zasáhněte ho co nejpádněji mezi hlavu a hrudní koš! Brzy toho bude mít po krk.
V podstatě je však takový bacil úplně klidný a neškodný, když před ním nemáte strach. Promluvte na něj! Křikněte na něj třeba: "Lehni!" Měl jsem jednou jednoho bacila, říkal jsem mu Fido, a ten vždycky přišel a lehával mi u nohou, když jsem pracoval. Nikdy jsem nepoznal věrnějšího společníka, a když ho pak přejel automobil, pohřbil jsem ho s opravdovým zármutkem na zahradě.
(Přiznávám se, že jsem to teď trochu přehnal. Ve skutečnosti se nepamatuji, jak se jmenoval, možná taky že Robert.)
Pochopte, že je to jen taková přechodná medicínská móda, tvrdit, že choleru a tyfus nebo záškrt způsobují mikroby a bacily. Pitomost! Choleru způsobuje hrozné bolení břicha a záškrt pochází z toho, když se snažíte vyléčit škrábání v krku.
Teď se podívejme na otázku stravování.
jezte, co chcete! Snězte toho spoustu! Klidně se přejezte! jezte, až se sotva dovalíte přes pokoj a složíte se na pohovku! Jezte všechno, co vám chutná, dokud se to do vás vejde! Jediná míra je,jestli si to můžete zaplatit.
Když si to nemůžete zaplatit, tak to nejezte! A poslechněte - nestarejte se, jestli vaše strava obsahuje škrob nebo bílek, nebo klih nebo dusík! Když už jste tak zpitomělí, že bez těch věcí nemůžete být, běžte si je koupit a najezte se jich, co hrdlo ráčí! Běžte si do prádelny sehnat pytel škrobu a najezte se k prasknutí. A pak ho hezky zapijte pořádným dlouhým lokem klihu a třeba zajezte lžičkou portlandského cementu. To vás zaklihovatí, že to budete mít na beton.
jestli rádi dusík, jděte si do drogerie, ať vám ho načepují konev, a můžete si ho pak cucat brčkem jako limonádu,jestli se tím nezadusíte. Ale jenom si nemyslete, že si tyhle serepetičky můžete míchat do jídla! V obyčejných věcech k jídlu žádný dusík ani fosfor ani bílek nejsou.
V každé slušné domácnosti taková svinstva pořádně v kuchyňské výlevce vymyjí, než nesou jídlo na stůl.
A ještě slovíčko o čerstvém vzduchu a cvičení.
Nedělejte si s tím starosti! Pusťte si do pokoje co nejvíc dobrého vzduchu, pak zavřete okna a vzduch vám zůstane. Vydrží vám celá léta. Ostatně si stejně nemusíte v jednom kuse namáhat plíce. Ať si odpočinou!
Pokud jde o cvičení, když už to musíte dělat, dělejte, co musíte, a smiřte se s tím! Ale pokud máte na to, abyste si najali někoho, kdo za vás bude hrát baseball a závodit a provádět gymnastiku, zatímco vy si budete sedět pěkně ve stínu, pokuřovat si a dívat se na něj - panebože, co si můžete přát lepšího?

NÁVOD K ROZHOVORU,
kterým je možno natrvalo vyléčit amatéra v kouzelnictví z jeho karetních triků

Takový kouzelnický amatér se po dohrané partii whistu lstivě zmocní balíčku karet a prohodí k vám:
"Viděl jste už někdy, co se dá s kartami provádět za kouzla? Tenhleten trik stojí za to - vezměte si jednu kartu!"
"Děkuji,já žádnou nepotřebuji." "Jenom si jednu vyberte, jakou chcete, aby to nikdo neviděl, a já pak řeknu, kterou jste si vybral." "Komu to řeknete?" "No vám, copak to nechápete? Já prostě poznám, která to byla. No tak, vyberte si kartu!" "Kterou chci?"
"Ano."
"Jakou chci barvu?" "Ale ovšem!" "Jak chci vysokou?" "No samozřejmě, jenom už dělejte!" "Moment,jen co se rozmyslím – tak já si teda vyberu - zelené eso." "Ježkovy zraky! Musíte si ji přece vytáhnout!" "Aha, vytáhnout! Teďka už rozumím. Dejte mi ty karty! Ták, hotovo!" "Vybral jste si jednu?" "Ano, tady tu červenou trojku. Poznal jste to?" "Sakra práce! To mi přece nesmíte takhle říkat.
Všecko zkazíte. Podívejte, zkusme to znovu. Vyberte si kartu!" "No dobrá. Třeba tady tu."
"Dejte ji zpátky mezi ostatní. Děkuji." (Míchy, míchy, míchy -lup! Triumfálně:) "Je to tahleta?" "Já už nevím. Ztratila se mi při tom míchání." "Ztratila! Sakra mejdlo, přece se na ni musíte podívat, abyste viděl, která to je!" "A ták, vy chcete, abych se jí podíval na líc!" "Samozřejmě! No tak, vyberte si kartu!" "Dobrá. Už ji mám. Můžete hádat." (Míchy, míchy, míchy -lup!) "Poslechněte sakra, dal jste tu kartu zpátky do hry?" "Ne. Proč? Nechal jsem si ji." "Ježkova noho! Dávejte pozor! Vyberte si kartu jenom jednu - podívejte se na ni - pamatujte si ji - pak ji vraťte zpátky - chápete to?"
"Ovšem, dokonale. Jenom mi není jasné, jak to dokážete. Vy musíte umět čarovat." (Míchy, míchy, míchy -lup!) "Tak prosím, je to vaše karta, co říkáte?" (To je vrcholný okamžik.) "NE, NENÍ TO MOJE KARTA!" (Je to sice od vás pustá lež, ale nebesa vám ji prominou.) "Že to není ta karta!? Počkejte - moment. Ještě jednou. A dávejte si teď pozor, co děláte! Vždyť mi to zatím, krucinál, vždycky vycházelo! Mám to přece vyzkoušené na tátovi, na matce, na každém, kdo k nám přijde. Vyberte si kartu! (Míchy, míchy, míchy - lup, . prásk!) Tohle je ta vaše karta!" "NE.JE MI LÍTO, NENÍ TO MOJE KARTA! Ale co abyste to zkusil ještě jednou? Prosím vás! Třeba je to tím rozčilením - promiňte, jestli jsem byl trochu nechápavý. Co abyste si šel na půlhodinky sednout dozadu na verandu, soustředíte se tam o samotě, a pak to zkusíte znovu, ne? Že už spěcháte domů? To mě ale mrzí. To musí být báječný trik s tou kartou. Dobrou noc"

KOUZELNÍKOVA POMSTA

"A teď, dámy a pánové," ohlásil kouzelník, "když jste se na vlastní oči přesvědčili, že ten ubrus je docela prázdný, vytáhnu vám z něho akvárium se zlatými rybičkami, Šupito presto!" Diváci po celém sále si říkali: "To je senzační! Jak jen to dělá?" Ale pan Bystrozraký v první řadě se obrátil hlasitým šepotem na svoje sousedy: "Měl je v rukávě!" Lidé pak panu Bystrozrakému chápavě přikyvovali a říkali: "No ovšem!" a šeptali si po celém sále: "Měl ty rybičky v rukávě!" "Můj příští trik," oznámil kouzelník, "je slavný trik s hindustánskými kruhy. Račte si všimnout, že každý kruh držím zřetelně zvlášť. A teď je srazím k sobě - a všechny se rázem spojí! (Břink, břink, břink) - Šupito presto!" Sál se rozšuměl Úžasem, dokud se neozval šepot pana Bystrozrakého: "Musel mít ještě jedny kruhy v rukávě!" . A znovu všichni přikyvovali a šeptali si: "Měl ty spojené kruhy v rukávě." Kouzelníkovi se začalo kabonit čelo, "A teď vám ukážu," pokračoval, "nanejvýš zábavný trik, při kterém vytáhnu z klobouku libovolný počet vajec. Byl by některý z pánů tak laskav a půjčil mi svůj klobouk? Ach, díky vřele. - Šupito presto!"
Vytáhl z klobouku sedmnáct vajec a obecenstvo si o něm pětatřicet vteřin znovu začalo myslet, že je senzační. Ale potom pan Bystrozraký zašeptal na celou první řadu: "Má v rukávě slepici!" a všichni si to šeptem sdělovali dál: "Má v rukávě spoustu slepic!" Trik s vejci byl zmařen.
A tak to pokračovalo v jednom kuse. Z šepotu pana Bystrozrakého vyplynulo, že kouzelník musel mít v rukávě kromě kruhů, slepic a zlatých rybiček i několik balíčků karet, bochník chleba, kolíbku pro panenky, živé morče, padesáticentovou minci a houpací židli.
Kouzelníkova reputace rychle klesala pod nulu. Ke konci večera se vzchopil k poslednímu pokusu.
"Dámy a pánové," řekl, "na závěr vám předvedu slavný japonský trik vynalezený nedávno domorodci z Irska. Byl byste tak laskav, pane," obrátil se na pana Bystrozrakého, "a půjčil byste mi svoje hodinky?" Pan Bystrozraký mu je podal.
"Smím je s vaším dovolením vložit do tohoto hmoždíře a roztlouci je napadrť?" zeptal se kouzelník krvelačně.
Pan Bystrozraký přikývl a usmál se.
Kouzelník hodil hodinky do hmoždíře a popadl ze stolu paličku. Ozvaly se ničivé údery. "Strčil si je do rukávu," poznamenal pan Bystrozraký.
"A teď, pane," pokračoval kouzelník, "dovolíte, abych si vzal váš kapesník a nadělal do něho díry?
Děkuji vám. Jak vidíte, dámy a pánové, žádný klam a žádná šalba; každý ty díry pozoruje na vlastní oči." Pan Bystrozraký se celý rozzářil. Záhada tohohle triku ho doopravdy zaujala.
"A teď, pane, podal byste mi laskavě svou buřinku a dovolil mi, abych si na ní zatančil? Děkuji vám."
Kouzelník několikrát prudce poskočil a ukázal obecenstvu klobouk rozšlapaný k nepoznání.
"A sundal byste si teď, pane, svůj celuloidový límeček a dovolil byste mi, abych ho spálil v plameni svíčky? Děkuji vám, pane. A smím vám rozbít kladivem brejle? Děkuji vám." Tentokrát se pan Bystrozraký začal tvářit zmateně.
"Tomuhle nerozumím," šeptal, "teď do toho vůbec nevidím." Obecenstvo zatajilo dech napětím. Pak se kouzelník vypjal v plné výši a se zdrcujícím pohledem na pana Bystrozrakého produkci uzavřel:

"Dámy a pánové, jak jste pozorovali, roztloukl jsem se svolením tohoto pána jeho hodinky, spálil jsem mu límeček, rozbil mu brejle a zatančil jsem si na jeho klobouku. Kdyby mi ještě dovolil pomalovat mu kabát zelenými pruhy nebo udělat mu uzel na kšandách, milerád bych vás tím pobavil. Jestliže ne, představení končí." A za břeskných fanfár kapely spadla opona a obecenstvo se rozešlo, přesvědčeno, že jsou přece jenom nějaké triky, které si kouzelník nemůže vysypat z rukávu.

SÍLA STATISTIKY

Seděli ve vlaku zrovna přede mnou, takže jsem slyšel každé jejich slovo. Zřejmě se neznali a pustili se do řeči jenom tak. Oba měli vzezření mužů přesvědčených o neodolatelnosti svého ducha. Propadali očividně sebeklamu, že jsou pronikaví myslitelé.
Jeden z nich odložil do klína rozečtenou knihu.
"Zrovna tady čtu ohromně zajímavou statistiku," obrátil se na druhého myslitele.
"Ach ovšem, statistika, to je moje!" vykřikl oslovený:
"Báječná věc, ta statistika!" "Představte si například," pokračoval ten první, "že v takové kapce vody je plno těch... no plno těch... teďka mi to vypadlo... těch mrňavých potvůrek... a každý krychlový centimetr jich obsahuje - ehm - obsahuje... počkejte..." "Řekněte milion," povzbudil ho druhý myslitel.
"Ovšem, milion, možná že miliardu... v každém případě ohromnou spoustu." "Neříkejte?" podivil se ten druhý. "Ale víte, ona je na světě opravdu hromada zajímavostí. Třeba uhlí... vezměte si třeba uhlí..." "Výborně," souhlasil jeho společník, "vezměte si třeba uhlí," a zabořil se do sedadla s výrazem muže, který se chystá k duševním hodům.
"Víte, že každá tuna uhlí, kterou spálí taková lokomotiva, utáhne vlak dlouhý jako... nevím teď přesně jak, ale řekněme tak a tak dlouhý, o váze tolik a tolik, na vzdálenost... na vzdálenost... ta přesná vzdálenost mi teď vypadla... ale dejme tomu odtud až..." "Odtud až na Měsíc," navrhl ten první.
"Ovšem, to je docela dobře možné; jistě, odtud až na Měsíc! Není to ohromné?" "Ale co je to všechno proti tomu, pane, když si představíme vzdálenost mezi Zemí a Sluncem! Když vezmeme dělovou kouli a vystřelíme ji na Slunce..."
"Vystřelíme ji na Slunce," přitakal mu druhý, jako by pro něj střílení na Slunce byla ta nejvšednější záležitost.
"A když počítáme kilometr cesty za takové... za takové..."
"Za takové tři centy," napověděl mu jeho posluchač. "Ale ne, to mi špatně rozumíte - kilometr strašnou rychlostí, prostě strašnou, pane, tak to bude trvat sto milionů - ne, sto miliard - zkrátka bude to trvat nestydatě dlouho, než tam dorazí -" Mne tohle dorazilo taky. Vpadl jsem jim do řeči:
"Samozřejmě za předpokladu, že ji vystřelíte z Filadelfie!" A odebral jsem se do kuřáckého vagonu.

MUŽI, KTEŘÍ MNE HOLILI

Takový holič je od přirozenosti i ze záliby sportovec. Poví vám na chlup přesně, v kolik začíná dnešní fotbal, předpoví vám, jak to dopadne, a vůbec přitom nevypadne břitvou z tempa, a probere s vámi se zevrubností profesionála slabiny všech hráčů - kam se hrabou na ty, co on sám osobně viděl hrát jinde. Tohle všechno vám vyloží, načež vám vrazí namydlenou štětku mezi zuby, nechá vás a jde si na druhý konec oficíny u jednoho kolegy přisadit na výsledek podzimních dostihů. V holičských oficínách znali výsledek utkání mezi Jeffriesem a Johnsonem dávno předtím, než k němu v ringu došlo. Z takových informací totiž žijí. Holení přitom provádějí pouze příležitostně. Jejich pravé životní poslání je informovat veřejnost. Vnější svět se pro holiče skládá ze zákazníků, které je třeba uvrhnout do křesel, připoutat řemeny a řetězy, umlčet mýdlem jako roubíkem a poskytnout jim pak všechny informace o běžných sportovních událostech, nezbytné k tomu, aby se ve svém zaměstnání zjevně nezostudili.
Jakmile holič zákazníka náležitě nasytí informacemi tohoto druhu, zbaví jej hbitě vousů na znamení, že se teď s takovým člověkem dá mluvit, a propustí jej z křesla.
Veřejnost se postupně dopracovala k pochopení situace. Každý rozumný zaměstnaný muž je ochoten sedět a čekat na oholení půl hodiny, místo aby se oholil sám za tři minuty, neboť ví, že kdyby přišel do kanceláře a nevěděl, proč vlastně Chicago prohrálo dva zápasy po sobě, působil by jako ignorant.
Občas ovšem dá holič přednost tomu, že několika otázkami vyzkouší zákazníkovu inteligenci. Vrazí si ho do křesla s hlavou pěkně dozadu, obličej mu zaplácá mýdlem, pak se mu opře kolenem o hrudník, rukou mu pevně zakryje ústa, aby mu znemožnil jakýkoliv slovní projev a donutil ho polykat pěnu, načež se zeptá:
"Tak co říkáte, jak to včera válel Detroit se St. Louisem?" Není to vlastně míněno jako otázka. je to jen jiný způsob, jak vyjádřit: "No vidíš, ty blbečku, to se dalo čekat, že nemáš ani páru, co hýbe celou naší vlastí!" V zákazníkovi to zachrčí, jako by se pokoušel o odpověď, a oči se mu obracejí v sloup, ale holič mu pouze zavrtá v obou očích štětkou, a když zákazníkův pohyb ještě neustává, dýchá mu do obličeje výpary ginu a větrových pastilek tak dlouho, dokud všechny známky života nevyhasnou. Potom ten fotbalový zápas dopodrobna zhodnotí se svým kolegou u sousedního křesla, přičemž se oba sklánějí nad bezduchými předměty pod napařovacími ručníky, nad předměty, které kdysi bývaly muži.
Aby tohle všechno ovládli, musí být holiči vysoce vzdělaní. je pravda, že někteří z největších lazebníků, kteří kdy žili, začali jako nevzdělaní analfabeti a pouze svou houževnatostí a nezlomnou pílí to dotáhli až k vrcholným metám. jenže to jsou výjimečné případy.
Dnes je k úspěchu téměř nezbytné, aby absolvovali vysokou školu. Protože přednášky na univerzitách,jako je Harvard nebo Yale, byly shledány příliš povrchními, byly nyní zřízeny řádné lazebnické fakulty, kde se nadaný muž za tři neděle naučí tolik, kolik by asi na Harvardu pochytil za tři roky.
Přednášky na této fakultě zahrnují obory, jako je

1. FYZIOLOGIE (Vlasový porost a jeho ničení; Původ a růst chlupů; Mýdlo a jeho vztah k zrakovému čidlu)
2. CHEMIE (např. kurz o pitralonu a jeho domácké přípravě ze šípkového vína) a
3. PRAKTlCKÁ ANATOMIE (Skalp a skalpování; uši a jejich amputace; hlavním předmětem pro pokročilé studenty je přednáška Obličejové cévy; jejich otevírání a zavírání za pomoci kamence).

Hlavním účelem holičského povolání, jak jsem již předeslal, je výchova zákazníka. je však třeba vědět, že i druhotná jeho funkce, totiž odstraňování vousů, aby tak byl zákazník označen jako dobře informovaný muž, má svou důležitost a vyžaduje si dlouhou praxi i velký přirozený talent. V oficínách moderních měst bylo holení dovedeno na vysoký stupeň dokonalosti. Dobrý holič se nespokojí s tím, že by klienta zbavil vousů přímo a okamžitě. Raději si ho předem spaří a povaří, případně podusí. Dosáhne toho tak, že ponoří oběti hlavu do horké vody a zakryje jí tvář vřelými ručníky, až si ji povaří pěkně do růžova. Čas od času odhalí ručníky a podívá se, zda je tvář vařena k jeho spokojenosti. Jestliže ne, zabalí ji znovu do ručníků a tiskne je rukou k tváři tak dlouho, dokud není ten kuchařský úkon dokonán. Konečný výsledek jej však bohatě odmění za všechnu námahu a k řádně vařenému zákazníkovi stačí přiložit okurčičku či trochu jiné zeleniny, aby působil neobyčejně chutným dojmem.

Během vlastního holení uplatňuje holič zpravidla zvláštní druh duševního mučení, známý jakožto třetí stupeň. Za tím účelem pacientovi vyhrožuje, že mu co nevidět vypadají všechny vlasy a vousy, což je zkušenému holiči zřejmé na první pohled. "0 ty vlasy," prohlásí truchlivě a soucitně, "co nejdřív přijdete. Nedáme na ně šamponek?" "Ne." "Tak je opálíme plamenem, abychom posílili kořínky?" "Ne." "Tak abychom ty konečky zapečetili voskem? Nic jiného vám ty vlasy nezachrání." "Ne." "Co tedy masáž hlavy žloutkem?" "Ne." "Postříkáme aspoň obočí citronem?" "Ne." Holič vidí, že má co dělat se zásadovým člověkem, a to ho rozpálí. Skloní se až k bezmocně trčícímu uchu a zašeptá: "Hrozně vám ty vlasy šedivějí, dáme na ně kapku vlasolínu? Přijde vás to jenom na půl dolaru." "Ne." "A ten obličej," zašeptá znovu mazlivě, "máte samou vrásku, měli bychom ho namasírovat tady tím mladolínem." Tento postup se uplatňuje tak dlouho, dokud se nedostaví jeden ze dvou možných výsledků. Buďto je zákazník zatvrzelý, a pak nakonec vyklopýtá z křesla a vyvrávorá z oficíny s vědomím, že je vrásčitý a předčasně senilní zhýralec, jemuž zvrhlý život zpustošil tvář a jemuž nezapečetěné vlasové konečky a neposílené kořínky hrozí naprostým olysáním do čtyřiadvaceti hodin - nebo, a tak je tomu skoro vždycky, podlehne nátlaku. V tom případě, sotva mu splyne ze rtů "tak dobrá", vydá holič jásavý výkřik, zaburácí vřelá voda, zákazníka v okamžiku chopí dva lazebníci za nohy, mrští jím pod kohoutek a přes všechen jeho odpor jej podrobí hydromagnetické masáži. Když se pak vynoří z jejich rukou a vyjde z oficíny, vypadá jako nalakovaný.

Avšak ani hydromagnetickou masáží a mladolínem se nikterak nevyčerpávají možnosti holiče, který je na výši doby. Dokáže navíc zahrnout zákazníka nejrozmanitějšími vedlejšími službami, jež nesouvisejí přímo s holením, provádějí se však v jeho průběhu.

V dobrém moderním holičství jeden muž zákazníka holí, zatímco jiní mu cídí boty, kartáčují šaty, látají ponožky, pilují nehty, emailují zuby, leští oči a zabrušují všechny klouby, které jim připadají nepohledné. Při těchto operacích stávají nezřídka v sedmi až osmi řadách za sebou kolem zákazníka a zápasí mezi sebou o příležitost smlsnout si na něm. Všechny uvedené poznámky se týkají toliko holičství městských, a nikoliv venkovských. Na venkově se utkává vždycky jen jeden holič s jedním zákazníkem. Střetnutí tam probíhá jako mužný a chlapský zápas ve stylu chyť ho, jak můžeš, přičemž několik diváků v krámě dohlíží, aby se zbytečně nesurovělo. Ve městech dokážou člověka oholit, aniž ho svléknou ze šatů. Na venkově však, kde zákazník trvá na tom, aby si za své peníze přišel na své, mu svlékají límec s kravatou, kabát i vestu, a má-li být oholen a ostříhán opravdu dokonale, obnaží ho do pasu. Holič se pak na něj vrhá s rozběhem přes celý krám a rozjede se mašinkou po celé délce zákazníkovy páteře, aby se mu dostal na zarostlý zátylek s razancí sekačky zakusující se do vysoké trávy.

VYLOŽÍM TI STRUČNĚ. OČ TAM JDE...

Vykládal vám už někdy někdo, oč jde v knize, kterou má právě rozečtenou? Přispěje to neobyčejně k vašemu vzdělání. Tuhle večer se o to pokusil můj spolubydlící Sinclair. Vrátil jsem se promrzlý a unavený z procházky a našel jsem ho ve stavu krajního vzrušení - v jedné ruce třímal tlustý časopis a v druhé nůž na rozřezávání papíru.

"Člověče, to je ti ohromný čtivo!" vybuchl, sotva jsem vkročil do dveří. "Něco tak napínavýho jsem jakživ neviděl. Uvidíš sám, až ti kus přečtu. Ale nejdřív ti stručně vyložím, oč tam jde - pochopíš to jedna dvě potom si to dočteme spolu." Nijak zvlášť jsem po tom nedychtil, ale nenapadlo mě nic, čím bych ho zarazil, takže jsem prostě kývl: "No dobrá, tak jenom stručně!" "Tak teda," začal Sinclair s velikým elánem, "ten hrabě dostal dopis..." "Moment," přerušil jsem ho, "jaký hrabě a jaký dopis?" "No ten hrabě, o kterým to je, přece. Dostal ten dopis od toho Porfyria..." "Od jakého Porfyria?" "Od toho, co poslal ten dopis, copak to nechápeš?" vykřikl Sinclair poněkud netrpělivě. "Poslal ten dopis po tom Demoniovi a nařídil mu, aby si na něj dal pozor a zabil ho, až se k němu dostane." "Tak počkej!" vpadl jsem, "kdo se má dostat ke komu a kdo má zabít koho?" "Chystají se přece zavraždit Demonia!" "A kdo přinese ten dopis?"

"No Demonio!" "Ten Demonio to nemůže mít v hlavě v pořádku. Proč mu teda ten dopis nosí?" "Ale on přece neví, co v něm je, v tom je právě ten trik," začal se Sinclair při tom pomyšlení pochechtávat.

"Rozumíš, ten Carlo Carlotti, ten loupeživej konduktér... "

"Konduktér? Nemyslíš kondotiér?" "To máš jedno, zkrátka takovej loupeživej rytíř.

Tak ten kuje pikle, chápeš, s tím Fra Fracolikem..." Hlavou mi blesklo podezření. "Podívej se," prohlásil jsem pevně, "jestli to napsal Walter Scott a jestli se to odehrává ve Skotsku, tak s tím můžeš přestat rovnou." "Ale ne," ujistil mě Sinclair rychle, "neboj se.

odehrává se to v Itálii... za nějakýho Piuse. Ten ti tam přijde - člověče, to je ti ohromný, jak ten je prohnanej!

Rozumíš, to on vlastně přemluví toho františkána..." "Moment," zadržel jsem ho. "Jakého františkána?" "Toho Fra Fracolika, samozřejmě!" odsekl mi Sinclair. "Rozumíš, ten Pio se pokouší..." "Ouha!" zvolal jsem. "Kdo je to zas Pio?" "Sakra už jednou, Pio je přece italsky Pius, aby to bylo kratší! Tak ten se teda pokouší přemluvit Fra Fracolika a Carla Carlottiho, toho konduktéra, aby ukradli tu kartu... počkej, jak tam tomu říkají... jo, tu papežskou bulku, to je nejspíš taková nějaká karetní hra, aby ji ukradli tomu benátskýmu dóžovi, a potom...
sakra, teď jsi mě úplně poplet, to je všecko špatně.
Obráceně - ten Pio vůbec není chytrej, ale úplně slabomyslnej. Prohnanej je ten dóža, co chce ukrást tu bulku. Člověče, to je ti sekáč!" rozplamenil se Sinclair znovu, "ten si tam dělá, co ho napadne! Donutí toho Demonia - rozumíš, Demonio je jeden z těch najatejch vrahů, zaprodanejch tomu dóžovi - a ten ho donutí, aby ukrad tu bulku Porfyriovi a..." "Ale jak ho k tomu donutí?" zeptal jsem se.
"To víš, že má Demonia pořádně v hrsti, a tak ho nechá kout pikle tak dlouho, dokud ten nedostane starýho Pia - teda - dokud ho nedostane do hrsti, a Pio si pak samozřejmě myslí, že Porfyrio, totiž myslí si, že má Porfyria - teda - že má Porfyria v hrsti." "Počkej chvilku," přerušil jsem ho. "Koho říkáš, že má v hrsti ten dóže?" "Demonia. " "Děkuju. Mně se už ty hrsti pletly. Tak dál!" "No a zrovna když to všechno vypadá takhle..." "Jak?" "Jak jsem říkal." "Aha!" "Kdo bys řek, že se tam objeví a všechny ty pikle zmaří? Ta signorina Tarara v tom dominu!" "Kristovy rány," namítl jsem, "ty ale dovedeš člověku zamotat hlavu. Proč v dominu?" "Aby to zmařila, přece!" "Aby zmařila co?" "Aby zmařila celou tu intriku!" zvolal Sinclair s důrazem.
"To ji nemůže zmařit bez domina?" "To bych řek, že ne! Rozumíš, kdyby neměla to domino, dóže by ji odhalil, než bys řekl pope1." "A takhle ji neodhalí?" "Ne, rozumíš, když ji vidí v tom dominu a s tou růží ve vlasech, tak si myslí, že to je Lucia del'Esterolla." "To jí ale naletěl, co? Kdo je ta nová dáma?"
"Lucia? Ta je ti ohromná!" zasnil se Sinclair. "To je ti jedna taková, víš, s tím jižním temperamentem, plná .toho... no... plná..." "Aspoň plnoštíhlá, ne?" navrhl jsem.
"Sakra už jednou, nedělej si z toho legraci! Zkrátka, je to sestra tý hraběnky di Carantarata; proto taky ten Fra Fracoliko... ne, počkej, tak to není, ne, ne, ničí není sestra! Sestřenice, tak je to; nebo si aspoň myslí, že je sestřenice toho Fra Fracolika, a proto taky chce dát Pio Fra Fracolika probodnout." "Ovšem," souhlasil jsem, "kdo by nechtěl."
"Konečně!" prohlásil Sinc1air nadějně a chopil se nože na papír, aby rozřezal další stránky, "už to chápeš, vidíš!"
"Úplně!" přisvědčil jsem mu. "Vystupuje tam dóže Pio a Carlo Carlotti, ten loupeživý konduktér, a všichni ostatní, jak jsme teď o nich mluvili." "Správně," utvrdil mě v tom Sinc1air. "Samozřejmě mohl bych ti ještě povědět o dalších, kdybys..." "Jen se nenamáhej!" zarazil jsem ho. "To mi docela stačí, je to vybraná společnost. Pio má v hrsti Porfyrit, Demonio má v hrsti Pia a dóže je prohnaný a Lucia je plná. Už je mi to všechno docela jasné," shrnul jsem to zatrpkle.
"Vidíš, jak ses do toho vpravil" pochválil mě Sinclair, "Já věděl, že tě to chytne. A teď se do toho pustíme spolu. Dočtu si jen tuhle stránku a pak budu číst nahlas." Jezdil chvíli očima po řádkách, dokud nedokončil stránku, pak rozřezal další arch a obrátil list. Viděl jsem, jak mu oči utkvěly na půltuctu řádků, s nimiž se setkal na další stránce, a ustrnuly překvapením.
"To by člověka čert vzal!" vyhrkl konečně.
"Co se stalo?" zeptal jsem se laskavě a s velkou radostí v srdci.
"Ta zatracená pitomost tady není celá" zasípěl a ukázal na slova, která hlásala: Pokračování v příštím čísle.

ŠESTAPADESÁTKA

Tenhle příběh mi jednoho zimního večera vyprávěl můj přítel A-Jen v komůrce za svou prádelničkou. A-Jen je drobný a tichý syn nebeské říše s vážnou a zamyšlenou tváří a se sklonem k melancholickému rozjímání, které tak často pozorujeme u jeho krajanů. Přátelíme se už několik let a trávíme spolu často dlouhé večery v šeré místnůstce za jeho krámkem, pokuřujeme zasněně z dýmky a hroužíme se do mlčenlivého přemítání. Přitahuje mě k němu hlavně jeho neobyčejná obrazotvornost, která, myslím, patří k orientální povaze a umožňuje mu, aby do značné míry zapomněl na špinavé trampoty svého zaměstnání a oddal se vnitřnímu životu, jaký si sám vytváří. O pronikavé analytické schopnosti jeho ducha jsem však neměl nejmenší tušení až do večera, o kterém píši.
Komůrka, kde jsme seděli, byla těsná a ošumělá, nebylo v ní o mnoho víc zařízení než naše dvě židle a stolek, na kterém jsme si nacpávali a odkládali dýmky, a byla osvětlena jenom lojovou svíčkou. Na stěnách bylo několik obrázků, většinou hrubých tisků vystříhaných z novin a nalepených na zdi, aby nebyla tak holá. Jenom jeden obrázek stál za pozornost, portrét obdivuhodně provedený perokresbou. Představoval mladého muže s velice krásnou, ale neskonale smutnou tváří. Už dlouho mi bylo zřejmé, třebaže ani nevím jak, že A-Jena potkala jakási velice smutná událost, a nějak jsem si to spojoval s tímhle portrétem. Nikdy jsem se ho však nechtěl vyptávat a teprve onoho večera jsem se dověděl, co se vlastně stalo.
Kouřili jsme nějakou dobu mlčky, než A-Jen promluvil. Můj přítel je kultivovaný a velice sečtělý člověk, takže jeho angličtina je gramaticky dokonalá. Mluví ovšem s tím táhlým splývavým přízvukem své rodné řeči, který se tady nebudu pokoušet napodobit.
"Vidím" ozval se, "že si prohlížíte portrét mého nešťastného přítele Šestapadesátky. Nikdy jsem vám nevyprávěl o své ztrátě, ale protože je dnes výročí jeho smrti, rád bych si o něm chvíli pohovořil." A-Jen se odmlčel. Zapálil jsem si vyhaslou dýmku a pokýval jsem mu na znamení, že poslouchám.
"Nevím už přesně," pokračoval A-Jen, "kdy vlastně vstoupil Šestapadesátka do mého života. Mohl bych to ovšem zjistit prohlídkou svých obchodních knih, ale nikdy jsem se tím nenamáhal. Ze začátku jsem se o něj přirozeně nezajímalo nic víc než o jiné zákazníky, a možná dokonce méně, protože mi za celou dobu našich styků nenosil prádlo nikdy osobně, ale vždycky je posílal po nějakém chlapci. Když jsem si po čase uvědomil, že se stává mým pravidelným

klientem, přidělil jsem mu jeho číslo, šestapadesát, a začal jsem uvažovat, kdo to vlastně je a co dělá. Netrvalo dlouho a dospěl jsem o něm k několika závěrům. Z jakosti jeho prádla jsem usoudil, že i když není právě bohatý, daří se mu v každém případě docela slušně. Viděl jsem, že je to mladý muž, že žije křesťansky spořádaně a chodí střídmě do společnosti; poznal jsem to z toho, že posílal k vyprání vždycky stejný počet kusů, pokaždé v sobotu večer, a z toho, že měl na sobě přibližně jednou do týdne smokingovou košili. Povahou to byl skromný, nepřepjatý mládenec, protože nosil límečky jenom dva palce vysoké." Vytřeštěně jsem se na A-Jena zadíval. Nedávné práce oblíbeného romanopisce mne sice seznámily s podobným procesem analytického uvažování, ale nebyl jsem připraven na žádné takové objevy z úst svého orientálního přítele.

"Když jsem ho poznal," pokračoval A-Jen, "studoval Šestapadesátka na univerzitě. To jsem ovšem nějakou dobu nevěděl. Během doby jsem si to však vyvodil z toho, že po čtyři letní měsíce nebývval ve městě, a z toho, že ve dnech univerzitních zkoušek mi posílal košile s manžetami popsanými daty, vzorci a poučkami z geometrie. Sledoval jsem ho s nemalým zájmem po celá jeho univerzitní studia. Čtyři léta, co studoval,jsem mu pral každý týden; ten pravidelný styk s ním a představa, kterou jsem si na základě svého pozorování udělal o jeho milé povaze, prohloubily mou počáteční úctu k němu v hlubokou náklonnost a začal jsem mu ze všech sil přát, aby se mu všechno dařilo. Pomáhal jsem mu při každé nové zkoušce, seč jsem byl; škrobil jsem mu totiž rukávy košil až do půl předloktí, aby měl co nejvíc místa na poznámky. Nepokusím se vám ani vylíčit, jak jsem se o něho bál, když na něj dolehla tíha závěrečných zkoušek. Že Šestapadesátka dospěl ke kritickému bodu své akademické dráhy, to jsem usoudil ze stavu jeho kapesníků, do kterých si zřejmě mimovolně utíral pero při závěrečné písemné práci. Jeho chování v průběhu závěrečných zkoušek svědčilo o mravním rozvoji jeho charakteru za léta jeho studií; poznámky na manžetách, které bývaly tak hojné při jeho dřívějších zkouškách, se teď omezily na několik málo narážek, a to ještě o otázkách tak složitých, že se vymykají normální paměti. S radostí a vzrušením jsem konečně objevil v jeho sobotním prádle ze začátku června zmačkanou smokingovou košili potřísněnou na náprsence vínem, jak vyšplíchlo z číše, a uvědomil jsem si, že Šestapadesátka oslavil svůj vstup mezi bakaláře.

Příští zimu se utírání pera do kapesníku, kterého jsem si poprvé všiml při závěrečné zkoušce, stalo jeho chronickým zvykem a já poznal, že se pustil do studia na doktorát práv. Ten rok pracoval velice houževnatě a smokingové košile z jeho týdenního uzlíku téměř vymizely. Jenže další zimu v druhém roce jeho právnických studií začala jeho životní tragédie. Povšiml jsem si, že v jeho prádle došlo ke změně: z jedné, nanejvýš dvou smokingových košil týdně stoupl počet na čtyři a místo plátěných kapesníků se začaly objevovat hedvábné.

Svitlo mi, že Šestapadesátka opouští přísnou kázeň studentského života a začíná žít společensky. Zároveň jsem si uvědomil i něco dalšího: Šestapadesátka se zamiloval.

Brzy o tom už nebylo možno pochybovat. Dával do prádla sedm košil týdně, plátěné kapesníky se vytratily úplně, místo dvoupalcových límečků začal nosit dvouačtvrtpalcové a posléze dokonce dvouapůlpalcové. Mám ještě jeden seznam jeho prádla z té doby; stačí pohled na něj, aby se člověk přesvědčil,jak ůzkostlivě tehdy dbal. o svou osobu. Dobře si vzpomínám,jak často se v těch dnech střídala jitřenka naděje s chmurnou zoufalostí. Každou sobotu jsem s rozechvěnou dychtivostí rozvazoval uzlík s jeho prádlem, abych zachytil první známky, že jeho láska je opětována. Pomáhal jsem svému příteli, jak jsem jen mohl. Jeho košile a límečky byly mistrovskými ukázkami mého umění, třebaže se mi pohnutím nejednou třásla ruka, když jsem je škrobil.

Ona byla ušlechtilá a skvělá bytost, to jsem věděl; pod jejím vlivem se Šestapadesátka povznášel k novým výšinám. Až doposud měl v majetku jistý počet odpínacích manžet a falešných náprsenek. Ty nyní vyhostil - nejprve falešné náprsenky, pohrdaje už jen pomyšlením na takový klam, a po čase ve svém nadšení odložil i odpínací manžety. Nemohu se na ty šťastné a zářivé dny ohlédnout bez povzdechu.

Šestapadesátkovo štěstí vstoupilo do mého života a všecek jej naplnilo. Dýchal jsem jenom pro ty soboty.

Objevení jediné falešné náprsenky mne vrhalo do propasti zoufalství, jejich nepřítomnost mne unášela na vrcholky naděje. Teprve když zimu vystřídalo vlahé jaro, dodal si Šestapadesátka odvahy, aby pohlédl osudu tváří v tvář. Jednou v sobotu mi poslal novou bílou vestu, kus oděvu,jemuž se doposud při své skromné povaze vyhýbal, abych mu ji dal do pořádku. Vynaložil jsem na ni veškerou jemnost svého umění: vyčetl jsem z ní, k čemu se chystá. Příští sobotu se mi vrátila a já se slzami radosti uznamenal, kde teplá drobná ručka láskyplně spočinula na pravém rameni. Poznal jsem, že Šestapadesátka byl svou vyvolenou přijat za nápadníka." A-Jen se odmlčel a chvíli seděl beze slova; dýmka mu vyhasla a chladla mu v prohlubni dlaně; oči upíral na stěnu, kde mihotavý plamen svíčky rozehrával světla a stíny. Konečně se ozval znovu:

"Nebudu se zdržovat u šťastných dnů, které následovaly - dni pestrých vázanek a bílých vest, košil bez poskvrny a vznosných límečků, které přepečlivý milovník nenosil déle než jeden den. Naše blaženství se zdálo úplné a já si už od osudu nic víc nepřál. Běda však, to štěstí nemělo mít trvání! Když se zářivé letní dny chýlily k podzimu, povšiml jsem si s hořkostí v srdci známek občasných neshod - když přišly čtyři košile místo sedmi, když se znovu objevily ty odložené manžety nebo náprsenky. Pak docházelo k usmíření s kajícnými slzami na rameni bílé vesty a sedm košil se vrátilo. Ale hádky byly čím dál častější a někdy došlo i k bouřlivým scénám a k prudkým výbuchům, které po sobě zanechaly stopu utrhaných knoflíčků na vestě. Košil poznenáhlu ubývalo, až byly jen tři a potom dvě, a límečky mého ubohého přítele se snížily na jeden a tři čtvrtě palce. Marně jsem Šestapadesátku zahrnoval všemožnou péčí. Mé zmučené hlavě se zdálo, že v lesku jeho košil a límečků by muselo roztát i srdce z kamene.

Ale běda, všechna má snaha o usmíření vyznívala naprázdno. Uplynul strašný měsíc; všechny falešné náprsenky a manžety se vrátily; nešťastný milovník jako by si liboval v jejich falši. Konečně jednoho chmurného večera jsem po rozvázání jeho uzlíku zjistil, že si koupil zásobu límečků celuloidových, a srdce mi řeklo, že ho opustila navždycky. Jak můj ubohý přítel v té době trpěl, vám nemohu vůbec vylíčit; stačí, když vám povím, že od celuloidových límečků klesl až k modré flanelové košili a od modré košile k šedé. Pohled na červený bavlněný kapesník v jeho prádle mi nakonec

byl výstrahou, že ho zklamaná láska duševně vykolejila, a obával jsem se nejhoršího. Pak přišla mučivá odmlka tří sobot, kdy mi neposlal vůbec nic, a potom ta poslední zásilka, co jsem od něho dostal, ohromný ranec, který jako by obsahoval všechno jeho prádlo. A v něm jsem ke své hrůze objevil jednu košili s náprsenkou potřísněnou temným nachem jeho krve a proděravělou cípatým otvorem, který ukazoval, kudy si vpálil kulku do srdce.
Vzpomněl jsem si, že čtrnáct dní předtím jsem slyšel vyvolávat na ulici kameloty o nějaké strašné sebevraždě, a teď jsem si uvědomil, že to musel být on. Když jsem se vzpamatoval z prvního otřesu, pokusil jsem se zachytit ho, aby mi zůstal v paměti, a nakreslil jsem ten portrét tady vedle vás. Trochu se v kreslení vyznám a jsem přesvědčen, že jsem jeho rysy vystihl. Ta kresba je ovšem ideální, víte přece, že jsem Šestapadesátku nikdy neviděl." Na dveřích vpředu zacinkal zvonek,jak vešel nějaký zákazník. A-Jen se zvedl s tím klidně odevzdaným výrazem, kterým se obyčejně vyznačoval, a zdržel se chvíli v krámě. Když se vrátil, neměl už zřejmě náladu, aby pokračoval v hovoru o svém ztraceném příteli. Opustil jsem ho brzy nato a kráčel jsem truchlivě k domovu. Uvažoval jsem cestou hodně o svém drobném orientálním příteli, o jeho obrazotvornosti plné soucítění. Ale něco mě tížilo na srdci jako kámen - něco, co bych mu byl rád řekl, ale o čem jsem se nedokázal zmínit.
Nepřenesl bych to byl přes srdce, kdybych mu rozbil ten vzdušný zámek, který si vyfantazíroval. Žiju uzavřeně a osaměle a nepoznal jsem žádnou takovou lásku jako ten muž na ideální kresbě mého idealistického přítele. Ale pronásleduje mě matná vzpomínka na jistý obrovský ranec prádla, který jsem mu poslal asi před rokem. Nebyl jsem tenkrát tři neděle ve městě a měl jsem potom daleko víc věcí k vyprání než obyčejně.
A jestli se nemýlím, v tom ranci byla i poničená košile s ohavnou skvrnou od lahvičky červeného inkoustu, která se mi rozbila v kufru, košile propálená na jednom místě od oharku, co mi upadl z doutníku, když jsem ten ranec balil. Tímhle vším si nejsem sice tak docela jist, ale vím určitě, že až do loňska, kdy jsem si začal dávat prát do modernějšího podniku, míval jsem na prádle od A-Jena číslo šestapadesát.

RADY CESTUJÍCÍM

Následující rady a poznámky mě napadly při nedávné cestě napříč naším kontinentem. Nechci si jimi nijak stěžovat na stávající železniční pořádek, doufám jenom, že mohou být užitečné těm, kdo jako já cestlují plni pokorné a předpisy zachovávající nevědomosti.
1. Spaní v Pullmanových lůžkových vagonech bývá pro nováčky poněkud obtížné. Jde o to, abyste se zbavili pocitu hrozícího nebezpečí. Zjistěte si proto před cestou význam různých signálů. Jedno hvízdnutí znamená stanici, dvě železniční přejezd a tak dále. Teprve pět krátkých hvizdů těsně po sobě znamená náhlé nebezpečí. Když zaslechnete hvízdání v noci, posaďte se bystře ve svém kotci a počítejte. Když se dopočítáte pěti hvizdů, natáhněte si přes pyžamo kalhoty a opusťte okamžitě vlak. Abyste se při železničním neštěstí uchránili i jinak, spěte s nohama k lokomotivě,jestli chcete mít raději rozmačkané nohy, nebo hlavou k lokomotivě, dáváte-li přednost tomu, aby vám to rozmačkalo hlavu. Při tomto rozhodování se snažte vyvarovat všeho sobectví. Jestliže je vám to jedno, spěte napříč, aby vám hlava visela do uličky.
2. Hodně jsem přemýšlel o metodě,jak správně přestupovat. Systém, o kterém jsem se přesvědčil, že je u pasažérů z mých vlastních kruhů nejoblíbenější,je asi takovýhle: Dejme tomu, že vám při odjezdu z New Yorku řekli, že musíte přestoupit v Kansas City. Máte-li do Kansas City přijet ráno, zastavte večer předtím v uličce průvodčího (nejlépe tak, že mu nastavíte nohu, aby přes ni upadl) a zdvořile se ho zeptejte: "Mám přestoupit v Kansas City?" Odpoví vám, že ano. Výborně.
Nevěřte mu. Cestou na večeři do jídelního vagonu si vezměte stranou černošského sluhu a předložte mu jako osobní záležitost mezi bělochem a černochem otázku jestli si myslí, že byste měl přestoupit v Kansas City. A nespokojte se s tím. Projděte po večeři celým vlakem a ptejte se jakoby nic různých lidí: "Promiňte, můžete mi říct,jestli mám v Kansas City přestupovat?" Položte tu otázku za večer.ještě několikrát průvodčímu;
časté opakování vám zajistí, že k vám pocítí vřelý přátelský vztah. Před usnutím dávejte pozor, až půjde kolem, a zeptejte se ho skrz záclonu svého lůžka: "Jakže jste to říkal, že mám přestupovat v Kansas City?" Když nebude chtít zastavit, zahákujte mu kolem krku rukojeť hole a přitáhněte si ho jemně k posteli. Ráno, až vlak zastaví a začnou vyvolávat: "Kansas City! Všichni přestupovat!", vyhledejte průvodčího znovu a otažte se ho: "To je už Kansas City?" Nenechte se odradit jeho odpovědí.
Seberte se, přejděte na druhý konec vagonu a zeptejte se brzdaře: "Prosím vás, nevíte, jestli je to už Kansas City?" Nenechte se tak snadno přesvědčit. Pamatujte, že se průvodčí s brzdařem možná spikli, aby vás oklamali. Rozhlédněte se proto po peronu, co říká tabule se jménem stanice. jakmile ji objevíte, vystupte a zeptejte se prvního člověka, kterého uvidíte, jestli je to Kansas City. Odpoví vám: "Sakra, copak jste, sakra, slepej na voči? Nevidíte, sakra, támhletu sakra tabuli?" jakmile uslyšíte takovouhle řeč, neptejte se už na nic.
Jste v Kansas City.
3. Pozoroval jsem, že průvodčí teď mají ve zvyku strkat zkontrolované jízdenky pasažérům za klobouky.
Myslím, že to dělají, aby si označili ty, co se jim nejvíc líbí. je to hezký vynález a přispívá velice k malebnosti vagonu. S bolestí však zjišťuji, že je ten systém spojen s přílišnou námahou pro průvodčí. Nutnost přimáčknout dva až tři pasažéry k sobě, aby se přes ně mohl natáhnout a zastrčit čtvrtému jízdenku do švů hedvábné čepičky na pleši, uvádí průvodčí s vypěstěným jemnocitem do rozpaků. Bylo by jednodušší, kdyby průvodčí měl kladívko s balíkem hřebíků a přibíjel zkontrolované pasažéry k opěradlům sedadel. Nebo ještě líp, ať průvodčí nosí menší vědro s barvou a štětkou a označuje si cestující tak, aby si je nemohl poplést. Holohlavým pasažérům je možno zdvořile nadzvednout klobouk a namalovat jim na lebku červený kříž. Na znamení toho, že jsou holohlaví. Cestující až na konečnou lze odlišit kompletním barevným nátěrem. V rukou člověka s uměleckým vkusem je možno docílit nejednoho efektu vytvářením

malých skupinek natřených pasažérů a průvodčí tak mohou příjemně trávit volné chvíle.
4. Všiml jsem si při cestování na Západ, že nepravidelnost železničních katastrof je bohatým zdrojem stížností. Časté zklamání držitelů cestovních pojistek na západních tratích vede k hromadným protestům. Je jisté, že cestovní podmínky se na Západě prudce mění a na katastrofy se už nedá spoléhat. Je to zvlášť politováníhodné, jelikož při zmíněné už nespolehlivosti katastrof ztrácejí úrazové pojistky prakticky jakoukoli cenu.

MŮJ NEZNÁMÝ ZNÁMÝ

Vešel do kuřáckého kupé Pullmanova vozu, kde jsem seděl sám. Měl na sobě dlouhý kožich a nesl stodolarový kufřík, který si postavil na sedadlo.
Pak mě uviděl.
"No ne!" vykřikl a tvář se mu rozzářila,jako když vychází slunce.
"Krindapána," potřásl mi bouřlivě rukou, "kdo by se byl nadál, že se s tebou setkám tady!" "Opravdu, kdo by se nadál?" pomyslel jsem si.
Podíval se na mě víc zblízka.
"Ty ses ani trochu nezměnil," prohlásil.
"Však ty taky ne," odpověděl jsem srdečně.
"Možná žes kapku přibral," dodal kriticky.
"No," připustil jsem, "kapku možná, ale tys přibral taky trochu." To jsem řekl samozřejmě proto, abych rozptýlil podezření, že jsem přibral nějak nevhod.
"Ale jinak vypadáš," pokračoval jsem směle a pevně, "stejně jako vždycky." A celou tu dobu jsem si lámal hlavu, kdo to vůbec je. Nepoznával jsem ho, neměl jsem ani tušení, odkud ho mám znát. Neříkám tím, že mám špatnou paměť. Právě naopak, paměť mám jako slon. Pravda, dost špatně si pamatuju jména, často mi dělá potíže zapamatovat si nějaký obličej, občas si nevybavím, jak někdo vypadá, a oblečení si už člověk vůbec nevšímá, ale až na tyhle maličkosti nezapomínám nikdy nikoho a jsem na to pyšný. A když se mi už stane, že mi nějaké jméno nebo obličej momentálně vypadne z hlavy, neztrácím nikdy duchapřítomnost. Chce to jen klid a trochu inteligence a všechno dobře dopadne.
Můj neznámý známý se posadil.
"To je doba, co jsme se neviděli," prohlásil.
"To je doba," opakoval jsem s nádechem smutku.
Chtěl jsem mu dát najevo, že i mne to trápí.
"Ale uteklo to, co?" "Jako voda," přisvědčil jsem bodře.
"To je zvláštní," poznamenal, "jak ten život běží!
Ztrácíme jeden druhého z očí a všechno se mění.
Někdy mi vrtá hlavou, kam se asi poděla celá ta naše stará parta." "Mně taky," souhlasil jsem. A vrtalo mi to hlavou zrovna v té chvíli. Poznal jsem, že v podobných situacích se vždycky začne dřív či později mluvit o "staré partě", o "klucích" nebo o "mejdanech". Při takové příležitosti si obyčejně můžeme uvědomit, s kým vlastně mluvíme.
"Chodíš někdy na to naše staré místo?" zeptal se.
"Nikdy," odpověděl jsem rozhodně. "Naše staré místo" bylo třeba v rozhovoru absolutně vyloučit, dokud neobjevím, co to vlastně bylo zač.
"Já vím," podotkl, "tobě se tam jistě nechce." "Teď zrovna ne," řekl jsem velice jemně.
"Já tě chápu. Promiň," povzdechl si a chvíli bylo ticho.
Tak jsem tedy vybojoval první bod. Někde zřejmě existuje nějaké naše staré místo, kam se mi jistě nechce. Na tom se už dalo stavět dál.
Vtom se můj známý ozval znovu.
"Já někdy někoho z kluků potkávám. Vždycky si na tebe vzpomenou a rádi by věděli, co teďka děláš." "Chudáci," pomyslel jsem si, ale neřekl jsem to nahlas.
Věděl jsem, že nadešla chvíle, abych podnikl smělý výpad. Užil jsem tedy své obvyklé taktiky. Vzrušeně jsem vykřikl. "Počkej! A co dělá Billy? Víš o něm něco?" Tahle taktika je opravdu neomylná. V každé staré partě je nějaký ten Billy.
"No jistě," přisvědčil můj známý, "Billy má ranč na Západě v Montaně. Potkal jsem ho na jaře v Chicagu, váží nejmíň metrák, toho bys nepoznal." "To teda určitě ne," zamumlal jsem si pro sebe.
"A kde je Jack?" pokračoval jsem v útoku. Pohyboval jsem se po bezpečné půdě. Všude se vždycky najde nějaký ten Jack.
"Ty myslíš Billyho bratra," chytl se toho můj neznámý známý.
"Ovšem, ovšem, Billyho bratra Jacka! Často na něj myslím." "Jo," zadumal se můj známý. "Jack se ti úplně změnil - nadobro se usadil." A začal se pochechtávat. "Jack se, člověče, oženil!" Rozesmál jsem se taky. Za těchto okolností se vždycky pokládá za velikou legraci, že se někdo oženil.
Představa Jacka (ať je to kdo chce) v manželském stavu platí za něco k popukání. Tiše jsem se pochechtával dál už při tom pouhém pomyšlení. Doufal jsem, že se vydržím smát až na konečnou stanici. Zbývalo mi už jenom šedesát mil. Není to tak těžké, smát se šedesát mil, když to člověk umí.
Jenže můj přítel se s tím nespokojil.
"Často jsem ti chtěl napsat," ztišil důvěrně hlas, .zvlášť když jsem slyšel,jaká tě postihla ztráta." Zmlkl jsem. jaká mě postihla ztráta? Přišel jsem o peníze? A jestli, tak o kolik? A proč jsem o ně přišel?
Uvažoval jsem, jestli mě to zruinovalo úplně, nebo jen částečně.
"Z takové ztráty se člověk nikdy docela nevzpamatuje," pokračoval vážně.

Zřejmě jsem úplně zbankrotoval. Ale neřekl jsem nic, zůstal jsem ve střehu a čekal jsem, až ho vyprovokuju k dalším podrobnostem.
"Jo," ozval se znovu, "smrt je vždycky smutná." Smrt! Tak vida! Skoro jsem škytl radostí. Teď to půjde jako po másle. Taková smrt se v téhle situaci dá vyřídit jedna dvě. Stačí klidně sedět, aby se člověk dověděl, kdo to vlastně umřel.
"To jo," zabručel jsem, "hrozně smutná. Ale má to taky svou druhou stránku." "Samozřejmě, zvlášť v tom věku."
"Přesně,jak říkáš, v tom věku a po takovém životě!" "Při síle a při smyslech až do posledka, viď?" pokračoval neznámý známý s vřelou sympatií.
"To víš," pustil jsem se po pevné půdě, "to není k zahození, dokázat sedět v posteli a kouřit málem až do posledního dechu." "Cože?" podivil se, "to tvoje babička..." "Promiň, přeřekl jsem se," vyhrkl jsem dopálen vlastní zabedněností, "řekl jsem kouřit, ale myslel jsem, že seděla v posteli a dala si kouřit - jako si člověk dává předčítat - měla ráda, když se kolem ní kouřilo - nic ji tak neuklidnilo." Slyšel jsem při těch slovech,jak vlak rachotí a duní na výhybkách kolem semaforů a jak přibrzďuje.
Neznámý známý překvapeně vyhlédl z okna.
Zatvářil se nervózně.
"Panebože!" vykřikl, "to jsem už tady? Já přejel! Měl jsem vystoupit v minulé stanici! Haló, průvodčí," zavolal do chodbičky, "jak dlouho tady stavíme?" "Jenom dvě minuty," ozval se hlas. "Máme zpoždění, musíme to dotáhnout!"
Můj známý vyskočil, vytáhl z kapsy svazek klíčů a začal zápolit se zámkem kufříku.
"Musím tam poslat telegram, dát jim nějakou zprávu," supěl. "Čert aby vzal ten zámek - mám všechny peníze v kufru!"
Trnul jsem za něho, aby se dostal včas na peron.
"Tumáš," vytáhl jsem z kapsy peníze, "nezdržuj se s tím zámkem! Zatím ti půjčím." "Díky!" vytrhl mi v tom rozčilení z ruky všechny bankovky, které jsem měl u sebe. "Akorát to stihnu!" Vyskočil z vlaku. Viděl jsem ho oknem, jak míří k čekárně. Nezdálo se mi, že by nějak zvlášť pospíchal.
Čekal jsem.
Průvodčí vyvolával: "Nastupovat! Nastupovat!" Zařinčel zvonec, zasyčela pára a vlak byl ve chvilce ze stanice.
"Blbec," pomyslel jsem si, "zmeškal vlak a nechal tady ten kufřík za sto dolarů!" Seděl jsem, díval jsem se z okna na ubíhající krajinu a lámal jsem si marně hlavu, odkud ho vlastně znám.
Najednou jsem uslyšel průvodčího. Vedl zřejmě někoho chodbičkou.
"Hledal jsem ho po celém vagonu, pane šéf," vysvětloval někomu.
"Nechal jsem ho na sedadle vedle svojí ženy," rozčiloval se cizí dobře oblečený pán a strčil hlavu do mého kupé.
Vtom se i jeho tvář rozzářila radostí z nenadálého shledání. jenže to neplatilo mně. Platilo to tomu stodolarovému zavazadlu.
"A, tady je!" vykřikl, popadl kufřík a odnesl si ho pryč.
Zničeně jsem se zhroutil. Ta "stará parta"! Jackovo manželství! Smrt mojí babičky! Panebože! A moje peníze! Teď jsem do toho viděl - ten člověk taky jen tak plácal, ale on aspoň za určitým cílem.
Doběhl mě!
Příště, až se dám ve vlaku do řeči s neznámým člověkem, budu se mít na pozoru, abych ze sebe nedělal takového troubu.

VÁNOCE SMOLÍKA McFIGGINA

S tím podvodem, že svatý Mikuláš naděluje o Vánocích dárky,je už načase skoncovat. Čím dřív to tajnůstkářské a tichošlápské předstírání bude odhaleno, tím líp.
Rodič,jenž se přiblíží pod rouškou noční temnoty, aby podstrčil kravatu za deset centů chlapci, který čekal hodinky za deset dolarů, a pak mu namluví, že mu ji posílají z nebíčka, jedná nízce, nepopiratelně nízce a nečestně.
Měl jsem letos o Vánocích dobrou příležitost pozorovat to na mladém Smolíkovi McFigginovi, synu a dědicovi McFigginů, u kterých bydlím v podnájmu.
Smolík McFiggin je hodný chlapec, a pobožný chlapec. Dali mu na srozuměnou, že tatínkovi a mamince nepřinese svatý Mikuláš nic, protože dospělým se dárky z nebíčka nenadělují. A tak si našetřil všechno kapesné a koupil tatínkovi krabici doutníků a mamince diamantovou brož za pětasedmdesát centů. Své vlastní štěstí ponechal na vůli nebesům. Ale modlil se. Modlil se po celé týdny večer co večer, aby mu svatý Mikuláš přinesl brusle a pejska a vzduchovku a kolo a Noemovu archu a sáňky a bubínek - dohromady věcí asi za sto padesát dolarů.
Zašel jsem docela časně ráno na Boží hod do Smolíkova pokojíku. Měl jsem tušení, že budu svědkem zajímavého výjevu. Vzbudil jsem ho a on se posadil v postýlce, oči mu zazářily radostným očekáváním a začal vytahovat nadílku z punčochy.
První balíček byl objemný, zabalený byl jen tak halabala a vůbec vypadal podivně.
"Chachá!" zaradoval se Smolík, když jej začal rozdělávat. "Vsadím se, že to bude ten pejsek, celej zabalenej do papíru!"
A byl to pejsek? Ne, ani zdaleka! Byly to krásné pevné boty číslo dvě, s tkaničkami a se vším příslušenstvím a s cedulkou: "Smolíkovi od svatého Mikuláše." A pod tím svatý Mikuláš napsal: "95 centů." Chlapci se radostně protáhl obličej. "Jsou to boty," řekl a zalovil znovu v punčoše.
Další balíček vytahoval s novou nadějí ve tváři.
Tentokrát to vypadalo na malou okrouhlou krabičku. Smolík z ní horečnatě strhl papír. Zatřásl jí. Uvnitř něco zachrastilo.
"To budou hodinky s řetízkem! Hodinky s řetízkem!" vykřikl. Pak krabici otevřel.
A byly to hodiny s řetízkem? Ne. Byl to tucet krásných, zbrusu nových celuloidových límečků, jeden jako druhý, a

všechny mu padly jako na míru.
Chlapce to tak potěšilo, že se mu tím potěšením nakrabatily tváře.
Okamžik počkal, než se z té prudké radosti vzpamatoval. Pak to zkusil znovu.
Tentokrát byl balíček podlouhlý a tvrdý. Na omak byl nepoddajný a na jednom konci se rozšiřoval.
"To bude pistulka!" zvolal chlapec a roztřásl se vzrušením. "Páni! Jen aby do ní bylo hodně kapslíků! Párkrát vystřelím a probudím tatínka!" Ne, ubožátko, tímhle tatínka neprobudíš! Je to užitečný předmět, jenže nepotřebuje žádné kapslíky a nestřílí, a těžko probudíš spícího muže kartáčkem na zuby! Ano, byl to kartáček na zuby - krásný exemplář, s držátkem skrznaskrz z pravé kosti a s malou ceduličkou: "Smolíkovi od svatého Mikuláše".
Opět chlapci zrůznil tvář výraz prudké radosti a do očí mu vhrkly slzy vděčnosti. Utřel si je tím kartáčkem na zuby a pustil se do dalšího zkoumání.
Příští balík byl mnohem větší a očividně obsahoval něco měkkého a objemného. Nevešel se do punčochy a byl k ní přivázán zvenčí.
"Co by mohlo bejt tohle?" zauvažoval Smolík. Už se trochu bál to rozbalit. Náhle mu srdéčko poskočilo a on zapomněl na všechny ostatní dárky v očekávání, co mu přinese tenhle. "Bubínek!" vydechl. "To bude bubínek, pořádně zabalenej!" Bubínek? Tuhle! Byly to kalhoty - ty nejkrásnější krátké kalhoty - hnědožluté krátké kalhoty - s roztomilými barevnými proužky sem a tam a svatý Mikuláš k nim opět připsal: "Smolíkovi od svatého Mikuláše, jeden dolar čtyřicet".
V kalhotkách však bylo něco zabaleno. Namouduši!
Byly v nich zabaleny rozkošné kšandičky, opravdové kšandy s takovými těmi posuvnými ocelovými přezkami, že si člověk může vytáhnout kalhoty až ke krku, když se mu zachce.
Chlapec zavzlykal štěstím. Pak vytáhl poslední dárek. "Nějaká kniha," řekl při rozbalování. "Jestli pak to budou pohádky, nebo něco dobrodružnýho?
Doufám, že dobrodružnýho! To si budu číst až do poledne!" Ne, Smolíku, nebylo to přesně vzato nic tak zvlášť dobrodružného. Byla to malá rodinná bible. Smolík tím vyčerpal všechny své dárky, a tak tedy vstal a oblékal se. ještě se ovšem mohl těšit, jak si s novými hračkami pohraje. To je vždycky hlavní rozkoš božíhodového dopoledne.
Nejprve si hrál s novým kartáčkem na zuby.
Spotřeboval spoustu vody a vykartáčoval si všechny zuby. To bylo panečku něco!
Pak si hrál s límečky. Radosti nebylo konce, když je jeden po druhém vytahoval z krabice a proklínal je, a pak je zase všechny složil pěkně zpátky a proklel je všechny najednou.
Další hračkou byly kalhotky. Ohromně si užil, když si je oblékal a zase svlékal a pak se snažil pouhým pohledem zjistit, co je rub a co je líc.
Potom se usadil s novou knížkou a četl si dobrodružný příběh nazvaný "První kniha Mojžíšova" až do snídaně.
Pak sešel do přízemí a políbil tatínka a maminku. Tatínek pokuřoval doutník a maminka měla na blůze novou brož.
Smolík se zatvářil zamyšleně a v hlavě jako by se mu rozbřeskovalo. Zdá se mi docela dobře možné, že se příští Vánoce spolehne na své vlastní peníze a se svatým Mikulášem nebude nic riskovat.

ZIVOT JOHNA SMITHE

Životopisy slavných mužů tvoří značnou část naší literatury. Takový slavný muž je nesporně ohromné zvíře.
Kráčí svým stoletím, zanechává v něm všude stopy svých šlápot a razí hesla podešvemi svých galoší. Není možné začít si s nějakým povstáním nebo s novým náboženstvím, nebo s nějakým tím obrozením, aniž by se objevil, ujal se hlavní role a shrábl pro sebe všechno, co se vybralo u pokladny. Dokonce i po smrti po sobě zanechává dlouhou řadu druhořadého příbuzenstva, rozsazeného v prvních řadách historie aspoň na padesát let.
Životopisy slavných mužů jsou tedy nepochybně nesmírně zajímavé. Musím se však přiznat ke kacířské myšlence, kterou to ve mně občas vyvolává: že totiž i obyčejný a prostý muž má nárok na svou biografii. A abych svůj názor doložil, píši ten to životopis Johna Smithe, muže,jenž nebyl ani velký, ani slavný, nýbrž docela všední a běžný dvounožec jako já a my ostatní.
Už od útlého dětství John Smith mezi svými vrstevníky ničím nevynikal. Neohromoval své učitele předčasnou duševní vyspělostí. Knihy nebyly odmalička jeho vášní a žádný starý pán nepoložil ruku na Smithovu hlavu a nepoznamenal- zapamatujte si jeho slova -, že z toho chlapce bude jednou někdo. Ani jeho otec na něj nezíral s údivem blížícím se posvátné úctě. Vůbec ne! Jeho otec si nanejvýš kladl otázku,jestli je Smith takový nekňuba proto, že za to nemůže, nebo proto, že si myslí, bůhvíjaký je chytrák. Jinými slovy, Smith byl zrovna takový jako vy a já a my ostatní.
Ve sportech, které byly za jeho časů pýchou mladých talentů, Smith nijak nezastiňoval své druhy,jak je to zvykem slavných mužů. Na koni neuměl jezdit, ani co by za nehet vlezlo. Bruslit neuměl, co by za nehet vlezlo. Plavat neuměl, co by za nehet vlezlo. Střílet neuměl, co by za nehet vlezlo. Vůbec nic neuměl, co by za nehet vlezlo. Byl úplně jako my.
Ani smělý rozlet chlapcova ducha nevyvažoval jeho tělesné nedostatky,jak tomu bývá v životopisech pravidlem.
Naopak. Bál se svého otce. Bál se učitelů. Bál se blesku. Bál se pekla. Bál se děvčat.
Když se rozhodovalo o jeho zaměstnání, neprojevila se u něho nezlomná touha zasvětit svůj život dílu, s jakou se setkáváme u slavných osobností. Nechtěl být právníkem, protože k tomu je třeba vyznat se v právech.
Nechtěl být doktorem, protože k tomu se musíme vyznat v medicíně. Nechtěl být podnikatelem, protože k tomu je nutno vyznat se v podnikání. A nechtěl být učitelem, protože těch viděl příliš mnoho. Pokud by si byl sám něco zvolil, bylo by to něco mezi povoláním Robinsona Crusoa a prince Waleského. Otec mu však obojí zamítl a dal ho do obchodu se střižním zbožím.
Takové bylo Smithovo dětství. Na začátku dospívání nic ve Smithově zevnějšku nenasvědčovalo jeho genialitě.

Náhodný pozorovatel by byl nezahlédl záblesk génia utajený za tou širokou tváří, masivními ústy, dlouhým, dozadu ubíhajícím čelem a velkýma ušima, které mu trčely podél krátce přistřižených vlasů. Určitě nezahlédl. Protože za nimi žádný takový záblesk utajen nebyl.
Krátce po svém vstupu do obchodního života byl Smith postižen prvním z bolestných záchvatů, které se u něho později staly pravidlem. Přišlo to na něho pozdě v noci, když se vracel z rozkošného večírku, stráveného zpěvem a oslavováním s několika bývalými spolužáky. K příznakům záchvatu patřilo podivné pohupování chodníku, tančení pouličních luceren a záludné přemísťování domů sem a tam, takže člověk musel mít velmi bystrou orientační schopnost, aby rozpoznal dům, kde bydlí. Během celého záchvatu pociťoval postižený velmi silný odpor k pití vody, z čehož se dá soudit, že šlo zřejmě o nějakou formu hydrofobie. Od té doby Smith těmihle nešťastnými záchvaty trpěl chronicky. Hrozily propuknout v libovolné době, ale zejména se dostavovaly v sobotní večery, vždycky po prvním a na svátek Díkůvzdání. Zvlášť prudké záchvaty hydrofobie ho přepadaly pokaždé na Silvestra a po volbách bývaly strašlivé.
Ve Smithově životní dráze došlo k jedné epizodě, kterou možná nesl s politováním. Sotvaže dosáhl mužnosti, setkal se s nejkrásnější dívkou na světě. Byla docela jiná než všechny ostatní ženy. Měla hlubší povahu než jiní lidé. Smith si to uvědomil okamžitě. Cítila a chápala věci, které obyčejní lidé nechápali. Chápala jeho. Měla ohromný smysl pro humor a znamenitě dovedla ocenit anekdotu. Vyprávěl jí jednou večer těch šest, které znal, a jí se zdály ohromné. Její pouhá přítomnost vyvolávala ve Smithovi pocit,jako by byl spolkl západ slunce; a když se poprvé dotkl konečkem prstu jejích prstů, pocítil vzrušení v celém těle. Brzy přišel na to, že když ji pevně uchopí za ruku, poskytne mu to ještě příjemnější vzrušení, a když si sedne vedle ní na pohovku s hlavou přitisknutou k jejímu uchu a s paží ovinutou asi tak jedenapůlkrát kolem ní, poskytne mu to vzrušení, abychom tak řekli, primisima výběrové.
Smithe ovládla myšlenka, že ji chce mít ve své blízkosti nastálo. Navrhl jí proto dohodu, podle které se ona k němu nastěhuje, bude s ním bydlet a osobně se starat o jeho oblečení a jídlo. On ji za to bude stravovat, vyplácet ji - týdně asi pětasedmdesát centů v hotovosti - a bude jejím otrokem.
Když byl Smith této ženě otrokem nějaký čas, vkradly se do jeho života dětské prstíky a potom další a další, až jich byl plný dům. I ženina matka se vkradla do jeho života a každá její návštěva v něm vyvolala hrozný záchvat hydrofobie. Kupodivu se nevyskytl žádný drobný tvoreček, o kterého by byl Smith záhy oloupen a který by. se mu proměnil ve smutnou a nade vše drahou vzpomínku. Ani nápad! Malí Smithové nepatřili k tomuhle druhu tvorečků. Všech devět vyrostlo ve vytáhlé kolohnáty s masivními ústy a s trčícíma ušima po otci a s vůbec žádným nadáním.
Ve Smithově životě jaksi nikdy nedošlo k těm velkým zvratům, k jakým dochází v životech velikánů. Pravda, s plynoucími léty došlo k určitým změnám v jeho postavení. Byl ve svém obchodě se střižním zbožím povýšen od pultu s kalouny k límečkům, od límečků k pánským podvlékačkám a od pánských podvlékaček k luxusním pánským košilím. Potom, když s přibývajícím věkem ztrácel výkonnost, přeložili ho znovu od luxusních pánských košil k pánským podvlékačkám a tak dál až k pultu s kalouny. A když docela zestárl, propustili ho a přijali místo něho mládence s pusou od ucha k uchu a s nazrzlými vlasy, který zastal všechnu Smithovu práci za poloviční plat. To byla Smithova komerční kariéra.
Nedá se sice srovnávat s kariérou britského premiéra Gladstonea, ale není nepodobná mnoha jiným.
Smith pak žil ještě pět let. Živili ho jeho synové.
Nechtěli, ale museli. Bystrost jeho ducha a jeho zásoba povedených historek nebyla v jeho stáří požitkem pro všechny, kdo ho zašli navštívit. Vyprávěl sedm historek a znal šest anekdot. Ty historky byly zdlouhavé a všechny jenom o něm a ty anekdoty byly o jednom obchodním cestujícím a jednom pastorovi. Nikdo ho však stejně navštívit nezašel, takže to nevadilo.
V pětašedesáti Smith onemocněl a po náležitém lékařském ošetření zemřel. Na hrob mu postavili pomníček s rukou ukazující k severovýchodu.
Ale pochybuji, že tam kdy dorazil. Byl příliš jako my.

IDEÁLNÍ INTERVIEW S NAŠÍM NEJVĚTŠÍM HERCEM
To znamená s kterýmkoli z našich šestnácti Největších Herců

Došlo k tomu v soukromí jeho vlastní knihovny, když jsme se domohli - nemusíme snad říkat, že s nesmírnými potížemi - našeho interviewu s Velkým Hercem.
Seděl v hluboké lenošce, tak zabrán do svých vlastních myšlenek, že ani nevnímal náš příchod. Na koleně měl před sebou ležet svou kabinetní fotografii. Jeho oči se na ni zdály zírat, jako by se snažily změřit její nezměrné tajemství. Měli jsme dost času, abychom si stačili všimnout, že na stole u jeho lokte stojí krásná fotorytina jeho podoby, kdežto jeho velkolepý pastelový portrét visí na šňůře od stropu. Teprve když jsme se posadili na židli a vytáhli svůj poznámkový blok, Velký Herec vzhlédl.
"Interview?" řekl a my s bolestí postřehli v jeho tónu únavu. "Zase další interview!" Uklonili jsme se.
"Ta publicita!" zamumlal spíš pro sebe než pro nás.
"Reklamní publicita! Proč k ní musí být člověk stále nucen?" Vysvětlili jsme omluvně, že není naším úmyslem publikovat nebo otisknout jediné slovo - "Jakže?!" zvolal Velký Herec. "Nechcete to tisknout? Ne publikovat? Tak co vlastně -" Nechceme to publikovat, vysvětlili jsme mu, bez jeho souhlasu.
"Ach," zamumlal unaveně, "ne bez mého souhlasu. Ano, ano, musím ten souhlas dát. Svět si to žádá. Otiskněte si, publikujte si všechno, co chcete. Mně je všechna chvála lhostejná, o slávu mi nejde. Posoudí mě naše potomstvo. Ale," dodal živěji, "dejte mi včas přečíst obsah vašeho článku, abych mohl provést všechny změny, o které by mi mohlo jít." Uklonili jsme se na souhlas.

"A teď," začali jsme, "smíme vám položit pár otázek o vašem umění? Tak především, v jaké oblasti dramatu se podle vašeho názoru hlavně projevuje vaše genialita, v tragédii, nebo v komedii?" "V obojím," odpověděl Velký Herec. "Nevynikáte tedy víc," pokračovali jsme, "ani v tom jednom, .ani v tom druhém?"
"Ani pomyšlení," ohradil se, "vynikám v obou dvou." "Promiňte," omluvili jsme se, "nevyjádřili jsme se dost jasně. Měli jsme na mysli, řečeno docela prostě, že se tedy nepokládáte v žádné z těch oblastí za lepšího nežli v druhé?" "Ale vůbec ne," zdůraznil Velký Herec a vztáhl paži tím skvělým gestem, které známe a obdivujeme už dlouhá léta, a zároveň pohodil nazad svou lví hlavou, až se mu jeho lví hříva shrnula ze lvího čela. "Vůbec ne!
Jsem lepší v obou z těch oblastí. Můj génius si vyžaduje tragédii i komedii zároveň." "Ach," vydechli jsme, když nám svitlo, "to je tedy důvod,jak předpokládáme, proč se hodláte projevit v Shakespearovi?" Velký Herec se zamračil.
"Já bych spíš řekl," opravil nás, "že Shakespeare se projeví ve mně, ne?" "Ovšem, ovšem," zamumlali jsme, zahanbeni svou vlastní stupiditou.
"Chci se projevit," pokračoval Velký Herec, "v Hamletovi. Očekávám, že předvedu, abych tak řekl, naprosto nového Hamleta." "Nového Hamleta!" zvolali jsme uchváceně.
"Nového Hamleta! Je něco takového vůbec možné?" "Naprosto," pokračoval Velký Herec a pohodil svou lví hlavou zase zpátky. "Věnoval jsem celé roky studiu té role. Celá dosavadní koncepce role Hamleta byla mylná." Seděli jsme přímo ohromeně.
"Všichni dosavadní herci," rozvíjel Velký Herec dál svou myšlenku, "nebo bych spíš měl říci všichni takzvaní herci - myslím ty, kdo se pokoušeli hrát přede mnou, - se ve svých představách naprosto mýlili Představovali Hamleta oblečeného do černého sametu." "Ano, ano," vpadli jsme, "do černého sametu, ano!" "Tak vidíte. Jenže to bylo absurdní," pokračoval Velký Herec, sahaje pro dva či tři těžké svazky na polici vedle sebe. "Studovali jste někdy alžbětinskou éru?" "Co to?" zeptali jsme se skromně.
"Alžbětinskou éru." Mlčeli jsme.
"Nebo předshakespearovskou tragédii?" Svěsili jsme hlavu.
"Kdybyste to byli studovali, věděli byste, že Hamlet v černém sametu je dokonale směšný. Za Shakespearových časů - jak bych vám mohl rázem dokázat, kdybyste měli dost inteligence, abyste tomu rozuměli, - nic takového jako černý samet nebylo.
Prostě neexistovalo." "A jak tedy," zeptali jsme se zaujatě, zmateně" a přece potěšeně, "jak tedy budete Hamleta představovat vy?" "V hnědém sametu," odtušil Velký Herec.
"Proboha!" zvolali jsme. "Tohle je hotová revoluce!" "To je. Ale to je jenom jedna část mé koncepce. Hlavní bude moje provedení toho, co bych mohl nazvat Hamletovou psychologií." "Psychologií!" užasli jsme.
"Ano," přisvědčil Velký Herec. "Aby bylo možno Hamleta pochopit, chci ho ukázat jako člověka skloněného pod těžkým břemenem. Drtí ho světobol. Nese v sobě veškerou tíhu ducha doby; fakticky ho skličuje trvalá negace -"
"Myslíte tím," poznamenali jsme ve snaze promluvit .tak bodře, jak jsme jen dokázali, "že je toho na něj kapku moc."
"Jeho vůle," pokračoval dál Velký Herec nevšímaje si našeho vyrušení, "je paralyzována. Snaží se vykročit jedním směrem a je vrhán směrem opačným. Jednu chvíli padá do propasti. V dalším okamžiku se vznáší nad oblaka: Jeho nohy hledají pevnou půdu, ale nalézají jenom prázdný vzduch -" "Úžasné!" vydechli jsme. "Ale to budete potřebovat spoustu kladkostrojů?" "Kladkostrojů!" vykřikl Velký Herec s výbuchem lvího smíchu. "Kladkostroj myšlenky, mechanismus duševní síly, magnetismus -" "Aha," doplnili jsme, "elektřiny" "Vůbec ne!" zakabonil se Velký Herec.
"Nechápete mě. Toho všeho dosáhnu svým tvůrčím podáním.
"Vezměte například ten slavný monolog o smrti. Znáte ho?"
"Zda být, či nebýt," začali jsme.
"Stop!" zarazil nás Velký Herec. "A teď dávejte pozor. Je to monolog, samomluva. Přesně tak. To je klíčem k celé věci. Je to řeč, kterou si Hamlet říká sám pro sebe. Ale v mé interpretaci nepromlouvá ve skutečnosti ani jediné slovo. To všechno se odehrává v absolutním neporušeném mlčení." "Pro všechno na světě," začali jsme, "Jak tohleto dokážete?"
"Naprosto a výhradně výrazem své tváře." Proboha! Bylo by to možné? Podívali jsme se znovu, tentokrát velice zblízka, Velkému Herci do tváře. Se vzrušením jsme si uvědomili, že by se to tak dalo provést.
"Předstoupím před obecenstvo," pokračoval "a vedu tu samomluvu takhle - sledujte laskavě mou tvář" Když Velký Herec domluvil, postavil se do charakteristické pózy se založenýma rukama, zatímco se mu po obličeji.střídaly - mohli bychom říci honily - poryvy proměnlivých pocitů, výrazy střídavé naděje, pochybnosti i zoufalství.
"Báječné!" zalapali jsme po dechu.
"Shakespearovy verše," řekl Velký Herec, když se jeho tvář vrátila k obvyklému klidu, "nejsou nezbytné aspoň ne při mé interpretaci. Ty verše jsou skutečně pouhé režijní.pokyny, nic víc. Proto je vynechávám. K tomu během hry dochází znovu a znovu. Vezměte si například tu známou scénu, ve které Hamlet drží v ruce lebku. Shakespeare mu vkládá do úst slova:
Yoricku! Yoričku! já ho znal-" "Ano, ano" vpadli jsme proti své vůli, "- skvostnými nápady zrovna sršel -" "Vaše intonace je hrozná," komentoval to herec.
"Ale poslouchejte teď. V té své interpretaci nevyslovuji vůbec žádná slova. Pouze nesu tu lebku tiše v ruce, velice pomalu přes jeviště. Pak se po straně opřu o jeden sloup, s tou lebkou stále na dlani, a mlčky se na ni zahledím."
"Báječné!" vzdychli jsme znovu.
"Potom přejdu po jevišti napravo, velice významně, posadím se na prostou dřevěnou lavici a nějakou chvíli tak setrvám s pohledem upřeným na tu lebku." "Fantastické!" "Pak přejdu do pozadí jeviště a lehnu si na břicho, s lebkou drženou stále před očima. Když v téhle pozici okamžik setrvám, plazím se pomalu vpřed a vyjadřuji tak pohybem svých nohou a břicha celý Yorickův smutný osud. Nakonec se obrátím k obecenstvu zády, s tou lebkou stále v ruce, a sděluji obecenstvu křečovitými škuby svých zad Hamletův vášnivý žal nad ztrátou přítele." "Skvělé" vykřikli jsme bez sebe

vzrušením, "tohle není jenom revoluce, to je revaluace Hamletova významu!" "Můžete tomu říkat tak i tak," souhlasil Velký Herec.
"Taková scéna znamená," svitlo nám, "že prakticky žádného Shakespeara vůbec nepotřebujete." "Přesně tak, já ho nepotřebuju. Dokážu to udělat líp bez něho. Skakespeare mě stísňuje. To, co chci vyjádřit, není Shakespeare, ale něco většího, něco rozsáhlejšího, něco - jak bych to vystihl - něco významnějšího." Velký Herec se odmlčel a my čekali, s tužkou utkvělou ve vzduchu nad blokem. Potom cosi zamumlal a pozdvihl ruky s výrazem posvátného vytržení: "Něčeho - jako jsem JÁ." Tak bez hnutí zůstal a v sošné strnulosti utkvěl.
Vyklouzli jsme tiše po čtyřech a vyplížili jsme se tak bez hluku ze dveří a dolů ze schodů, s poznámkovým blokem v zaťatých zubech.

O SBERATELSTVÍ

Jako většinu lidí posedá i mne občas touha založit si nějakou sbírku. Začalo to poštovními známkami. Dostal jsem dopis od jednoho přítele, který odjel do jižní Afriky. Na dopise byla třírohá známka, a sotva jsem ji uviděl, pomyslil jsem si: "To je ono! Filatelie! Té zasvětím život" Koupil jsem si album s dostatkem místa pro známky všech zemí a rovnou jsem se do toho pustil. Tři dny mi sbírka báječně rostla. Obsahovala:
Jednu známku s mysem Dobré naděje.
Jednu jednocentovou známku Spojených států severoamerických.
Jednu pěticentovou známku Spojených států severoamerických.
Jednu deseticentovou známku Spojených států severoamerických.
Potom sbírka uvízla na mrtvém bodě. Nějakou dobu jsem o ní mluvil poněkud neurčitě a naznačoval jsem, že v ní mám jednu či dvě docela vzácné jihoafrické známky. Ale brzy mě omrzelo i to lhaní.
O sbírání mincí se pokouším čas od času. Pokaždé, když od někoho dostanu starou půlpenci nebo mexický čtvrťák, řeknu si, že kdyby člověk ve shromažďování takových rarit vytrval, měl by brzy pěkně cennou sbírku. Když jsem to zkusil poprvé, byl jsem pln nadšení a moje sbírka zanedlouho čítala nejednu pozoruhodnou kuriozitu. Byly to tyto exempláře:
Číslo 1. Starodávná římská mince. Z časů Caligulových.
Ta ovšem byla pýchou celé kolekce; dal mi ji jeden přítel a to mě vlastně přimělo k založení sbírky.
Číslo 2. Drobná měděná mince. Hodnota jeden cent.
Spojené státy severoamerické. Zřejmě novodobá.
Číslo 3. Drobná niklová mince. Okrouhlá. Spojené státy severoamerické. Hodnota pět centů.
Číslo 4. Drobná stříbrná mince. Hodnota deset centů.
Spojené státy severoamerické.
Číslo 5. Stříbrná mince. Okrouhlá. Hodnota dvacet pět centů Spojené státy severoamerické. Velmi krásná.
Číslo 6. Velká stříbrná mince. Okrouhlá. Nápis:
"Jeden dolar". Spojené státy severoamerické. Velmi hodnotná.
Číslo 7. Starodávná britská měděná mince. Pravděpodobně z časů římského tažení do Británie. Velmi zašlá.
Nápis: "Victoria Dei gratia regina". Velmi hodnotná.
Číslo 8. Stříbrná mince. Očividně francouzská.
Nápis: "Funf Mark Kaiser Wilhelm".
Číslo 9. Okrouhlá stříbrná mince. Velmi otřelá. Část nápisu: "...jene sta... roam..." Patrně ruský rubl, ale právě tak dobře to může být japonský .stojen nebo jen jedenjen.
Sbírka se tedy rozvíjela utěšeně. Vydržela mi skoro celou zimu a začínal jsem už na ni být jaksepatří hrdý, ale vzal jsem ty mince jednou večer s sebou do města, abych je ukázal jistému příteli, a utratili jsme číslo 3, číslo 4, číslo 5, číslo 6 a číslo 7 za menší večeři pro dva.
Za ten jen jsem si po večeři koupil cigára a pozůstatek po Caligulovi jsem vyměnil za tolik štamprlí skotské, kolik mi na něj byli ochotni půjčit. Potom jsem propadl hazardu a hodil číslo 2 a číslo 8 do kasičky, se kterou vybírali na dětskou nemocnici.
Příště jsem to zkusil se zkamenělinami. Získal jsem za deset let dvě. Pak jsem toho nechal.
Jeden přítel mi kdysi ukázal nádhernou sbírku starodávných a kuriózních zbraní. Na nějaký čas se mi to velice zalíbilo. Shromáždil jsem několik pozoruhodných exemplářů,jako:
Číslo 1. Starou křesací mušketu, které užíval můj dědeček. (Užíval jí po léta na své farmě jako sochoru.)
Číslo 2. Starý kožený řemen,jehož užíval můj otec.
Číslo 3. Starobylý hrot indiánského šípu, který jsem našel osobně hned ten den, co jsem s tou sbírkou začal. Podobá se trojhrannému kameni.
Číslo 4. Starobylý indiánský luk, který jsem našel osobně za jednou pilou den poté. Podobá se rovnému jilmovému nebo dubovému klacku. Je zajímavé představit si, že právě tahle zbraň sehrála svou roli v nějakém zuřivém bojovém střetnutí divokých kmenů.
Číslo 5. Kanibalský zabiják nebo dýku s rovnou rukojetí z Tichomořských ostrovů. Čtenáři jistě až mráz přeběhne po zádech, když mu prozradím, že tahle děsivá zbraň, kterou jsem osobně zakoupil třetí den svého sběratelství, byla vystavena v jistém vetešnictví jakožto krájecí kuchyňský nůž. Při pohledu na ni si člověk nemůže nepředstavit strašlivé výjevy, jichž byla jistě svědkem.
Choval jsem tuhle sbírku dost dlouho, dokud jsem ji v okamžiku citového vzplanutí nevěnoval jedné mladé dámě k našemu zasnoubení. Ten dar se však ukázal příliš výmluvný a našim vztahům následkem toho ubylo na srdečnosti.

Celkem vzato se kloním k tomu, abych začátečníkovi doporučil omezit se na sbírání mincí. Já sám si právě pořizuji sbírku amerických bankovek (pokud možná z doby současné) a shledávám, že je to činnost krajně strhující.

NEJNOVĚJŠÍ VYMOŽENOSTI POJIŠŤOVÁNÍ

Onehdy mě navštívil jistý muž, který si vzal do hlavy, že mě pojistí na život. Pojišťovací agenti jsou mi odporní; vždycky mi tvrdí, že jednou umřu, což neodpovídá pravdě. Byl jsem už předtím pojištěn často, pokaždé asi tak na měsíc, ale nikdy jsem s tím neudělal žádné štěstí.
Rozhodl jsem se tedy, že tohohle muže přebiju jeho vlastními zbraněmi. Nechal jsem ho mluvit a ze všech sil jsem ho povzbuzoval, až mě konečně zanechal s dotazníkem, který jsem měl jako pojištěnec vyplnit.
Na to jsem právě čekal; řekl jsem si, že když o mně ta pojišťovna chce informace, ať je má, ty nejdokonalejší, jaké jsem jí s to poskytnout. Rozložil jsem si tedy arch s otázkami a sestavil jsem k nim odpovědi, které,jak jsem doufal, jednou provždy odstraní jakoukoli pochybnost o mé způsobilosti k pojištění.

Otázka: Jak jste starý?
Odpověď: Nemám ponětí.
Otázka: Kolik měříte kolem hrudníku?
Odpověď: Čtyřicet šest centimetrů.
Otázka: Jaké máte rozpětí hrudníku?
Odpověď: Půl centimetru.
Otázka: Jak jste vysoký?
Odpověď: Metr devadesát ve stoje, ale méně, když chodím po čtyřech.
Otázka: Je váš dědeček mrtev?
Odpověď: Prakticky vzato ano.
Otázka: Příčina smrti, jestliže je mrtev?
Odpověď: Alkoholismus, jestliže je mrtev.
Otázka: Je váš otec mrtev?
Odpověď: Pro svět ano.
Otázka: Příčina smrti?
Odpověď: Odpor k vodě.
Otázka: Otcovo bydliště?
Odpověď: Kentucky.
Otázka: Jaké jste prodělal nemoci?
Odpověď: Jako dítě souchotiny, malomocenství a vodnatelnost kolena. V dospělém věku černý kašel, bolení břicha a vodnatelnost hlavy.
Otázka: Máte nějaké bratry?
Odpověď: Třináct, všichni jsou téměř mrtvi.
Otázka: Jste si vědom nějakých svých zvyků nebo sklonů, o kterých se dá předpokládat, že vám zkrátí život?
Odpověď: Ano. Piju, kouřím, požívám morfium a margarín. Polykám zrníčka z hroznů a vyhýbám se tělocviku.

Když jsem dotazník vyplnil, měl jsem za to, že jsem se před pojištěním stoprocentně pojistil, a poslal jsem jim to lejstro i se šekem na čtvrtletní prémie. Byl jsem naprosto přesvědčen, že mi šek pošlou zpátky. Za několik dní mě nemálo překvapilo, když jsem od pojišťovny dostal dopis tohoto znění:
"Vážený pane, s díky jsme od Vás obdrželi vyplněný dotazník a šek na patnáct dolarů. Po pečlivém porovnání Vašeho případu se současným průměrem máme tu čest pojistit Vás v kategorii s nejmenším rizikem."

KTERAK SI VYPŮJČIT SIRKU

Myslíte si možná, že vypůjčit si na ulici sirku je maličkost. Ale každý, kdo to někdy zkusil, vám potvrdí, že jste na omylu, a milerád mi odpřisáhne, že vám tenhle svůj zážitek popisuji naprosto pravdivě.
Stál jsem nedávno večer na rohu ulice s doutníkem, který jsem si chtěl zapálit. Jenže jsem neměl sirky.
Počkal jsem tedy, až šel kolem slušný, normálně vyhlížející muž, a zastavil jsem ho:
"Promiňte, pane, nebyl byste tak laskav a nepůjčil byste mi sirku?" "Sirku? Ale samozřejmě!" Rozepnul si zimník a sáhl si do kapsičky u vesty. "Určitě tady jednu mám, přísahal bych, že tady v té dolní kapsičce - ne, počkejte, myslím, že bude v té horní - okamžik,jen co si položím tady ty balíčky na chodník." "Ale to se neobtěžujte," snažil jsem se ho zarazit, ..vždyť to není tak důležité." "Ale jaképak obtěžování, hnedka ji najdu, musí tady, mrška, někde vězet -" a hrabal se přitom horlivě po kapsách - "jenže víte, já tuhle vestu obyčejně..." Viděl jsem, že se začíná rozpalovat. "Ne, vážně ne," zaprotestoval jsem, .jestli tuhle vestu obyčejně... vždyť na tom nezáleží." "Moment, moment!" nedal se ochotný muž odradit.
"Vím přece, že jsem tady jednu tu potvoru měl. Dal jsem ji nejspíš semhle k hodinkám. Ne, taky ne.
Počkejte, podívám se do saka. Kdyby ten krejčí aspoň uměl dát ty kapsy někam, kde by do nich člověk mohl!" Už ho to úplně chytilo. Odhodil na zem hůlku a ryl se v kapsách se zaťatými zuby. "To ten rošťák, ten můj nejmladší kluk," syčel, "to je z toho, že mi pořád leze do kapes! No ty se těš, jen co přijdu domů! Koukejte, vsadím se, že ji mám vzadu v kalhotách. Podržte mi jenom takhle nahoru ty šosy zimníku, než ji..." "Prosím vás, ne!" zaúpěl jsem. "Neobtěžujte se

takhle, vždyť to nestojí za to! Zimník si vážně kvůli mně svlékat nemusíte, ne, opravdu vás prosím, nevyhazujte si ty dopisy a všecko do sněhu a nevytrhávejte si ty kapsy! Jste ohromně laskav, ale nedupejte si po tom zimníku a nekopejte si do balíčků. A neproklínejte už s tím mrtvičnatým výrazem svého chlapečka! Zapřísahám vás - nervete ze sebe tak zuřivě ty šaty!" Ochotný muž náhle jásavě zachroptěl a vytáhl ruku zpod rozervané podšívky.
"Tady je, darebačka jedna!" vykřikl. "Račte si posloužit!" A vytáhl ji pod světlo lucerny.
Bylo to párátko.
Podlehl jsem okamžitému popudu, srazil jsem ho pod kola přijíždějící tramvaje a dal jsem se na útěk.

EXPERIMENT SE STRÁŽNÍKEM HOGANEM

Pan Scalper sedí a píše v pisárně pro reportéry v redakci Denního zatmění. Noviny šly už do tisku a on sedí sám. Nadaný, ale vrtošivý pán, tenhle pan Scalper; je v redakci Zatmění zaměstnán jako znalec a vykladač povah z písma. Každý abonent, který předloží ukázku svého rukopisu, obdrží obratem rozbor své povahy z páně Scalperova obratného pera. Náš literární génius má před sebou hromádku dopisů a je pohřížen do výkonu svého umění. Venku je tmavá a deštivá noc.
Hodiny na radniční věži odbíjejí druhou. Na chodníku před redakcí ponuře prochází strážník Hogan na své obchůzce.je chudák provlhlý až do duše. Pozdní chodec s pastorským kolárkem, který se vrací od lože nemocného, po něm s plachým soucitem zašilhá a přetetelí se kolem. Hogan sleduje pohledem vzdalující se postavu, pak vytáhne notes a sedne si na schody před redakcí Zatmění, aby ve světle plynové lucerny učinil zápis. Pánům, kteří mají ve zvyku ponocovat, často vrtá hlavou, co si to vlastně takoví strážníci Hoganové do těch svých notýsků zapisují. Zde jsou ona slova, vykroužená těžkou rukou ramena spravedlnosti:
"Dvě hodiny. Vše v pořádku. U pana Scalpera nahoře svítí světlo. Velmi vlhká noc. Jsem nešťasten a nemohu spát - už čtvrtá bezesná noc. Právě kolem přešlo podezřelé individuum. Ach, jak truchlivé je mé žití! Což nikdy nevzejde den? O mokré, mokré ty kamení!" Pan Scalper nahoře píše také, píše s tou nedbalou zběhlostí muže, který za svůj sloupek bere řádkový honorář. Znalecký rozbor se mu jen line zpod ruky.
Místnost pro reportéry je pustá a bezútěšná. Pan Scalper je citlivý člověk a ponurost okolí ho skličuje.
Otevře dopis jednoho čtenáře, zevrubně prozkoumá rukopis, rozhlédne se kolem sebe, aby se inspiroval, a už to znalecky sviští:
"C. H. Jste povahy nešťastné a malomyslné; vaše okolí vás dusí a váš život je pln nekonečného smutku. Máte pocit, že vám nekyne žádná naděje -" Pan Scalper ustane v psaní. Znovu se rozhlédne po místnosti a konečně spočine okem na vysoké černé láhvi, která stojí na polici v otevřené skříni. Pak pokračuje: "- a ztratil jste všechnu víru v křesťanství, budoucnost světa a lidskou ctnost. Velmi snadno podléháte pokušení, ale máte v povaze jeden ošklivý rys, jste tvrdohlavý, a když si vezmete do hlavy, že něco musíte mít-" Zde se pan Scalper náhle zarazí, odstrčí židli od stolu a vrhne se přes místnost ke skříni. Vezme z police černou láhev, přiloží ji ke rtům a setrvá nějakou chvíli bez pohnutí. Pak se vrátí, aby dokončil rozbor povahy pana C. H. několika kvapnými slovy:
"Celkem vám doporučuji, abyste v tom vytrval, vedete si dobře."
Potom si pan Scalper počne počínat podivně. Vyndá ze skříně roličku motouzu zdéli asi patnácti metrů a přiváže jeden konec na hrdlo láhve. Pak přistoupí k jednomu z oken, otevře je, vyklonísе a tiše hvízdne. Strážník Hogan dole na chodníku ten hvizd bdělým uchem zachytí a opětuje ho. Láhev je spuštěna na celou délku motouzu, ochránce pořádku si ji nasadí k ústům a policista s mužem pera zůstanou na nějakou chvíli spjati poutem vzájemné sympatie. Pánové, kteří vedou pestrý život na způsob pana Scalpera, pokládají za vhodné naklánět si ramena spravedlnosti podobnými úlitbami častěji a zařízení toho druhu nejsou nijak neobvyklá. Pan Scalper vytáhne láhev nahoru, zavře okno a vrátí se k svému úkolu; strážník pokračuje ve své obchůzce s pocitem hřejivého vnitřního uspokojení. Pohled na radniční hodiny ho přiměje k přičinění dalšího zápisu do notesu.
"Půl třetí. Vše v ještě lepším pořádku. Počasí se obrátilo, vzduchem vane dech časného léta. U pana Scalpera svítí dvě světla. Nepřihodilo se nic, co by stálo za hlášení inspektorovi." Nahoře se také počasí obrátilo. Znalec písma otevírá druhou obálku, přehlédne rukopis kritickým, leč laskavým okem a začne psát blahosklonněji.
"Williame H., váš rukopis svědčí o tom, že ač jste od přírody povahy melancholické, přece jen jste schopen občas se rozveselit. Poznal jste nepřízeň osudu, ale rozhodl jste se hledět na svět z té jasnější stránky. Jestli vám to smím říci, holdujete alkoholu, ale jenom docela střídmě. Buďte ujištěn, že takové střídmé užívání nemůže nikdy škodit. Oživuje inteligenci, zbystřuje schopnosti a rozněcuje dřímající fantazii k bujné činnosti. Jenom při přehánění-" V tom okamžiku pana Scalpera, který psal velice rychle, zřejmě přemohou city, jež v něm hárají. Vyskočí z židle a dvakrát či třikrát oběhne místnost, než se konečně vrátí, aby zakončil rozbor takto: "Jenom při přehánění se tato střídmost stává zhoubnou." Pan Scalper se dá unést naznačeným proudem myšlenek a názorně předvede,jak se vyvarovat přehnané střídmosti, načež spustí láhev strážníku Hoganovi a radostně se s ním přitom pozdraví. Půlhodiny plynou. Písmoznalec píše ostošest a cítí, že píše dobře. Povahy jeho dopisovatelů se obnažují před jeho pronikavým pohledem a jenom se mu hrnou z obratného pera. Čas od času ustává v psaní a obrací se ke zdroji inspirace; lidskost ho přitom vede k tomu, aby se o svou inspiraci podělil se strážníkem Hoganem.
Ochránce spravedlnosti obchází svůj úsek s pocitem více než báječné pohody. Kolem se mihne osamělý Číňan, který se vrací domů ze své noční prádelny.
V Hoganovi se vlivem spojení s géniem v horním patře probudil literární instinkt a pohled na kolemjdoucího Číňánka je mu příležitostí, aby si do notesu zapsal:
"Čtyři hodiny třicet. Všecko je prostě prima. U pana Scalpera svítí čtyři světla. Počasí jako z hedvábí s vyhlídkami na zemětřesení, které se dá zvládnout nejvyšší opatrností při chůzi. Právě přešli kolem dva Číňani - patrně mandaríni. Šli

vrávoravým krokem, ale jejich tváře vyzařovaly takovou dobrotu, že vylučují podezření." Nahoře v redakci došel pan Scalper k dopisu, který mu zřejmě skýtá zvláštní rozkoš, protože rozebírá tuto povahu s širokým uspokojeným úsměvem. Nezkušenému oku připadá rukopis jako puntičkářské, špičaté písmo staré panny. Pan Scalper je však zjevně jiného názoru, protože píše:
"Teto Dorotheo, vy máte povahu veselou a žoviální. Občas vás popadne divoká, bouřlivá veselost, které dáváte naplno průchod zpěvem a křikem. Libujete si v nevázanosti a správně cítíte, že to patří k vašemu založení a že to nesmíte potlačovat. Svět se na vás jenom směje, teto Dorotheo. Napište mi zase brzy. Máme zřejmě spřízněné duše."
Pan Scalper si patrně myslí, že tím ještě onu osobu nevystihl dost spravedlivě, protože navíc k rozboru určenému pro tisk píše tetě Dorotě dlouhý soukromý dopis. Když je s ním hotov, radniční hodiny odbíjejí pátou a strážník Hogan zapisuje do své kroniky poslední záznam. Uvelebil se pro větší pohodlí na schodech budovy Zatmění a píše beze spěchu, svíraje tužku v pěsti:
"Dlouhé ručičky hodin ukazují k severu a ty kratší na jihovýchod. Z toho soudím, že je pět. Světla u pana Scalpera oslňují. Byl tady inspektor a zkontroloval mi záznamy, co se za noc událo. Byl s nimi spokojen a líbil se mu jejich styl. Zemětřesení, jehož jsem se obával, se omezilo na několik menších záchvěvů, které mě nemohou zasáhnout tam, kde sedím -" Vtom strážníka Hogana vyruší spouštěná láhev.
Dlouhý dopis tetě Dorotě ochladil páně Scalperovo nadšení. Tvůrčí rozlet ho nějak přešel a on se marně snaží znovu se do něho vpravit. Aby poskytl Hoganovi stejnou příležitost, rozhoduje se nevytahovat láhev zpátky okamžitě, ale ponechat ji ve strážníkově ochraně, dokud nerozebere další povahu. Tento rukopis by nezkušené oko pokládalo za písmo plachého děvčátka, kterému bylo včera patnáct. Pan Scalper se však nedá oklamat zdáním. Truchlivě nad dopisem pokývne hlavou a píše:
"Ubohá Emilko, poznala jste velké štěstí, ale to pominulo. Zoufalství vás žene k tomu, že hledáte zapomnění v pití. Váš rukopis svědčí o nejhorší fázi notorického alkoholismu. Obávám se, že vás brzy stihne delirium tremens. Chudinko Emilko! Nesnažte se s tím přestat – už je pozdě"' Pan Scalper je zřejmě dojat neblahým osudem pisatelky dopisu. Oči mu vlhnou a rozhoduje se vytáhnout láhev, dokud je čas zachránit strážníka Hogana, než mu alkohol zachutná. Je překvapen a znepokojen, když pokus o vytažení zůstává bez výsledku. Strážce zákona usnul jako zabitý a láhev pevně uvízla v jeho prstech.
Bezradný písmoznalec pustí motouz a jde dokončit svůj úkol. Na dokončení sloupku potřebuje už jen pár řádek, ale po přebrání hromádky dopisů zjišťuje, že vyčerpal svou zásobu povah. To se však přihází obvykle a pro nadaného pána to není žádným důvodem k vnitřnímu rozpolcení. Má v takových případech ve zvyku zaplnit prázdné místo nějakou vymyšlenou povahou či dvěma, jejichž rozbor naprosto odpovídá ustrojení jeho mysli. Skloní na okamžik zamyšleně hlavu a pak napíše:
"Strážníku H., vaše ruka je velice pevná; když se něčeho chopíte, nedáte se tak snadno pohnout, abyste od toho upustil. Máte však nízký sklon k tomu, že chcete uchvátit více, než vám patří. Vstoupil jste do svazku, který, jak doufáte, bude celoživotní, avšak vaše sobectví hrozí, že se ono pouto přetrhne." Jakmile to pan Scalper dopsal, urovnává svůj rukopis na zítřek pro sazeče, nasazuje si klobouk, obléká svrchník a ubírá se ranním šerem k domovu. A má pocit, že si svou mzdu zasloužil.

POMÍJENÍ POETY
(pozn. korektora: texty veršov sú presné, tak neopravovať... ;))

Bádání o jevech, které lze zahrnout pod pojem kolektivní psychologie, odpovídá plně duchu našeho století. Zkoumání duševních sklonů a intelektuálních návyků, které projevujeme ne jako jednotlivci, ale jako příslušníci určitého plemene, společenství nebo skupiny, nám otevírá slibné, leč dosud málo využité pole pro přemítání. Můžeme si tedy nikoli bez užitku povšimnout vztahu mezi poetickým pudem a rozvojem myšlení naší epochy.
K nemálo nápadným rysům současného psychologického vývoje patří, že poezie se z našeho života vytrácí. Umění psát poezii nebo snad spíše zvyk psát poezii rychle pomíjí. Poeta je odsouzen k vyhynutí.
Čtenář s vytříbenou inteligencí ihned postřehne počáteční obtíž: co se tu vlastně poezií míní? Není však třeba kličkovat kolem definic. Prostě a jasně se dá říci, že poezií myslíme umění vyjádřit určitou prostou pravdu nepřímo, a to prostřednictvím slov, v nichž libovolný počet se v kratších nebo delších odstupech může a nemusí rýmovat.
Je nutno přiznat, že básník, poeta je něco tak starého jako sama civilizace. Měli ho už Řekové, vydupával jim své jamby bosými chodidly. Znali ho i Římané neustále žongloval se slabikami, dlouhá, krátká, dlouhá, krátká, aby z toho byly hexametry. Dneska se toho dá dosáhnout telegrafním klíčem, ale to Římané nevěděli.
Není však nyní mým úmyslem hovořit o básnících dřívějších a drsnějších dob. Pro naše účely stačí, abychom porovnali náš věk s érou, která ho předcházela.
Stačí, když se podíváme na rozdíl mezi námi a našimi dědečky z časů mladosti královny Viktorie, abychom si uvědomili, k jak hlubokému převratu došlo ve veřejném cítění. Praktická střízlivost dvacátého století si jen s námahou dokáže představit tu přemíru sentimentality, kterou oplývalo dřívější pokolení.
Tehdy byla poezie všeobecně vysoce vážena.
Rodičové ji předčítali dítkám. Dítka je recitovala rodičům. A platil za ťulpasa ten, kdo alespoň nepředstíral, že se mu ve volných chvílích zpod přetékajícího brku nenuceně linou rytmické řádky.
Kdyby někdo sebral statistické údaje o obrovské produkci poezie ve čtyřicátých či padesátých letech minulého století, připadaly by nám skoro neuvěřitelné.
Noviny a časopisy jí překypovaly. Redaktoři jí veřejně nadržovali. Koketoval s ní i denní tisk. Láska vzdychala v podomácku ukuchtěných znělkách. Vlastenečtí mužové se rozplývali v předvolebních ódách nebo citovali dunivé

hexametry uchváceným zákonodárcům.
Dokonce i melancholická smrt inzerovala svůj věčný spánek elegantními elegiemi.
Uhlazená společnost té doby trpěla, nevím proč, fixní fikcí, že člověk, který za něco stojí, je povinen vyjadřovat se čas od času ve verších. Každé hnutí mysli, každé vzepětí, vypětí, napětí nebo přepětí stačilo, aby to podnítilo. Vznikla tak poezie na mnoho způsobů jímavá - dojímavá, rozjímavá, ujímavá i projímavá méně však zajímavá.
Nejmenší narušení duševní rovnováhy stačilo rozpoutat pravé běsnění básnění. Ráz i druh veršů se měnívaly podle příčiny, která je vyvolala. Pán,jenž si při večeři dopřával příliš nevázaně, mohl si ulevit řečí vázanou a utišit svůj neklid tím, že si klidně rýmoval "číše" a "výše". Ranní porucha v trávení inspirovala dlouhatánskou elegii, ve které slova jako "jas" a "zhas" a "zvon" a "skon" souzněla sonorním smutkem.
Politický činitel, vděčný syn uznalé vlasti,jí občas na oplátku zapěl: "0 A1bione, nořící se z vln!" ve verších, které byly alespoň dobře míněné.
A přece to byla jenom fikce, zhola smyšlený závazek, který na sebe ta rozcitlivělá společnost vzala pro nic za nic.
Abychom si řekli pravdu, básnění nebylo pro současníka časné viktoriánské doby o nic lehčí ani přirozenější než pro vás nebo pro mne. Takový milovník marně týral po dlouhé hodiny svou zatvrzelou harfu, aby z ní vyloudil rým, který nepřicházel, a politický činitel se pachtil hezky dlouho s těžkopádnými hexametry, než ten svůj A1bion jakžtakž sesmolil dohromady, zatímco pivem otupělý požitkář docela vystřízlivěl tím,jak si lámal svůj mdlý vtip, aby zrýmoval ten pijácký popěvek, který se měl zrodit jako Venuše ze šampaňské pěny.
Mám před sebou dojemný doklad této skutečnosti. Je to notes, kam si kdysi jistý gentleman z oné doby načrtával poznámky. V tom notesu čtu: "Lydie luzná, to má hravá harfa." Řádek je přeškrtnut a pod ním stojí:
"Lydie luzná, jak má hravá harfa." To je opět zavrženo a pod tím lze číst: "Lydie luzná, smí má hravá harfa," Přes to se táhne zoufalý škrt a pod tím další oprava: "Lydie luzná, ví má hravá harfa." Takže když konečně najdeme v Magazínu pro gentlemany (ročník 1845) definitivní podobu těchto veršů - "Edito luzná, když mé plavné pero" atd. - pochopíme, s jakou houževnatostí se to plavné pero prokoktalo do literatury.
Sotva se dá pochybovat, že toto záměrné vynášení přecitlivělosti mělo zhoubný vliv na veřejnou i soukromou morálku takového časného viktoriána. V mnoha případech můžeme zjistit příznaky začínající paralýzy.
Nezřízené návaly citů dostávaly často patologický ráz. Pohled na sedmikrásku, na zažloutlý list nebo na vyoranou hroudu jako by poetu zbavoval duševní rovnováhy.
Jaro mu podlamovalo síly, nad beránky se rozplakal.
Květiny ho dohánělý k slzám. Narcisky k záchvatům smíchu, Den ho oslňoval. Noc ho děsila.
Tato přepjatost spolu s trestuhodnou nevědomostí o nejzákladnějších zákonech přírodovědy ho vedly k tomu, že v letě vodní slípky nebo ve zpěvu skřivana hledal něco nadpřirozeného. Nestačil mu prostě zrak, potřeboval ve všem zázrak, což z vědeckého hlediska ani nemusíme nijak zvlášť komentovat.
V takovém stavu mysli docházel k závěrům prostým jakékoli logiky. Hlásal třeba, že ranní rozbřesk - fakt snadno vysvětlitelný otáčením zeměkoule kolem zemské osy - ho přesvědčuje o nesmrtelnosti jeho duše. Jeho duše, často Duše s velkým písmenem, se vůbec často vznášela v oblacích a prováděla podobné nesmysly.
K rozkolísání nervové soustavy přistupovaly v mnoha případech mentální poruchy, zvláště ve vztahu k peněžním záležitostem. "Nedávejte mi skvělý šat," zapřísahá jeden poeta té doby britské obecenstvo, "ni zlato, ani šperk!" Pisatel zřejmě trpěl halucinací, že mu chtějí věnovat výtěžek nějaké dalekosáhlé tajné sbírky.
Vskutku, naléhavá obava, aby nikdo básníkovi nevnucoval zlato, patřila k opětovaným rysům tehdejšího básnění. Odpor k přijetí byť i jen hrsti zlata byl provázen zpravidla touhou po doušku křišťálové vody nebo po tichém spočinutí.
Člověk se od toho přehnaného citlivůstkářství v myšlení i ve vyjadřování rád opět obrátí k praktické a přesné mluvě naší doby. Naučili jsme se hovořit stejně působivě, ale daleko prostěji. Pro ilustraci jsem vybral z poetů minulé generace a z dnešních autorů píšících prózou některé úryvky, které spolu výmluvně kontrastují. Zde je například úryvek z básníka Greye, dosud známého badatelům ve školních škamnách:

Což v urně nebo v bustě na hrobkách
se v těla schránu vrátí prchlý duch?
Což můž' břesk pocty vzkřísit zmlklý prach
či lichocení vniknout v smrti sluch?

V podstatě stejnou myšlenku, avšak v jiné formě, čteme v současném úryvku z Huxleyho Fyziologie:
"Na otázku,jestli je možno po okamžiku, kdy nastala smrt, uvést srdeční komory znovu do pohybu umělým zaváděním kyslíku, musíme rozhodně odpovědět záporně." Oč je to prostší, a přece daleko výraznější než Greyovy umně složité obraty! Huxley zde postihl jádro básníkovy myšlenky a vyslovil je s důstojností a přesností exaktní vědy.
Nemohu se zdržet, abych neuvedl ještě jeden příklad, i když se třeba budu zbytečně opakovat. Je to citát z básníka Burnse. Snad trochu nepřesný; jeho styl s nářečními prvky, připomínající škytavku se zpřeházeným škytosledem, se dá totiž dost těžko reprodukovat. Popisuje se v něm jev, k němuž dojde, když se chudý podruh vrátí v sobotu večer do své chýše:

Už 'slední dojeď. Všici, vážnou tvář,
kol krbu v seknici se semkli vsled,
an s prostou velebou byl hospodář
tu Biblí rodu,jíž se hrdil děd,

odloživ zbožně čapku, k zrakoum zveď,
by z písní, druhdy, jimiž Sión zněl,
ač vlas mu prořiď již a valem zšeď,
žalm vážně vyvolil, kterýž by pěl.

Téměř stejný výjev, vylíčený vhodnějšími výrazy, nalézám v policejních zprávách Dumfrieské kroniky ze dne 3.října 1909: "Pachatel se podle hlášení vrátil do svého příbytku v obvyklou hodinu, a když důkladně pojedl, usadil se na dubové lavici, aby se naoko pustil do čtení bible. A právě při této četbě byl zatčen." Až na tu maličkost, že Burns se vůbec nezmiňuje o zatčení, ke kterému však tón básně přímo vyzývá, jsou obě vyprávění skoro totožná, Po tom všem, co jsem až dosud řekl, bych však nechtěl, aby se mi špatně rozumělo. Třebaže jsem pevně přesvědčen, že poeta je odsouzen k vyhynutí, nepatřím k těm, kdo by jeho zánik chtěli urychlit. Nepřišel dosud čas pro nápravná opatření ani, pro uplatnění trestního zákona, Ani v tvrdošíjných případech, kde bludné představy o rostlinách, živočiších a různých přírodních jevech jsou zcela očividné, bychom raději neměli podnikat nic, co by mohlo vyvolat nemístné výčitky svědomí. Můžeme se bezpečně spolehnout, že nevyhnutelný přírodní vývoj, proměňující způsob lidského myšlení, dosáhne svého tak jako tak.

ÚVAHY O JÍZDĚ KOŇMO

Tato studie byla inspirována nedávnou debatou v literárním kroužku v mém rodném městě, debatou na téma: "Bicykl jako vyšší forma stvoření nežli kůň".
Abych mohl této tezi oponovat s patřičnou autoritou. i strávil jsem několik týdnů oddávaje se naplno používání koně.
Shledávám, že rozdíl mezi koněm a bicyklem je podstatnější, než jsem byl předpokládal.
Kůň je zcela obrostlý chlupy. Bicykl není zcela obrostlý chlupy, leda model z roku 1889, na kterém se jezdí ve státě Idaho.
Při jízdě na koni jezdec zjistí, že pedály, na které šlape, mu nedovolují plynulý kruhový pohyb nohou.
Shledá nicméně, že je tu sedlo, na něž má čas od času dosednout, zvláště jestliže kůň klesá. jednodušší je však jet vstoje s nohama v pedálech.
Kůň nemá řidítka. Model z roku 1910 je však opatřen na každé straně tlamy řemínkem, kterým se mu dá natočit hlava, chcete-li mu něco ukázat.
jízda z kopce bez šlapání je na dobrém koni pravým požitkem, doporučuje se však dobře jej přitom ovládat.
Zažil jsem, že se se mnou kůň náhle rozjel z kopce asi tři kilometry od domova, začal se řítit strašlivou rychlostí po hlavní třídě mého rodného města a konečně projel oddílem Armády spásy do konírny, odkud byl pronajat.
Nemohu s dobrým svědomím popřít, že jízda na koni si vyžaduje značnou dávku kuráže. Tu však mám.
Obstarávám si ji po čtyřiceti centech za láhev a beru ji podle potřeby. Zjistil jsem, že při jízdě na koni po hlavní třídě venkovského městečka není vhodné cválat. Vyvolává to nevlídné komentáře. .Je lépe nechat koně po celou délku třídy kráčet krokem. Aby to vypadalo přirozeněji, je možno otočit se v sedle s jednou dlaní na koňském zadku a zírat upřeně asi dva kilometry za sebe. Zdá se pak, že jste první z oddílu asi čtrnácti mužů.
Co se učím jezdit, všímám si s oblibou všeho, co dělají při jízdě na koni hrdinové v knihách. Něco z toho svedu, ale většinou je mi to zcela nedostupné.
Například takováhle jezdecká finta, kterou každý čtenář dobře zná a kterou jenom zoufale obdivuji:
"jezdec kvapně pokynul na rozloučenou, nasadil koni ostruhy a zmizel v oblaku prachu." S trochou cviku v roztahování a zmenšování ostruh bych je pravděpodobně dokázal nasadit koni jakékoli velikosti, ale nikdy bych nedokázal zmizet v oblaku prachu - aspoň ne se zárukou, že bych zůstal zmizelý, až se ten prach usadí.
Tohleto bych však určitě uměl:
"Uzda vyklouzla lordu Everardovi z ochablé ruky a on s hlavou svěšenou na prsa nechal koně volně kráčet stinnou alejí, pohřížen v myšlenky nevšímal si kroků věrného oře, který ho nesl." Totiž tvářil se, jako by si nevšímal, jenže v mém případě si lord Everard všímá oře náramně bedlivě.
O další fintě mám své pochybnosti:
"- Na kůň, na kůň! - zvolal rytíř a vyšvihl se do sedla." Myslím, že bych to snad dokázal, kdyby to bylo takhle:
"- Na kůň! - zvolal rytíř, vytrhl spolehlivému panoši z rukou žebříček a kvapně vyšplhal do sedla."
Závěrem bych chtěl poznamenat, že mi mé vlastní jezdecké zkušenosti vrhly velice zajímavé světlo na jeden záhadný moment v historii. Je zaznamenáno, že proslulý Jindřich Druhý "byl téměř stále v sedle a byl tak neklidné povahy, že nikdy neusedal, ani při jídle".
Doposud jsem ten Jindřichův neklid, který mu nedovolil usednout ani při jídle, nebyl s to pochopit, ale myslím si, že mu teď už rozumím. .

VLASTNÍM PŘIČINĚNÍM

Oba byli to, čemu se obyčejně říkává úspěšní podnikatelé - dobře živení muži s ruměnými tvářemi, s masivními pečetními prsteny na buřtovitých prstech a s objemnými pohodlnými vestami, půldruhého metru kolem rovníku. Seděli proti sobě u stolu v prvotřídní restauraci a dostali se do řeči, zatímco čekali, až si číšník přijde pro objednávku. V rozhovoru zabrousili na ty časy, kdy oba po příchodu do New Yorku začínali.
"Já vám teda řeknu, Jonesi," povídal jeden z nich, "že na ty svoje první roky v tomhle městě nikdy nezapomenu. Krucipísek, že to ale dalo rachoty, než jsem se dostal nahoru! Jestlipak víte, že jsem přijel a neměl jsem v kapse více než

dva šupy, pane, a kromě toho, v čem jsem chodil,jsem neměl ani hadřík a spát jsem musel - vy mi to nebudete věřit, ale je to svatá pravda, v prázdném sudě od dehtu! Kdepak, pane," zaklonil se v křesle a přivřel oči, jako by se hroužil do svých propastných zkušeností, "kdepak, člověk tak zvyklý na přepych jako vy nemůže mít ani ponětí, co je to spát v sudě a tak podobně."
"Milý pane Robinsone," ohradil se ten druhý energicky, "jestli si teda myslíte, že já nevím, co to jsou těžkosti, tak jste na kolosálním omylu! Prosím vás, když já přišel do města, neměl jsem v kapse ani šesták, pane, ani šesták, a pokud jde o to bydlení, měsíce a měsíce mi musela stačit stará bedna od piana v ohradě za jednou fabrikou. Mně budete vykládat o těžkostech! Mně!
Když si tak někdo bydlí v teple v sudě od dehtu, jen ať to jednou zkusí, spát pár nocí v bedně od piana, a zatraceně brzo uvidí -" "Člověče drahá," vpadl mu do toho Robinson poněkud podrážděně, "tímhle jste mě jenom přesvědčil, že nemáte ani zdání, co to takový sud od dehtu vůbec je! Takhle v zimě, když vy jste se na noc zavřel v té své bedně jako v pokojíčku, já nemohl ani usnout, jak mi drkotaly zuby! Toho průvanu co jsem zkusil, jak mi tam foukalo tou dírou po zátce!" "Průvanu!" ušklíbl se provokativně jeho společník.
"Průvanu! Mně chcete povídat o průvanu! U té bedny, co o ní mluvím, bylo pryč celé jedno prkno, a ještě ke všemu na severní straně. Sedával jsem tam po večerech a studoval a sněhu mi tam vždycky naválo na půl metru! A přece jen, pane," pokračoval zjihle, "věřte si tomu nebo nevěřte, přece jen se vám klidně přiznám, že jsem v té staré bedně prožil ty nejkrásnější dny života. Jo,jo, ty staré zlaté časy! Člověk byl ještě tak naivní, tak se na něj všecko smálo! Ráno jsem se tam vždycky probudil a div jsem nebrečel radostí. Samozřejmě vy byste takový život nejspíš nesnášel -" "Já, a nesnášel!" vykřikl Robinson divoce. "Kam vás vede slepá vášeň! Já jsem pro takový život zrovna stvořený! jen kdyby to šlo na chvilku zase jednou zkusit! A pokud jde o tu naivnost, vsadím se, že jste neměl ani desetinu té naivnosti co já, a co povídám, ani pětinu, ne, ani třetinu! To se to panečku žilo! Vy řeknete, to se ví, že vám nestydatě lžu, a nebudete mi to chtít věřit, ale já se pamatuju na večery, kdy jsem v tom sudě míval na návštěvě dva tři kamarády, sedávali jsme dokolečka kolem svíčky a do půlnoci jsme mastili Černého Petra." "Dva tři!" zasmál se Jones. "Nás, milej zlatej, sedávalo v té bedně od piana po večeři aspoň půl tuctu a hráli jsme nejen Černého Petra, ale i šarády a na fanty, a na co si vzpomenete. A jak nám taková večeře jela!
Krucinálfagot, Robinsone, vy tady ve městě, kde jste si pokazili samým přejídáním trávení, nemáte představu, s jakým apetýtem se člověk může pustit do šlupek od brambor nebo do krajíčku tvrdého chleba, nebo -" "Mně o tvrdém chlebě nevykládejte," přebil ho Robinson, "jako bych to neznal! Kolikrát já měl k snídani trošku vystydlé kaše, kterou chtěl někdo vyhodit na smetiště, nebo kolikrát jsem si chodil do vepřince vyžebrat kapku šlichty. Troufám si tvrdit, že jsem spořádal víc té šlichty pro prasata -" "Šlichty pro prasata!" zařval Jones a zuřivě praštil pěstí do stolu. "Já vám teda povím, že mně taková šlichta pro prasata hoví líp než" Zarazil se a jenom překvapeně chrochtl, když se objevil číšník s otázkou:
"Čím vám posloužím k večeři, pánové?" "K večeři!" vzpamatoval se po chvilce Jones. "K večeři? To máte jedno, nic extra - mně na tom nezáleží, co jím - přineste mi třeba trošku vystydlé kaše,jestli tam nějakou máte, nebo odřezek loje - jak sám uznáte,já si nevybírám."
Číšník se obrátil s netečným výrazem k Robinsonovi.
"Mně můžete přinést taky trochu té vystydlé kaše," podíval se Robinson vyzývavě na Jonese, "radši včerejší, jestli tam zbyla, a pár šlupek od brambor a sklenici sbíraného mlíka." Nastala chvíle mlčení. Jones se opřel v křesle a tvrdě se zadíval na Robinsona. Oba muži se několik okamžiků spalovali vyzývavými pohledy. Pak se Robinson zvolna otočil v křesle a zamával na číšníka, který se vzdaloval, mumlaje si cestou jejich objednávku.
"Haló, pane vrchní," zavolal na něj a vztekle se zakabonil, "přece jen jsem si to kapku rozmyslel. Místo té vystydlé kaše si radši vezmu - hm, hm - třeba pečenou kachnu. A taky mi můžete přinést pár ústřic ve skořápce a hlt polívky (želví nebo bujon, to máte jedno), a možná taky ždibek nějaké ryby a kosáček rokfóru a hrozen vína nebo pár ořechů." Číšník se obrátil k Jonesovi.
"Mně to dejte taky," řekl Jones prostě a dodal:
"A můžete s tím taky jedním vrzem vzít láhev šampusu." A když se dneska Jones s Robinsonem setkají, je vzpomínka na sud od dehtu a bednu od piana tak dokonale pohřbena před světlem světa jako slepecký útulek zasypaný při posunu zemské kůry.

NÁVRAT K DIVOČINĚ

Mám přítele jménem Billy, který je posedlý divočinou. Povoláním je doktor, ale nemyslím, že by zrovna proto musel spát pod širým nebem. V běžných záležitostech se zdá docela normální. Když se k vám nakloní a mluví s vámi, nevyzařuje na vás přes zlaté obroučky jeho brýlí nic jiného než laskavost a vlídnost. Jako my všichni je, nebo alespoň byl, dokud na to docela nezapomněl, člověk se vzácně dobrým vychováním.
Nevím o něm, že by měl nějaké dědičné kriminální sklony. A přece je Billy ve skutečnosti beznadějně zatížen. Trpí maniakální touhou po zálesáckém životě.
A co je ještě horší, má utkvělou představu, že do hloubi divočiny musí zavlékat i své přátele.
Kdykoli se setkáme, vždycky s tím začne. Nedávno jsem se s ním sešel v klubu.
"Rád bych," řekl, "kdybychom si spolu mohli vyrazit nahoru k řece Gatineau." Zatoužil jsem sice v té chvíli vyrazit někam jinam nebo vyrazit někoho někam, ale nahlas jsem se ho pokoušel ukonejšit.
"Jak pojedeme, Billy, autem, nebo vlakem?" "Ne, budeme pádlovat." "Celou cestu proti proudu?" "To víš, že proti proudu!" zvolal Billy nadšeně.
"A kolik dní budeme v jednom kuse pádlovat, než se tam dostaneme?" "Šest." "Za míň by se to udělat nedalo?"

"Dalo," přisvědčil Billy v domnění, že se mě začíná zmocňovat sportovní duch, "jestli začneme vždycky ráno před svítáním a budeme. to pořádně pichat až do východu měsíce, dá se to udělat za pět a půl dne." "Báječné! A musí se loď často přenášet přes peřeje?" "Každou chvíli!" "A přitom ještě vždycky ponesu na zádech metrák bagáže do kopce?" "Správně!" "A budeme mít průvodce, opravdického nemytého indiánského průvodce?" "Ano. " "A budu moct spát vedle něho?" "To se rozumí,jestli budeš chtít!" "A jakmile budeme nahoře, co tam?" "No přelezeme přece přes hřeben." "No ne, jistě? A je ten hřeben samá skála a ještě asi tři sta metrů do kopce? A potáhnu do toho kopce sud s moukou? A skutálí se mi pak ten sud na druhé straně dolů a rozmačká mi nohu? Podívej, Billy, ten výlet sis vymyslel báječně, ale pro mne je to přece jen kapku luxusní. Kdyby mě proti tomu proudu někdo dopádloval ve větší lodi s chráněnou palubou, kolem těch peřejí vždycky přenesl v nosítkách, přes ten hřeben dopravil na slonu nebo na velbloudu a na druhé straně spustil dolů jeřábem, tak bych s tebou jel. Ale takhle mám strach, že bych z toho moc přibral na váze." Billyho to tehdy odradilo a rozloučil se se mnou.
Jenže od té doby na mě útočí pořád znovu a znovu.
Nabízí mi, že mě vezme na horní tok Batiskanu.
Mně stačí docela dobře spodní tok.
Chce, abychom se spolu vypravili k pramenům Attavapiskatu. Já ne.
Říká, že bych měl vidět vodopády na řece Kevakasis.
Nevím proč.
Navrhl jsem Billymu něco jiného: abychom to vzali přes hory Adirondacké (vlakem) do New Yorku, odtud bychom pádlovali do Atlantic City (parníkem), odtud do Washingtonu, kam bychom si dopravili zásoby k jídlu (v restauračním vagonu), na několik dnů se tam utábořili (v hotelu Willard), a potom zpátky, já vlakem a Billy pěšky se všemi zavazadly.
Ještě jsme se definitivně nedohodli.
Billy je ovšem jen jeden z tisíců postižených touto mánií. A na podzim to propuká nejhůře.
Den co den vyjíždějí k severu vlaky nabité advokáty, bankéři a makléři, kteří míří do divočiny. jsou vystrojeni, aby vypadali jako piráti. Nosí širáky s ohrnutými střechami, flanelové košile a kožené rajtky s opasky. Mohli by si dovolit mnohem elegantnější oblečení, ale o to nestojí. Nevím, kde tu maškarádu berou. Nejspíš jim to půjčuje Severní železniční společnost. Mezi koleny svírají pušky a na zadcích jim visí lovecké zabijáky.
Kouří ten nejhorší tabák, jaký seženou, a v zavazadlovém voze si vezou půl hektolitru alkoholu na jednoho muže.
V přestávkách, když si zrovna vzájemně nelžou o svých dobrodružstvích, čtou lovecké brožurky vydávané železniční společností. Tento druh literatury je ďábelsky vypočítán na to, aby jejich mánii ještě rozplamenil. Vím o těch brožurkách všecko, protože je sám píšu. Jednou jsem si například z vlastní hlavy vymyslel na konci jedné železniční odbočky osadu u Psího jezera. Kdysi to mělo být sídliště, ale nesetkalo se s úspěchem, a tak se dráha rozhodla změnit je v loveckou rekreační oblast. Tu změnu jsem provedl já. Myslím, že s úspěchem. Překřtil jsem jezero a vybavil jsem okolí vhodnými odrůdami zvěře. V té brožurce se psalo:
"Čiré vody jezera Ovodamokra (indiánské jméno podle starých místních legend znamená Zrcadlo Všemohoucího) oplývají všemi známými druhy ryb. Hned pod hladinou, tak blízko, že rybáři stačí vztáhnout ruku, aby si je pohladil, se prohánějí celá hejna .štik, štiček, paštiček, taštiček i flaštiček. Na vnadidlo se vrhají okamžitě, uchopí je do huby a vděčně s ním plují ke břehu. Ve středních hloubkách lze vidět se zřejmým uspokojením laškovat sardinky, herynky, očka, ančovičky i jiné druhy konzervomilných ryb, kdežto v největších hlubinách průzračných vod rejdí kladivouni, mečouni, pilouni, nebo zezouni a lemouni.
jezero Ovodamokra však není pouze rájem rybářů.
Rozlehlé hvozdy prastarých borů se svažují až k samým břehům jezera, k nimž sestupují ohromná stáda medvědů - hnědých, zelených i barvy medvědí -, zatímco padajícím soumrakem se nese říjení a ržání losů, karibů, lop a antilop, pižmoňů, pyžamoňů, kozorohů, kozonohů, kozodojů a jiných černobýložravců. Tito obrovští mnohokopytnatci obyčejně odtáhnou ve 22.30 h, načež je až do 23.35 h celé pobřeží vyhrazeno bizonům a buvolům.
Po půlnoci se lovci, kteří si to vyžádají, mohou na libovolnou vzdálenost a rychlostí podle vlastní volby dát pronásledovat po lesích od jaguárů, tygrů, pum, pardálů a šakalů, jejichž zaručená zuřivost je taková, že strhnou z běžícího muže kalhoty, aby se mu mohli lačně zarýt tesáky do horečně tepajícího masa. Lovci, pozor! Nenechte si ujít tuto jedinečnou příležitost!" Vídám muže - klidné, úctyhodné, dobře oholené muže -, kteří čtou tuhle mou brožurku v hotelových halách s očima planoucíma vzrušením. Myslím, že nejsilněji na ně působí ti jaguáři, protože pozoruji, jak se při čtení s porozuměním ohmatávají na patřičných místech.
Tím spíše si ovšem můžete představit účinek takové literatury na duši mužů, kteří opustili právě své kanceláře a oblékli se jako piráti.
Ti se prostě zblázní a blázni zůstanou. Jen se na ně podívejte, když se dostanou do té divočiny!
Všimněte si třeba tady toho dobře živeného burziána, jak se plazí po břiše podrostem a brýle mu přitom svítí jako kočárové lampy! Co to dělá? Pronásleduje neexistujícího karibu. Stopuje ho. Břichem.
Samozřejmě, v hloubi duše dobře ví, že ten karibu neexistuje a nikdy neexistoval,jenomže si přečetl mou brožurku a zbláznil se. Žádná pomoc, něco stopovat musí.
Vezměte si ho,jak se plíží ostružiním (velice tiše, aby karibu neslyšel,jak do našeho lovce vnikají trny) a pak přes vosí hnízdo; opatrně a pomalu, aby se karibu nepolekal, když vosy vrážejí do lovce žihadla! ta myslivost! Jen si ho vezměte! Vezměte ho, čím chcete! Pusťte se za ním a vezměte ho klackem přes zadek,jak se plíží! Ani si toho nevšimne. Myslí si, že je myslivecký pes. A to je člověk, který se směje svému desetiletému synkovi, když kluk leze s rohožkou na zádech pod stolem v jídelně a tváří se, že je medvěd.
Nebo se podívejte na ty ostatní v táboře!
Někdo jim namluvil - myslím, že jsem tím začal já v té brožurce - že se má spát na hromadě jedlových větví. Zdá se mi, že

jsem je vyzval, aby naslouchali, jak sviští a kvílí vítr v korunách obrovitých sosen. Tak se tedy svíjejí na loži ze zelených špicholáků, ze kterých by měl smrt i svatý Šebestián, zírají krhavýma utýranýma očima do nebe a čekají, až to kvílení a svištění začne.
A nikde žádný kvil, žádný svišť.
Tady máte dalšího muže, rozedraného a zarostlého šestidenním vousem, který si opéká nad ohýnkem kousek slaniny napíchnutý na klacíku. Co si vlastně o sobě myslí, že je? Šéfkuchař v hotelu Waldorf Astoria? Ano, něco takového, a co víc, myslí si, že ten kousek ukrojený nožem od tabáku z fláku špeku, který se válel šest dní v dešti,je způsobilý k jídlu. A co ještě víc, opravdu ho sní. Stejně jako ti druzí. Jsou blázni všichni dohromady. Další muž, smiluj se nad ním pánbůh, je přesvědčen, že má truhlářský fortel. Přitlouká ke stromu polici.
Dokud mu police nespadne na hlavu, pokládá se za hotový zázrak. A to je člověk, který doma vynadal ženě, když ho prosila, aby jí pověsil poličku v kuchyni.
"Krucinálfagot," obořil se na ni, "nechtěj na mně nemožnosti! Copak jsem nějakej inštalatér?" Ale koneckonců, co z toho?
Jestli jim to tam dělá dobře, ať si dělají, co chtějí!
Osobně by mi to nevadilo, jen kdyby se odtamtud nevraceli a nelhali pak o tom. Přijedou zpátky do města na smrt utahaní, nevyspalí, prosáklí alkoholem, do černa poštípaní od komárů, pošlapaní od losů a uhonění od medvědů a skunků – a ještě si troufají tvrdit, jak se jim to líbí.
Někdy si myslím, že se jim to líbí.
Lidi jsou stejně jenom zvěř. Rádi utíkají do lesů a v noci vrčí a cítí, že je něco kouše.
Jenomže proč nemají dost obrazotvornosti, aby dosáhli stejného účinku s menším povykem? Proč si radši nesundají saka a límečky v kanceláři a neplíží se po podlaze a nevrčí jeden na druhého? Přišli by si tím na svoje stejně.

TĚŽKÝ ŽIVOT ZÁLESÁKA
(Moje Plány na lov losů v kanadské divočině)

Začíná právě sezona, kdy každý, v kom je aspoň kousek chlapa, touží vyrazit někam do divočiny, žít nějaký ten týden jako zálesák a živit se lovem a rybařením. já osobně mám vždycky pocit, že si pokazím podzim,jestliže se nedostanu na lov sobů. A když si tak vyrazím, tak nejradši do té nejdrsnější divočiny, pryč od civilizace, pod širé nebe, snášet námahu a útrapy jako pravý zálesák.
A tak se letos chystám vyjet si na čtrnáct dní na lov losů se svým bratrem Georgem a s přítelem Tomem.
Jezdíváme spolu, protože jsme chlapi, máme rádi drsnou přírodu a sneseme bez obtíží útrapy života pod širým nebem. jezdíme přímo do srdce kanadských panenských hvozdů s obrovitými lesními velikány, které se zrcadlí v hladině tichých jezer, prostě do přírody pro losy jako stvořené.
Máme tam od předloňska loveckou chatu. jenom takovou chajdu pro nás tři, sroubenou ze sosnových kmenů přitesaných širočinou. To léto, co jsme ji stavěli, strašně vyváděly mouchy. Poštípaly nám dva z mužů, které jsme na tu stavbu poslali, tak hrozně, že je museli odvézt sto mil daleko do nemocnice. Z nás tří tam v době, kdy jsme chatu stavěli, nebyl nikdo, měli jsme tenkrát všichni spoustu práce, ale závozníci, co nám tam stěhovali nábytek, tvrdili, že to byla nejhorší epidemie černých much, jakou kdy zažili.
Jenomže my jsme se přes ty mouchy nevzdali a vydrželi jsme, dokud nebyla chata postavená.jak říkám, je to jen docela jednoduchý srub, ale pro náš zálesácký život nám docela stačí. Máme tam jednu velikou halu s kamenným krbem, ke které přiléhají ložnice, a podél celého průčelí širokou verandu, jaksepatří chráněnou drátěným pletivem proti mouchám.
Dnes není těžké dostat se tam. Vláda právě vybudovala turistickou silnici docela sjízdnou autem, která náhodou vede nějakých sto kroků od naší chaty.
Můžeme se tam vypravit sto mil vlakem, potom čtyřicet mil po silnici a posledních sto kroků se dá ujít pěšky.
Jenomže letos vynecháme vlak a pojedeme celou cestu Georgeovým autem.
George má takový ten ohromný bourák se stahovací střechou a s tlustými postranními skly. Osobně by nikdo z nás tří tak luxusním vozidlem radši nejezdil.
Tom říká, že on sám by dal přednost cestě do divočiny bryčkou, a já bych se tam zase nejradši vypravil s volským spřežením.
Když ale to auto už jednou máme, nezbývá nám než ho využít, zvlášť když tam vede ta hloupá silnice rovnou do divočiny. A do velkého bouráku se nám vejde nejenom všechna lovecká výstroj, ale i pár kufříků s nějakým tím šatstvem. To možná bude nezbytné, protože někoho napadlo postavit zrovna uprostřed těch panenských hvozdů ohromný srubový hotel, ani ne půl míle od naší chaty. Ten hotel nám jde hrozně na nervy.
Umožnil nám sice zavést si do chaty elektrické světlo (o které jsme nestáli), ale přidal nám spoustu starostí s garderobou. Když člověk žije v divočině jako zálesák, tak ovšem na oblečení tolik nezáleží, jenomže Tom říká, že si třeba budeme muset někdy večer zaskočit do hotelu, vypůjčit si třeba kapku petroleje, flák slaniny nebo nějakou podobnou zálesáckou potřebu, a v těch pitomých hotelech se dneska dá tolik na eleganci, že si třeba budeme muset kvůli té slanině nebo jiné maličkosti navléknout smokingy, které po návratu do chaty můžeme hned zase shodit. George si myslí, že by nebylo špatné ušetřit si všechnu energii na lov losů a vždycky se v hotelu taky hned navečeřet. Má nějaké známé kteří to tak loni dělali; a ti mu řekli, že tak na lovení losů vybude spousta času. George počítá, že se vždycky večer vrátíme s ulovenými losy domů - buďto je dotáhneme až do chaty, nebo je prozatím zahrabeme na místě, kde je skolíme, pak se převlékneme do smokingů, skočíme si do hotelu na večeři a pak honem při měsíčku zpátky do hvozdů pro ty losy. Zdá se, že v tom hotelu podávají domácí večeře po několika málo dolarech - samozřejmě jen docela prostá jídla -, ale všichni přece víme, že nejedeme do divočiny, abychom se tam zmlsali vybranou kuchyní - obyčejné hotelové

menu za pár dolarů je ostatně zdravější než nějaké lukulské hody u táboráku.
Jestli budeme opravdu večeřet v hotelu, můžeme se pak vždycky rozhodnout, jestli se při měsíčku vypravíme pro ty skolené losy, nebo jestli se chvilku zdržíme v hotelu. Zdá se, že se tam tancuje. Tolik ženských a děvčat dneska propadlo vášni pro přírodní život, že se jimi všechny tyhle velké hotely v divočině zrovna hemží.
Život v přírodě má pro moderní ženy zvláštní přitažlivost, že hledí uniknout všemu a všem, a tyhle hotely ve volné přírodě jsou samozřejmě jaksepatří chráněné sítěmi proti mouchám a podobné havěti.
Tak se tedy v hotelu každý večer tančí - nic okázalého a ve velkém stylu, jenom na obyčejném parketu, nanejvýš trochu navoskovaném, a k tanci hraje nějaká ta prostá zálesácká filharmonie, kterou tam vždycky dovezou z města. Ne že by nám někomu na tanci zvlášť záleželo. Osobně bychom se tím vůbec neotravovali.
Ale náhodou v tom hotelu budou dvě mladá děvčata, Tomovy známé, a Tom přirozeně chce, aby si trochu užily. Je jim osmnáct a dvacet (jsou to sestry), takže jsou vlastně mladší, než aby nás mohly zajímat, ale takovým koťatům už chce každý muž něco dopřát. A tak tedy Tom docela správně říká, že by neškodilo ukázat se v tom hotelu a vzít si je na starost, aby si opravdu užily.
Bude s nimi i jejich matka a té ovšem chceme dopřát, aby si užila taky; uvažuju dokonce, že bych jí půjčil svou kulovnici a nechal ji, aby si šla do lesů zastřelit nějakého toho losa.
Na jednom jsme se při plánování téhle lovecké výpravy všichni shodli, že totiž s sebou nepovezeme žádný alkohol. Alkohol takovou výpravu jenom pokazí. Všichni se pamatujeme, jak jsme za starých časů (než postavili tu silnici a ten hotel) tábořívali v lesích a vozívali si režnou v demižonech (býval jí tenkrát galon za dva dolary) a za večerů jsme pak popíjeli kolem táboráku.
Ale nemá to žádný půvab. Všichni souhlasíme, že když teď zákon zavedl prohibici,je lepší držet se ho.
Člověk se hned cítí lepší. Takže tam nepovezeme nic. Neříkám, že by si člověk nemohl vzít do auta nějakou tu flašku v kapse, ale to jenom preventivně proti zimě nebo nehodě. Až dorazíme do chaty, bude nám všem hnedka daleko líp bez alkoholu. Kdybychom náhodou nějaký nutně potřebovali - i když to není pravděpodobné -, někde v chatě se pořád ještě povalují tři tucty lahví staré skotské whisky. Povalují se myslím v tom betonovém sklípku s visacím zámkem, co jsme si dali postavit jako spíž na máslo a podobně. Nějak se nám tam dostaly ty tři nebo možná čtyři, nebo snad pět bedýnek se skotskou, a kdybychom ji z nějakého důvodu sháněli, tak tam zkrátka je. Ale nejspíš se jí ani nedotkneme - ledaže by nás tam zastihla studená vlna nebo mokrá vlna (to bychom se jí asi dotkli), nebo kdyby bylo moc sucho a horko. Tom tvrdí, že v tom sklepě jsou ještě aspoň dvě bedny se šampaňským; někdo z nás je tam musel poslat ještě před zavedením prohibice. Ale těch si asi nevšimneme. Když člověk od svítání do soumraku bloudí po lesích a loví losy, není mu šampaňské stejně k ničemu, leda až se vrátí domů.
Jediná příležitost, kdy by nám podle Tomova názoru mohlo přijít vhod, by nastala, kdybychom náhodou pozvali ta dvě koťata na večeři; bylo by to jen takové jednoduché skromné jídlo (jejich matku bychom si na ně ani netroufali obtěžovat), ale snad bychom to mohli zkusit. Komorník, kterého tam máme, býval kuchařem ve šlechtických rodinách a dokázal by snad ukuchtit nějaký ten prostý zálesácký dlabanec, aby se k němu šampaňské hodilo.
Jediná věc nám v našich plánech dělá trochu starosti. Losů v těch končinách nějak zatraceně rychle ubývá.
Dřív se tam prý vyskytovali v libovolném množství.
Jeden tamější starousedlík, od kterého náš komorník kupuje smetanu, pamatuje doby, kdy losů bývalo tolik, že prý se mu táhli až k domu a pili mu z vědra whisky. Ale teď se nějak vytrácejí. Loni jsme komorníka kolikrát poslali, aby se nám po nich podíval, ale neviděl ani jediného. Předloni nějaký poskok v hotelu tvrdil, že zahlédl losa na pastvině za hotelem mezi kravami, a loni se našly losí stopy necelých deset mil od hotelu u jedné chaty, kam se přišel napít. Ale až na tyhle dvě výjimky lov na losy upadá.
Jenomže co na tom? Nám jde přece především o život, o ten zálesácký život v divočině, jak jsem ho právě vylíčil. jestli se nám u chaty nějaký los objeví, tak ho zastřelíme nebo na něj pošleme komorníka. A jestli ne - no bože, obešli jsme se bez losů deset let, tak už to letos vydržíme taky.

SALAMIO
Příspěvek ke studiu Shakespeara

Říká se, že mladí lidé právě vyšlí z vysoké školy jsou si náramně jistí svými vědomostmi. Z vlastní životní zkušenosti bych však řekl, že když si vezmete takového usedlého postaršího muže, který už dobrých dvacet let o vysokou školu ani nezavadil, vydatně celou tu dobu debužíroval, měří v obvodu svých sto dvacet čísel a obličej má jako zralou brusinku při světle svíce, zjistíte u něho takový stupeň absolutní jistoty o tom, co se domnívá vědět, že kam se na něj hrabou všichni mladíci. Jsem o tom zvlášť přesvědčen v případu svého přítele plukovníka Rippacka, objemného vznětlivého džentlmena, který si nasekal jmění z obchodu s dobytkem ve Wyomingu a v pokročilém věku si osvojil chronické přesvědčení, že právě Shakespearovy hry jsou předmět, jehož je on osobně nejpovolanějším znalcem.
Přišel ke mně onehdy večer, když jsem seděl v klubovně u krbu nad stránkami Benátského kupce, a začal mi o té knize kázat.
"Kubec benátský, co? To je kus, panečku, to je kus! To je génius! Ohromná hra, ohromná! Vemte si jen ty postavy, kde najdete něco podobného? Vemte si toho Antonia, toho Šerloka, toho Salámia -" "Salámia, pane plukovníku?" namítl jsem mírně, "nemýlíte se snad? V té hře vystupuje Bassanic a Solanio a taky Salerio, ale že by tam byl nějaký Salámio? To se mi nezdá." Oko plukovníka Rippacka se na chviličku zamžilo pochybností, ale není to muž, který by přiznal svůj omyl.
"Nono, mladíku!" zamračil se na mne, "takhle byste neměl přeskakovat stránky! Že tam není Salámio? To se ví, že tam je Salámio!" "Ale já vám říkám, pane plukovníku," nedal jsem se, "že jsem si tu hru zrovna důkladně prostudoval a

žádná taková osoba tam určitě není -" "Nesmysl, mladíku, nesmysl," zahlaholil plukovník, "je v tom kuse v jednom kuse; nic mi, mladíku, nevykládejte,já jsem tu hru čet sám. A taky jsem ji viděl hrát, venku ve Wyomingu, dokud jste vy byl ještě na houbách, a hráli ji, panečku, chlapíci, co svému řemeslu rozuměli! Tvrdit mi, že tam není žádný Salámio! A kdo je teda ten Antoniův přítel, co je v jednom kuse při něm, když se ten Bassámio postaví proti němu? Kdo zachrání KIarissu před tím Šerlokem a ukradne tu skříňku masa princi Aragónskému? Kdo to křičí na prince Marockého: "Běž si, ty připálený mole"? A kdo zfixluje ten výstup před porotou a otočí si kolem prstu toho dóžete? Pak že tam není žádný Salámio! Člověče, vždyť je to vůbec ta nejdůležitější postava v celém kuse -" "Pane plukovníku Rippacku," namítl jsem velmi pevně, "žádný Salámio tam není a vy to dobře víte."
Jenže starší pán se už rozjel na plné obrátky;
"Salámio, který se mu zrodil v hlavě z nějaké matné vzpomínky, mu narůstal čím dál do jasnějších podrobností a plukovník se stoupajícím oživením pokračoval:
"Já vám teda řeknu přesně, kdo je to Salámio: Salámio je typ! Shakespeare v něm chtěl ztělesnit typ dokonalého italského džentlmena. Salámio je idea, ano,je to symbol, je to obraz-" Listoval jsem mezitím v knize. "podívejte se," upozornil jsem ho, "tady máte seznam osob. A žádný Salámio tu není." To však neubralo ani atom z plukovníkova nadšení.
"Samozřejmě, mladíku, že tam není! Snad jste nečekal, že ho tam najdete? V tom je právě ten kumšt! To je Shakespeare! To je právě ta genitálnost! Nezařadil ho do seznamu osob - dává mu vůli, dává mu prostor, dělá z něho ještě větší typ než obyčejně! Jo, panečku, drama, to je umění, to není žádná legrace!" pokračoval plukovník a upadl do tichého rozjímání. "Na to musí jeden sakra dlouho koukat, než do toho Shakespeara vnikne a nahlídne mu jaksepatří do karet."
Začal jsem nahlížet, že nemá smysl pokračovat se starým pánem ve sporu. Opustil jsem ho s nadějí, že menší časový odstup poopraví jeho názory na Salámia. Ale nepočítal jsem s tím, jak se staří páni dovedou zakousnout do svých představ. Plukovník Rippack se v Salámiovi prostě zhlédl. Od té doby se mu Salámio stal stálým námětem k rozhovoru. Nemohl se nasytit úvah o Salámiově charakteru, o dramatikově skvělém umění, se kterým tuto postavu stvořil, o Salámiově vztahu k současnosti, o Salámiově poměru k ženám, o Salámiově mravním významu, o Salámiovi ve srovnání s Hamletem, o Hamletovi ve srovnání se Salámiem a tak dál až donekonečna. A čím více do Salámia nahlížel, tím více v něm nalézal.
Salámio se zdál nevyčerpatelný. Objevovaly se v něm stále nové stránky, nové fáze a fasety. Plukovník si dokonce pročetl hru, a když v ní nenašel o Salámiovi ani zmínku, zapřísahal se, že knihy už nejsou to, co bývaly u nich doma ve Wyomingu, a že celá role byla zcenzurována, aby hru mohla číst ta zatracená školní mládež, protože Salámiův způsob vyjadřování - soudě alespoň z plukovníkových citací - je nepochybně poněkud nevázaný. Pak se plukovník jal vpisovat do svého výtisku okrajově poznámky jako: "Vstoupí Salámio" nebo "Zazní fanfáry; vstoupí Salámio zavěšen do prince Marockého". Když neměl žádnou pravděpodobnou záminku, aby Salámia uvedl na scénu, plukovník se zapřísahal, že se jeho hrdina v té chvíli skrývá za závěsem nebo hoduje uvnitř s dóžetem.
Ale nakonec došel zadostiučinění. Zjistil, že v našem okolí není široko daleko nikdo, kdo by dokázal Shakespeara zahrát, a vypravil se proto do New Yorku na představení Benátského kupce v podání slavného britského herce, povýšeného do šlechtického stavu, Sira Henryho Irvinga, a neméně slavné Terry. Plukovník seděl, poslouchal a obličej mu po celé představení zářil uspokojením. A když pak po velkolepém Irvingově výkonu spadla opona, plukovník povstal a zuřivě tleskaje, pokřikoval na své přátele: "To je ono! To byl on! Viděli jste toho chlapíka, co byl v jednom kuse na jevišti a vlastně tu celou hru sám táhnul, třebas mu člověk nerozuměl ani slovo? To byl on! To byl Salámio!"

A, B a C
aneb Matematika z lidské stránky

Žák studující aritmetiku, který zvládne čtyři základní početní výkony a nenechá se zlomit ani zlomky, se náhle octne tváří v tvář nesmírné rozloze otázek, známých jako slovní příklady, ačkoli nejsou přikládány, nýbrž ukládány, a měly by se tedy spíš jmenovat úklady.
Jsou to krátké povídky o lidské houževnatosti a píli s vynechaným koncem, a třebaže mezi sebou nezapřou až fádní rodinnou podobnost, nepostrádají přece jen jisté romantiky.
Hrdinové zápletky takového příkladu jsou tři muži zvaní A, B a C. Forma otázky bývá přibližně tato: "A, B a C konají jistou práci. A vykoná za jednu hodinu tolik, kolik B za dvě hodiny nebo C za čtyři hodiny. Vypočtěte, jak dlouho jim ta práce trvá." Nebo takováhle: "A, B a C kopají příkop. A vykope za jednu hodinu dvakrát tolik než B a B kope dvakrát rychleji než C. Vypočtěte, za jak dlouho, atd., atd." Nebo na tenhle způsob:
"A se vsadil, že ujde jistou vzdálenost rychleji než B a C. A kráčí o polovičku rychleji než B a C je pouze průměrný chodec. Vypočtěte, jak daleko, a tak dál." Zaměstnání,jimiž se A, B a C zabývají, jsou mnohá a rozmanitá. Ve starých početnicích se spokojovali tím, že "konali jistou práci". Shledalo se však, že takové vymezení je příliš tajnůstkářské a dvojsmyslné, nebo že snad nemá dost romantické přitažlivosti. Proto přišlo do módy určovat dotyčný výkon přesněji a nechat naše hrdiny závodit v chůzi či ve veslování, kopat příkopy nebo rovnat dříví. Někdy se u nich projeví komerční sklony, takže se stanou společníky firmy, kde se svým někdejším tajnůstkářstím vlastní "jistý kapitál". Nade všechno si však libují v pohybu. Když mají dost závodů v chůzi, jezdí A koňmo nebo si vypůjčuje bicykl a hladce předhání své méně důvtipné druhy. Někdy se předjíždějí na lokomotivách,jindy ve člunech a opět jindy propadnou zálibě v historii a závodí v dostavnících.
Občas je jim horko, a tak plavou. Jsou-li zaměstnáni skutečnou prací, nejraději pumpují vodu do nádrží, z nichž dvě mají děravé dno a jedna je vodotěsná.

Přirozeně, že A čerpá do té dobré. Také si vždycky bere bicykl, nejrychlejší lokomotivu i právo plavat po proudu. Ať dělají co dělají, vždycky se jako praví sportovci sázejí o peníze. A vždycky vyhrává.
V začátečnických kapitolách aritmetiky se jejich totožnost tají pod jmény Jenda, Vilík a Jindra a hádají se, jak si rozdělí kuličky. V algebře se často jmenují X, Y a Z. Jenže to jsou jenom křestní jména a ve skutečnosti jde stále o tytéž osoby. Proto toho, kdo sleduje jejich život v nesčetných slovních příkladech, kde je pozoruje v hodinách odpočinku, jak si krátí chvíli rovnáním dříví (i docela rovného), a kdo je svědkem, jak supí námahou, když horlivě pumpují do děravé nádrže, pro toho se tito mužové stanou něčím víc nežli pouhými symboly. Jeví se mu jako tvorové z masa a kostí, jako živí lidé s vlastními vášněmi, touhami a ctižádostí, podobní nám všem. Podívejme se na jednoho po druhém. A je krevnatý, hřmotný chlapík plný energie, podnikavosti a paličatosti. To on překypuje nápady, nutí B pracovat, sází se a podřizuje ostatní své vůli. Je to člověk velké tělesné síly a vytrvalosti. Je o něm známo, že dokáže nepřetržitě osmačtyřicet hodin závodit v chůzi a šestadevadesát hodin pumpovat. Žije lopotně a nebezpečně. Chyba ve výpočtu ho může přinutit, aby kopal beze spánku čtrnáct dní.
Opakující se periodické číslo ve výsledku ho může zabít.
B je tichý, klidný člověk; z A, který ho tyranizuje, má strach, kdežto k drobnému a slabounkému C se chová něžně a bratrsky. Je docela v područí A, protože prohrál v sázkách všechny peníze.
Chudák C je zakrslý a neduživý človíček s plačtivým výrazem. Stálé kráčení, kopání a pumpování mu podlomilo zdraví a pocuchalo nervy. Neradostný život jej dohnal k tomu, že pije a kouří víc, než mu svědčí, a při kopání příkopů se mu často třese ruka. Nemá dost sil, aby pracoval stejně jako ostatní, a autor naší početnice vskutku trefně říká: "A vykonává za jednu hodinu tolik práce, kolik C za čtyři hodiny." Poprvé jsem ty tři viděl jednou večer po závodech ve veslování. Zúčastnili se jich všichni tři a vyšlo z nich najevo, že A uvesluje za hodinu tolik, kolik B za dvě nebo C za čtyři. B a C se vrátili domů s duší na jazyku a C ošklivě kašlal. "To nic, kamaráde," utěšoval ho B, "uložím tě na pohovku a uvařím ti kapku té." Poté však vrazil dovnitř A a zahlaholil: "Koukejte, mládenci, náš autor mi právě ukázal doma na zahradě tři nádrže a říká, že tam můžeme pumpovat až do zejtřka do večera. Vsadím se, že vás přepumpnu oba dva! Tak jdem na to! Můžete klidně pumpovat v těch veslařskejch tričkách. Ta tvoje nádrž, C, myslím kapku teče."
Slyšel jsem, jak B zabručel, že je to hanba a že se C sotva drží na nohou, ale přece jen šli, a za chvíli jsem poznal podle chrstání vody, že A pumpuje čtyřikrát rychleji než C.
Léta jsem je potom vídal ve městě pravidelně a vždycky velice zaměstnané. Nikdy jsem neslyšel, že by někdy jedli nebo spali. Pak jsem musel odjet na dlouhou dobu z domova a ztratil jsem je z očí. Po návratu jsem k svému překvapení A, B ani C při jejich obvyklých úkonech nezastihl. Když jsem se vyptával, dověděl jsem se, že činnost onoho druhu nyní obstarávají M, N a O a že někteří lidé zaměstnávají algebraickými pracemi čtyři cizince zvané Alfa, Beta, Gama a Delta.
Jednoho dne jsem pak náhodou narazil na starého D. Okopával na sluníčku zahrádku před svou chatrčí.
D je starý podruh, kterého kdysi příležitostně volávali na výpomoc A, B a C. "Esli sem je znal, vašnosti?" odpověděl mi. "Aby né – už jako malý, eště neuměli do pěti počítat! Mladej pán A, to byl teda pašák, vašnosti, ale mladej pán B, ten teda zasejc měl zlatý srdce. Jo, jo, něco sme se spolu nadělali, vašnosti! Já, to se ví, sem se s nima nikdá nepouštěl do žádnýho toho šponování nebo tak, jen do tý vobyčejný rachoty, jak se říká.
Nejčko sem na to už kapánek starej, vašnosti, není to už, co bejvalo - tak se jenom tak šťourám v tej zahrádce tady a pěstuju si sem tam ňákej ten logaritmus nebo pár společnejch menovatelů. Ale pan Euklid, ten mě eště na ty svý věty potřebuje, to zasejc jo." Dověděl jsem se potom od povídavého stařika o truchlivém konci svých někdejších známých.
Brzy po mém odjezdu z města podle jeho vyprávění C onemocněl. A a B prý spolu jednou veslovali o sázku, zatímco C upaloval po břehu s neobyčejným zápalem, který se ukázal jako zápal plic. Podle jiných svědectví tehdy běžel ještě rychleji než rychlé souchotě, protože je chytil. Tak nebo tak, A a B přišli domů a našli C bezmocně 1ežet v posteli. A jím drsně zacloumal a vyzval ho:
"Vstávej, C, jdem rovnat dříví!" C vypadal tak utýraně a žalostně, že se ho B zastal: "Heleď se, A, tak tohle teda ne, dneska by to nevydržel." C se chabě usmál: "Já bych třeba kapku rovnal, kdybyste mi dali do postele rovnítko." Nato se B úplně vyplašil: "Podívej, A, já přivedu doktora, vždyť nám umírá!" A se naježil a povídá mu: "Na to nemáš peníze, abys přived doktora!" .Přivedu ho třeba do rozpaků, přivedu ho třeba na mizinu, ale přivedu ho!" odtušil B pevně.
Ještě teď bylo možno C zachránit život, nebýt toho nedopatření s medicínou. Lahvička stála na sloupku u postele. Ošetřovatelka, zbrkle chtivá výsledků, sloupek podtrhla a sečetla - a sečetla tím dny ubohého C.
Medicína se totiž rozložila ve své součinitele a med i cín nebyly ubožákovi nic platny. Navečer příštího dne, kdy v malém pokojíku houstly stíny, bylo jasno, že nastává konec. Myslím, že i A byl dojat, když stál se svěšenou hlavou a roztržitě nabízel doktorovi sázku týkající se pacientova přerývaného dechu. "A," zašeptal C, "Jde to se mnou rychle."
"Jak rychle, myslíš, starouši?" zamumlal A. "To nevím," vydechl C, "ale utíká to." Konec se dostavil krátce nato. C se ještě naposledy sebral a požádal o svou nádrž, kterou si nechal v přízemí. A mu ji vložil do náručí a C vypustil duši.
Když vypuštěná duše vzlétla k nebesům, A sledoval její tempo s melancholickým obdivem. B se rozplakal proudem zoufalých slz a vzlykal: "Dej někam pryč tu jeho nádržtičku a to tričko, co v něm vesloval, já mám pocit, že už nikdy nedokážu vykopat příkop!"
Pohřeb byl prostý a neokázalý. Nelišil se nijak od obvyklých pohřbů, až na to, že A z ohledu na sportovce a matematiky objednal dva pohřební vozy. Obě vozidla vyrazila zároveň, přičemž B kočíroval ono, které vezlo černý rovnoběžnostěn, obsahující pozůstatky jeho nešťastného přítele. A na kozlíku prázdného pohřebního vozu poskytl šlechetně svému protivníkovi stometrový náskok, ale dorazil na hřbitov jako první, protože jel čtyřikrát rychleji než B. (Vypočtěte, jak daleko je na hřbitov!) Když byla rakev spuštěna jako kolmice, zaplakaly nad ní i manželské trojúhelníky z první knihy Euklidovy.
Od té doby, co C zemřel, A se podle četných svědectví úplně změnil. Ztratil zájem o závodění s B a kopal toliko malátně. Nakonec se vzdal svého povolání vůbec a usadil se, aby žil z úroků z vyhraných sázek.

B se z otřesu po přítelově smrti už nikdy nevzpamatoval; hoře mu tak narušilo duševní schopnosti, že se docela vyšinul. Ztrudnomyslněl a vyjadřoval se jenom jednoslabičnými výrazy. Choroba se prudce zhoršovala, takže zanedlouho užíval pouze slov, která se píší, jak se čtou, a nezpůsobují začátečníkovi v angličtině žádné těžkosti. Když si uvědomil svůj nenormální stav, dal se dobrovolně uzavřít do ústavu, kde se nadobro odřekl slovních příkladů a věnoval se překladu: překládal Robinsona Crusoe do svého jednoslabičného jazyka.

U FOTOGRAFA

"Chtěl bych se dát vyfotografovat," pravil jsem. Fotograf se na mne podíval s nadšením. Byl to uvadlý človíček v šedivých šatech a s kalným okem přírodovědce. Ale není třeba ho dále popisovat. Každý přece ví,jak vypadá fotograf.
"Posaďte se," vyzval mě, "a počkejte tady!" Čekal jsem hodinu. Četl jsem Dámské rozhledy z roku 1912, Dívčí magazín z roku 1902 a Kojenecké listy z roku 1888. Začal jsem chápat, že jsem provedl nepřístojnost, když jsem s takovým obličejem, jako je můj, narušil vědecké soukromí tohoto badatele.
Po hodině fotograf otevřel dveře své svatyně.
"Pojďte dál!" pokynul mi přísně.
Vešel jsem do ateliéru.
Posadil jsem se v proudu denního světla, procezeného skrz prostěradlo zavěšené přes ateliérové okno z mléčného skla.
Fotograf dostrkal aparát doprostřed místnosti a zezadu do něho vlezl.
Byl v něm jenom vteřinku - stačil mu jediný pohled na mne a hned zase vylezl, holí s hákem shrnul prostěradlo a rozrazil okno; zřejmě zoufale zatoužil po světle a vzduchu.
Pak vlezl zpátky do aparátu a zatáhl za sebou kus černé látky. Tentokrát se uvnitř choval velmi tiše. Věděl jsem, že se tam modlí, a nerušil jsem ho.
Když fotograf konečně vylezl ven, zatvářil se velmi ponuře a zavrtěl hlavou.
"Zepředu ten obličej nestojí za nic," prohlásil.
"Já vím," hlesl jsem, "Já to vždycky věděl." Fotograf si povzdechl.
"Vypadal by možná líp," zamyslel se, "kdybychom udělali kapku plnější profil." "Samozřejmě!" přisvědčil jsem nadšeně; potěšilo mě, že má přece jen kousek citu v těle. "Váš by vypadal taky líp. Fakticky, spousta obličejů by vypadala hrozně prázdně, kdyby se neudělaly kapku plnější -" Jenomže fotograf mě už neposlouchal. Přistoupil ke mně, vzal mě za hlavu a natočil mi ji stranou. Myslel jsem, že mě chce políbit, a zavřel jsem oči.
Mýlil jsem se však.
Kroutil hlavou tak daleko, jak to jen šlo, a pak se na ni zadíval. Znovu si povzdechl.
"Ta hlava se mi nelíbí," zabručel.
Potom se vrátil k aparátu a ještě jednou se podíval "Otevřete trochu ústa!" vyzval mě.
Začal jsem otevírat ústa.
"Zavřete je, zavřete!" zarazil mě honem.
Podíval se ještě jednou.
"Ty uši jsou hrozné," zamračil se, "svěste je ještě víc! Tak, děkuju. A teď oči. zamáčkněte si je pod víčka! Položte si laskavě ruce na kolena! A zdvihněte obličej kapánek nahoru! Ano, to bude lepší. A vypněte pořádně prsa! Tak! A teď se trošku nahrbte - výborně! a zatáhněte břicho - správně - a bokem se natočte sem k lokti - to je ono! Ten obličej se mi pořád ještě nechce líbit, ten profil je kapku moc plný, ale-" Otočil jsem se prudce na stoličce.
"Tak dost!" prohlásil jsem důtklivě, doufám však, že důstojně. "Je to můj obličej. Ne váš, ale můj! Žiju s ním čtyřicet let a vím, co mu chybí. Vím, že ho mám našišato. Vím, že mi nesedí, ale je to můj obličej, jediný, co mám -" Cítil jsem, jak mi selhává hlas, ale pokračoval jsem - "a mám ho rád takový, jaký je. A ta ústa jsou taky moje, rozumíte, ne.vaše. A ty uši taky, a jestli je na ně ten váš aparát moc úzký -" A začal jsem se zvedat.
Cvak!
Fotograf zatáhl za spoušť. Fotografie byla sňata.
Aparát z toho otřesu dosud vrávoral.
"Myslím," prohlásil fotograf a sešpulil rty v uspokojeném úsměvu, "že jsem ty rysy zachytil zrovna v okamžiku oživení." "Ale? Rysy?" odpověděl jsem kousavě. "Vy jste si nejspíš myslel, že je nedokážu oživit, co? Kdybyste mi radši ukázal tu fotografii!" "Na té není ještě nic k vidění," řekl fotograf, "nejdřív musím vyvolat negativ. V sobotu vám ukážu kopii." Přišel jsem tedy v sobotu.
Fotograf mi pokynul, abych vstoupil. Zdál se mi klidnější a vážnější než minule. Jako by svým chováním vyjadřoval určitou hrdost.
Vytáhl zkušební kopii velké fotografie a oba jsme se na ni mlčky zahleděli.
"To jsem já?" zeptal jsem se.
"Ano," řekl klidně, "to jste vy," a nepřestal se na ni dívat "Ale ty oči," namítl jsem váhavě, "nevypadají moc jako moje." "Ovšemže ne," odpověděl, "vyretušoval jsem je. Vyšly nádherně, že?" "Pěkně," poznamenal jsem, "ale já přece nemám takovéhle obočí?" "To nemáte," přisvědčil fotograf a pohlédl mi rychle do tváře, "obočí jsme odstranili. Máme teď na to nový preparát - defixativ -, abychom mohli udělat nové. Vidíte, tady jsme ho použili taky, abychom trochu vyčistili to čelo. Nemám rád vlasy nízko do čela." "Ale, nemáte je rád?" zamumlal jsem.
"Ne," řekl fotograf, "není oč stát. Mám je rád hladce dozpátku podle obrysů lebky, čelo pak hnedka vypadá inteligentněji."
"A co ústa?" ozval jsem se s trpkou ironií, která však na fotografa neplatila. "Ta jsou moje?" "Kapku jsem je vykorigoval," řekl fotograf. "Ta vaše jsou moc nízko. Nepasovala mi tam." "Ale ty uši," prohlásil jsem, "ty mi připadají

podobné; jsou docela jako moje." "Ano," přisvědčil fotograf zamyšleně, "máte pravdu, ale to se dá na konečné kopii spravit. Máme teď takový preparát - konfixativ -, a tím se dají uši odstranit vůbec. Zkusím,jestli -" "Poslechněte!" skočil jsem mu do řeči, napřímil jsem se, oživil jsem své rysy,jak nejvíc to šlo, a promluvil jsem s třeskutým pohrdáním, které mělo fotografa na místě zdrtit. "Poslechněte! Přišel jsem si k vám dát udělat fotografii - podobenku - a ta měla vypadat, i když to zní třeba bláhově, ta měla vypadat jako já!
Chtěl jsem, aby zachytila můj obličej,jak mi ho pánbůh stvořil, i když se při tom třeba moc nenamáhal. Chtěl jsem něco, co bych mohl nechat na památku přátelům, až umřu, aby je ta ztráta tolik nebolela. Zřejmě jsem se zmýlil. Co jsem chtěl, se už nedělá. Tak jen pokračujte v těch svých brutalitách! Vezměte si ten svůj negativ, nebo jak tomu říkáte, fixujte si ho a fixujte si ho a krucifixujte si ho, jak chcete, vyloupejte si mu oči a vykorigujte si obličej a retušujte si rty a renovujte si kravatu, a pak si ho vyblejskejte a vystínujte a pozlaťte a vytepejte a nalakujte a naemajlujte, dokud neuznáte, že je akorát. A až to všechno uděláte, můžete si ho nechat pro svoje přátele! Ti ho možná ocení. Pro mne taková cetka žádnou cenu nemá!" S těmi slovy jsem propukl v pláč a odešel jsem.

HALUCINACE PANA WLEZLEYHO

Pan Wlezley trpí celý život halucinací, že je na světě proto, aby konal dobro. Koná je, ať ho to stojí sebevíc času a námahy. Ať už mu lidé dají najevo, že po tom touží, nebo ne, nabízí jim houževnatě svou pomoc.
Jeho čas, společnost i rada jsou k službám nejen těm, kdo se o ně ucházejí. nýbrž i těm, kdo se ho máme-li soudit z pouhého zdání - vůbec o nic neprosí.
Zářící tvář pana Wlezleyho lze spatřit ve dveřích všech jeho přátel, které postihla nějaká drobná životní nepříjemnost. Kdykoli se pan Wlezley doví, že se nějací jeho známí stěhují, kupují nábytek, prodávají nábytek, hledají služebnou, propouštějí služebnou, shánějí šoféra, žaalují instalatéra nebo kupují piano - okamžitě se objeví po jejich boku.
Takže když jsem ho jednou večer zastihl v šatně našeho klubu,jak si s tím zvláštním zářivým výrazem obléká plášť do deště a obouvá galoše, bylo mi hned jasné, že se chystá k nějakému dobrodiní. ...
"Pojďte si se mnou nahoru zahrát kulečník!" pozval jsem ho. Z celého jeho vzezření mi bylo zřejmé, že je to pozvání docela neškodné.
"Kamarádíčku," zahlaholil pan Wlezley, "hrozně rád bych. Jenom kdybych měl čas. Určitě bychom se spolu báječně pobavili. Ale musím zrovna pryč." "A kam pak máte namířeno?" zeptal jsem se ho, protože jsem věděl, že na to čeká.
"Jdu se podívat na Everleighovy-Jonesovy - znáte je snad? Ne? Zrovna se přistěhovali do města, zařizují si tady dům, v ulici Na samotě." "Ale to je přece daleko na předměstí," poznamenal jsem, "dobré dva kilometry za tratí, ne?"
"Tak nějak," přisvědčil pan Wlezley.
"A za chvíli máme deset hodin a začíná tam pršet" "To nic, to nic," prohlásil pan Wlezley vesele a obul si galoše. "Já proti dešti nic nemám - dělá člověku dobře. A ten jejich dům - ještě jsem tam sice nebyl, ale najdu ho docela snadno. Mám na to ohromně jednoduchý systém,jak najít potmě neznámý dům - zaklepám v okolí na každé dveře, dokud nepřijdu na ty pravé."
"Ale není už trochu pozdě?" namítl jsem.
"Kamarádíčku," odpověděl mi pan Wlezley srdečně, "to mi vůbec nic nevadí. Víte, já si představuju ty dva mladé lidičky; sotva pár neděl po svatbě, zrovna se i nastěhovali, všecko v domě je nejspíš vzhůru nohama a jsou tam tak sami, nemají, kdo by je potěšil-" soukal .se přitom do pláště a rozplameňoval se do extáze dobročinnosti - "božíčku, a já se teprve při večeři dověděl, že se k nám přistěhovali,jinak bych se tam podíval už dávno - dávno -" A s těmi slovy vyrazil pan Wlezley do deště a tvář mu ve světle pouličních lamp zářila dobrou vůlí.
Nazítří jsem se s ním znovu setkal v klubu u oběda.
"Tak co," zeptal jsem se ho, "našel jste ty Jonesovy?" "Našel," řekl mi pan Wlezley, "a namouduši jsem byl rád, že jsem se tam vypravil. Nebyla to žádná maličkost, najít ten domek - ale mně to nevadilo, čekal jsem to musel jsem vzbouřit aspoň dvacet domácností, než jsem se tam dostal, bylo tam všude kolem hrozně tma a mokro - lucerny na ulici ještě nesvítí. Jenže já prostě u každého domku tloukl tak dlouho, dokud nerozsvítili, a všude jsem zavolal: "Nevíte náhodou, kde bydlí Everleighovi-Jonesovi? " Nikde nevěděli. To nic, řekl jsem vždycky, běžte si zas klidně lehnout! Nemusíte mi chodit otvírat." Konečně jsem přece jen našel ten pravý domek.
Měli už všude tmu. Jones vystrčil hlavu z okna v patře.
"Dobrý večer, " ohlásil jsem se, "tady je Wlezley." "Hrozně lituju, " povídá Jones, "ale my jsme už v posteli. "
"Kamarádíčku, " povídám mu já, "co byste se omlouval! Hoďte mi jednoduše klíč a já klidně počkám, dokud se neobléknete. Vůbec mi to nebude vadit. " .Jen si to představte," pokračoval pan Wlezley, "ti dva chudáčkové šli spát už v půl jedenácté, čistě z nudy! Božínku, to jsem byl rád, že jsem se tam vypravil. ,Tak teďka,' povídám si v duchu, je musíš kapku rozveselit, aby jim tady nebylo smutno.' No a oni dva zatím sešli z ložnice dolů a seděli jsme na bednách od nábytku a tak a popovídali jsme si. Paní Jonesová mi pořád chtěla uvařit kapku kávy. ,Děvenko zlatá,' povídám jí (znal jsem je oba dva jako děti), ,Děvenko zlatá, to tě nesmí ani napadnout! Uvařím si ji sám! Vymlouvali mi to, ale já jinak nedal. Pustil jsem se do toho - v kuchyni měli všecko páté přes deváté, musel jsem otevřít nejmíň dvacet plechovek, než jsem tu kávu našel. Ale nakonec jsem ji přece jen uvařil.
,Tak, a teďka se pěkně napijte!' povídám jim. Bránili se, že měli kávu sotva před hodinou. ,Nesmysl,' nedal jsem se, jenom se napijte!' No a tak jsme seděli a povídali jsme si do půlnoci. Nejdřív byli ospalí a já musel obstarávat všecko mluvení i za ně. Ale mluvil jsem ostošest.
A já umím mluvit, to víte, když mi na tom záleží. Teprve kolem půlnoci jako by trochu oživli. Jones se podíval na hodinky. ,Kristepane!' poznamenal živě, ,půlnoc je pryč!' Myslím, že měl radost, jak nám ten večer pěkně utíká, povídalo se nám potom hnedka líp. Jones každou chvilku něco prohodil,jako ,Kristepane, už máme půl jedné!' nebo ,Už je jedna'

a tak dál.
Dbal jsem samozřejmě, abych u nich nezůstal zbytečně dlouho. Ale když jsem odcházel, slíbil jsem jim, že dneska přijdu zase a pomůžu jim to tam dát do pořádku. Nechtěli mě obtěžovat, ale já jinak nedal." Téhož dne se pan Wlezley vypravil na předměstí a dával Jonesovým do pořádku nábytek.
"Trvalo mi to celé odpoledne," vyprávěl mi později, "svlékl jsem si kabát a dělal jsem jako kat. Nejdřív jsem jim pověsil obrazy - snažili se je pověsit dopoledne sami, jenže jsem je všecky musel převěšet - ani jeden nevisel jaksepatří. ‚To všecko musí dolů!' povídám jim a pustil jsem se do toho plnou parou.
Po několika dnech mi pan Wlezley referovalo svém dalším postupu.
"Ano, nábytek už všechen vybalili a rozestavili, jenže se mi nechce líbit. Spousta kusů se mi moc nezamlouvá. Mám chuť Jonesovi poradit, aby ten nábytek prodal a opatřil si jiný. Ale nechci se ukvapit, dokud nebudu mít jistotu." V příštích dnech byl pan Wlezley zřejmě velice zaměstnán a nějakou dobu jsem ho v klubu neviděl.
"Co dělají Everleighovi-Jonesovi?" zeptal sem se ho, když jsme se zase setkali. "Už se v tom svém novém domku zařídili?" Pan Wlezley zavrtěl hlavou.
"Není to ono. Já z toho měl strach od začátku.
Stěhuju Jonese blíž do města. Celé dopoledne jsem mu hledal byt, až najdu ten pravý, tak ho přestěhuju. Byt v činžáku se mi zamlouvá daleko líp než domek."
A tak byli Jonesovi v patřičné lhůtě přestěhováni.
Pan Wlezley byl potom velmi zaneprázdněn tím, že jim vybíral piano a radil jim, jaké si mají pořídit tapety a záclony.
Sotva se v novém bytě usadili, stihla je další nepříjemnost.
"Slyšel jste už o Everleighovi-Jonesovi?" zastavil mě jednoho dne pan Wlezley s úzkostlivým výrazem.
"Ne," odpověděl jsem.
"Stůně - nějaká horečka, chudák -, stůně už tři dny a nic mi nevzkázali a neposlali pro mne. To jsou celí oni - chce se tím prokousat sám. Teďka zrovna k nim běžím." Pan Wlezley mi pak den co den referoval o postupu Jonesovy nemoci.
"Denně u něho sedám," vykládal mi. "Chudák, včera to s ním jednu chvíli bylo moc špatné - chytal ho fantas, byl jako v deliriu. Zřejmě se mu zdálo, že ho někdo pronásleduje. Slyšel jsem ho z vedlejšího pokoje,jak si mumlá: ‚Už ten otrava starej zmizel?' Sel jsem tam a konejšil jsem ho: ‚Nikdo tady není, kamarádíčku, nikdo než já, Wlezley.' Obrátil se v posteli a zasténal. Paní Jonesová mě prosila, abych radši šel.
‚Vypadáte úplně vyčerpaně,' litovala mě, ‚běžte si na čerstvý vzduch!' ‚Zlatá paní Jonesová,' povídám jí, ‚copak záleží na mně?'" Nakonec však, nepochybně díky páně Wlezleyho vytrvalé péči, se Everleigh-Jones uzdravil.
"Ano," řekl mi pan Wlezley po několika dnech.
"Jones je už zase v pořádku, ale ta jeho nemoc mi dala jaksepatří co proto. Od té chvíle, co to s ním začalo, jsem neměl jeden volný večer pro sebe. Ale stálo mi to za to, kamaráde, víc než za to, co jsem pro ně udělal.
Ta vděčnost těch dvou lidiček - to si ani nedovedete představit. Měl byste to vidět. Věřil byste, že ta děvenka zlatá má takovou starost, jestli jsem se nepřetáhl, že chce, abych si pořádně odpočal a odjel na nějakou dlouhou cestu? Nejdřív navrhovala jih. ‚Má zlatá paní Jonesová,' povídám jí se smíchem, ‚jih je to jediné místo, kam nikdy nepojedu. Horko je jediná věc, kterou nesnesu.' Ale ji to vůbec nevyvedlo z konceptu.
‚Tak jeďte na sever,' povídá. ‚Zajeďte si do Kanady nebo ještě líp až na Labrador!' A už mi ta dobračka zlatá sháněla železniční mapy, abych se podíval, jak až daleko na sever se dostanu vlakem. ‚Pak dál,' povídá mi, ‚můžete pěšky na sněžnicích.' Objevila, že každé jaro jezdí parník nahoru do Ungavy, a chce, abych si tam jedním parníkem zajel a vrátil se tím příštím'" "To člověka musí potěšit," poznamenal jsem.
"No, to víte!" zahlaholil pan Wlezley srdečně.
"Člověku se vyplatí, když se trochu obětuje. Víc než vyplatí. Jsem na světě sám a mám jen ty svoje přátele.
Ani nevíte,jak mě to hřeje u srdce, když si pomyslím, jak rádi mě všichni přátelé tady v klubu i ve městě pokaždé vidí,jak se vždycky brání, když jim nabízím nějakou tu malou laskavost, a jak se nakonec přece jen necítím ve své kůži, dokud nedají na mou radu a neposlechnou mě.
Například ti Jonesovi," pokračoval. "Věřil byste, a to je fakt - vrátný mi to tvrdí naprosto určitě -, že když přijde Everleigh-Jones sem do klubu, pokaždé se nejdřív zeptá: ‚Je tady pan Wlezley?' To pomyšlení mě vždycky zahřeje u srdce." Pan Wlezley se odmlčel a člověk by řekl, že se mu v oku zaleskly slzy. Je-li to však pravda, vlídný třpyt jeho brýlí ty slzy prozářil, jako slunko září skrze májový deštík. Opustil mne a zašel do šatny.
Sotva vyšel z haly, vstoupil neznámý člověk, stísněný bojácný muž s uštvaným výrazem. Připlížil se kradmo a ostražitě se rozhlédl.
"Je tady pan Wlezley?" pošeptal vrátnému.
"Je, pane, právě šel do šatny, pane, mám ho -" Ale neznámý se otočil, vrhl se k východu a zmizel.
"Kdo to byl?" zeptal jsem se.
"Nový člen klubu, pane, pan Everleigh-Jones," odpověděl mi vrátný.

MŮJ KREJČÍ
Skica k zátiší

Vždycky tak stojí - stojí tak už třicet let - v dílně za svým krámem, s mírou kolem krku, s úsměvem v tváři a chystá se mě přivítat.
"Nějaký serž?" ptá se, "nebo snad nějaký tvíd?" Máme na vybranou jedině z toho dvojího. Z ničeho jiného si nevybíráme už třicet let. A teď je pozdě něco na tom měnit.
"Nějaký serž, jistěže," pokračuje můj krejčí, snad něco v tmavomodrém!" Říká to s nadšením objevitele, jako by ho to

pomyšlení na něco v tmavomodrém napadlo z náhlé inspirace. "Něco v tmavomodrém, pane Jenningsi," (to je jeho příručí), "sundejte nám laskavě pár těch tmavomodrých seržů!" "Ach!" vykřikne,jako by naznačoval, že čirou náhodou a z přízně štěstěny nahmátl jedinečnou vzácnost z milionu.
Zvedne koleno a přehodí přes ně látku, stoje na jedné noze. Ví, že v tomhle postoji se mu dá těžko odolat. Aby člověk mohl látku jaksepatří ocenit, musí ji vidět přehozenou přes ohnuté koleno krejčího, který stojí na jedné noze. Můj krejčí tak dokáže stát libovolně dlouho s jednou nohou ve vzduchu, v jakémsi vytržení, v jakémsi částečném ochrnutí.
"Myslíte, že se to bude dobře nosit?" ptám se ho.
"Báječně!" odpovídá.
Nemám vlastně žádný důvod, proč o tom pochybovat. Nikdy jsem nechápal, proč by se látka neměla dobře nosit. Ale vždycky se ho na to ptám, protože vím, že na to čeká a že mu tím udělám radost. V takovýchhle věcech si mají lidé vyjít vstříc.
"A říkáte, že to není ani trochu křiklavé?" povídám.
Tahle otázka ho taky vždycky potěší.
"Ach ne, naopak, velice střízlivé! Vždycky doporučujeme serž jako ohromně střízlivý." Nikdy v životě jsem neměl výstřední oblek. Ale je na místě zeptat se.
Potom mi vezme míru - kolem prsou, jinde ne.
Všechny ostatní mi vzal už před léty. I tu míru přes prsa mi bere - a já to vím -, jenom aby mě potěšil. Vždyť už dávno nerostu.
"V prsou maličko přidáme," zamyslí se můj krejčí.
Pak se obrátí k příručímu. "Pane Jenningsi, v prsou maličko přidáme - o jedno číslo víc prosím." Je to taková hra. Růst objemu prsou zalichotí i tomu nejskromnějšímu z nás.
"Jistěže," pokračuje můj krejčí - říká "jistěže" bez jakéhokoli konkrétního významu - ‚jistěže, tak řekněme od úterka za týden, prosím." "A buďte tak hodný," řeknu já, "účet mi pošlete -", Je můj krejčí to přejde mávnutím ruky. Nemá rád řeči o účtech. Uváděly by nás oba jen do rozpaků.
Účty si vyřizujeme pouze písemně, a to jenom decentním a zjemnělým stylem, aby se to nikoho nedotklo.
Tón korespondence mého krejčího mi vnuká jistotu, že by mi účet nikdy neposlal a nežádal o zaplacení, kdyby se čas od času sám bohužel neoctl "v dočasné tísni" způsobené "velkou zásilkou zboží z Evropy". Kdyby nebylo těch mimořádných zásilek, byl bych mu určitě nikdy platit nemusel. Pravda, někdy jsem měl dojem, že ty zásilky zpravidla přicházejí, když můj úvěr překročil sumu za dva obleky a když jsem si objednal třetí. Ale to může být pouhá náhoda.
Přesto je však účet něco, o čem, jak říkám, nikdy nemluvíme. Místo toho přejde můj krejčí na počasí. To je zpravidla předmět, kterým obyčejní lidé rozhovor začínají. Krejčí, jak jsem si všiml, jím končí. Zmiňují se o něm teprve tehdy, když je oblek objednán, nikdy dřív.
"Máme tam dneska pěkně," poznamenává. Nikdy neřekne, jak jsem si všiml, nic jiného. Možná že objednávka obleku je sama takovým malým slunečním paprskem. Pak spolu vykročíme do předního krámu k východu.
"Dneska si nejspíš nebudete přát žádné košile?" poznamenává můj krejčí cestou.
"Ani ne, děkuji."
I tohle je pouhá formalita. Za třicet let jsem si u něho nikdy žádnou košili nekoupil, ale klade mi tu otázku pořád stejně roztomile jako před třiceti roky.
"A nejspíš taky žádné límečky nebo pletené zboží?" Tohle míří taky do prázdna. Límce si kupuju jinde a pletené zboží nikdy nenosím.
A tak kráčíme ke dveřím v přátelském rozhovoru.
Kdyby přitom nepromluvilo košilích a pleteném zboží, měl bych pocit, že se přetrhlo nějaké důvěrné pouto mezi námi.
U dveří se loučíme.
"Na shledanou se těším," říká mi, "tak od úterka za týden -jistěže - na shledanou."
Takový je - nebo byl - náš klidný nezkalený vztah, vztah, v němž jedinou změnu přinášely leda občasné zásilky z Evropy.
Říkám byl, totiž až donedávna.
Když jsem ten den přišel ke známým dveřím, abych si dal jako obvykle ušít letní oblek, zjistil jsem, že tam můj krejčí už není. V krámě byli cizí lidé, vyprazdňovali police se štůčkami látek a dělali inventuru. A ti mi řekli, že umřel. Byla to pro mne zvláštní rána. Nebyl bych to nikdy považoval za možné. Připadal mi - měl být - nesmrtelný.
Řekli mi, že - mu pomohly do hrobu starosti se živností. Nemohl jsem tomu věřit. Vždycky se mi zdál tak tichý a vyrovnaný - s tou svou krejčovskou mírou kolem krku, a když mě měřil kolem prsou a když si přehazoval látku přes koleno ve slunečním světle u okna dílny.
Copak člověk může umřít na něco takového? Jenže s ním to prý šlo už léta od desíti k pěti, ať už to znamená. co chce. Jeho žena prý na tom teď bude špatně.
Nikdy mě ani nenapadlo. že má nějakou ženu. Ale podle toho, co mi řekli, ji opravdu měl, a taky - dceru na hudební konzervatoři (nikdy o ní nemluvil) - a sám byl muzikální a hrál na flétnu a byl pomocníkem staršího v jedné církvi - o tom se mi však nikdy nezmínil.
O náboženství jsme za těch třicet let nikdy nepromluvili. Nějak těžko mi s ním šla ta představa dohromady.
Když jsem vycházel, zdálo se mi, že pořád ještě slyším jeho hlas: "A košile si dneska nebudete přát žádné?" Litoval jsem. že jsem si nikdy žádnou nekoupil.
je v tom určitě nějaké mravní ponaučení. Ale nepokusím se je vyvodit. Mohlo by se vám zdát příliš samozřejmé.

OMYLY SVATÉHO MIKULÁŠE

Byl vánoční svatvečer. Večer před nocí, kdy svatý Mikuláš naděluje dárky do punčochy. Brownovi ze sousedního domku byli na večeři u Jonesových.
Brown s Jonesem zůstali po jídle sedět u stolu nad vínem a nad ořechy. Ostatní odešli nahoru.
"Co dáváš klukovi k Vánocům?" zeptal se Brown.
"Vláček," odpověděl Jones, "úplnou novinku - sám jezdí." "Ukaž, ať se podívám!" zajímal se Brown.
Jones vytáhl z bufetu balík a začal ho rozbalovat.
"To je vynález, což" liboval si. "Jezdí po vlastních kolejích. To je zvláštní, jak jsou ty děti do těch vláčků celé pryč, co?"
"To je," souhlasil Brown. "Jak se ty koleje dávaj dohromady?" "Počkej, hned ti to ukážu," řekl Jones, "jen mi pomoz odšoupnout to nádobí a shrnout ubrus! Tak podívej! Vidíš? Takhle ty koleje položíš a na koncích je zastrčíš do sebe, tak -" "Aha, to je nápad! Báječná hračka pro ty děti, vážně. Já koupil Willymu aeroplán." "Ty znám, ty jsou prima. Já ho koupil Edwinovi k narozeninám. Ale teď jsem si řek, že mu dám vláček. Slíbil jsem mu, že mu tentokrát Mikuláš přinese něco docela nového, Edwin samozřejmě na Mikuláše ještě stoprocentně věří. Hele, podívej se na tu lokomotivu, vidíš? Má tady v topeništi natahovací péro." "Natáhni ji!" požádal Brown s velkým zájmem.
"Zkusíme, jak jezdí." "Dobrá," souhlasil Jones, "dej na sebe pár talířů nebo něco, oč bychom ty koleje opřeli. Hele, slyšíš ji, jak bzučí, než se rozjede? Není to pro kluka ohromná věc?"
"To se ví," přitakal Brown, "a tady tou šňůrkou se dá spustit píšťala? Páni, tak ona hvízdá? Jako opravdická?" "Hele," pokračoval Jones, "připoj k ní ty vagony a já ji spustím. Já budu strojvůdce,jo?"
Půl hodiny nato si Brown s Jonesem na stole v jídelně pořád ještě hráli s vláčkem.
Jejich manželky v přijímacím pokoji nahoře však jejich nepřítomnost ani nevnímaly. Byly příliš zaujaty něčím jiným.
"Jé, ta je ale namouduši roztomilá," rozplývala se paní Brownová, "tak úžasnou panenku jsem už léta neviděla, musím takovou sehnat pro Ulvinu. Clarissa bude určitě nadšená, viď?" "To víš," souhlasila paní Jonesová, "a to si ještě užije, až jí bude sama šít šatičky. Děti jsou do toho celí blázni. Podívej, ta panenka bude mít troje šatičky, rozkošné, viď? Je na ně už střiženo, jen je sešít." "To je ale namouduši báječné!" vykřikla paní Brownová. "Myslím, že ty šeříkové jí budou slušet nejlíp, nemyslíš, k těm zlatým vláskům? Jenže nebylo by daleko roztomilejší obrátit ten límeček, takhle - a přidat semhle ještě mašličku?" "Vidíš, to je nápad!" nadchla se paní Jonesová. "Pojď, zkusíme to. Momentíček, jen si přinesu jehlu. Řeknu Clarisse, že to šil sám Mikuláš. Ta holka ještě na Mikuláše stoprocentně věří."

A půl hodiny nato byly paní Jonesová s paní Brownovou tak zaměstnány šitím šatiček pro panenku, že neslyšely rachocení vláčku po jídelním stole a neměly zdání, co dělají jejich čtyři děti.
Děti však matky také nepostrádaly.
"Žůžo, co?" pochvaloval si Edwin Jones s malým Willym Brownem, když seděli v Edwinově ložnici. "Je jich v té krabici stovka, s dýmkou, a v téhle škatulce je k nim extra jantarová špička. Prima dárek pro tatiho, co?" "To teda jo," souhlasil Wily znalecky. "Já dávám našemu doutníky." "No jo, na doutníky jsem myslel taky. Mužským přijdou doutníky a cigarety vždycky vhod. S tím se nemůžeš zbodnout. Hele, co abychom ty cigarety ochutnali? Můžem je vzít zespoda. Budou ti chutnat,jsou ruské daleko lepší než egyptky."
"Děkuju," odpověděl Willy, "hrozně rád si jednu vezmu. Začal jsem kouřit teprv letos na jaře - na své dvanácté narozeniny. Člověk je blázen, když s tím kouřením začne moc brzy, nemyslíš? Krní potom. Já s tím čekal až do dvanácti let." ‚Já taky," poznamenal Edwin, když si zapalovali.
"Vlastně bych ty cigarety ani nekupoval, kdyby to nebylo pro tatiho. Musel jsem mu prostě něco koupit jako od Mikuláše. Stoprocentně ještě na Mikuláše věří, chápeš,"

A zatímco se tohle všechno dálo, Clarissa ukazovala malé Ulvině tu úžasně báječnou bridžovou výbavu, kterou koupila pro máti. "Ten zápisníček na výsledky je ale namouduši rozkošný!" nadchla se Ulvina. "A tenhle holandský vzoreček - nebo je to flámský, je přece k pomilování, co říkáš, drahoušku?" "Holandský," řekla Clarissa. "Že je zvláštní? A co tyhlety roztomilé krabičky, kam se při hře dávají peníze?
Nemusela jsem je kupovat - prodávali to ostatní zvlášť -, ale mně připadá hra bez peněz tak pomalá, tobě ne?" "Brr, ohavná," otřásla se Ulvina, "ale tvoje máti přece nikdy o peníze nehraje?" "Máti! Bože můj, to se ví, že ne. Na to je máti moc pomalá. Ale já jí vyložím, že Mikuláš si to nedal vymluvit a ty kasičky tam dal." "Věří nejspíš na Mikuláše zrovna jako naše máti." "To víš, stoprocentně!" řekla Clarissa a dodala: "Co abychom si daly partičku? Bridž ve dvou nebo francouzskou hru, nebo norský skat. Na ten stačí taky jen dvě," "Tak ano," souhlasila Ulvina a za chvíli byly v kartách až po uši, každá hromádku mincí z kapesného před sebou.

Po půl hodince se všichni členové obou rodin opět sešli v přijímacím pokoji. Nikdo však přirozeně nemluvil o zmíněných dárcích. Všichni byli stejně příliš zaměstnáni prohlížením krásné veliké bible s přiloženými mapami, kterou jonesovi koupili pro dědečka.
Všichni se shodli na tom, že s takovouhle biblí si dědeček bude moci v kteroukoli denní či noční dobu za okamžik vyhledat jakékoli místo v Palestině.
Ale nahoře v patře, nahoře ve svém odlehlém pokoji hleděl dědeček Jones zálibně na dárky na stole před sebou. Byla to krásná karafa na whisky pro jonese Prostředního, zvenčí stříbrný filigrán a uvnitř whisky, a pro kluka veliká poniklovaná foukací harmonika.

Později v hluboké noci ta osoba nebo mocnost, nebo co to vlastně je, čemu říkáme svatý Mikuláš, vzala všechny dárky

a dala je lidem do punčoch.
A protože svatý Mikuláš je a vždycky byl slepý, rozdal dárky nepravým osobám - přesně tak, jak jsme to před chvílí naznačili. Jenže nazítří, během božíhodového dopoledne, se všechno samo od sebe náležitě urovnalo, jako se to urovná vždycky.
A tak si kolem desáté Brown a Jones hráli s vláčkem, paní Brownová a paní Jonesová šily šatičky pro panenku, oba hoši kouřili cigarety a Clarissa s Ulvinou mazaly karty o kapesné. A dědeček nahoře ve svém odlehlém pokoji dopijel whisky a hrál si na foukací harmoniku.
A tak se ty Vánoce, jako ostatně vždycky, přece jen jaksepatří vydařily.

PRVNÍ VOLÁNÍ JARA
aneb Ach, jak ti ptáčkové šveholí

Usuzuji, že se blíží jaro. Nejsem nijak zvlášť všímavý, ale jak dny plynou, začínají se množit různé příznaky, které i mně říkají, že jaro je nedaleko.
Využívám této příležitosti, abych veřejnosti svůj názor sdělil a podepřel jej svědeckými fakty. Záleží mi na tom, abych byl letos mezi prvními, kdo tuto novinu zaznamenají. Z příznaků, na nichž zakládám mínění, že jaro je za rohem, mohu uvést své pozorování, že sníh roztál, že na poště dostanete formuláře k přiznání daně z příjmu, a konečně, že za rohem U Maršála Foche, dříve Kaiserhof, vyvěsili ceduli LETOŠNÍ KOZEL OD ČEPU.
Jaro tedy máme na krku. Zaslechli jsme jeho první volání a já bych rád doporučil, abychom je letos přijali mužně a klidně, bez oněch hysterických výbuchů, které se obvykle s jarem dostavují u lidí jistého založení.
Mám na mysli ty nešťastné tvory, kterým se říká "milovníci přírody".
Rok co rok s bolestí pozoruji, že příchod jara vyvolává u mnoha mých přátel svrchovaně trapné poblouznění mysli. V blízkém sousedství, několik domků vpravo od nás, mám známého, který je veliký přírodomil.
Celou zimu je to celkem tichý a přátelský příjemný chlapík, v lidské společnosti docela přijatelný. Občas jsem si ho, pravda, všiml, jak hrabe pod sněhem.
Párkrát jsem ho pozoroval,jak láme ze stromu zmrzlou větvičku a bedlivě ji zkoumá. Jednou se dokonce div nezhroutil, když uviděl na větvi nějakého černého ptáka, jinak docela neškodného. Ale většinou se v době chladnějšího počasí chová naprosto normálně.
S jarem však okamžitě propadá bolestné duševní chorobě. Při každém našem setkání se vůči mně proměňuje v tlampač oživené přírody. Od okamžiku, kdy začne tát sníh, mi nepřestává oznamovat, co právě dělají rostlinky a včeličky a ptáčci. O tenhle druh informací vůbec nestojím a nevím, co si s nimi počít. Ale musím to snášet.
Můj ctitel přírody mi každé ráno, vždycky když jde kolem, oznámí nějakou skvělou novinku, kterou považuje za tak radostnou, že nad ní zrovna září. "Dneska ráno jsem viděl pěnkavu," sdělí mi třeba. "Vážně?" odpovím já. "Dneska odpoledne jsem zahlédl červenku," řekne jindy. "Nepovídej!" podivím se já. O července jsem si myslel, že je to nějaký dobytčí mor; víc o ní vědět netoužím. Když mě můj přírodomil zahrnuje podobnými zvěstmi, nezbývá mi, než se s tím smířit.
Revanšovat se mu nijak nemohu. Pokud jde o ornitologii, znám jenom dva ptáky, vránu a slepici. Ty poznám okamžitě - buďto po peří, nebo po zpěvu. O přírodě dokážu konverzovat, jenom když jde o vránu nebo o slepici, jinak ne.
Takže v takový první jarní den jsem schopen poznamenat: "Včera jsem viděl vránu," nebo "Dneska jsem si všiml, jak vyšla na dvorek slepice." Ale nějak rychle mi ta vrána s tou slepicí ztrácejí aktualitu. Stydím se pak za ně a nikdy o nich už nemluvím. Kdežto můj přítel má celé týdny pořád něco nového, probírá celou živočišnou říši. "Tuhle jsem viděl plcha," informuje mě, "a víš, co ten lumpík tropil?" Kdyby tak tušil, jak rád bych vybuchl a zařval: "Běž se krucinál vycpat i s tím svým lumpíkem!" Jenže jsem jako ostatní lidé a nemám nejspíš dost odvahy nebo krutosti, abych takového přírodomila dokázal z jeho vytržení vytrhnout. Jednou tak udělám a pak ať si mě nepřeje!
K obzvláštní zuřivosti mě na těchhle přátelích přírody dohání jejich neobyčejně protivný způsob řeči, ta jejich vrnění a mazlení, jako by osobně splývali s celou přírodou. Připadají si přitom jako ztělesněná roztomilost. Když taková podléštička vystrčí hlavinku ze sněhu, myslí si, že to způsobili oni sami. Popisují vám něco a lísají se přitom,jako by žvatlali s batoletem. "Copak bys myslel, že jsem dneska viděl?" spustí na nás nyjící přírodomil. "Takový maloulinkatý žlutozeleňoučký pupeneček na rudohnědém vrbovém proutečku!" A ukazuje vám palcem a ukazováčkem, jak se ten maloulinký pupeneček rozpupenečkovává. Pokládá se nejspíš sám za takový pupeneček. Můj dotyčný přítel o tom jsem přesvědčen - si o sobě na jaře vážně myslí, že je nějaká podléštička nebo první krokusek nebo běložlutý okvětní plátek narcisku.
Všimněte si také,jak mluví o barvách: žádná jim nikdy není prostě a jednoduše červená nebo černá nebo modrá - vždycky jenom rudohnědá nebo modrozelená. Přítel se mě ptá, jestli jsem si všiml té zvláštní žlutohnědé, jakou hnije na jaře peří vodního ptactva.
Odpovídám: Ne, nevšiml. Neznám žádné vodní ptactvo. Žádné jsem nikdy neviděl a neměl jsem nejmenší tušení, že mu nějak hnije peří. Pokud jde o tu žlutohnědou, žádnou takovou barvu neznám. Viděl jsem letos modročernou vránu a všiml jsem si indigovosepiověumbrové slepice, ale kromě nich jsem neviděl nic, co by stálo za řeč.
Duševní stav milovníka přírody vyvolaný jeho vztahem k ptactvu je opravdu to nejhorší ze všeho - hraničí přímo s měknutím mozku. Když dojde řeč na ptactvo, je takový ctitel přírody úplně nahniličku. Jako ten můj, když mi včera vykládal, jak pozoroval dvě žluvy, které si stavějí hnízdo za jeho garáží. Prý tam potichu přiťupkal (všimněte si, jaká slova si vymýšlejí!) a zůstal nad nimi celý pryč. Zapomněl jsem teď,jestli řekl celý pryč nebo celý bez sebe - prohlašuje o sobě při takových příležitostech jednou to a podruhé ono. Jenže když byl už jednou celý pryč, proč se proboha zase vracel?

Upozorňuji proto stručně a prostě a bez jakékoli zlomyslnosti: jestli někdo z mých přátel pozoroval sněženku,jak vystrkuje hlavinku z travičky, ať mi to laskavě neříká. Jestli si všiml, jak se dubové lýko lehce zardívá do modročervena, ať si to laskavě nechá pro sebe. Jestli některý z mých známých uviděl dvě žluvy, jak si začínají stavět hnízdo za jeho garáží, zůstal nad tím celý pryč a se zájmem sledoval,jak ti roztomilí opeřenečkové třepetají křidélky, ať laskavě celý pryč zůstane a mlčí o tom!
Jsem si vědom, že jsem ke svým přátelům přírodomilům měl takhle otevřeně promluvit už dávno.
Přiznávám se však, že mám nešťastnou slabou povahu, která mě nutí, abych se usmíval i se záští v srdci.
Chudák soused nemá tušení, že ho chci zavraždit. Ale já chci. Snášel jsem všechny ty červenky a žluvy, jak dlouho jsem dokázal. Už brzy tomu bude konec. A pokud jde o ty podléšky, co vystrkují tvářinky z hnědozelených lístků - jen počkejte, však uvidíme! Jednoho dne, to vím, na přítele vytáhnu revolver a zařvu: "Tak poslouchej! Už to trvalo dost dlouho. Jaro co jaro jsi mě zastavoval na ulici a otravoval mě s tou svou přírodou. A já to snášel a usmíval jsem se. Vykládal jsi mi, jak se na spodku skřiváncích křídel objevil první šedohnědý nádech, a já tě nechal vykládat. Hučel jsi do mě, když se v podrostu pod suchým dubovým listím ukázalo první trilium, a já tě nechal mluvit a nikdy jsem tě neodbyl, že o triliumech a biliumech vím jenom to, že mají něco společného s placením německých reparací. Ale s tím je teď amen! Smiř se s osudem, jak umíš! Tam, kam jdeš, ti už první růžovofialový odstín mladých rododendronů bude úplně lhostejný!" Nechci se zdát nevrlý. Ale přiznám se bez mučení, že patřím k lidem, kteří by si všimli žluvy při stavbě hnízda leda v tom případě, že by si je stavěla v jejich klobouku na věšáku v klubu. Je nás takových víc a teď nadešel čas, kdy se musíme bránit. Jsou známky jara, které každý rozumný člověk uznává a respektuje. Vidí například, že z klubovního jídelního lístku vymizely ústřice, a hned ví, že zima končí; pozoruje, že nové kalifornské brambory zlevnily z 25 na 10 centů za porci, a uvědomuje si, že jaro je na postupu. Všímá si prvních nesmělých hlavinek chřestu, které se vynořují z rozpuštěného másla, a vidí první něžný ruměnec karolínských jahod po dolaru padesáti za bedničku. A vyhlíží, anebo alespoň za starých zlatých nenávratných časů vyhlížel, kdy se objeví cedule s nápisem LETOŠNÍ KOZEL OD ČEPU, oznamující mu, že se celá příroda raduje.
Takovéhle příznaky jara uzná každý. Ty mluví samy za sebe. A z tohoto hlediska jsem právě tak citlivý na první volání jara jako ostatní moji bližní. Rád si posedím s kolegy stejného smýšlení v klubu, čekáme, až to volání zaslechneme, a zvěstujeme jeho příchod.
Ale takové jaro, které aby člověk luštil s učebnicí přírodopisu v ruce, to mě ani nedojímá, ani nezajímá.

TRAMPOTY LETNÍHO HOSTA

Než se pustím do psaní, musím napřed připustit, že celou tu věc jsem si zavinil sám. Nikdy jsem sem neměl jezdit. Míval jsem dřív víc rozumu. Celá léta jsem měl víc rozumu. Věděl jsem, že je čiré šílenství jezdit do cizích domů na návštěvy. A přece jsem se do toho ve chvíli nepříčetnosti nechal zatáhnout a tady tedy jsem. Teď už nemám žádnou naději, žádné východisko, až do prvního září, kdy má moje návštěva skončit. Buď to, nebo smrt. Už mi moc nezáleží na tom, která z těch dvou možností.
Píšu tohle na místě, kde mě žádné lidské oko nemůže uvidět, dole u rybníčka - říkají tomu jezero -, na kraji Beverlyova-Jonesova pozemku. Je šest hodin ráno. Nikdo ještě není vzhůru. Krátkou hodinku tady bude klid. Ale brzy už slečna Stračinožková - ta čilá anglická dívčina, která přijela minulý týden - otevře dokořán své okno a zahlaholí přes trávník: "Dobrýtro, vy všichni! Jak je tam dneska krásně!" A mladý Poppleton jí odpoví švýcarským zajódlováním odněkud ze zahradního křoví a na verandě před domem se objeví Beverly-Jones s frotýrovacími ručníky kolem krku a zařve: "Kdo si půjde po ránu skočit do vody?" A všechna ta každodenní legrace a bujaré veselí - pánbůh mě chraň! - začne znovu.
Zanedlouho všichni narukují k snídani, v pestrobarevných bundách a fantastických blůzičkách, budou se řehonit a hltat jídlo se strojenou drsností a s výbuchy rozjaření. A já si budu myslet, že jsem se mohl nasnídat ve svém klubu s ranními novinami opřenými o kávovou konvici, v tiché klubovně a v městském poklidu.
Opakuji, že svůj zdejší pobyt jsem si zavinil sám.
Mnoho let jsem se řídil životní zásadou nikoho nenavštěvovat. A dávno jsem se také naučil, že návštěvy u známých přinášejí jenom nepříjemnosti. Když jsem dostal lístek nebo telegram: "Nezaskočil byste k nám do Vrchoviny na víkend?", odpovídal jsem: "Nikoli, ledaže by vaše Vrchovina dokázala skákat rychleji než já." Nebo něco v podobně žertovném stylu. Jestliže mi některý majitel venkovského sídla napsal: "Kdykoli se vám to bude hodit, náš člověk vás bude u vlaku čekat s bryčkou, aby vás odvezl do té naší pastoušky," odpovídal jsem v přibližně podobném duchu: "Nebude mě vozit do žádné pastoušky, ledaže by přijel s pastí na medvědy nebo s takovou pastí, do jaké chytají divoké antilopy." Když mi některá známá módní dáma napsala tím zvláštním žargonem své vrstvy: "Můžete nám věnovat dobu od půl čtvrté dvanáctého července do čtyř čtrnáctého?", odepisoval jsem: "Milostivá, můžete si vzít celý měsíc, třeba celý rok, ale mně dejte pokoj." V tomhle duchu jsem aspoň reagoval na pozvání.
V praxi jsem pokládal za dostatečné poslat telegram, který zněl: "Zavalen prací, nemohu se uvolnit," a potom se vrátit do čítárny klubu a znovu tam usnout.
Ale svůj příjezd sem jsem si zavinil sám. Stalo se to v jednom z těch neblahých momentů překypující hovornosti, jaké nejspíš postihují každého - těch momentů, kdy se člověk zdá docela jiný, než jaký opravdu je, kdy si připadá jako dobrotisko od kosti, jako chlapík společenský, veselý a uznalý, který pokládá lidi ve svém okolí za chlapíky téhož ražení. Takové nálady míváme my všichni. Někteří lidé říkají, že se tak prosazuje naše superego, jiní zase, že je to následek pití. Ale nechme to plavat. V každém případě jsem právě takovou náladu měl, když jsem se setkal s Beverlym-Jonesem a když mě on pozval sem.
Bylo to odpoledne v klubu. Pokud si vzpomínám, pili jsme koktajly a já si říkal, jak bystrý a bodrý je ten Beverly-Jones

chlapík a jak totálně jsem se v něm mýlil.
Protože já sám - to připouštím - jsem po dvou koktajlech daleko bystřejší a lepší člověk než kdy jindy - jsem pak totiž chápavější, laskavější a společenštějšÍ.
A morálně jsem na vyšší úrovni. Vyprávěl jsem tehdy anekdoty tím nenapodobitelným způsobem, jaký člověk mívá po vypití dvou koktajlů. Ve skutečnosti znám jenom čtyři anekdoty a jednu pátou, kterou si tak docela nepamatuju, ale v těch překypujících momentech mi připadají jako poklad hojnosti.
Za takových okolností jsem tedy seděl s Beverlym-Jonesem. A on mi právě při podávání rukou na rozloučenou řekl: "Namouduši, starouši, byl bych rád, kdybyste mohl přijet do našeho letního domu a věnovat nám celý srpen!" A já mu odpověděl, když jsem mu tou rukou vřele potřásal: "Kamaráde drahá, nic by mě netěšilo víc!" "Tak platí, domluveno!" zaradoval se on. "Musíte k nám na srpen přijet a všechny nás jaksepatří probudit!" Probudit je! Panebože! já a probouzet je!
O hodinu později jsem své pošetilosti litoval a při pomyšlení na ty dva koktajly jsem zatoužil, aby už co nejdřív zavedli prohibici, která by nás nechala pěkně nasuchu - mlčenlivé a nespolečenské.
Pak jsem se kojil nadějí, že Beverly-Jones zapomene. Ale kdepak. V patřičný čas mi napsala jeho manželka. Že se všichni tolik těší na mou návštěvu; že mají pocit a teď opakovala tu zlověstnou větu svého manžela -, že je všechny probudím! Za jakého budíka mě to vlastně pokládali?
No budiž. Teď už se poučili. Právě včera odpoledne mě Beverly-Jones našel tady v šeru cedrových stromů na kraji rybníka a odvedl mě do domu tak tiše, že jsem si uvědomil, co si asi myslel. Že se chci utopit. To jsem taky chtěl.
Byl bych to snesl líp - totiž svůj příjezd sem -, kdyby mi byli nepřijeli naproti k vlaku v celé tlupě na jednom z těch dlouhých vozidel s lavicemi podélně po obou bocích. Pošetile vymódění muži v pestrých bundách a prostovlasá děvčata, všichni halasně povykovali na uvítanou. "Je nás tady taková malá společnost," psala paní Beverlyová-Jonesová. Pěkně malá! Bože můj, čemu by byli řekli velká společnost? A i z těch, co přijeli k vlaku, se vyklubala jenom polovička celé té sešlosti. Ještě jednou tolik jich nastoupilo na verandu, když jsme se blížili, a všichni jako blázni mávali na uvítanou tenisovými raketami a golfovými holemi.
Malá společnost, namouduši! Ani po šesti dnech tady si nemůžu zapamatovat jména některých těch idiotů. Kdo je ten blázen s těmi rozsochatými kníry? A ten trouba, co při včerejším pikniku připravoval salát, je to bratr té ženské s tou kytarou, nebo kdo vlastně?
Ale hlavně mám na mysli, že v takovémhle hlučném přivítání je něco, co mě vyvádí z míry hned od začátku. Vždycky. Tlupa cizích lidí, kteří se všichni dohromady smějí a mají svá vlastní hesla a vtipy, ve mně vždycky provokuje záchvat melancholie, hlubší, než se dá vyjádřit slovy. Když paní Beverlyová-Jonesová napsala malá společnost, myslel jsem, že opravdu myslela malý kroužek. Vyvolávalo to ve mně představu několika smutných lidí, kteří mě jemně a klidně pozdraví, a já jim rovněž klidně, ale s úsměvem, dodám poněkud veselejší náladu, bez valného úsilí, ale svou pouhou přítomností.
Od samého počátku jsem měl nějak pocit, že Beverly-Jones se ve mně zklamal. Nic sice neřekl, ale já to poznal. To první odpoledne mezi mým příjezdem a večeří mě provedl po svém sídle. Litoval jsem, že jsem se včas nepoučil, co tak člověk má říkat, když ho někdo provádí po svém sídle. Předtím jsem nikdy nevěděl, jak jsem v tomhle ohledu nemožný. Vedu si docela dobře, když mě provádějí po ocelárně nebo po sodovkárně či po čemkoli opravdu podivuhodném, ale když mi je předváděn dům a pozemky a stromy, věci, které jsem vídal celý život, nejsem prostě mocen slova.
"Tuhle velkou bránu," informoval mě Beverly-Jones, "Jsme tady zřídili teprve letos." "Och'" řekl jsem. To bylo všechno. Proč by ji tu neměli zřizovat letos? Mně bylo jedno, jestli ji zřídili letos, nebo před tisíci lety.
"Dost jsme se střetli," pokračoval, "než jsme se konečně rozhodli pro pískovec." "Vážně?" poznamenal jsem. Nic jiného mě nenapadlo, nevěděl jsem,jaké střetnutí má na mysli, ani kdo se střetl s kým, a pískovec nebo mýdlovec, a vůbec jakýkoli jiný kámen je mi osobně docela lhostejný.
"Tenhle trávník," řekl potom Beverly-Jones, ‚jsme zakládali hned první rok, co jsme tady byli." Na to jsem neřekl vůbec nic. Podíval se mi při svých slovech přímo do tváře a já se podíval do tváře přímo jemu, ale neviděl jsem žádný důvod, abych jeho prohlášení komentoval. "Ty pelargonie na kraji záhonu," pokračoval, "jsou spíš experiment. Jsou holandské."
Zadíval jsem se upřeně na ty pelargonie, ale neřekl jsem zase nic. Byly holandské, no dobrá, proč ne? Byly experiment. Výborně, tak ať jsou! Nevím nic pozoruhodného, co bych řekl o nějakém holandském experimentu. Cítil jsem, že Beverly-Jones podléhá při té prohlídce stále větší depresi. Bylo mi ho líto, ale nebyl jsem schopen něco proti tomu podniknout. Uvědomoval jsem si, že jisté oblasti mého vzdělání byly zanedbány. Nechat si něco ukazovat a doprovázet to patřičným komentářem je zřejmě umění samo o sobě. Já to umění neovládám, A není pravděpodobné, když se tak dívám na ten rybníček, že bych se kdy tomu umění naučil.
Jak prostě však ta věc vypadá, když se do ní pustí jiní lidé! Okamžitě jsem ten rozdíl zjistil hned nazítří, druhý den své návštěvy tady, když Beverly-Jones vzal na stejnou prohlídku mladého Poppletona, toho muže, o němž jsem se už zmínil a jenž za chvilku švýcarsky zajódluje z vavřínového houští, aby dal najevo, že začaly denní radovánky.
Poppletona jsem předtím znal jenom málo. Vídal jsem ho v klubu. V klubovém prostředí mi vždycky připadal jako nevýslovně nemožný mladý osel, hučný a užvaněný, který věčně porušoval příkaz ticha. jenže musím přiznat, že ve svém flanelovém letním obleku a ve slamáku dokáže věci, které já nedokážu.
"Tuhle velkou bránu," začal Beverly-Jones, když Poppletona prováděl po svém majetku a já se táhl vedle nich, "Jsme tady zřídili teprve letos."
Poppleton, který má své vlastní letovisko, se na bránu zadíval velice kriticky.
"No, víte, co bych s touhle bránou udělal já, kdyby byla moje?" zeptal se.
"To nevím," odpověděl Beverly-Jones.

"Postavil bych ji od dvě stopy širší; je moc úzká, starouši, moc úzká." Poppleton nad bránou smutně zavrtěl hlavou.
"Dost jsme se o tu bránu střetli," poznamenal Beverly-Jones, "než jsme se konečně rozhodli pro pískovec," Uvědomil jsem si, že vždycky při svém výkladu opakuje tytéž věty. To se mi protivilo. Žádný div, že to měl lehké, "Velká chyba!" zamračil se Poppleton. "Ten je moc měkký. Podívejte -" zvedl velký kámen a začal bušit do jednoho z pilířů brány - "vidíte, jak snadno se štípe! Rovnou se odlamuje. Podívejte, teď se urazil celý roh, vidíte!" Beverly-Jones neprotestoval. Začal jsem si uvědomovat; že existuje jistý druh vzájemného pochopení, jakési svobodné zednářství mezi vlastníky letních sídel. jeden svoje věci předvede, ten druhý je zkritizuje a pak je rozbije. Tím se všechno rázem usnadní. Beverly-Jones předvedl svůj trávník.
"Máte ten drn docela špatně, starouši," zavrčel hlavou Poppleton. "Podívejte! Nemá vůbec žádný poklad. Vidíte, můžu v něm patou vykopnout díry. Podívejte, tady a tady! Kdybych měl pevnější bagančata, rozkopal bych vám tenhle trávník na cimprcampr." "Tyhle pelargonie na kraji záhonu," oznámil Beverly-Jones, "jsou spíš experiment, jsou holandské."
"Ale člověče drahá," rozohnil se Poppleton, "máte je mizerně zasazené! Mají se odklánět od slunce, víte, nikdy přiklánět k němu. Moment -" a sebral rýč, který tam předtím nechal ležet zahradník - "pár vám jich vyrejpnu. Všimněte si, jak to jde snadno. Ouha, tahleta se zlomila. To se s nimi stává. No, nebudu se s nima patlat, abych vám je přesadil, ale řekněte si zahradníkovi, aby vám je odklonil od slunce. V tom je ten vtip." Beverly-Jones mu potom ukázal svůj přístřešek na čluny a Poppleton v jeho stěně prorazil kladivem díru, aby dokázal, že prkna jsou moc tenká.
"Kdyby to byla moje bouda," prohlásil, "strhal bych celou tu vnější stranu a dal bych tam šindele a štuk." Všiml jsem si, že Poppleton si napřed představuje věci Beverlyho-Jonese jako svoje vlastní, pak je rozbijí a rozbité je Beverlymu-Jonesovi vrací. Zdálo se, že je to těší oba. Zřejmě je to správně pochopená metoda,jak pobavit hosta a bavit se přitom sám. Beverly-Jones a Poppleton po hodince téhle činnosti v sobě vzájemně našli zálibu.
Jenže když jsem se o to pokusil já, nějak mi to nevycházelo.
"Víte, co bych s tím cedrovým altánem udělal já, kdyby byl můj?" zeptal jsem se hostitele příští den.
"To nevím," zavrtěl hlavou.
"Strhal bych tu chajdu a spálil bych ji," odpověděl jsem.
Ale řekl jsem to myslím moc divoce. Beverly-Jones se zatvářil ublíženě a neřekl nic.
Ne že by tihle lidé pro mne nedělali všechno, co můžou. To vím. A připouštím to. Kdybych tady měl skončit svůj život a jestliže -; abych to řekl rovnou - moje bezduché tělo bude nalezeno, jak pluje na hladině tohohle rybníčku, chtěl bych, aby o jejich snaze bylo zachováno tohle dokumentární svědectví. Všichni se vždy snaží co nejlíp, "Tohle je stánek svobody," prohlásila mi paní Beverlyová-Jonesová hned první den mé návštěvy, "Chceme, abyste měl pocit, že si tady můžete dělat absolutně všechno, co chcete." Absolutně všechno, co chci! jak málo mě znají! Rád bych byl odpověděl: "Milostivá, dosáhl jsem teď v životě věku, kdy je mi lidská společnost při snídani nesnesitelná; kdy každou konverzaci před jedenáctou hodinou - dopolední musím pokládat za vyloučenou; kdy dávám přednost tomu, jíst své pokrmy v klidu nebo nanejvýš mírně obveseleném stavu, jaký může poskytnout humoristický časopis; kdy už nemohu nosit plátěné kalhoty a pestrobarevnou bundu bez pocitu ztráty osobní důstojnosti; kdy už nemohu skotačit a mrskat sebou ve vodě jako mladý pstruh; kdy nejódluju, neumím zpívat, kdy ke své lítosti tančím ještě hůř, než když jsem byl mladý; a kdy rozjaření a nevázané veselí jsou mými průvodci jenom zřídkakdy - dejme tomu na představení burlesky -, a nikdy jako moji každodenní společníci.
Milostivá paní, za letního hosta se nehodím. jestli je tohle stánek svobody, pusťte mě odtud, prosím vás, pryč. "
Takovouhle řeč bych byl pronesl, kdyby to bylo možné. Za daných okolností si ji mohu opakovat jenom pro sebe.
Skutečně, čím víc to analyzuju, tím nemožnější se mi zdá - pro člověka mé letory rozhodně, - abych dělal letního hosta.
Tihle letní hosté, a vůbec všichni letňáci, jak si představuju, jako by se pokoušeli žít v atmosféře věčného žertu.
Všechno v ní je třeba po celý den brát jako legraci k popukání.
Teď však o tom všem mohu mluvit s klidným ohlédnutím zpět a bez trpkosti. Brzy už to budu mít za sebou. K téhle tiché vodní hladině jsem v tak časné ranní hodině totiž přišel proto, poněvadž události se vyhrotily v krizi. Situace dosáhla krajní meze a já s ní musím skoncovat.
Stalo se to včera večer. Beverly-Jones si mě vzal stranou, zatímco ostatní na verandě tancovali při gramofonu foxtrot.
"Na zítřejší večer plánujeme skutečně vynikající zábavu," řekl mi, "něco, co vám bude daleko víc odpovídat, než, bohužel, byla spousta toho, čeho jste tu byl svědkem. Moje manželka říká, že tohleto vám kápne do noty." "Och," řekl jsem.
"Pozveme sem všechny lidi ze sousedství a děvčata-" tímhle výrazem Beverly-Jones myslí svou manželku a její přítelkyně - "nám dají dohromady takový zábavný večírek Se šarádami a podobně, všechno ovšem víceméně improvizované -" "Och," opakoval jsem. Už jsem viděl, co přijde dál.
"A na vás chtějí, abyste vystoupil jako takový ceremoniář nebo konferenciér, abyste vymýšlel gagy a uváděl různá čísla a to všechno. Vyprávěl jsem děvčatům o tom odpoledni v klubu, jak jste nás prostě ztrhal smíchem těmi svými historkami, a všechna děvčata z toho úplně divočela." "Divočela?" opakoval jsem.
"Úplně. Říkají, že z toho bude zlatý hřeb celého léta."

Když jsme se rozcházeli na noc, Beverly-Jones mi vroucně potřásl rukama. Věděl jsem, co si myslel: že můj charakter bude triumfálně ospravedlněn, a měl z toho kvůli mně radost.
Noc nato jsem vůbec nespal. Probděl jsem ji a mysel jsem na ten "zábavný večírek". Za celý svůj život jsem nikdy veřejně nevystupoval, s jedinou výjimkou, když jsem totiž odevzdával vycházkovou hůl místopředsedovi našeho klubu u příležitosti jeho chystané cesty do Evropy. Za tím účelem jsem si dlouho do noci nacvičoval věty, které začínaly: "Tahle vycházková hůl, pánové, znamená daleko víc než pouhá vycházková hůl." A teď ode mne čekají, že

vystoupím jako duchaplný konferenciér před shromážděným davem letních hostí.
Ale to nic. Mám to už skoro za sebou. Přišel jsem za časného jitra k téhle klidné vodě, abych se do ní vrhl. Najdou tady mé tělo plující mezi lekníny. Pár lidí mě pochopí. Vidím to přímo vytištěné, jak to bude stát v novinách.
"Tento smutný osud je dvojnásob bolestný proto, že nešťastná oběť právě započala prázdninovou návštěvu, která měla potrvat po celý měsíc. Je zbytečné říkat, že nebožtík byl pokládán za duši a zlatý hřeb veselé společnosti prázdninových hostí, kteří se shromáždili v rozkošném letním sídle pana a paní Beverlyových-Jonesových. Právě toho neblahého dne se měl ujmout hlavní role v rozmarném představení šarád a salonních her - ke kterézto roli jej jeho společenský talent a překypující duchaplnost obzvlášť předurčovaly.".
Až tohle budou číst ti, kdo mě znají nejlépe, jistě pochopí, jak a proč jsem zemřel. "Měl tam zůstat ještě víc než tři neděle," řeknou si. "Měl vystoupit jako konferenciér šarád." A zakroutí hlavami.
Pochopí mě.
Ale co znamená tohle? Zvedám oči od papíru a vidím, jak sem Beverly-Jones běží z domu.je oblečený nakvap, do flanelových kalhot a do županu. Tváří se vážně. Něco se stalo. Zaplaťpánbůh, něco se stalo. Nějaké neštěstí! Něco tragického! Něco, co ty šarády překazí!

Těchhle pár řádek píšu v rychlíku, který mě unáší zpátky do New Yorku, v chladivém, pohodlném a prázdném salon ním vagoně, kde si hovím v kožené klubovce s nohama na druhé klubovce a mlčky v míru pokuřuju.
Kolem letí vesnice, farmy a letoviska. jen ať letí! I já letím - zpátky do klidu a pokoje města.
"Starouši," řekl mi Beverly-Jones, když mi velice laskavě kladl ruku na moji ruku - ten Jones je přece jen slušný chlapík -, "volají nás meziměstsky z New Yorku." "Co se stalo?" zeptal jsem se, nebo jsem se spíš pokusil zalapat po dechu.
"Spatná zpráva, starouši; včera večer ve vaší kanceláři vypukl požár. Obávám se, že spousta vaší soukromé korespondence shořela. Nějaký Robinson - to je váš vedoucí úřední, ne? - byl zřejmě na místě a snažil se co nejvíc zachránit. Utrpěl těžké popáleniny v obličeji a na rukou. Obávám se, že musíte okamžitě odjet." "Ano, ano," řekl jsem, "okamžitě." "já vím. Řekl jsem kočímu, aby hned zapřáhl do bryčky. Máte právě tak čas, abyste chytil rychlík v sedm deset. Hoďte sebou!" ‚Jistě," přisvědčil jsem. Zatvářil jsem se tak vážně,jak jen jsem dokázal, když jsem se snažil utajit svou jásající radost. Kancelář shořela! Výborně! Robinson popálen!
Znamenitě! Rychle jsem si spakoval a pošeptal jsem Beverlymu-Jonesovi vzkazy na rozloučenou pro spící domácnost. Jakživ jsem neměl tak bujarou a žertovnou náladu. Cítil jsem, jak Beverly-Jones obdivuje moji zmužilost, s jakou jsem snášel svoje neštěstí. Později o tom bude všem vyprávět.
Bryčka byla připravena! Hurá! Sbohem, starouši!
Hurá! V pořádku! Pošlu telegram. Máte pravdu, sbohem. Hip, hip, hurá! Už jsme tady! Vlak přijel právě včas. jenom tyhle dva kufry, nosiči, tady je dolar pro vás. Jak veselí chlapíci jsou tihle černí nosiči!
A tak si tady sedím ve vlaku, v bezpečí na cestě domů a do letního klidu svého klubu.
Výborně, Robinsone! Už jsem měl strach, že to selhalo nebo že můj vzkaz nedošel. Hned druhý den své návštěvy jsem mu poslal instrukci, aby si vymyslel nějaké neštěstí - cokoli, co by mě povolalo zpátky. Bál jsem se, že se moje zpráva k adresátovi nedostala.
Ztrácel jsem už naději. Ale teď už je to v pořádku, i když to rozhodně zahrál na pěkně vysokou notu. Samozřejmě nesmím dovolit, aby se Beverlyovi-Jonesovi dověděli, že to všechno byl švindl. Kancelář musím zapálit, hned jak budu zpátky. Ale stojí to za to.
A Robinsonovi budu muset popálit obličej a ruce. Ale to za to stojí taky!

DOLAR, O KTERÝ JSEM PŘIŠEL

Přítel Todd je mi dlužen dolar. je mi ho dlužen už dvanáct měsíců a já se obávám, že mám už pramálo vyhlídek na jeho vrácení. Kdykoli ho potkám, uvědomuju si, že na ten dlužný dolar nejspíš zapomněl. Je totiž při našich setkáních pořád stejně upřímně přátelský jako vždycky. Pustil ten můj dolar úplně z hlavy. Vidím, že už ho nikdy nedostanu zpátky. Přitom zároveň vím, že si budu celý život pamatovat, jak mi je Todd dlužen dolar. Doufám, že to nezmění nic na našem přátelství, ale nikdy to nedokážu zapomenout. Nevím, jak jiní lidé, ale když si někdo vypůjčí dolar ode mne, pamatuju si to až do hrobu tmavého.
Dovolte, abych vám vypověděl,jak se to stalo. Todd si ten dolar vypůjčil loni 8. dubna (uvádím to datum pro případ, že by se tyhle řádky někdy dostaly Toddovi do rukou), právě když odjížděl na Bermudské ostrovy.
Potřeboval dolar v drobných na zaplacení taxíka a já mu ho půjčil. Seběhlo se to docela prostě a přirozeně, ani jsem si toho vlastně nevšiml, dokud nebylo po všem. Řekl tehdy pouze: "Prosím tě, půjč mi dolar!" A já odpověděl: "Samosebou. Dolar ti stačí?" Věřím, a vlastně vím, že Todd měl v úmyslu mi ten dolar vrátit, když si ho vypůjčoval. Poslal mi pak psaní z Hamiltonu na Bermudách.
Když jsem otvíral obálku, myslel jsem si, že v ní ten dolar bude. Ale nebyl, Todd jenom psal, že teplota dosahuje pětatřicíti stupňů. Ta číslice mě na okamžik zmátla.
Todd se vrátil po třech nedělích. Šel jsem mu naproti na nádraží - ne kvůli tomu dolaru, ale protože si ho opravdu vážím. Zdálo se mi, že ho potěší, když na něj po třínedělní nepřítomnosti někdo počká na peroně. Navrhl jsem mu: "Pojďme si vzít do klubu taxi" Ale on odpověděl: "Ne, pojďme radši pěšky." Večer jsme spolu strávili v rozhovoru o Bermudách. Myslel jsem na ten dolar, ale samozřejmě jsem se o něm nezmínil. Člověk to prostě nedokáže. Zeptal jsem se ho, jakou mají na Bermudách měnu a jak si tam stojí takový americký dolar (takový americký dolar jsem lehce zdůraznil), ale znovu jsem zjistil, že se nepřinutím, abych o něm promluvil přímo.
Trvalo mi nějakou dobu (vídám Todda v klubu skoro každý den), než jsem si uvědomil, že na ten dolar dočista

zapomněl. Zeptal jsem se ho jednou, co ho stála cesta, a on mi odpověděl, že si nevedl žádné účty.
O něco později jsem se zeptal, jestli se po té cestě už zase usadil, a on mi řekl, že už ji skoro pustil z hlavy. A tak jsem poznal, že je po všem.
Nemám to všechno Toddovi nijak za zlé. Prostě jsem ho přiřadil k seznamu lidí, co jsou mi dlužni dolar a zapomněli na to. Je jich dneska už hezkých pár. Moje chování vůči nim se nemění,jenom bych na to i já rád zapomněl.
Setkávám se s Toddem velmi často. Zrovna předevčírem jsem se s ním setkal u večeře, kde zřejmě docela nevinně mluvilo Polsku. Prohlásil, že Polsko nikdy nezaplatí své dluhy. Dalo by se čekat, že ho přitom něco napadne, že? Ale jeho očividně nenapadlo nic.
Mě však v poslední době začíná občas znepokojovat jedno pomyšlení, a to dost trapné pomyšlení. Totiž tohle: jestliže je mi Todd dlužen dolar a zapomněl na to, je docel.a možné - a teoreticky vlastně pravděpodobné -, že musí existovat lidé, jimž jsem zase já dlužen dolar, na který jsem zapomněl. Třeba jich je taky hezkých pár. Čím víc na to myslím, tím míň se mi to líbí, protože vím naprosto určitě, že když jsem jednou zapomněl vrátit vypůjčený dolar, nevrátím ho až do hrobu tmavého.
Jestliže takoví lidé skutečně existují, ať se ozvou. Ne všichni najednou, ale v rozumných dávkách, pokud možno v abecedním pořádku, a já si jejich jména okamžitě zapíšu. Nepočítám do toho muže, kteří mi půjčili sem tam nějaký ten dolar u bridže, a nemyslím teď (dávám si na tom záležet, abych nemyslel) na toho pána, co mi před měsícem půjčil v detroitském sportovním klubu třicet centů na láhev obyčejné sodovky.
Vždycky si v našich prohibičních časech říkám, že po takovém únavném výletu za osvěžením přes kanadskou hranici se nic nevyrovná obyčejné sodovce, a ten pán, který mi poskytl těch třicet centů, ví přesně, proč jsem měl dojem, že jsem pro něj udělal dost. Ale jestli mi někdo půjčil dolar na taxíka, když jsem se chystal na Bermudy, rád mu ho vrátím.
A víc než to: chci založit široké hnutí pod heslem zpátky k poctivosti, hnutí za zaplacení všech těch dolarů, vypůjčených v okamžicích našeho rozmachu. Připomeňme si, že největší národy vyrostly na skálopevných základech ryzí poctivosti!
Na závěr bych chtěl důrazně požádat všechny čtenáře této knížky, aby ji z nedbalosti nenechávali povalovat nikde tam, kde by mohla padnout do ruky majoru Toddovi z Univerzitního klubu v Montrealu.

PRŮVODCE DOKONALÉHO MILENCE
neboli jak si vybrat družku na moři i na souši

Když nám cesta Zahradou bláhovostí ukázala pošetilé projevy ducha i těla, ztroskotání i úspěch, dovedla nás nyní na dohled k největší bláhovosti ze všech, k té nejstarší i nejsoučasnější, k bláhovosti lásky. Předpokládáme, že i ti nejtupější z našich čtenářů - a to říkáme s důrazem - na tomto místě poposednou a osvědčí cosi, co se bude blížit inteligentnímu zájmu. Můžeme skutečně prohlásit, že k sepsání téhle části našeho přehledu nás přiměl požadavek široké veřejnosti - mimochodem jediný důvod, který nás může přimět k vykonání čehokoli. Proto hodláme vytvořit ve zhuštěné podobě jakéhosi Průvodce milence nebo Příručku lásky.

PŘEDMLUVA
O důležitosti výběru manželky

Velice málo lidí oceňuje pravý význam výběru manželky. Stačí pohled na manželky jiných mužů, aby si člověk uvědomil, jak nedbale byly ty manželky vybrány.
Spousta jich je příliš malá, jiné jsou zase příliš velké.
A opět jiné, i když svými rozměry vyhovující,jsou zase nevalné jakosti. Některé mají nedokonalé zabarvení nebo se z nich barvy snadno smyjí. Krátce řečeno, jestliže si muž chce vybrat manželku náležité velikosti a tvaru, správné barvy a z kvalitního materiálu, který něco vydrží při praní i při mytí a nevybledne na slunci, musí být ochoten věnovat tomuhle problému čas i námahu. Mnohý mladý muž přiznává po svatbě s lítostí, že si svou manželku vybral příliš ukvapeně, že kdyby ji byl podrobil testu inteligence, byl by si ji nikdy nevzal, že u ní předpokládal znalost věcí, které ona nezná, že její smysl pro humor je hluboko pod jeho úrovní, že ta dáma neumí hrát poker - a že by rád zvolil znovu a jinak.
Takovým mladým mužům žádná naděje nekyne. Jednou si už zvolili. Ale těm, které volba teprve čeká, bychom radili, aby si včas vzali k srdci naše varování a věnovali otázce výběru manželky veškerou pozornost, kterou to zasluhuje.

V JAKÉM STÁŘÍ SE MÁ MUŽ ŽENIT

Naše první otázka se tedy týká stáří, ve kterém se myšlenky muže mají obracet k manželstvÍ. Zákony státu New York a mnoha jiných států i nepsané právo Anglie, od něhož jsou tyhle zákony odvozeny, všechny stanoví nejnižší věk čtrnácti let pro muže a dvanácti let pro ženu. Ale nám se to moc nezdá. Máme pocit, že to je příliš brzy. Čtrnáctiletému muži se dosud nedostává dost šířky - ba dokonce ani výšky. Jeho charakter sotva dosáhl oné zralosti, kterou bude mít v šedesátce.
Podobně i dvanáctiletá žena je ještě v jistém směru vlastně v celé spoustě. směrů - nevyvinutá, sotva zatím poznala vlnobití života natolik, aby byla schopna vybrat si svého druha se stejnou jistotou, s jakou si loďařské společnosti vybírají své lodní kapitány. Pravda, jak jsme informováni, Indky se vdávají už ve dvanácti letech. Ale v tomto bodě můžeme naše. čtenáře jenom odkázat na indické vydání naší příručky. Západní ženy nejsou ve dvanácti letech ještě zformované. Moudrý muž tedy počká, až budou větší. A každý, kdo si přeje nějakou tu mrňavoučkou Indku, ať si posloužÍ.

V jakém věku tedy by měla mladá dívka nebo mladý muž pomýšlet na manželství? Nejsme připraveni určit nějaké přesné datum. Ale v životě každého z nich nadejde čas, kdy nové potřeby a nové tužby obrátí jejich myšlení směrem k manželství. Jakmile mladá dívka začne mít pocit, že chce mít svůj vlastní dům - a to veliký -, dům s komorníkem a šoférem a se dvěma auty v garáži a s lóží v opeře, pak nastal čas, kdy se musí ohlížet po manželovi. Její otec jí tyhle věci nikdy neposkytne. Podobně to platí o mladém muži. Přijde doba, kdy ho jeho okolí začne znechucovat - kdy přestane trávit večery s markéry u kulečníku, s boxery a s bookmakery, kdy začne toužit po společnosti něžnější, než je takový boxer, a dražší - jestli je to možné - než je bookmaker - a tehdy, pravíme, a pravíme to s důrazem, by se ten mladý muž měl oženit.

CO BY MLADÍ LIDÉ MĚLI VĚDET

Ale stop! Dřív než může mladý muž nebo mladá žena vykročit směrem k manželství, musí k tomu účelu být připraveni. Na tom se shodují všechny příslušné příručky. Mladí lidé se nesmějí do manželství hnát, dokud nemají přiměřenou znalost spousty věcí, která pro ně bude v manželském životě podstatně důležitá.
Nejdůležitější je, aby se naši mladí lidé patřičně seznámili se zdravotnickými zásadami, krátce řečeno, aby znali svá vlastní těla. Mladí mužové i ženy naší nynější generace - přesto, že existují obdivuhodné malé příručky od řady vynikajících lékařů - jsou o svých vlastních tělech trapně nevědomí. My sami jsme onehdy poznali jednu dívku - pořádně velkou, žádnou maličkou Indku -, která nevěděla, kde má jícen. Zřejmě dvacet let s tím jícnem chodila a netušila, že nějaký má.
Dotazováním jsme zjistili, že nevěděla ani o svém diafragmatu a k čemu to slouží, a právě tak neměla ponětí, že má nějakou šišinku, leda to, že je to něco v kolenním kloubu.
Tahle dívka, třebaže se zdála půvabná navenek - dál jsme nešli -, se pro manželství zřejmě nehodila.
Skutečně musíme každému mladému milovníkovi důrazně poradit, aby si nenechal vnutit žádnou dívku postiženou ignorancí tohohle druhu. Milenec by měl napřed jemným vyptáváním zjistit, jaký je stav vědomostí jeho nastávající nevěsty. Může své otázky formulovat s něžností vypočítanou na to, aby utlumila každé možné znepokojení. Například: "Pošeptej mi, miláčku, co pokládáš za primární funkci jater?" Nebo: "Dušičko drahá, pověz mi, jaké jsou varovné symptomy koagulace v hlavě?" Jestliže úzkostlivý milenec v sobě necítí schopnost zjistit či sdělit podobné vědomosti bez pomoci, je naprosto v pořádku, když si vezme na pomoc zkušební otázky, jak je formuluje každá medicínská fakulta. Do jejich formuláře stačí vložit pár vhodných něžnůstek a cíle je okamžitě dosaženo. Jeho dotazník pak může vypadat třeba takhle:

1. Drahoušku, označ mi co možná stručně umístění a funkci tukových žláz.
2. Vyjmenuj mi tím svým živým způsobem všechny kůstky lebky a potom mi dej pusu.
3. Co bys pokládala, miláčku, za varovné příznaky ataxie lokomoce a co by sis, srdíčko moje, počala, kdyby mě to postihlo?

Ale daleko lepší by bylo, kdyby nebylo třeba žádné takové zkoušky. Každé mladé dívce, která pomýšlí na manželství, bychom radili, aby prošla patřičným přípravným kurzem. Navrhovali bychom, aby si napřed přečetla celou Grayovu Anatomii a doplnila to Archibaldovou knihou Choroby kostí; k tomu by si mohla přibrat Patologii od Adamiho, Parazitologii od Todda a kterýkoli standardní text o ataxii lokomoce.Jestliže se dívka navíc k tomu naučí něco o zdravotnických zařízeních, o základech kanalizace a odvozu odpadků, stane se ženou, se kterou by každý mladý muž s pýchou sdílel svůj domov - obzvláště sklep a sanitární příslušenství.
Ani sám mladý muž by neměl být žádný ignorant.
Své tělo ovšem musí znát od A až do Z. Měl by být schopen určit bez přípravy počet svých prstů u nohou, polohu svých uší, počet obratlů ve své páteři, objem své lebky a šířku svých úst. To se ovšem rozumí bez řečí.
Ale nadto by se žádný mladý muž neměl hnát do manželství bez nějakého seznámení se světem a zejména s obchodem a s peněžnictvím. Setkali jsme se nedávno s jistým mladým mužem - vždycky se s nimi setkáváme, když to nejmíň čekáme, - který doufal, že se co nevidět ožení, a přece neměl ani ponětí o systému federální rezervní banky, o složení cenových indexů, ani o stoupání či klesání burzovních kurzů. Okamžitě jsme mu dali do ruky Aritmetiku burzy od Gustava Kassela a Inkubaci monetárního standardu od profesora J. M. Keynese. Právě včas. Ten mladík se rozhodl, že se neožení.

NÁMLUVY, JEJICH POSTUP A ETIKETA

Předpokládejme však, že tyhle předběžné potíže jsou překonány. Představme si své mladé lidi jako dospělé do věku vhodného k manželství a náležitě vyzbrojené nezbytnými znalostmi pro manželský stav. Co dál?
Teď tedy následuje období lásky a námluv, příznačně nejblaženější fáze lidské existence. Ačkoli si mladý milovník už vybral svou příští družku, dosud si netroufal vyslovit se. Je plný naděje i obav, kolísání mezi nadšením a zoufalstvím. V jedné chvíli se vznáší ve výšinách, v další padá do propasti. Jde to s ním nahoru a dolů, nahoru a dolů. Osciluje sem a tam, v jednom okamžiku je vržen vpřed, v druhém okamžiku je sražen zpátky. Jindy zase je strháván na jednu stranu a vláčen na druhou stranu, nebo je ponechán, ať trčí tou nesprávnou stranou nahoru. Jak se má milenec chovat během tohohle období bouřlivých emocí? Jak má trávit čas? Co může dělat, aby snesl ty strašlivé šoky, které se na něho valí jeden za druhým? S odpovědí na tyhle otázky nijak neváháme.
Všechny autority v téhle záležitosti se shodují v jednom bodě. Mladý milenec musí trávit čas v bezprostředním styku s

přírodou. Na útěku před halasem lidského hemžení se musí zahrabat v lesích; tam, v srdci hvozdů musí lehat na zádech, vzhlížet vzhůru k obloze a přemýšlet o tom, jaký je bídný červ. Nebo musí šplhat do horských výšin, stát na závratném útesu a nechat vítr, aby mu dul do vlasů. Přitom musí meditovat, jak nepatrně by záleželo na tom, kdyby ho vichr rozerval na cimprcampr a odfoukl ho pryč. Za každého povětří musí vyrážet stále vpřed. Musí do sebe nechat bušit bouři. Musí nastavovat své čelo přívalům lijáků. Musí snášet údery blesků, bijících ho přímo do šije.
Proč tohle všechno musí dělat, na to odpovědět nemůžeme. Ale víme, že jenom takhle se milenec může dostat do onoho stavu pokory a extáze, ve kterém by byl hoden své zbožňované.
Poněvadž takovýhle postup byl celými generacemi básníků a milenců uznán za absolutně povinný, troufáme si v naší příručce poněkud jej zjednodušit jeho zredukováním do běžné rutiny. Takže mladý milenec, který si třeba není jistý, kde a jak by měl začít, může plnit své povinnosti systematicky.

ROZVRH DNE PRO DOKONALÉHO MILENCE

5.30 svítání Stává po noci beze spánku.
6.00 Myje se v bystřině, není-li to možné, strčí hlavu pod kohoutek s tekoucí vodou.
6.30-7.30 Vypravuje se na horské útesy.
8.00 Odstrčí nesnědenou snídani.
8.30-12.00 Leží na břiše ve vysoké luční trávě, zabrán do knihy.
12.00 poledne Vrací se na chvíli do halasu lidského hemžení nebo na tržiště (na náměstí, na náves), aby na okamžik zahlédl zbožňovanou osobu, a vzápětí
12.30 prchá do lesů.
12.30 do setmění V lesích, sám s přírodou. Proniká do srdce hvozdu. Jde si sednout do žabí tůně, kváká jako žába.
20.30-21.30 Tráví krátkou hodinku se zbožňovanou osobou. Okolní svět v něm nevidí nic jiného než pána, doprovázejícího přítelkyni na projížďce tramvají, ale oscilování sem a tam, bušení bouře a potácení ze strany na stranu ve skutečnosti stále trvá.
22.00 Úprk pod širé nebe. Pod hvězdnatou oblohu. Počítá je. Vrtá mu hlavou, jestli hvězdy shlížejí i na Ni.
24.00 půlnoc Ulehá na noc beze spánku, ale předtím otvírá okno dokořán a nechává si chladný noční vítr vanout do tváře.

Nejenže tvrdíme, ale jsme ochotni zaručit, že systematické dodržování tohohle rozvrhu po celý měsíc udrží milence ve stavu přiměřeném jeho záměru. Bude přitahován blíž a blíž k bodu, ve kterém vsadí všechno, co má, na nabídku k sňatku.
Než mu však dovolíme udělat tenhle poslední krok, je na místě, abychom uvážili chování jeho zbožňované. Co ta asi dělá? Jak tohle všechno bere? Zmítá se vpřed a vzad a nahoru a dolů a je strhávána na tu i na onu stranu stejným způsobem jako mladý milenec? Ne tak docela.
Pro mladou dívku je první úsvit lásky obdobím pochyb, váhání, třepetání sem a tam. Dívka potřebuje nějaké vedení. Jako holubice, chystající se rozepnout křídla k dalekému letu, klade si sama otázku, kam vlastně ten let povede. A jaký to bude let? Nebo si sama nechce přiznat, že láska teprve musí přijít. Není si jistá, jestli to, co cítí,je opravdu láska nebo něco jiného. Její duše couvá před konečným doznáním.
V téhle situaci dívka potřebuje víc než cokoli jiného radu. A má to štěstí, že takovou radu může dostat. V dřívějších dobách byla ponechána ve tmě, aby se poradila sama se svou duší. Teď tomu tak není. Stačí, aby napsala do kteréhokoli váženého sobotního odpoledníku prvotřídních novin, a může dostat radu a informaci vhodnou pro každé stadium jejích začínajících námluv. Na každý dopis, ve kterém se odhalí její ustrašená dušička, jí přijde nejen odpověď, ale odpověď tiskem, vypočtená tak, aby uspokojila celý okruh jejích přítelkyň.
Proto sotva musíme říkat, že v přípravě naší příručky jsme věnovali obzvláštní pozornost korespondenci tohohle druhu. Vynasnažili jsme se zredukovat výsledek své snahy do systematické, zevšeobecňující podoby, jako to děláme ve všech ostatních případech, abychom tím dospěli k jakémusi vzoru nebo typickému příkladu, ve kterém mladá dívka, hledající naši pomoc (a my její hledání vítáme s otevřenou náručí), může najít plnou oporu.
Připojujeme zde řádku ukázek ze spousty dopisů, které by bylo možno nabídnout. Podrobnosti se mění, ale podstatné myšlenky jsou vždycky stejné. A upozorňujeme zejména na způsob, jakým je.něžná váhající povaha mladé dívky přiváděna pod naším vedením k plnému poznání sebe samé. Co bychom ji nemohli naučit my, by vskutku nestálo za vědění.

ZAMOTANÉ PROBLÉMY LÁSKY

jak jsme je narovnali v korespondenčním oddělení naší příručky.

Dopis č. 1. Od naší dopisovatelky sl. Lucindy Lovelornové. To jméno jsme jí mimochodem dali my, aby přímo lahodilo láskou. My vždycky umíme vybrat vhodné jméno.

Předevčírem jsem byla jedním známým pánem představena jednomu pánovi v tramvaji. Včera jsem toho druhého pána potkala na ulici a on mě pozval, abych s ním odpoledne chodila na procházky. Nevím ještě, jestli ho miluju, neboť jsem ho viděla jenom v tramvaji. Snad mi můžete povědět, jestli bych jednala správně, kdybych s ním na ty odpolední procházky chodila, a jestli by v tom nebylo něco, co se pro dámu nesluší. Jestli s ním půjdu, patří se, abych šla po levé straně pána, nebo chodí dáma po jeho pravé straně?

Dopis č. 2. Od nás Lucindě

Ano, podle našeho názoru můžete klidně přijmout pozvání vašeho nového přítele na odpolední procházky. Jestli půjdete po jeho levici, nebo pravici, bude záležet na okolnostech. V případě, že přišel o levé oko, půjdete po jeho pravici, jinak můžete stranu vybrat sama.
Ale pamatujte, Lucindo, musíte mu svým chováním dát od počátku najevo, že vaše pocity k němu jsou čistě zdravě kamarádské a nic víc. Aniž ho odradíte zbytečným chladem, buďte tak trochu povznesená s náznakem odstupu, který mu připomene, že jste dáma. Jinak řečeno, nedovolte mu, aby si něco začínal.
Rozumíte?

Dopis č. 3. Od Lucindy nám

Ten přátelský pán. se kterým jsem chodila na odpolední procházky, se mě zeptal, jestli za mnou může chodit dopoledne a taky mě někam brát večer. Pořád ještě nevím, jestli ho miluju, třebaže je dobře. oblečený. Bylo by v pořádku, kdybych mu dovolila, aby mě vzal večer do kina? Když mě až dosud známí pánové někam večer brali, chodila s námi maminka. Kdybych šla večer do kina s tímhle pánem, myslíte, že by mě to kompromitovalo, a kdybyste byli na mém místě vy, brali byste maminku s sebou?

Dopis č. 4. Od nás Lucindě

Zamysleli jsme se nad vaším milým psaníčkem velice důkladně, drahá Lucindo, protože si uvědomujeme, jak jste zmatená a znepokojená. Vcelku si myslíme, že teď můžete se svým novým přítelem chodit večer bez nebezpečí, ale nezapomínejte, že když jste mu poskytla tuhle výsadu, musíte v něm stále udržovat vědomí, že jste tím nijak nepřestala být dámou. Bude nezbytné, abyste důstojným způsobem odmítla jakékoli nepatřičné návrhy, které by .vám mohl udělat.
Doporučujeme vám, abyste s sebou nosila kladívko, a jestli si váš nový přítel něco začne, vezměte ho tím kladívkem přes kokos. A dejte nám mimochodem vědět, jak si s tím začínáním počíná. Takové věci nás vždycky zajímají.
Dále si všímáme, že se ptáte, kdybychom na vašem místě byli my, jestli bychom chtěli mít vaši maminku s sebou. Ne, drahoušku, rozhodně ne.

Dopis č. 5. Od Lucindy nám

Od posledního dopisu, který jsem vám psala, mě ten známý pán, o kterého jde, vzal večer ven dvakrát. Pořád ještě nevím, jestli jsem do něho moc zamilovaná, ale jeho firma mu chystá zvýšení platu, protože je prvotřídní prodavač. Když jsme byli venku posledně, zeptal se mě, jestli mám ráda humry, protože jestli ano, zná prý dobrou restauraci, kde humry mají, ale já řekla ne, protože si myslím, že každý respektuje víc dívku, která humrové pány odmítne. Celý ten večer, co jsme byli venku, se choval jako dokonalý džentlmen a nezačal si nic. Bylo by podle vašeho názoru v pořádku, kdyby mě pozval znovu, abych mu dovolila vzít mě na ty humry?

Dopis č. 6. Od nás Lucindě

Rádi se dovídáme, že vaše večerní procházka s vaším přítelem byla tak úspěšná. A je příjemné pomyšlení, že si nezačal nic nepřístojného, ale choval se jako dokonalý džentlmen.
Pokud však jde o ty humry, dotýkáte se něčeho, co známe a o čem mluvíme s nejpevnějším přesvědčením. Nepatří se, abyste nějakého humra přijala, pokud nemáte důvod k víře, že vás takovou nabídkou žádá, abyste s ním sdílela celý život. Milá dívenko, nadešel vám čas, abyste osvědčila velikou pevnost. Musíte toho pána, svého přítele, pozvat, aby přišel k vám domů a seznámil se s vaší matkou. Jestli je to muž, udělá to. Ale jestli ucouvne a nabídne vám místo toho humra, je jasné, že si s vaším srdcem zahrával - a vy ho musíte pustit k vodě. Bude vám z toho u srdce těžko, ale stejně by vám bylo, kdybyste takového humra snědla. Jestliže naproti tomu vaše pevnost zvítězí, získáte tím manžela a vlastní domácnost.
Naše rada proto zní: pusťte se do toho, Lucindo!

Poté, co jsme vedli a dovedli k závěru takovouhle korespondenci, je pro nás vždycky rozkoší poslední dopis překypující štěstím, konstatující, že došlo k nabídce k sňatku, která byla přijata, a dotazující se, jaké dary a kolik jich smí dívka přijmout od pána, s kterým je zasnoubena.
A pro nás je vždycky zvláštním dovětkem, že ten pán s humry je přesně totožný s tím mladým milencem, prchajícím sem a tam po lesích, že jde o touž osobu, jenom nahlíženou z jiného úhlu.

Nabídka k sňatku

jenže to ženeme trochu moc rychle. Přeskočili jsme nabídku k sňatku, ten nejdůležitější a nejnapínavější bod v celé příručce lásky.
Jakým způsobem, ptáme se znovu a znovu, má taková nabídka k sňatku být Vyjádřena? V jednom okamžiku ochotně připouštíme, že nejčastěji bývá nabídka k sňatku vyslovena přímou řečí, tedy mluvenými slovy. To má možná určité výhody ve své bezprostřednosti, rychlosti a snadnosti, s jakou se nabídka dá přijmout.
Nemůžeme se však ubránit pocitu, že se tomu nedostává dost symetrie, harmonie a celkové úplnosti. Dáváme proto rozhodně přednost nabídce k sňatku dopisem.
Ten dovoluje milenci vyjádřit jeho city tak určitě a definitivně, že odmítnutí je tím ztíženo, ne-li doslova znemožněno.
Při psaní takového dopisu nicméně není moudré spolehnout se na vlastní obrazotvornost bez cizí pomoci. Proto je daleko lepší dát přednost využití systemizované formy. Jsme připraveni vypočíst všeobecné požadavky na takový dopis v následujících termínech, které jsou založeny na některých největších současných autoritách.
"Dokonalý dopis, jímž mladý milenec vyslovuje nabídku k sňatku, musí především zdůraznit hloubku a upřímnost jeho lásky. Zároveň musí vyjádřit, jak vysoce si váží rodiny, do které doufá mít tu čest vstoupit.
A v závěru musí mužně a otevřeně povědět něco o svém vlastním postavení a o svých vyhlídkách do budoucnosti."

Na tomhle základě si troufáme navrhnout následující text:

Drahá slečno Taková a Maková, od první chvíle, kdy jsem měl tu čest poznat Vás u hromady pilin za naší pilou na pikniku Ymky dne 18.června t.r., uvědomil jsem si, že k Vám chovám cit, který se liší od jakéhokoli citu, který jsem kdy choval ke komukoli, k němuž jsem vůbec choval nějaký cit. Váš vstup do mého života vnesl do mého života cosi, co v mém životě nebylo, dokud jste to do mého života nevnesla Vy. Nemohu žádným způsobem doufat, že Vás budu hoden, a čím víc na Vás myslím, tím víc sám sebou opovrhuji a uvědomuji si, že dokud jsem Vás nepoznal, šlo to se mnou čím dál tím víc z kopce, ale poté, co jsem Vás poznal, začal jsem stoupat vzhůru a myslím si, že s Vaší pomocí dokážu stoupat ještě výš a udržet se v těch výšinách. Od té chvíle, co jsem Vás poznal, měl jsem také to potěšení, že jsem poznal i Vaši paní matku a Vašeho pana otce a naučil jsem se ctít je a milovat. Myslím si, že Váš pan otec je roztomilý nad všechno pomyšlení. Nevypadal snad k zbláznění elegantně v tom rozkošném sametovém kuřáckém kabátku onehdy večer? Moje city k Vaší paní matce jsou také něčím, co by mi myslím mělo dát další nárok na Vaše vlídné uznání. Já sám nikdy matku neměl. Ale teď, když jsem uviděl Vaši matku, jsem jistým způsobem rád.
Moje vyhlídky do života jsou takové, že mi přinejmenším umožní udržovat Vás na té úrovni, na jaké jste udržována teď. Třebaže můj plat není velký, postačí Vás uživit a oblékat Vás aspoň částečně, což je vše, co si nyní troufám žádat. Po smrti svého strýce očekávám, že zdědím velmi značné osobní jmění, pročež je jasné, že abych získal uspokojující postavení, stačí mi jenom strýce otrávit.
Na základě tohohle všeho si troufám požádat Vás o Vaši ruku a prosit o laskavou odpověď co nejdříve, až se Vám to bude hodit, do skřínky 606, poste restante na zdejším poštovním úřadě.

Sotva je nutné naznačovat korektní formu, v jaké by měla být odpověď na takovouhle nabídku stylizována.
Výuka v obchodní korespondenci, poskytovaná teď všem mladým dívkám na našich školách druhého stupně, takovou stylizaci nesmírně usnadňuje. Ale můžeme pouze navrhnout, že normální a obvyklá odpověď v nejlepších kruzích vypadá asi takhle:

Vážený pane, potvrzuji příjem Vašeho dopisu z 18. t.m. a odpovídám, že Vaši nabídku kdykoli na dobírku přijmu. S láskou a s políbením Vaše milující Lucinda

FYZIOLOGIE LÁSKY

Zatímco jsme probírali výše zmíněný problém, co by mladí lidé měli vědět o svých jícnech atd., napadlo nás, že bychom k tomu mohli připojit další úvahu o fyziologii lásky. Prozatím jsme o tom nemluvili, ale dál jsme o tom uvažovali. To téma vypadalo jako choulostivé, ale tuhle stránku věci jsme opravdu na mysli neměli. Šlo a jde nám o to,jak ho literárně využít pro zpestření naší umělecké prózy. Zdálo se nám, že moderní próza už stejně hodně dluží fyziologům a jejich výzkumům o životních procesech v lidském těle a že by mohla s prospěchem jít ještě dál týmž směrem. Napřed nás k té myšlence přivedla četba jednoho současného kriminálního příběhu, v němž jsme si všimli dále uvedených fyziologických změn, které proběhly v kriminalistově tváři během pouhých pěti minut.
Pro začátek, co se s tou tváří dálo:

Halila ji maska apatie.

Potom:

Kmitl se v ní záblesk podezřeníÍ.
Ztvrdla rozhodnostÍ.
Vyvstala na ní kapka potu.
Přeletěl jí úsměv.
Zasvitla v ní inteligence.
Zbrázdil ji výraz zmatku.
Rozzářila se triumfem.

A nakonec:

Znovu ji zastřela maska apatie.

Tyhle rychlé proměny výrazu tváře jsou zřejmě spojeny s pronásledováním zločince. Jestliže se někdo chce zločinu věnovat - ať už na kterékoli straně, pro nebo proti -, musí se naučit využívat své tváře tímhle způsobem. Musí dokázat, aby mu ztvrdla, uvolnila se, roztáhla se podle potřeby nebo aby se v případě nutnosti zahalila maskou - jako když stahujeme roletu.
Ale jak jsme pozorovali v příběhu o lásce, jejíž sídlo se zdá tkvět v žaludku, probíhá příslušný proces docela jinak. V téže detektivce, ve které detektiv procházel mimickými proměnami své tváře, pozorovali jsme obdobné proměny v postavě hrdinky. V jejím případě však příznaky neprobíhaly v její tváři, kterou potřebovala k jinému účelu. Probíhaly uvnitř. Začaly, sotvaže se setkala s hrdinou, a každý v nich snadno postřehne pokrok a osud lásky.
V ní postupovaly proměny takhle:

Prochvěla jí nová radost.
Tělem jí proběhlo zimničné vzrušení.
Probudilo se v ní něco dávno mrtvého.
Vzedmula se v ní velká vlna touhy.
Jako by z ní vycházelo něco, co k ní nepatřilo, co nebyla ona.
Všechno z ní padalo.

Ten poslední příznak je přirozeně tak vážný, že tím kniha končí. Skutečně pozorujeme, že když z hrdinky všechno padalo, nejspíš se jí přetrhla guma v kalhotách. Nebo jí spadl kámen ze srdce? Kdož ví? Nám taky.
Docela jiný je případ hrdiny - silného muže. S ním se příběh rozvíjí jakoby na pružinách, jejich natahováním a napínáním. Hrdina bývá "napjatý" nebo "napružený", svaly mu tuhnou v "ocelová péra", prostě by se jím dal pohánět hodinový stroj orloje.
Není pochyby, že tyhle fyziologické popisy jsou obdivuhodné svým realismem. Jediná potíž je v tom, že nejdou dost daleko. Zdálo se nám, že s pomocí dobré odborné učebnice by bylo možno dosáhnout znamenitého literárního efektu zdůrazněním fyziologického koloritu a plným objasněním toho, co se v postavách příběhu děje anatomicky a biologicky. Jako ilustraci toho připojujeme zde ukázku takové povídky. Má název Fyziologický Filip a nelíčí nic výjimečnějšího než setkání dvou milenců v zadní uličce mezi živými ploty. Ale přes svoji skromnost snad dokáže povědět, co máme na mysli.

FYZIOLOGICKÝ FILIP
povídka z učebnice

Filip F. - kterému říkáme Fyziologický Filip - kráčel zvolna mezi živými ploty v rozbřesku červnového léta a představoval skvělý exemplář mladého mužství. Tím myslíme, že jeho skelet byl delší, než průměrně bývá, a že místo opičího postoje kráčel vzpřímeně s lebkou vybalancovanou na horním konci páteře způsobem zřídkakdy překonaným i v anatomickém muzeu. Mladý muž se zdál v plném rozkvětu dokonalého zdraví, nebo abychom to řekli přesněji, jeho tělesná teplota byla 36,6° Celsia, jeho respirace normální a jeho pokožka zcela prostá prašiviny, infekční růže a tropické svědivky.
Jak takhle Fyziologický Filip kráčel uličkou, naslouchaje švitořivému šveholení nějakého ptáka - vyvolaného, aniž to Filip tušil, jistou chemickou reakcí v ptačích útrobách -, naplňoval jej radostný pocit. Ve skutečnosti ovšem šlo o to, že při skvělé tělesné kondici, v jaké Filip byl, celý jeho systém pociťoval stimul intermolekulární difuze vdechovaného kyslíku. Právě to ho naplňovalo.
V zatáčce mezi ploty Filip náhle zpozoroval mladou dívku, kráčející mu vstříc. Ačkoli její skelet byl kratší než jeho, držela se její páteř rovněž vzpřímeně a Filip .na první pohled postřehl, že nejde o samičku šimpanze. Dívka byla prostovlasá a hustý vlasový porost, který ji pokrýval leb, se vlnil ve slunečním světle a spadal jí přes oční důlky. Pružnost jejích kroků nevykazovala ani nejmenší stopu apendicity nebo ataxie, zatímco každé pomyšlení na ekzémy, spalničky nebo skvrnivku bylo vyloučeno hladkostí a homogenitou její pleti.
Při spatření Filipa rázem zintenzivněla podkožní pigmentace dívčiny tváře. A zároveň tep mladíkova srdce vyvolal v jeho obličeji dočasné zapálení, následkem podkysličení tkáně jeho lící.
Oba mladí lidé se setkali a jejich ruce se instinktivně stiskly, díky zvláštnímu uspořádání kůstek v jejich předních

končetinách, které je známo pouze u lidí a vyšších lidoopů, nikoli však u psů.
Na okamžik oba milenci - za takové je totiž označovaly jejich fyziologické příznaky, samy o sobě nikoli nebezpečné, jestliže se jim bez odkladu dostane náležité léčby -, na okamžik tedy nebyli schopni slov. To však neindikovalo (viz Barkerovu knihu Nemožný systém) nějakou inhibici v metabolismu mozku, nýbrž spíše zvláštní stav sliznice rtů, sám o sobě nikoli vážný.
Filipovi se schopnost slov vrátila jako prvnímu. Což bylo přirozené, následkem faktu, že kontrola nervových ganglií,jak první postřehl Darwin, je u samců pevnější než u samic.
"Jsem tak rád, žes přišla," řekl mladý muž. Třebaže jeho slova byla prostá, rozechvělo se jimi dívčino srdce. Zřejmě proto, že ta slova vyvolala nervový vzruch, který Huxley tak obdivuhodně popisuje ve své studii o efektu vnějších stimulů na dekompozici potravy.
"Nemohla jsem se udržet," zašeptala dívka.
Zde je text poněkud matoucí. Dívka bezpochyby naráží a nějakou poruchu ve funkci svého smyslu pro rovnováhu, což sir William Osler připisuje alkoholickým excesům. Možné je všechno. Náš příběh se bohužel vyvíjí příliš rychle, než abychom se mohli zdržovat podrobnějším zkoumáním.
Filip vztáhl ruce a přitáhl dívku k sobě.
"Odpověď na mou otázku je tedy ano!" zvolal jásavě. Za tím účelem se zhluboka nadechl a pak vyrazil všechen vzduch v plících prudkým výdechem. U psů podobný postup znamená štěkání. (Viz knihu sira Michaela Fostera o fyziologii zvířat.) "Ano!" zašeptala ona.
Filip přitahoval dívčinu postavu k sobě, až ji měl těsně u své vlastní postavy, paralelně k ní a perpendikulárně, a pak naklonil horní obratle své páteře vpřed a stranou, až se svou tváří přiblížil těsně k její tváři.
V téhle pozici, ve které se dá těžko setrvat delší dobu, spojil svůj horní ret s dolním, vyšpulil oba vpřed a přitiskl je hebce k jejím rtům, pohybem, který je možno vidět u orangutanů, ale nikdy u hrochů.
A po tomhle polibku vykročili zasnoubení milenci ruku v ruce mezi živými ploty zpátky a pták na větvi zašveholil ještě jásavěji než kdy jindy, možná díky rozšíření svého diafragmatu.

JAK JSME SLAVILI SVÁTEK MATEK

Ze všech různých výmyslů poslední doby pokládám za nejlepší nápad slavit každý rok Svátek matek.
Nepřekvapuje mě, že den jedenáctého května nabyl v Americe takové popularity, a jsem přesvědčen, že se to brzy rozšíří i v Anglii. Myšlenka Svátku matek se ujala zejména ve velkých rodinách, jako je naše. A tak jsme se rozhodli, že ho zvlášť oslavíme. Považovali jsme ten den za znamenitou připomínku všeho, co pro nás všechny maminka za celá léta udělala, všech jejích obětí a námahy.
Rozhodli jsme se tedy, že to pro nás bude slavný den, svátek pro celou rodinu, a že uděláme všechno, aby měla maminka radost. Tatínek se rozhodl vzít si volno z kanceláře, aby nám pomohl oslavovat, já se sestrou Annou jsme nešli ten den na univerzitní přednášky a sestra Mary s bratrem Willym zůstali doma ze střední školy.
Naplánovali jsme si to jako Vánoce nebo nějaký jiný velký svátek, a tak jsme si řekli, že vyzdobíme dům květinami a nápisy na krbových římsách a všelijak podobně.
Tu výzdobu jsme dali na starost mamince, protože to dělá o Vánocích vždycky.
Obě setry napadlo, že by bylo hezké, kdybychom se na takovou slávu oblékli jaksepatří svátečně, a tak si pořídily nové klobouky. Maminka jim je oběma ozdobila, takže vypadaly báječně, a tatínek koupil pro sebe a pro nás chlapce hedvábné motýlky, abychom měli nějakou památku na maminčinu oslavu. Mamince jsme chtěli koupit taky nový klobouk, ale ukázalo se, že dává přednost té své staré šedivé hučce, a obě sestry řekly, že jí strašně sluší.
No a po snídani jsme se chystali maminku překvapit tím, že si vezmeme auto a vyvezeme ji na krásný výlet do přírody. Maminka si takové potěšení skoro nikdy nemůže dovolit, protože má pořád co dělat v domácnosti. A na venkově je teď ovšem tak krásně, že by to pro ni byl ohromný zážitek, takové krásné dopoledne, až by se vezla daleko a daleko autem.
Jenže ráno toho slavného dne jsme na poslední chvíli plán trochu pozměnili, protože tatínka napadlo, že ještě lepší než vzít maminku autem na výlet by bylo vzít ji na ryby. Řekl, že když je auto objednané a zaplacené, můžeme právě tak dobře jet do kopců k bystřinám. Jak přitom poznamenal, při takovém výletu autem nazdařbůh má člověk pocit bezcílnosti, kdežto když jede na ryby, má před sebou pevný cíl a může se tím spíše těšit.
Tak jsme se všichni shodli, že maminku víc potěší, když bude mít nějaký pevný cíl. A pak se tak jako tak ukázalo, že tatínek si den předtím opatřil nový rybářský prut, takže nápad jet na ryby přišel ještě víc vhod, a jak tatínek řekl, maminka si s tím prutem bude taky moct zachytat, když bude chtít; prohlásil dokonce, že vlastně ten prut koupil pro ni,jenže maminka řekla, že se radši bude dívat,jak chytá on, než aby rybařila sama.
Tak jsme si všechno na ten výlet přichystali a mamince jsme dali na starost, aby připravila nějaké obložené chlebíčky a vůbec něco k jídlu pro případ, že bychom dostali hlad, třebaže jsme se ovšem měli v poledne vrátit ke slavnostnímu obědu zrovna jako na Vánoce nebo na Nový rok. Maminka to všechno uchystala do košíku,jen to vzít s sebou do auta.
Jenže když pak auto přijelo, ukázalo se, že v něm není tolik místa, jak jsme čekali, protože jsme nepočítali s tatínkovým rybářským košem a s pruty a s jídlem, a bylo zřejmé, že se tam všichni nevejdeme.
Tatínek řekl, abychom se na něj neohlíželi, že může klidně zůstat doma a že aspoň zatím udělá kus práce na zahradě; že prý se tam najde dost nepříjemné rachoty, jako například vykopat jámu na smetí, a že na to aspoň nebudeme muset nikoho najímat. A že tedy prý zůstane doma, nemá nám prý vůbec vadit, že si už tři roky doopravdy neodpočinul, jen ať si prý klidně jedeme a jsme šťastní a užijeme si to, a jeho ať si nevšímáme. On že může klidně celý den dřít a že vlastně byl blázen, když si myslel, že si taky někdy může udělat volno.
My jsme se ovšem všichni shodli, že by to takhle nešlo, nechat tatínka doma, tím spíš, že by z toho byly jen mrzutosti.

Obě sestry, Anna a Mary, by byly rády zůstaly doma a připravily oběd,jenže to by byla taková škoda, když je venku tak krásně a když mají ty nové klobouky. Obě však prohlásily, že stačí, aby maminka řekla slovo, a ony milerády zůstanou doma a ten oběd uvaří.
Willy a já bychom byli z výletu vypadli,jenže bychom bohužel nebyli při vaření oběda k ničemu.
A tak jsme se nakonec dohodli, že doma zůstane maminka, pěkně si doma odpočine a postará se o ten oběd. Stejně se ukázalo, že maminka o rybaření nestojí, a taky bylo venku trošku chladno a foukalo tam, třebaže bylo krásně a svítilo slunce, a tatínek se přece jen bál, aby maminka nenastydla, kdyby jela s námi.
Řekl, že by si nikdy neodpustil, kdyby maminku tahal někam do přírody, kde by se mohla vážně nachladit, místo aby si doma pěkně odpočinula. Že prý je to naše povinnost postarat se, aby maminka měla k tomu odpočinku jaksepatří klid, když toho pro nás pro všechny tolik udělala, a že se mu ten nápad s výletem na ryby zalíbil především proto, že to mamince dopřeje trochu klidu. Že prý si mládež málokdy uvědomuje,jak důležitý je klid pro stárnoucí lidi. Cožpak on, on to ještě v tom kole vydrží, ale maminku by před tím rád uchránil.
A tak jsme mamince provolali třikrát sláva a jeli jsme a maminka stála na verandě a dívala se za námi, dokud jsme jí nezmizeli z očí, a tatínek na ni každou chvíli mával, až se praštil o zadní okraj auta, a pak prohlásil, že nás už maminka stejně nevidí.
No, užili jsme si to venku v kopcích, báječnější den si sotva můžete představit, a tatínek chytil tak veliké kusy, že by je prý maminka tak jako tak nedostala na břeh, kdyby jí byly zabraly, a my s Willym rybařili taky, třebaže jsme nechytili tolik co tatínek, a sestry potkaly cestou spoustu známých a u říčky se setkaly s nějakými známými mladíky a bavily se s nimi, a tak jsme se všichni měli znamenitě.
Vrátili jsme se hodně pozdě, skoro v sedm večer, ale maminka tušila, že se zdržíme, a tak nám schovala oběd, abychom ho měli pěkně teplý. Jenže nejdřív musela tatínkovi sehnat ručníky a mýdlo a čisté převlečení, protože se při rybaření vždycky hrozně zmaže, a to jí taky chvíli zabralo, to a že pomáhala sestrám prostřít.
Ale konečně bylo všechno hotovo a zasedli jsme k ohromnému obědu - měli jsme pečeného krocana a spoustu příloh zrovna jako na Boží hod o Vánocích.
Maminka musela při jídle pořád vstávat a běhat pro to a pro ono, ale tatínek si toho nakonec všiml a řekl jí, že to prostě nesmí, a vstal a ořechy přinesl z bufetu sám.
Oběd se protáhl a byli jsme samá legrace, a když jsme dojedli, všichni jsme chtěli sklízet ze stolu a umýt nádobí, jenže maminka řekla, že si to daleko radši udělá sama, a tak jsme ji nechali, abychom j í taky udělali nějakou radost.
Když s tím vším skončila, bylo už hodně pozdě, a když jsme ji všichni políbili na dobrou noc, řekla, že to byl ten nejkrásnější den v jejím životě, a myslím, že měla v očích slzy. A tak jsme se cítili ohromně odměněni za všechno, co jsme pro ni udělali.

PŘEDNÁŠKA O CHOZENÍ

Rád bych přednesl přednášku, přednášku v obvyklé vysokoškolské formě, a to o chození. Bude to pro mne vzácné potěšení, protože je tomu právě šest let, co mě nevděčná univerzita z malicherného důvodu - pro stařeckou senilitu - v dalších přednáškách zabránila a zbavila mne všech posluchačů. Teď je tedy chci mít na hodinku všechny zpátky, pěkně v lavicích, aby si vyslechli mou lekci. Nejde mi ani tak o ty mladé, ale zejména o ty v pokročilých letech, a dokonce o ty, kteří už dýchavičně vstupují do stáří, o ty chlapíky, co v kožených klubovkách ve svém klubu vypadají zdraví jako hříbci, naducaní a spokojení, ale sotva je přimějete k chůzi, hned vidíte, že jsou zcela z formy.
Tak prosím! Srovnejte se tam v těch lavicích! Vy, pane, ano, vy, rozložitý studente vlevo, vy jste,jestli se nemýlím, předseda bankovní správní rady? Tak v téhle třídě se nemusíte tvářit nijak plutokraticky. Pochybuji, že byste ušel pěšky půl kilometru. Říkáte, že jste hrál fotbal na levém křídle? O tom nepochybuju, ale abychom si rozuměli, pánové, nemá smysl vykládat si o sportech, co jste pěstovali před třiceti lety. To vám teď nepomůže. Vy, pane, tam vzadu po mé levici, vy jste myslím anglikánský biskup. Nepovídejte mi, prosím vás, že jste v roce 1910 udělal rekord ve skoku do výšky.
Každý stejně ví, že jste to doskákal až na biskupa. Ale kolik byste skočil dneska?
A teď, prosím, pánové, otevřete sešity, nadepište si nahoru CHOZENÍ a já vám vždycky, když dojdu k tomu nejdůležitějšímu, povím, co si máte zapsat. Nepište nic, dokud vám neřeknu. Víte přece, jak jsme to dělávali.
Můžete, prosím, začít malou poznámkou:
Profesorova vlastní zkušenost. Oddává se chození mnoho let.
Každé ráno na Montrealskou horu skoro až ke hřbitovu. Nebo ne, pánové, škrtněte laskavě ten konec "skoro až ke hřbitovu". Mohlo by se to špatně vykládat. A co víc, pánové, když tam tak chodím, všímám si, jak málo už se dneska pěstuje chození pro chození samo. Chodívám na Královskou horu každé ráno v devět a nikdy, pánové, nikdy tam nepotkám živou duši. Automobil, pánové, má na svědomí ten těžký hřích, že nás zbavil zdravého vzduchu a pohybu, věcí, které nám bývaly samozřejmé. Stačí, když se podíváte sami na sebe, pánové, víc vám vykládat nemusím.
A teď si laskavě zapište: Definice chození. Můžete si ji sami vyhledat v Britské encyklopedii, svazek 23, stránka 301, oddíl 1., nebo jestli si přejete, nevyhledávejte nic, spolehněte se na mne a pište si podle mého diktátu:
"Chození - do závorky - chůze - je umění přemísťovat se prostřednictvím soustavného kladení jedné nohy před druhou. Je to nejdůstojnější a nejrozšířenější způsob pohybu, pěstovaný lidstvem už milion let." Pokud jde o techniku chůze, objasní nám dále tentýž pramen, že při obyčejné chůzi prostě člověk nesmí zdvihnout jednu nohu do vzduchu dřív, dokud druhou nedošlápl na zem. Jinými slovy chodec nesmí mít obě nohy ve vzduchu současně. Ve vašem případě, pánové, mě to upozornění nutí k úsměvu: takové nebezpečí u vás, myslím, nehrozí. Vám stačí, když z toho pochopíte rozdíl mezi chozením ve vlastním slova smyslu a šouráním, což je způsob, kterým se ve svém klubu

pohybujete z klubovny do jídelny, a pajdáním, které provozujete, když jste nuceni urazit sto kroků po ulici, než seženete taxíka.
Právě tak se tady nebudeme zabývat technikou chůze jakožto atletické disciplíny; obávám se, že pro vás pro všechny by to bylo příliš namáhavé. Chůze v této podobě naštěstí vymírá. Chodecké závody bývaly v ohromné oblibě v minulém století, a to jak v Anglii, tak v Americe. Roku 1876 zde byla poprvé uspořádána soutěž o mistrovství v chůzi na sedmimílové trati a obrození olympijských her v našem století vedlo k zavedení vytrvaleckých maratonů na tratích od jedné do pětadvaceti mil. Chůze.v tomto namáhavém a neblahém smyslu mi připadá, pánové, a v tom se jistě shodneme, jako něco děsného. Já mám na mysli pouze chození jakožto lehký a příjemný tělocvik pro člověka, který nemůže být celý den zavřený a potřebuje na vzduch, jakožto odpočinek kancelářského pracovníka, který má už dost papíru a inkoustu a čtyř stěn,jakožto inspiraci básníka a jakožto zasněné bloumání snílka.
Tady si, pánové, laskavě zapište několik poznámek ke slovu bloumání, které na náš předmět vrhá zajímavé světlo. Napište si prosím: "Zajimavý profesorův výklad slova BLOUMÁNI." Snad vás, pánové, překvapí, že toto slovo nesouvisí s lidovým výrazem bluma ve významu troup nebo nekňuba, který je odvozen od německého Pflaume, tedy slíva. Kořeny bloumání sahají až k předpokládanému indoevropskému základu bhlendh ve významu stmívati se nebo nezřetelně se třpytiti. Srovnejte si to ostatně s litevským pri-blinde, soumrak, nebo s germánským blind, slepý, blenden, oslňovati. A konečně ovšem s dalšími vývojovými tvary, jako blouditi, blouzniti, bloud, blud a bludný Tím se dostáváme k pojmu, na , který bych vás chtěl, pánové, zvlášť upozornit k pojmu bludný rytíř, což se opět nesmí zaměňovat s bludným kamenem nebo s bludnou ledvinou, tím méně s ledvinovými kameny nebo naopak s kamenem ledvincem čili nefritem. Takový středověký bludný rytíř který se vydal do světa konat dobré činy, nejenže bloudil v tom smyslu, že se toulal - což zase souvisí se slovem toulec, ve kterém si nosil šípy -, ale byl zároveň veden blouznivým snem, snem ve smyslu shora uvedených souvislostí, plným oslnivého třpytu. Z toho se právě vyvinulo bloumání,jehož mravní zadostiučinění pocítíte i vy, pánové, zvyknete-li si denně chodit na pravidelné procházky.
Zpočátku vám bude jistě zatěžko sebrat se (spíše to sebere vás) a ujít takových pět, osm, deset kilometrů najednou. Vše chce zvyk a vytrvalost a především pravidelnost, která nikdy neselže. Když nepolevíte, uvidíte, jak se do toho chození vpravíte; půjde se vám tak lehce, jako byste vyšli sami ze sebe, a budete najednou bloumat - bez námahy, bez ohledu na čas a s jediným příjemným pomyšlením na to, abyste nemysleli vůbec na nic.
Nemohu se zdržet, abych opět necitoval výše zmíněný nejpovolanější pramen, v němž se o téhle stránce chození dočítáme: "Chození v ušlechtilejším slova smyslu neboli procházení je uměřený pohyb vpřed, oduševnělý pohledem na lesy a pahorky, řeky a polní kvítí; je to poklidné užívání ze zdrojů trvalé radosti." Nuže, pánové, s tímto obdivuhodným ideálem před sebou můžeme, myslím, přistoupit k podrobnostem, jako je otázka společnosti na procházkách, místa a času, pravidelnosti a zvláštních zvyklostí, považujeme-li za vhodné vypěstovat si je.
Začnu tedy s otázkou společnosti. Máme chodit na procházky sami, nebo je lepší chodit s někým? Zdá se mi, že jsem slyšel, jak si tam jeden posluchač mumlá pod vousy: "Co takhle se ženskými?" A musím říci, že se mi nelíbilo, jak se přitom zatvářil, ani jak šťouchl svého souseda, ve kterém, myslím, poznávám jednoho z našich burziánů. Tak tedy, pánové, když už ta otázka ženské společnosti přišla na přetřes, já na ni odpovím. Jste tady, doufám, všichni starší nebo alespoň diskrétní muži, a doufám, že nebudete vynášet ze třídy nic, o čem tady mluvíme důvěrně. A za toho předpokladu vám říkám: Ať vás nikdy ani nenapadne chodit na procházku se ženskou! Buďto vás bude otravovat, pánové, a bude vám na obtíž, nebo vás naopak bude zajímat až příliš, a v tom případě, pánové, si nikdy nemůžete být jisti, kam až na takové procházce zajdete. Pochopte, pánové, že v těchto věcech neexistuje žádná střední cesta. Já vím, někteří z vás mi třeba namítnete, že umíte se ženami vycházet "kamarádsky" - ano, to je to slovo -, že se na ně díváte kamarádsky. Jestli je to pravda, mohu vám ,k tomu říci jenom tolik, že jste blázni. Já s touhle otázkou chození se ženami nezačal, a nechci v tom tedy zacházet nikam dál. Připouštím samozřejmě, že když je vám libo, můžete si vzít na procházku svou vnučku nebo třináctiletou neteř, jestli ji přimějete, aby mlčela.
Bude to hezký obrázek, až s ní přijdete mezi padajícím podzimním listím, zvlášť když se sám budete držet hezky v popředí a to dítě si necháte vzadu pro kontrast.
Ale daleko lepší bude, když půjdete s mužem svého vlastního druhu a rozměru, který vám bude odpovídat i tím, že si nebudete mít navzájem na co odpovídat. Mlčení, které je záměrné, působí nepřirozeně a dráždí, kdežto bezděčné mlčení vyvolává pocit lidské družnosti bez lidské otravy. Když už oba ze zvyku musíte něco mluvit, dbejte na to, abyste se svým společníkem ve všem a vždycky souhlasili. Ať řekne co chce, pokaždé mu přikývněte: "To máte svatou pravdu." A pak ho už vůbec nebudete muset poslouchat. Jestli jste přeslechli, co říkal, poznamenejte: "To máte svatou pravdu, když se tak nad tím člověk zamyslí." Docílíte tím, že se nebudete muset zamýšlet nad ničím... Opravdu nenajdete lepšího společníka než člověka, se kterým si můžete vyšlapovat takhle skoro bez řečí, ale ne docela bez řečí, nebo nejlépe, se kterým vám vystačí těch pár poznámek, co si spolu vyměňujete už léta.
Především se však, pánové, vyhýbejte procházkám s milovníky přírody. Nic vám procházku nepokazí tak jako jejich horování pro přírodní dění; myslím to, jak vás v jednom kuse upozorňují na přílety a odlety ptactva, na objevení prvního datla a na zmizení poslední vrány, na první zeleň vrbových větviček a na poslední zežloutlý březový list. To všechno si můžete odpustit. Když jdete na procházku, jdete prostě na vzduch - nejste žádný přírodní kalendář.
Jeden z pánů posluchačů se mě ptá: "Jak dlouho má člověk denně chodit, aby se tomu dalo říci chození na procházku?" Je to znamenitá otázka, tak znamenitá, že bych se k ní byl stejně dostal. Odpovím na ni takhle: Ideální procházka má trvat tak dlouho, dokud není člověk příjemně unaven. Ten výstižný termín vyjadřuje všechno. Někteří z vás, jak se obávám, budou už za takovou čtvrthodinu unaveni nepříjemně, ale u člověka, který je aspoň trochu ve formě, se dá o chození mluvit teprve tehdy, když chodí přinejmenším půl hodiny. Všimněte si, že zaměstnaným lidem brání většinou jejich denní povinnosti, aby se pořádně vyprocházeli ráno. Chodec proto zpravidla musí, chce-li se chození věnovat vážně, chodit ven dvakrát denně. Půlhodinová ranní procházka před kanceláří nebo před přednáškami

je pak pouze úvodem k řádné procházce, když denní práce skončila a do večeře zbývají ještě dvě hodiny. Jde o to, pánové, abyste dodržovali správné pořadí: nejdřív chodit, potom jíst. Půlhodinku před snídaní nebo před obědem, a pak příjemně unaveni po desítikilometrové (tedy dvou hodinové) chůzi rovnou k večeři s takovým apetýtem,jaký jste neměli od té doby, co jste opustili rodný domek na venkově, který všichni úspěšní mužové v naší vlasti opouštějí ve věku dvanácti let.
Namítnete mi možná, že po takové chůzi nebudete už po večeři stát za nic. Docela správně. O to taky jde, zač byste měli stát? A dovolte mi, vážený pane, abych vám to pověděl upřímně - zač jiného si myslíte, že stojíte tak jako tak? Říkáte mi, že když odpoledne nechodíte a neprovádíte žádný tělocvik na čerstvém vzduchu, dokážete se po večeři vzpamatovat a "táhnout to" - tak jste to myslím formuloval - až do jedné v noci. Máte pravdu. A druhý den ráno aby vás pak tahal z postele.
Oč lepší je příjemně se unavit, spořádat tu znamenitou večeři a pak se uvelebit k příjemně praskajícímu krbu s nacpanou dýmkou, se svazkem Dějin starověku a s lahvičkou na dohled, jen po ní zašilhat koutkem oka - a potom, nežli se nadějete, začít klímat, zapomenout na knihu, na dýmku i na lahvičku - a spát a spát, dokud není čas jít spát...
Za to všechno budete vděčit chození: proto se také udrželo milion let.
Ne slyším venku, pánové, vaše automobily. Vaši šoféři začínají být netrpěliví. A tak tedy přednášku končím.

NAŠE ČTENÁŘSKÁ VEŘEJNOST
Pohled do knihkupectví

"Chcete se rozhlédnout po našich regálech? Jen si račte posloužit, pane," vyzval mě. Pak si zamnul zdvořile ruce a zahleděl se na mne pronikavým pohledem skrz brýle.
"Literaturu, která by vás mohla zajímat," řekl, "najdete v zadní místnosti na levé straně. Máme tam řadu přetisků - Univerzální vědění od Aristotela po Britské ministerské předsedy, výtisky po sedmnácti centech. Nebo byste si snad rád prohlédl Panteon mrtvých autorů po deseti centech? - Pane Sparrowe," zavolal, "ukažte tomu pánovi naše přetisky klasiků - tu řadu po deseti centech." S těmi slovy pokynul jednomu z příručích a pustil mě z hlavy. Jinými slovy mě okamžitě odhadl. Nic mi nepomohlo, že jsem si na Broadwayi koupil šalvějově zelený klobouk a šviháckého motýlka s puntíky velikými jako pěticent. Takovéhle vyšňoření nemůže nikdy zastřít duši uvnitř. Byl jsem profesor a on to věděl, nebo to aspoň svým obchodnickým talentem poznal na první pohled.
Vedoucí největšího knihkupectví v celé čtvrti se nedá zákazníkem oklamat. A věděl ovšem, že jako profesor jsem zákazník nanicovatý. Vstoupil jsem do krámu,jako vstupují do knihkupectví všichni profesoři, prostě tak, jako je vosa přitahována k otevřené sklenici s marmeládou. A on věděl, že tam budu okounět dobré dvě hodiny, plést se každému do cesty a že si nakonec koupím laciné vydání Platonových dialogů nebo Prozaické dílo Johna Miltona či Lockeho myšlenky o lidském chápání nebo nějaký podobný šmejd.
Pokud šlo o skutečný literární vkus - o schopnost náležitě ocenit nejnovější román za dolar padesát v pestrém přebalu a s dráždivou ilustrací na titulní stránce - takovou schopnost jsem neměl a on to věděl taky.
Tak se stalo, že i tak moderní knihkupec jako pan Sellyer snášel mou přítomnost v zadním koutě svého krámu, a tak se stalo, že jsem měl příležitost pozorovat něco z jeho metod s opravdovými zákazníky - metod tak úspěšných, mohu konstatovat, že pan Sellyer je celým nakladatelským podnikáním považován za jeden z pilířů literatury v Americe.
Neměl jsem v úmyslu postávat tam a napínat uši jako špion. Abych řekl pravdu, vlastně mě okamžitě zaujal nový překlad Epiktetových Rozprav o morálce. Ta knížka byla velice pěkně vytištěna, v docela slušné vazbě a prodávala se za osmnáct centů, takže mě chvíli silně pokoušela, abych si ji hned koupil, ale zdálo se mi dobré napřed si ji prolistovat. Pročetl jsem sotva víc než první tři kapitoly, když mou pozornost od knížky odvrátila konverzace v přední místnosti krámu.
"Jste si docela jistý, že je to nejnovější novinka?" ptala se módně oblečená dáma pana Sallyera.
"Ale samozřejmě, paní Rasselyerová," odpověděl vedoucí. "Ujišťuji vás, že naprosto nejnovější. Fakticky jsme ji dostali teprve včera." Když to říkal, ukázal rukou na obrovský sloupec knih ve veselém bílém a modrém přebalu. Mohl jsem přečíst titul velkými pozlacenými literami - ZLATÉ SNY "Samozřejmě," opakoval pan Sellyer. Je to nejnovější kniha pana Blaffa. Jde nám báječně na odbyt."
"Tak je to v pořádku," řekla dáma. "Víte, člověk se někdy nechá hrozně napálit. Byla jsem tady minulý týden a vzala jsem si dvě knihy, které se zdály velice pěkné, a teprve doma jsem si pak všimla, že byly obě staré, vydané myslím už asi před půl rokem." "Proboha, paní Rasselyerová," povzdychl si vedoucí omluvně. "To mě opravdu hrozně mrzí! Dovolte, abychom si pro ně poslali a vyměníme vám je!" "Ach, na tom už nezáleží," odpověděla dáma. "Já je přirozeně nečetla. Dala jsem je své služce. Ta nejspíš stejné nepozná ten rozdíl." "To nejspíš," přisvědčil pan Sellyer s blahosklonným úsměvem. "Ale k takovým omylům, milostivá paní," pokračoval, "ovšem někdy dochází. Velice trapný příklad se nám stal teprve včera. Jeden z našich nejstarších zákazníků přiběhl v ohromném spěchu, aby si koupil něco ke čtení na zaoceánském parníku, a než jsme si uvědomili, co udělal, - vybíral si totiž knihy nejspíš jenom podle titulů, jak už to někteří pánové dělávají -, odnesl si dvě knihy z loňska. Telegrafovali jsme okamžitě na parník, ale obávám se, že už bylo pozdě." "Ale tahle kniha teď," řekla dáma a nedbale knihou zalistovala, .. ta je dobrá? O čem to je?" Je to úžasně silná věc," rozzářil se pan Sellyer, "opravdu mistrovská! Kritikové říkají, že je to možná nejsilnější kniha sezony. Má totiž takovou -" zde se pan Sellyer odmlčel a jeho způsob vyjadřování mi jaksi připomněl můj vlastní způsob, když svým univerzitním studentům vysvětluji něco, co sám nevím, "má to takovou - takovou - sílu, abych tak řekl, naprosto výjimečnou sílu; člověk by fakticky mohl bez přehánění prohlásit, že je to ta nejsilnější kniha měsíce. Skutečně," dodal pak, přecházeje na pevnější půdu, "Jde naprosto báječně na odbyt." "Zdá se, že jich tu máte spoustu," poznamenala dáma.

"To taky musíme," přisvědčil vedoucí. "Ta kniha jde prostě na dračku. Víte, ta kniha vzbudí určitě senzaci. V jistých kruzích se fakticky říká, že tahle kniha by neměla -" A teď jeho hlas zazněl tak tiše a lichotivě, že jsem ostatek věty nezaslechl.
"Neříkejte!" zaradovala se paní Rasselyerová. "No, tak si ji, myslím, vezmu. Člověk by měl vědět, co se v takových knihách, o kterých se mluví, vlastně píše." Začala si už zapínat rukavičky a urovnávat své péřové boa, kterým shodila z pultu velikonoční pohlednice, když si náhle na něco vzpomněla.
"Och, málem jsem zapomněla! Poslal byste zároveň k nám domů něco pro mého manžela? Jede totiž na dovolenou dolů do Virginie. Znáte přece, co tak má rád, ne?" "Ach, jistěže, milostivá paní," odpověděl vedoucí.
"Pan Rasselyer obvykle čítá díla - ehm - myslím, že většinou kupuje knihy o - ehm-" "Och, cestopisy a takové ty věci," doplnila ho dáma.
"Přesně tak. Myslím, že tady máme," a ukázal na pult vlevo, "právě to, co pan Rasselyer potřebuje." Zahrnul rukou řadu krásně vypravených svazků. "Sedm týdnů na Sahaře, sedm dolarů; Šest měsíců přes kontinent, rovných šest padesát; Odpoledne za volským spřežením, dva svazky, čtyři třicet, se slevou dvacet." "To myslím už četl," prohlásila paní Rasselyerová.
"Alespoň jich máme doma spoustu, které se mi zdají podobné."
"Och, to je možné. Ale tady, prosím: Mezi kanibaly na Korfu - ano, to, myslím, už měl - Mezi divochy - to myslím taky. Ale tohle by se mu určitě líbilo, přišlo to dneska ráno. Mezi opicemi na Nové Guineji, rovných deset dolarů." A pan Sellyer položil ruku na sloupec nových knih, na pohled stejně vysoký, jako ohromný sloupec Zlatých snů.
"Mezi opicemi," opakoval téměř mazlivě.
"Zdá se to dost drahé," poznamenala dáma.
"Jistěže - je to ta nejdražší kniha," odpověděl vedoucí nadšeně. "Vidíte, milostivá paní, to dělají ty ilustrace, skutečné fotografie -" zalistoval ve stránkách svazku "skutečných opic, braných fotoaparátem; a ten papír, všimněte si. Ta kniha, milostivá, fakticky sama její výroba stojí devět dolarů a devadesát centů. My na ní ovšem nic nevyděláme, ale je to kniha, jakou rádi držíme v ruce." Každý se rád dává zasvětit do technických detailů knižního obchodu a každý se ovšem rád dovídá, že knihkupec na knize prodělává. Uvědomil jsem si, že tohle jsou dvě hlavní zásady v metodě pana Sellyera.
A tak paní Rasselyerová přirozeně koupila Mezi opicemi a po chvilce pan Sellyer nadiktoval příručímu patřičnou adresu na Páté avenue a s hlubokou .poklonou vyprovodil dámu ze dveří.
Když se vrátil ke svému pultu, jeho chování se značně změnilo.
"Ta opičí kniha," slyšel jsem ho zamumlat příručímu, "nám dá pořádně zabrat." Jenže na další úvahy neměl už čas. Vstoupila totiž jiná dáma.
Tentokrát její hluboký a nákladný smutek i zamyšlený obličej prozrazovaly dokonce i méně trénovanému oku, než bylo oko pana Sellyera, že jde o cituplnou vdovu.
"Nějaký nový román," opakoval vedoucí, "ano, milostivá, tohle je okouzlující věc, Zlaté sny -" prodlel láskyplně na těch slovech - "líbezný příběh,jedinečně líbezný; fakticky, milostivá, kritikové říkají, že je to ta nejlíbeznější věc, jakou pan Blaff napsal." "Je to dobré?" chtěla se ujistit dáma.
Začal jsem si uvědomovat, že všichni zákazníci kladou tuhle otázku.
"Okouzlující kniha," řekl vedoucí. "Je to příběh o lásce - velice prostý a líbezný, ale úžasně okouzlující. Recenze fakticky říkají, že je to nejkouzelnější kniha měsíce. Moje manželka ji četla nahlas právě včera večer. Sotva dokázala číst pro slzy v očích." "Mám za to, že je ta kniha mravně bez úhony?" chtěla vědět vdova. "Chci ji totiž pro svou dcerku."
"Och, naprosto," ujistil ji pan Sellyer téměř otcovským tónem. Je totiž psána úplně tím starým stylem jako ty drahé staré knížky minulých dob, docela jako-" zde se pan Sellyer odmlčel a oči se mu lehce zamlžily pochybností - "Jako Dickens a Fielding a Sterne a tak podobně. Hodně výtisků prodáváme duchovenstvu, milostivá. "Dáma si koupila Zlaté sny, dostala knihu zabalenou do zeleně mramorovaného papíru a vyšla ven.
"Máte nějaké dobré lehké čtení na dovolenou?" zahlaholil další zákazník. Vypadal jako obchodník s akciemi, chystající se na prázdniny.
"Samozřejmě," odpověděl pan Sellyer a skoro se hlasitě rozesmál, "tohle je znamenitá věc, Zlaté sny! Nejhumornější kniha sezony - prostě k popukání. Moje manželka ji právě včera četla nahlas. Skoro nemohla číst,jak se zalykala smíchem." "Co to stojí, jeden dolar? Dolar padesát? Dobrá, zabalte mi ji." O pult zacinkaly mince a zákazník byl pryč.
Začínal jsem přesně chápat, do jaké kategorie v knižním obchodě patří profesoři a vysokoškoláci, kteří chtějí výtisky Epikteta za osmnáct centů a svazečky Klasiků světové literatury po dvanácti centech.
"Jistě, pane soudce," řekl vedoucí dalšímu zákazníkovi, mohutné a důstojné osobnosti v plstěném širáku, "námořnické příběhy? Jistěže. Nepochybně znamenitá četba, když je mozek přetížený, jak jistě musí být váš. Tady máme nejnovější novinku, Mezi opicemi na Nové Guineji, z desíti dolarů sníženo na čtyři padesát. Už jen výroba té knihy přijde na šest osmdesát. Doprodáváme poslední výtisky. Díky, pane soudce. Máme vám ji poslat? Ano. Poroučím se." Poté zákazníci přicházeli a vycházeli v jednom proudu. Pozoroval jsem, že ačkoli je krám přeplněný knihami - odhadoval jsem, že desíti tisíci -, pan Sellyer jako by prodával jenom dvě. Každá žena, která sem vkročila, odcházela se Zlatými sny; každý muž dostal exemplář Opic na Nové Guineji. Jedné dámě byly Zlaté sny prodány jako přesně vhodná četba na dovolenou, jiné zase jako nejvhodnější čtení po dovolené; opět jiná si je koupila jako knihu pro deštivé počasí a čtvrtá jako nejlepšího průvodce slunečným dnem. Opice se prodávaly jako námořní dobrodružství, suchozemské dobrodružství, příběh z džungle a příběh z horských výšin, a vždycky za cenu určenou páně Sellyerovým odhadem kupní síly zákazníkovy.
Konečně se po dvou rušných hodinách krám na chvíli vyprázdnil.
"Wilfrede," obrátil se pan Selyer na svého prvního příručího, "Já se jdu naobědvat. Strkejte jim .ty dvě knihy tak

vehementně, jak jen dokážete. A já si zajdu do nakladatelství Dockem a Discount, udělám jim tam kravál a uvidíme, co oni na to."
Měl jsem pocit, že už tam otálím dost dlouho.
Přistoupil jsem blíž s Epiktetem v ruce.
"Ano, pane," zašveholil pan Sellyer okamžitě znovu profesionálně. "Epiktetus? Půvabná věcička. Osmnáct centů. Děkůji vám. Třeba tu máme i něco jiného, co by vás mohlo zajímat. Máme tamhle v přístěnku pár antikvárních záležitostí, na které byste se možná rád podíval. Jsou tam dva svazky Aristotela, náramné čtení, prakticky nečitelné, vám by se to mohlo líbit; a včera nám přišel Cicero, vybraná lahůdka, trochu poškozená vlhkem; a myslím, že máme Machiavelliho, něco extra, je to prakticky potrhané na cáry a desky jsou pryč. Vzácná starožitnost, pane, jestli jste znalec." "Ne, díky," odmítl jsem. A pak moje zvědavost narostla tak, že jsem jí nedokázal odolat. "Ta kniha, ty Zlaté sny," řekl jsem, "se vám zdá opravdu tak báječná?" Pan Sellyer na mne .upřel jeden ze svých zchytralých pohledů. Věděl, že tu knihu koupit nechci, a třeba i on chvílemi propadal jako méně významní lidé záchvatům upřímnosti. Zavrtěl hlavou.
"Je to mizerný kšeft," řekl. "Nakladatelé nám to hodili na krk a my musíme dělat, co umíme. Nemůžou tím z místa, jak myslím, a u nás hledají záchranu.
dělají tomu ohromnou reklamu a třeba se z toho vybabrají. Je tu ovšem jedna šance. Člověk nikdy neví. Je ještě možné, že na to nachytáme církve a v tom případě bychom byli z nejhoršího venku. Ale jestli ne, nikdy se nám to nepodaří. Představuji si, že je to ten nejhorší póvl." "Vy jste to nečetl?" podivil jsem se.
"Chraňbůh, ne!" vyděsil se vedoucí knihkupectví.
Zatvářil se jako mlékař, jemuž se nabídne sklenice mléka z jeho vlastního mlékařství.
"To bych si užil, kdybych se snažil ty nové knihy číst!
I bez toho mi docela stačí sledovat informace o nich." "Ale co ti lidé," pokračoval jsem v hlubokém zmatku, "kteří si tu knihu koupili? Nebudou zklamaní?" Pan Sellyer zavrtěl hlavou. "Kdepak!" odpověděl.
"Víte, oni ji číst nebudou. Nikdy knihy nečtou." "Ale v každém případě," naléhal jsem, "vaše manželka si myslí, že je to krásná kniha." Pan Sellyer se široce usmál.
"Já, pane," odpověděl, "nejsem ženatý."

Z PAMĚTÍ MLADÉ ŠLECHTIČNY
(Vypravuje lady Trouffle-Shouffleová)

Život, jaký jsme vedli na Gloopsu, našem starém rodinném sídle, se vyznačoval vším půvabem, klidem a spořádaností, jimiž se vůbec vyznačoval život v dobách mého mládí. Drahý papá (jedenáctý baron z Gloopsu) udržoval domácnost v nejpřísnější kázni. Jako šlechtic ze staré školy vyznával zásadu noblesse oblige - šlechtictví zavazuje. Vždycky trval na tom, aby se služebnictvo každé ráno o osmé shromáždilo k modlitbám.
A komorníka,jenž mu o desáté nosíval jeho brandy s sodou, se vždycky starostlivě ptával, zda se služebnictvo v osm pomodlilo.
Drahá mamá také odpovídala mému ideálu velké dámy. Plně rozuměla chodu tak velkého domu, jako byt Gloops, a znamenitě se vyznala nejen v kuchyni, nýbrž i v nejrozmanitějších lektvarech, dryákách a léčivých bylinách. Když některá ze služebných onemocněla., mamá k ní nikdy nevolala doktora, ale sama namíchala lektvar z kořínků, takže děvečka byla do půlhodiny jako rybička.
Vůbec nepovažovala pod svou důstojnost dělat různé věci sama, zvláště v naléhavých případech. Když jednou papá omdlel v saloně, mamá osobně zazvonila na komorníka, aby přinesl vajíčko, řekla si mu o sklenici a vlastnoručně vajíčko do té sklenice rozklepla. Papá se pod dojmem její duchapřítomnosti okamžitě vzpamatoval a vlastnoručně se natáhl pro brandy.
O mne i o mou mladší sestru Lucy pečovali papá a mamá jako ideální rodiče. Neuplynulo dne, aby papá osobně nezašel do dětského pokoje a nepohovořil s naší guvernantkou mademoiselle Ementálovou - byla z rodiny De Ravé - nebo alespoň neposlal svého komorníka, aby se poptal, jak se nám daří. Už jako docela malá děvčátka nás papá bez obtíží rozeznával jednu od druhé.
I mamá se nám horlivě věnovala a dovolovala nám, abychom vždycky přišly do jejího budoáru a dívaly se, jak ji komorná obléká, než odjela někam na večeři, nebo jsme na ni směly mluvit, když byla připravena k vyjížďce kočárem. A když jednou Lucy stonala, mamá k ní poslala spát svou vlastní komornou, přestože nemoc mohla být nakažlivá.
Gloops ležel v široké rovině a všichni papínkovi nájemci a chalupníci mluvili tím krásným širokým nářečím, říkali, že řeči se mluvijó a stréček že pijó pivó, znělo to velice muzikálně. Škoda že to vymírá.
Papá se ke svým nájemcům choval vzorně. Nikdy je nedával vystěhovat, ledaže neplatili pachtovné, a když jim spadla chalupa, dal jim ji zase podepřít. Každoročně pro ně pořádal veliký bál, kam se zdaleka sjížděli naši přátelé, sál byl vyklizen pro tanec šlechty a nájemci .směli tancovat ve stodole. Papá jim každému dal housku a pomeranč a modlitební knihu pro každé dítko.
Myslím, že dělný lid býval v těch dobách šťastnější.
Papá byl takhle demokratický nejen vůči svým nájemcům, nýbrž i k lidem ze vsi, třebaže nebyli urození. Zvával například na Gloops dr. McGregora, vesnického lékaře, jestliže jsme ovšem neměli jiné hosty. Dr. McGregor měl nějaké vysoké vědecké hodnosti z univerzity, ale nebyl urozený. Hodně cestoval a ve Francii ho vyznamenali za vynikající medicínské služby francouzské armádě v Alžírsku, takže je škoda, že nebyl urozený, tím spíš, že by to na něm člověk nepoznal, kdyby to nevěděl.
Ačkoli byl Gloops odříznut od světa,jezdívalo za námi z Londýna mnoho lidí, díky papínkově pozici v Panské

sněmovně. A k našim nejkrásnějším dětským vzpomínkám patří návštěvy vynikajících osobností, jejichž jména už vešla do dějin. Jak dobře si na ně vzpomínám - na tu jejich starosvětskou uhlazenost a zdvořilost! Jednou nás třeba s Lucy přivedli do salonu, abychom si stiskly ruku s tím drahým starým lordem Melhoobem, ministerským. předsedou, vždycky tak přívětivým a šprýmovným. Mamá nás představila: "To jsou ty moje dcerunky." A lord Melhoobe se smíchem opáčil: "No, zaplať pánbůh, že nevypadají jako papá, he?" Byla to důvtipná poznámka, protože jsme tak opravdu nevypadaly. Nebo si vzpomínám na starého polního maršála lorda Crowhnieho, snad největšího britského stratéga - říkali mu Wellingtonova pravá ruka, protože o levou ruku přišel. Dosud ho vidím stát na koberečku před krbem, jak říká: "Ty vaše dvě dcerušky, milostpaní, se vám tedy moc nepovedly!" Byl vždycky takový - strohý a stručný, Mnohem raději jsem mívala admirála HowpittyHowpitta, který nosil černou pásku přes jedno oko, kam mu něco spadlo v bitvě u Trafalgaru. Když jsem ho poznala, byla jsem už dost velká, alespoň čtrnáctiletá, a on tehdy prohlásil: "Prachsakra, milostivá, tisíc kulí a granátů, to je holka jako fregata! Jak se jí to vlní na zádi!" Jiné báječné vzpomínky mám z doby, kdy jsem dospěla natolik, že jsem večeřívala s mamá a s papá a s jejich hosty. Takové večeře ohromně rozšířily můj obzor. Jednou jsem seděla vedle lorda Broomleyho, proslulého archeologa. Sotva promluvil. Zeptala jsem se ho, jestli podle jeho názoru egyptské pyramidy postavili Chetité. Odpověděl mi, že nemá ponětí. Večeřívali jsme ve staré, dřevem vykládané jídelně z doby Richarda III. Byl to báječný pokoj, některé panely rozežrali červotoči skoro napadrť. Papínkovi za ně často nabízeli ohromné sumy. Měl také některé nádherné staré obrazy - jeden Van Dyck byl tak zčernalý, že se vůbec nedalo poznat, co na něm je, zvlášť když se většina barev oloupala. Papá ho později věnoval národu - ten rok, co mu ministerský předseda udělil Podvazkový řád - a odmítl si ho dát zaplatit, až mu ministerský předseda musel vnutit tisíc liber jako uznávací poplatek. Papá pak vytáhl ze skladiště dalšího Van Dycka.
Když mi bylo osmnáct, dospěla jsem, myslím, ve velmi hezkou dívku, podle všeobecného mínění s velmi aristokratickým výrazem. Několikrát mě srovnávali s princeznou Eulálií ze Stammtischů a jednou s velkovévodkyní Mariannou Marií z Lock-Pilsneru. Náš drahý pan farář Quandal, který byl tak starý, že pamatoval Francouzskou revoluci, tvrdil, že kdybych byla žila tenkrát, byli by mě určitě gilotinovali.
A právě tehdy jsem zažila největší událost svého života, když jsem se poprvé setkala s Alfrédem, svým nastávajícím chotěm. Bylo to na veliké party, kterou papá uspořádal na počest sira Johna Gownera, předsedy správní rady nové banky, která právě papínka jmenovala ředitelem. Sir John vedl banku a dostal rytířský titul, což bylo dost divné, protože byl vlastně úplná nula.
Jistě, vydělal spoustu peněz na burze a měl obrovský vliv ve finančním světě, ale byl nula. A co víc, kdekdo to o něm věděl, že je nula. Papá se s tím vůbec netajil. Starý lord Chibook, náš soused, se ho jednou ptal v saloně před večeří, kdo je to vlastně ten sir John, a papá odpověděl: "Pokud já vím, tak úplná nula," Ale při setkání s ním byl zdvořilost sama. Však nám dětem také často vysvětloval, že třebaže někteří slavní lidé například spisovatelé, malíři nebo sochaři - jsou vlastně úplné nuly, máme s nimi ve společnosti jednat tak, jako by nám byli rovni.
Party byla tak veliká, že si na všechny hosty už nevzpomínám, Jednoho muže jsem si však povšimla, třebaže byl nejen nula, ale dokonce Američan, myslím, že první Američan, se kterým jsem se v životě setkala, třebaže dneska je samozřejmě potkáváte všude a hodně z nich vypadá tak kultivovaně, že je sotva rozeznáte, Ale ten můj první Američan mi připadal jiný než ostatní muži kolem, tvrdší a nebezpečnější, a přece jen přijemný, ačkoliv neměl vůbec žádné způsoby. Nejsem si jista ani jeho jménem, protože papá i sir John, kteří ho zřejmě dobře znali, mu říkali různě, jako třeba "Kolťák" nebo "Starej gangster". Jeho rodinné sídlo se jmenovalo Colorado a vyrozuměla jsem, že mu patří nějaké zlaté doly. Vyrozuměla jsem to, protože jsem náhodou byla poblíž dveří do knihovny, kde spolu mluvili papá a sir John a ten pan Bulldozer - tak se možná opravdu jmenoval. Pan Bulldozer chtěl dát ty zlaté doly papínkovi a papá je chtěl postoupit nové bance a ta zase chtěla dát podíly na těch dolech do rukou veřejnosti.
Všechno mi to připadalo velice šlechetné, Slyšela jsem, jak pan Bulldozer říká papínkovi "Gloopsi, kdybychom vás měli ve Státech, určitě by vás za půl roku poslali do Sing Singu." Mamá mi vysvětlila, že Sing Sing je v Americe něco jako naše Dolní sněmovna. Pan Bulldozer se smál, když říkal, že by se tam papá mohl dostat, ale určitě to myslel vážně.
Jenomže vidím, že jsem po ženském způsobu vynechala to hlavní, že mě totiž k tabuli zavedl drahý Alfréd. Vypadal báječně: měřil přes šest stop a tyčil se vedle jak ta jedle, měl nádherné kaštanové vlasy a ty krásné licousy, kterým Francouzi říkají colelette de moulou. Věděla jsem o něm tehdy jenom to, že se jmenuje Alfréd Cyril Agatha Trouffle-Shouffle, že je nejstarší syn desátého markýze Trouffla-Shouffla a že jeho rodina je velice stará a vážená. Jeho matka byla rozená Hadderová, takže byla přímá sestřenice lorda Ritz-Pitz Nemanitze.
Alfréd mě tedy zavedl k tabuli. U večeře jsme sotva mluvili, já jsem se asi styděla a kromě toho pan Bulldozer vykládal mamá báječné historky, jak v Coloradu pořádají hony na divoká indiánská fakáňata, což musí být úžasně vzrušující, a jak Kaktusoví Indiáni loví bizony s pomocí tamtamhavků. Jenomže Alfréd, ačkoliv toho nikdy nenamluvil mnoho, se uměl vyjádřit tak pádně jedním slovem, že to vylučovalo každou diskusi. Když například po večeři odešli pánové do salonu na čaj, zeptala jsem se ho: "Nepůjdeme se podívat do zimní zahrady?" A on jenom odtušil: "Půjdeme," A já mu navrhla: "Nesedneme si mezi ty begonie?" A on nato: "Klidně." A když jsem se ho po nějaké chvíli zeptala: "Nevrátíme se zase do salonu?" udělal jenom: "Ach!" Když jsme přišli zpátky do salonu, pan Bulldozer stále ještě vykládal o svých báječných dobrodružstvích a všichni ho opravdu poslouchali.
Uvědomila jsem si tenkrát, jak je ta Amerika vlastně ohromná. Vždycky jsem ostatně měla pocit, a mám ho dodnes, že ji jednou čeká slibná budoucnost. Ale ten večer jsem jen stěží dokázala poslouchat pana Bulldozera. Srdce mi tolik bušilo štěstím, protože jsem měla jistotu, že Alfréd se do mě zamiloval. Vypadal tak ušlechtile, když seděl a poslouchal pana Bulldozera s ústy skoro dokořán,jako by jeho slova přímo hltal. Občas je komentoval bystrými poznámkami, třeba když pan Bulldozer vyprávěl o demokratických způsobech společenského života na Západě a lynčovacích dýchánčích, na které zvou dokonce i černochy. A Alfréd k tomu podotkl: "Skutečně?" Byl ten večer, a vlastně celý svůj život, tak typicky britský, tak dychtivý po poznání.

Kdekdo si druhý den Alfréda hlasitě chválil. Když jsem po špičkách obcházela dům, což jsem nepovažovala za nic nečestného, měla jsem příležitost vyslechnout spoustu poklon na jeho adresu. Pan Bulldozer, který v jednom kuse užíval těch obdivuhodných amerických výrazů, převzatých z jejich vyspělé techniky, o Alfrédovi prohlásil, že mu "kape na karbid". A lord John, který byl sám tak energický a prudký, že obdivoval Alfrédovu zasněně poetickou povahu, podotkl výstižně, že mu "šplouchá na maják". Představte si proto mou radost, když pár dní nato Alfréd poslal mamá kytici krásných růží z Shoufflu, svého rodinného sídla, a potom košík skleníkových hroznů a pak papínkovi nějakou velkou rybu, asi lososa. Čtrnáct dní nato mu poslal písemné vyjádření, a papá si zajel do Londýna, poradil se s advokátem a Alfrédovu nabídku přijal. Bylo to všechno tak báječně romantické a pak Alfréd přijel na celý nádherný týden do Gloopsu jako můj snoubenec, což znamenalo, že jsme se směli procházet po parku sami dva, a dokonce i v saloně sedávala mamá na druhém konci a tvářila se, že nás nevidí.
Láska má samozřejmě i svoje stinné stránky. Jednou jsem se strašně pohádala se sestrou Lucy, která tvrdila, že je Alfréd ignorant a vůbec nic neví, a já odpověděla:
"Co potřebuje takový muž jako Alfréd vědět?" Sestra byla tak směšná! Vzpomněla jsem si na to často později, když se Lucy sama vdala tak nešťastně.
Pak přišla ta šarvátka o mé věno. Papá nejdřív nabízel pět tisíc liber, což Alfréd stroze odmítl. Chtěl alespoň deset tisíc. Bylo to tak romantické, když o mě bojovali jako nějací dva rytíři při turnaji. Alfréd byl neoblomný - i když papá nabídku zvýšilo pět procent. Papá se konečně vzdal, a nejenom vzdal, ale štědře se předal a vyplatil Alfrédovi dvanáct tisíc liber - všechno v akciích zlatých dolů pana Bulldozera. Vysvětlil nám, že se těm akciím říká "přednostní", takže jsou velice žádané.
A že se ani nedá odhadnout, jakou ještě budou mít cenu. Alfréd měl pochopitelně z vítězství radost, vždyť sir John vždycky říkával, že papá je mazaný jako bankéř, a pan Bulldozer tvrdil, že by se mohl dostat do Sing Singu.
Vzpomínám si, jak papá v tom záchvatu štědrosti přenechal prakticky všechny své akcie těch zlatých dolů různým lidem, Alfrédovu otci lord u TrouffleShoufflovi, našemu sousedu lordu Chibookovi i jiným zájemcům skoro zadarmo, nebo alespoň hluboko pod jejich skutečnou hodnotou.
Pak nadešel onen šťastný den, kdy nás s Alfrédem stařičký pan farář Quandal oddal v našem malém kostelíčku v Gloopsu. Byl tam tehdy kdekdo, všichni nájemci a chalupníci se nám postavili před kostelem do dlouhého špalíru a papá pro ně uspořádal velikou slavnost v parku. Každý dostal pivo, aby nám připili na zdraví, a každé dítko pomeranč a housku a každá dospělá dívka košíček na šití a každý chlapec knihu, která se jmenovala Pracuj a šetři! Myslím, že dělný lid byl tenkrát mnohem šťastnější než dnes. Dnes mi často připadá nějak neklidný. Potřebuje asi víc zaměstnat.
Po svatbě jsme se přestěhovali do Londýna, protože ministerský předseda chtěl, aby Alfréd nastoupil do parlamentu, a říkal, že Anglie potřebuje víc takových mužů. Alfréd mandát přijal, ale pod podmínkou, že tam nebude muset mluvit, pracovat, chodit a stýkat se s voliči. Ministerský předseda okamžitě souhlasil, dokonce ani nechtěl, aby se Alfréd voličům vůbec ukázal.
První léta našeho manželství měla ovšem i svoje stinné stránky, jak to už u lidí bývá. Když jsme přišli do Londýna, byli jsme úplně chudí a nemohli jsme si dovolit dost služebnictva, abychom vedli dům, jak se sluší a patří, třebaže zase na druhé straně, kdybychom neměli dům tak veliký, sotva bychom našli pro všechno služebnictvo zaměstnání. A tak si Alfréd často sám nosíval vodu a holení a nejednou jsem ho viděla, jak si raději sám zapaluje v krbu, než aby zazvonil na sluhu.
Ale oba jsme se shodli, že takové drobné nepříjemnosti jenom dodávají životu tím větší cenu. Zanedlouho však papá vymohl svým vlivem Alfrédovi u dvora hodnost šlechtického psovoda královských ohařů, čímž se nám značně ulevilo. Alfréd přirozeně nemusel ohaře venčit sám, na to měl nešlechtického psovoda, ale musel spolu podepisovat účty za jejich žrádlo a to mu často dalo hodně práce. Pak všelijaké drobné nepříjemnosti doma vyvrcholily tím hrozným skandálem se svatbou mé ubohé sestry Lucy. Lucy nikdy neměla dost jemný smysl pro společenské rozdíly. Už jako malá často mluvila s nájemci docela nemístným tónem, jako rovná s rovným. Takže nás vlastně ani nepřekvapilo, když se vdala absolutně pod svou úroveň. Papá i mamá tím byli úplně konsternováni a mamá se rozhodla, že jediné čestné východisko je přerušit s Lucy všechny styky. Vzala si člověka, který nejenže nebyl ze žádné rodiny, ale ještě k tomu pracoval jako žurnalista. Dneska se ovšem poměry změnily a i takový žurnalista má přístup všude, když ovšem pochází z náležité rodiny. Ale tehdy to bylo jiné a s Luciným manželem, který se jmenoval Smith, to bylo ještě horší, protože se pokoušel psát i knihy, a jednu dokonce vydal, knihu o kytkách a botanice.
Celá ta záležitost nás ovšem velice zarmoutila - jak uboze totiž Lucy žije, až nakonec papá, který měl přirozeně velký vliv, prosadil na ministerstvu kolonií, aby panu Smithovi, Lucy a dětem - měli v té době už tři zaplatili cestu na Britské Borneo, kde pak Lucyin manžel studoval květenu. A protože neměli na cestu zpátky, všichni tam zůstali, a tak to dobře dopadlo.
Mnohem vážnější však byly finanční problémy, které nás několikrát hrozily zruinovat. Poprvé, když papínkova banka udělala bankrot a sir John a ředitelé museli do vězení, protože zákon byl tenkrát velice přísný a bankovní ředitelé museli do vězení jako každý jiný ovšem až na papínka. V jeho případě, jak to odůvodnil lord Nejvyšší sudí, bylo třeba chápat, že jednal z naprosté nevědomosti, protože je šlechtic. Lord Argument mu vlastně po vynesení rozsudku nad řediteli složil velkou poklonu: prohlásil, že právě takoví lidé jako papá umožňují defraudace - což se nám od něho velice líbilo. Nakonec jsme si ale pořádně oddychli, když bylo po všem, zvláště když se ukázalo, že papá šťastnou náhodou prodal všechny své akcie banky právě den předtím, než udělala bankrot.
Pro nás s Alfrédem však byl mnohem horší pohromou krach zlatých dolů pana Bulldozera. Nikdy jsme se nedověděli, jak to s nimi vlastně bylo. Zdá se, že vlastně nezkrachovaly, protože jaksi ani neexistovaly. Psalo se o tom všem v amerických novinách, chudáka pana Bulldozera odsoudili na deset let vězení a trvalo celé týdny, než se dostal zase ven. Papínkovo jméno jako jméno prvního ředitele se do toho zapletlo také, ale papá se toho ředitelování mezitím vzdal.

Stejně to však hrozilo skandálem, kdyby nebylo vystoupení amerického soudce, který tak krásně promluvil o papínkově nevědomosti - prohlásil, že z toho, co všechno papá neví, by se daly sestavit celé knihy a že právě takoví lidé dali Anglii to jméno, které ve světě má.
Všechno se tedy přehnalo, ale najednou jsme s Alfrédem zjistili, že jsme přestali dostávat dividendy z těch akcií, a to jsme nechápali, protože přece byly přednostní. Alfréd by býval kvůli tomu k papínkovi značně ochladl, ale protože papá vůčihledně stárl, připadalo nám každé ochladnutí nemístné. Kdyby se s papínkem zrovna v té době něco stalo, mohlo mít takové ochladnutí vážné následky. A vskutku, právě tehdy ranila drahého papínka poprvé mrtvice.
Zpočátku mu to zvlášť nevadilo, považovali jsme však za svou povinnost povolat na lékařskou konzultaci specialisty, a pak ho ranila mrtvice podruhé. To jsme se už opravdu poplašili, poslali jsme pro věhlasnou londýnskou kapacitu, a papínka ranila mrtvice potřetí. Při třetím záchvatu zesnul.
Nebudu své paměti prodlužovat déle než do dne papínkova pohřbu, který se mi zdá vhodným zakončením. Byl to jeden z těch nádherných jasných podzimních dní, kdy člověk zrovna cítí, jak krásné je žít!
Gloops tonul ve zlaté sluneční záři a v záplavě podzimních květů. A jaké jsme dostali báječné soustrastné projevy! V oficiálním dopise Panské sněmovny se psalo, že sněmovna vzala pohřeb lorda Gloopse se zadostiučiněním na vědomí, ministr vnitra vyjádřil své osobní uspokojení nad papínkovým koncem, a Nejvyšší ceremoniář Windsorského zámku nám oznámil, že celý královský dvůr dostal příkaz nosit poloviční smutek na dobu čtvrt hodiny. A pak ten pohřební obřad v našem drahém starém kostelíčku! Stařičký pan farář Quandal, třebaže mu tenkrát muselo být nejméně sto let, promluvil osobně nad rakví, Jenomže mu bylo poněkud špatně rozumět, až na to místo, kdy říkal: "Že někam odešel? A kam?" Ta otázka nám všem připadala tak nádherně na místě, A pak den vyvrcholil, když papínkův osobní právní zástupce pan Moll přečetl poslední vůli, Věděli jsme ovšem, že všechno bude v pořádku, ale nemohli jsme se zbavit jisté nervozity. Chudák papá býval vždycky trošku nespolehlivý, a když jsme si vzpomněli na jeho banku a zlaté doly, nemohli jsme se ubránit stínu nejistoty, co bude s Gloopsem. Papínkův titul měl ovšem připadnout mému bratranci markýzi z Gloopsu, ale nemovitosti nám dělaly trochu starost. Drahý Alfréd seděl vzpřímený jako svíčka a namáhal se pochopit každé slovo, což ovšem bylo nemožné, protože závěť byla většinou sepsána právnickými výrazy. Smysl však vyplynul docela jasně. Drahý papá zařídil všechno, jak se slušelo a patřilo, podle tehdejších krásných starých tradic. Mamá dostala na doživotí vdovské sídlo s plným právem udržovat je ze svého vlastního jmění. Papá pamatoval na všechno staré služebnictvo - každému z nich odkázal smuteční oblečení a pěknou sumičku peněz, nevím už přesně kolik, ale myslím, že nejméně deset liber, a to už pro lidi z jejich třídy něco znamená. Pro sestru Lucy papá ovšem vzhledem k tomu, co se stalo, nemohl udělat mnoho, ale i jí odkázal na památku krásnou sadu knih ze své knihovny - ve staré kůži vázaná kázání - a tobolku s půllibrou a modlitební knihu pro každé její dítě - měla jich tenkrát teprve pět.
Alfréd a já jsme dostali Gloops a celý pozůstatek pozůstalosti, což bylo jenom spravedlivé, protože jsme ten pozůstatek potřebovali, abychom měli z čeho udržovat pozůstalost, kdežto na druhé straně by nám byl pozůstatek málo platný, kdybychom neměli pozůstalost samu. Pan Moll nám to vysvětlil naprosto zřetelně. Když bylo po všem, Alfréd prohlásil: "No, a je po všem."

VELIKÝ DETEKTIV
aneb Vražda po 2,50 dolaru za kus

Dnes večer, dámy a pánové, bych se rád zabýval vraždou. Existují dnes jenom dvě témata schopná zaujmout široké obecenstvo, totiž vražda a sex; kultivované lidi pak sexuální vražda. Ponecháme-li na okamžik sex stranou - jestli to ovšem dokážeme -, chtěl bych dnes promluvit o vraždách, které se provozují veřejně a dennodenně po dvou dolarech padesáti za kus.
Pokud jde o mne, přiznám se rovnou, že když mám zaplatit dva dolary a padesát centů za knihu, chci mít jistotu, že v ní najdu alespoň jednu vraždu. Proto se do knihy napřed podívám, jestli je tam kapitola nadepsaná "Najde se mrtvola". A všechno je v pořádku, když tam stojí: Byla tam mrtvola staršího džentlmena, dobře oblečeného, ale zle zřízeného. Vždycky, toho si všimněte, jde o "staršího džentlmena". Co proti nám mají, to nevím. Ale pochopte, že kdyby tam stálo, že šlo o ženskou mrtvolu, byla by to tragédie. A mrtvola dítěte - to je hrůzostrašný krvák. Kdežto mrtvola staršího džentlmena - no bože, to je přece docela v pořádku. Stejně si užil svoje - špatně se mu nevedlo (vždyť byl dobře oblečen) - a pravděpodobně byl na flámu (byl zle zřízen). Docela v pořádku! Mrtvý má větší cenu než živý.
Jenže abych řekl pravdu, čtením tolika podobných příběhů se ze mne stal takový znalec, že nemusím čekat, až mrtvolu najdou. Stačí mi mrknout na začátek knihy a řeknu vám, z koho ta mrtvola bude.Jestli se děj například odehrává na naší straně oceánu, dejme tomu v New Yorku, hledejte úvodní odstavec, který zní takhle:
Pan Phineas Q. Cactus seděl ve své kanceláři ve středu města. Bylo ospalé sobotní odpoledne. Byl sám. Práce na dnešek skončila. Úředníci odešli. Budova byla prázdná, nepočítáme-li vrátného, který bydlel v suterénu.
Všimněte si toho nepočítáme-li vrátného. S tím počítejte! Budeme ho ještě potřebovat později, abychom ho nařkli z vraždy.
Jak tak seděl, zahleděn v jakémsi zasnění na listiny na psacím stole před sebou a s bradou opřenou do dlaně, oči se mu zavíraly a zmocnila se ho dřímota.
No ovšem! Takhle si usnout v opuštěné kanceláři ve středu města je šílenství i v New Yorku - a což teprve v Chicagu! Každý inteligentní čtenář hned ví, že pan Cactus dostane jednu přes hlavu. Mrtvola je on.
Ale smím-li to s vaším dovolením vyslovit, v Anglii mají pro tyhle záležitosti lepší scenerii než u nás. Není nad zemi se starými tradicemi, když chcete mít kolem vraždy patřičnou atmosféru. K nejlepším vraždám (vždycky na starších džentlmenech) dochází na venkově, na nějakém starém venkovském zámku - žádný zámožný starší džentlmen se neobejde bez zámku - se starobylým názvem jako Opatství nebo Ohařství nebo Ohradí - něco na ten způsob.

Co říkáte třeba tomuhle:
Sir Charles Althorpe seděl sám v knihovně Althorpského ohařství. Byla už pozdní noc. oheň v krbu dohoříval. Těžkými záclonami na oknech nepronikal dovnitř ani hlásek.
Nepočítáme-li služebné, které spaly v odlehlém křídle a komorníka, jehož přípravna se nalézala nad schodištěm, bylo Ohařství v tuto roční dobu prázdné. Jak tak sir Charles seděl ve své lenošce, hlava mu postupně klesala na prsa a přepadla ho dřímota.
Ten pošetilec! To neví, že dát se přepadnout dřímotou v opuštěném venkovském sídle, kde služebné spí v odlehlém křídle, hraničí s choromyslností? Ale všimli jste si? Sir Charles! Šlechtic, baronet! Hned to dostane jiný lesk. A všimli jste si, že jsme nepočítali komorníka stejně jako prve vrátného? Samozřejmě že sira Charlese ve skutečnosti nezavraždil, ale místní policie vždycky komorníka zatkne. Ostatně si stejně ve své přípravně připravoval kuchyňský kuchák a mumlal si: "Já tomu starýmu partykovi ještě ukážu!"
Příběh se tedy dobře rozbíhá - nazítří ráno najde mrtvolu sira Charlese "vyděšená" služebná - všechny služebné jsou vyděšené -, která "nebude s to inteligentně vypovědět, co viděla" - ty nejsou nikdy s to. Pak bude povolána místní policie (inspektor Higginbottom z hopshirského komisařství) a prohlásí, že "stojí před záhadou". Pokaždé, když čtenář slyší, že je povolána místní policie, útrpně se usměje a ví, že ta je tam právě proto, aby stála před záhadou.
V tom okamžiku vstupuje do příběhu Veliký detektiv, speciálně vyslaný ze Scotland Yardu nebo jeho prostřednictvím. To je další prvek, který tomu dodává vznešeného lesku - Scotland Yard. Není ani ve Skotsku, ani se tam neměří na yardy, nýbrž spravedlivou měrou a na to jsou spíš metři než malí jardové. Tak to aspoň znám z detektivek, ze kterých si představuji, že je to něco jako nějaký klub poblíž londýnské Temže. Každou chvíli tam můžete potkat ministerského předsedu nebo arcibiskupa Canterburského, jak přicházejí nebo odcházejí, jenže jsou tak přísně inkognito, že nikdy nevíte, jestli to jsou oni. A zřejmě i pomazané hlavy mívají sezení s těmi metry v Yardu, přičemž pomazaná hlava znamená pro Angličana něco tak oslnivě jasného, že se o tom nedá mluvit přímo.
Ale ať to je tak, nebo tak, Yard pošle toho Velikého detektiva, buďto svého zástupce, nebo slavného amatéra, k němuž se Yard obrací, když je úplně v koncích, a ten přijde na Ohařství a začne pátrat po stopách. Zde dochází v rozvíjení příběhu k menším. technickým obtížím. Chceme totiž ukázat, jak je ten Veliký detektiv báječný, jenže ho nemůžeme .přimět, aby vyprávěl příběh sám. Na to je příliš mlčenlivý - a příliš silný. Proto se dnes užívá té metody, že mu přidělíme jakýsi stín, společníka, takového chudáčka blbečka se srdcem plným obdivu, ale s prázdnou hlavou. Od doby, co to Conan Doyle zavedl, když si vymyslel Sherlocka Holmese a Watsona, všichni ostatní ho kopírují. A tak příběh vypráví tahle druhořadá osoba. Soudíme-li podle toho, co o sobě sám říká,je to opravdu blbeček.
Sledujte, jak vždycky zůstává s rozumem na holičkách a jak ho Veliký detektiv pokaždé zase postrčí. K tomu výstupu dochází, když Veliký detektiv začíná pozorovat kolem sebe všechno, co inspektor Higginbottom přehlédl.
"Ale jak jste, prosím vás," vykřikl jsem, "jak jste ve jménu všeho nevyzpytatelného dokázal postřehnout, že zločinec měl na nohou galoše?" Můj přítel se klidně usmál.
" Vidíte ten pruh čerstvého bláta v rozsahu asi desíti čtverečních stop před vchodem do domu? Kdybyste se podíval pořádně, všiml byste si, že po něm nedávno přešel nějaký muž v galoších." Podíval jsem se. Otisky galoší tam byly docela zřetelné - byl jich nejméně tucet. - .
"jaký jsem to byl nedovtipa!" zvolal jsem. "Ale řekněte mi alespoň, jak jste vlastně zjistil délku zločincovy nohy?" Přítel se usmál znovu, opět tím svým neproniknutelným úsměvem.
"Tím, že jsem změřil otisk galoše," odpověděl mi klidně, "a odečetl jsem jak tloušťku galoše znásobenou dvěma." "Znásobenou dvěma!" vykřikl jsem. "Ale proč dvěma?" "Kvůli špičce a patě." "Jaký jsem to pitomec!" zvolal jsem, "a jak se to zdá prosté, když mi to vysvětlíte vy!" Jinými slovy náš chudáček blbeček je vypravěč k pohledání. Ať je čtenář sebe tupější, může se utěšit alespoň tím, že blbeček je ještě tupější než on. Vlastně se dá říci, že blbeček zosobňuje ideálního, to jest nejhloupějšího čtenáře - takového čtenáře, který je záhadou naprosto zpitomělý, a přece ji sleduje s napjatým zájmem.
Takovému čtenáři dodává sebedůvěry vědomí, že i policie "stojí před úplnou záhadou" - to slovo ji vždycky přesně vystihuje, že veřejnost je "zmatena", že úřady jsou "znepokojeny", noviny "tápou ve tmě" a chudáček blbeček vypravěč je úplně vedle. Za těchto podmínek může čtenář svou vlastní tupost dosyta vychutnat.
Než se Veliký detektiv pustí do práce, nebo vlastně když se pouští do práce, je třeba přistoupit k dalšímu, totiž dát mu charakter, individualitu. Nemá smysl říkat, že "ani v nejmenším nevypadá jako detektiv". Samo sebou že nevypadá. Žádný detektiv tak nikdy nevypadá. Nejde však o to, jak nevypadá, nýbrž o to, jak vypadá.
Tak tedy za prvé, třebaže je to už hrozně otřepané, je možno dát mu ohromně vyhublou, ba "mrtvolně vychrtlou" postavu. Těžko říci, proč mrtvolně vychrtlý muž luští záhady lépe než tlouštík, nejspíš proto, že čím je člověk vyzáblejší, tím má pronikavější mozek. Autoři staré školy v každém případě dávali přednost detektivům hubeným. To mimochodem vedlo k tomu, že detektiv dostal "Jestřábí profil", protože si autor neuvědomil, že jestřáb patří k nejhloupějším živočichům.
Takový detektiv s obličejem jako orangutan by mu dal stokrát flek.
Obličej Velikého detektiva je vlastně ještě důležitější než jeho postava. V tom vládne naprostá jednomyslnost.Jeho tvář musí být nevyzpytatelná. Srovnejte si ji například s tváří inspektora Higginboltoma od místní policie. Ten má tvář, která může vyjadřovat "překvapení" nebo "úlevu", nebo nejspíš ze všeho "stát před úplnou záhadou".
Tvář Velikého detektiva však žádné takové proměny nezná. Není divu, že chudáček blbeček je z něho úplně zmaten. Z tváře velkého muže nepoznáte, že ho natřásá bryčka, ve které jede, nebo že mu hostinská strava pokazila žaludek.
Současně s tváří Velikého detektiva se svého času používal i ten starý osvědčený prostředek, že mu autor nedovoloval jíst ani pít. A když pak k tomu ještě přidal, že slavný špeh celý týden, co nejedl a nepil, taky vůbec nespal, čtenář si mohl představit, v jakém znamenitém stavu byl potom jeho mozek, když rozvíjel "neúprosně logický řetězec".

Dneska se to už změnilo. Veliký detektiv nejenže jí, ale dobře jí. Často se nám představuje přímo jako gurmán. Takhle: "Zastaňme na chvilku!" řekl Veliký detektiv chudáčkovi blbečkovi a inspektoru Higginbottomovi, které jako obvykle vláčí všude s sebou. "Do odjezdu z Paddingtonského nádraží máme půl hodiny času. Povečeřme trochu. Znám tady blízko jednu italskou restauraci, kde se dostanou nejlepší žabí stehýnka a la Marengo z celého Londýna." O chvíli později jsme seděli u stolu v omšelé jídelničce, jejíž vývěsní štít se slovy Restauranto Italiano mi umožnil dedukovat, že jde o italskou restauraci. Ohromilo mě, když jsem zpozoroval, že tady mého přítele zřejmě velmi dobře znají, a jeho objednávka "tří sklenek chianti s dvěma kapkami vennicelli do každé" vyvolala uznalou poklonu od úslužného patrona. Uvědomil jsem si, že se můj ohromující přítel vyzná právě tak dobře v jemných nuancích italských vín jako ve hře na saxofon.
Můžeme jít dokonce ještě dál. V mnoha současných případech dostává detektiv nejen dosyta najíst, nýbrž i značný příděl silných lihovin. Jednoho dnešního štědrého britského autora nikdy neunaví servírovat Velikému detektivovi a jeho přátelům "Jednu pořádnou whisky se sodou". Naservíruje jim ji v každém dramatickém okamžiku.
Když například najdou mrtvolu sira Charlese Althorpa, posledního pána na Althorpském ohařství, děsivý to pohled,jak leží na podlaze knihovny, co okamžitě učiní? Sáhnou do bufetu a nalijí si "Jednu pořádnou whisky se sodou". Jistěže báječná metoda.
V podstatě však můžeme říci, že všechny tyhle triky s jídlem a pitím už ztratily důležitost. Velikému detektivovi je třeba dodat výjimečnosti nějakým způsobem.
A zde se počíná uplatňovat hudba. Dovídáme se ne okamžitě, ale v první pauze ve vyprávění -, že náš velikán dokáže nejen rozluštit zločin, ale že má zcela jedinečný talent pro hudbu, obzvláště pro snivou hudbu toho nejobtížnějšího druhu. Sotva je s chudáčkem blbečkem ponechán na chvíli v hostinském pokoji, už má venku svůj saxofon a už ho ladí.
"Co jste to hrál?" zeptal jsem se, když přítel konečně uložil svůj milovaný nástroj do pouzdra.
"Beethovenovu sonátu namol," odpověděl mi skromně.
"Bože na nebesích!" zvolal jsem.

detektivním příběhu, klape znamenitě. Mrtvola byla nalezena, všichni stojí před záhadou plni whisky se sodou a všechno je báječné. Jenže teď se objeví ten háček - co dál? Dál to nejde! Zločin žádným způsobem neuděláte opravdu zajímavým, leda na začátku; škoda že se v tom musí pokračovat, že všichni nemohou zůstat stát před záhadou plni whisky a ohlásit, že pro dnešek padla.
Teď totiž začnou ty omyly a literární podvody, které vám detektivku pokazí. Je to okamžik, kdy se na scéně objevuje hrdinka - hrdinka! -, která nemá v kriminálním románu co dělat a je jen ohřívaným zbytkem z milostného románu. Ale už je tady - Margareta Althorpová, vyděšená a rozcuchaná! Není divu, že je vyděšená! Kdo by nebyl? A rozcuchaná - no ovšem, nejlepší autoři je vždycky k tomuhle účelu jaksepatří cuchají. Už je tady a málem omdlévá! A co udělá inspektor Higginbottom a Veliký detektiv? Vrazí do ní "Jednu pořádnou whisky se sodou" - a sami přitom urazí taky jednu.
A tím,jak vidíte, nám příběh odplouvá někam vedle, aby se hrdinka mohla zamilovat, hrdinka, která tu nemá vůbec co dělat. Stvořit takovou hrdinku bývalo lehké v dřívějších časech, dokud mívaly knížky málo čtenářů.
Autor si prostě vymyslel dívku, jaká se líbila jemu osobně, a bylo to. Walter Scott je například měl rád drobné - tak do šatů velikosti osmatřicet - "vzdušné víly" se tomu říkávalo; taková hrdinka byla vlastně "dosud pouhé děvčátko" - čím děvčátkovitější, tím lepší. Jenže Margareta Althorpová se musí rázem zalíbit každému. Takže je nám popsána takhle: Margareta Althorpová nebyla ani malá, ani velká.
To znamená, že vypadala docela velká, když stála, ale když se posadila, bylo to,jako by jí kus uřízli. Pleť neměla ani tmavou, ani světlou a náboženství nevyznávala ani protestantské, ani římskokatolické. Nebyla abstinentka, ale nikdy nevypila víc než dva giny najednou. Jejím heslem bylo: "Ne, mládenci, já znám svou míru. " Přibližně v takovém duchu se nese její popis. Ale pouhý popis její takzvané osobnosti sám o sobě nestačí.
Jde taky o její "temperament". Pokud nemá hrdinka "temperament", nedotáhne to nikam. Román konečně dospěje k bodu,jemuž diplomaté říkají impasse, kdežto obyčejní lidé prostě cul de sac nebo nec Plus ultra. Tedy do úzkých, do slepé uličky, je v koncích, nemůže dál. Zatkli komorníka. Ten to neudělal. Zřejmě to neudělal nikdo.
Jinými slovy každá detektivka dojde k bodu, kdy čtenář ztrácí trpělivost a říká si: "No tak, někdo přece sira Charlese zavraždit musel! Tak ven s tím!" Jenže autor žádné řešení nezná. Všechny staré pokusy o řešení přijatelné pro literární účely se obnosily. Kdysi existovalo prosté a snadné rozuzlení kriminální zápletky, které spočívalo ve zjištění, že vrahem byl "neznámý pobuda". Za starých viktoriánských časů nemělo tohle nešťastné stvoření zvané "pobuda" kouska práva, které by musel bílý muž respektovat, ať už v literatuře, nebo mimo ni. Pobudu pověsili stejně bez okolků, jako by chytali motýla. A jestliže patřil k druhu zvanému "zlotřilý pobuda", zaregistrovali ho do kategorie "I a" a jeho poprava (naznačená, ale ne vylíčená) tvořila důležitou složku happy endu společně s vedlejším produktem vyprávění, jímž byla svatba Margarety A1thorpové, která si brala chudáčka blbečka. Přirozeně že ne Velikého detektiva. Pro toho manželství není.
Ten spěje za další záhadou, která hluboce znepokojuje "pomazané hlavy". Jenže dnes vyšli všichni pobudové z módy. V době, kdy sto milionů chudáků čeká na podporu v nezaměstnanosti, netroufáme si zaměstnat je jako vrahy v detektivkách. Musíme hledat jiné řešení.
Zde je jedno, jehož se užívá už po mnoho generací, ale které se dosud houževnatě drží. Vrah je usvědčen, ano, usvědčen jaksepatří, a sám se k vině přizná, jenže jeho .tělesný stav je víc než očividně takový, že bude muset brzy "předstoupit před vyšší soudnou stolici". A nemyslí se tím nejvyšší odvolací soud.
Zdá se, že v okamžiku, kdy se ho Veliký detektiv a inspektor Higginbottom chopí, projeví se u něho náhle to, čemu se říká "dusivý kašel". je to jedna z těch strašných chorob známých pouze z literatury - jako je "zlomené srdce" a "vzkypělá žluč" -, na které je všechna medicína krátká. Opravdu,jakmile vrah v našem případě začne se svou zpovědí,

sotva ze sebe pro kašel vypraví slovo.
"Budiž, " řekne Carth, rozhlížeje se po skupince policistů, "dohrál jsem svou hru - chrchly chrchly -, konečně se mi uleví od té tíhy na prsou - chrchly chrchly chrchly!" jakmile trénovaný čtenář zaslechne takovéhle chrchlání, ví přesně, kolik uhodilo. Ten zločinec, který ještě v minulé kapitole překypoval silou, když napůl uškrtil podinspektora Jugginse a vyskočil oknem z druhého patra, je umírající muž. Postihla ho jedna z těch strašných nemocí, kterým se v románech prostě říká "smrtelná choroba". Kdyby dostala přesné jméno, mohly by z toho být komplikace, někdo by se mohl sebrat a vyléčit ji. Její příznaky jsou dusivý kašel a vybraně mírné způsoby; zločinec nejeví nejmenší stopy vulgarity a má sklon oslovovat všechny. "vážení pánové". Jakmile se ty příznaky objeví, znamená to konec.
Teď už zbývá jenom, aby sám Veliký detektiv řekl:
"Vážení pánové (všichni jsou v tomhle stadiu vyprávění vážení pánové), vyšší spravedlnost, než je spravedlnost pozemská, a tak dále a tak dále." S těmi slovy padá opona a rozumí se, že zločinec ještě té noci vydechne naposled. To už je lepší, rozhodně lepší. jenže přece - je to nějak neveselé. Opravdu, na tomhle řešení je něco trochu zbabělého. Není dost zodpovědné. Můžeme nabídnout ještě jeden příklad takového neuspokojivého řešení. K tomu se dospěje tímhle způsobem:
Veliký detektiv se rozhlížel, potřásaje mlčky hlavou. Na okamžik spočinul zraky na mrtvém těle podinspektora Bradshawa a pak se odvrátil, aby prozkoumal hladký otvor provrtaný v okenním skle.
"Teď už je mi všechno jasné, " zamumlal. "Měl jsem na to přijít dřív. Není pochyby, čí je to dílo." "Čí?" zeptal jsem se dychtivě.
"Modrého Edwarda, " odtušil klidně.
"Modrého Edwarda!" zvolal jsem.
"Modrého Edwarda," potvrdil svá slova.
"Modrého Edwarda!" opáčil jsem. "Ale kdo je to ten Modrý Edward?" To je ovšem právě to, nač.se táže i čtenář. Kdo je to, proboha, ten Modrý Edward? Na otázku odpovídá okamžitě sám Veliký detektiv.
"Fakt, že jste ještě nikdy neslyšelo Modrém Edwardovi, pouze dokazuje, v jakém jste to žil světě. Modrý Edward není nikdo jiný než postrach čtyř kontinentů. Sledovali jsme jeho stopy až do Šanghaje, jen abychom ho našli na Madagaskaru. To on zorganizoval ono strašlivé loupžné přepadení v lrkutsku, při kterém bylo deset mužiků roztrháno lahví projímadla. To Modrý Edward udržoval po léta Filadelfii v zoufalé hrůze, a Oshkosh ve Wisconsinu terorizoval ještě déle. Jako náčelník tlupy zločinců, která obepíná celý civilizovaný svět, vyzbrojen vědeckým vzděláním, které mu umožňuje bez nejmenších obtíží číst a psát, dokonce psát na stroji, Modrý Edward prakticky po dlouhá léta držel v šachu policii celé zeměkoule!.
Od začátku jsem tušil, že v tom má prsty. Od první chvíle ukazovaly jisté stopy na dílo Modrého Edwarda."
Načež všichni policejní inspektoři a diváci nepřestávají potřásat hlavami a mumlat: "Modrý Edward, Modrý Edward," dokud to na čtenáře neudělá dostatečný dojem.
Skutečnost je taková, že autor nemůže příběh ukončit, jestliže si ho dostatečně na začátku zkomplikoval. Žádné myslitelné zakončení není uspokojivé. Situaci už nezachrání ani radostná novina, že hrdinka padla do náruče chudáčkovi blbečkovi, aby ji nikdy neopustila.
A nenajdeme zadostiučinění dokonce ani tehdy, když se dovíme, že siru Charlesovi postavili krásný náhrobek a Veliký detektiv že hrál na saxofon celý týden.

ZÁHADA K ZBLÁZNENÍ
aneb Defektní detektiv

Veliký detektiv seděl ve své pracovně. Na sobě měl dlouhý zelený župan, na kterém měl zvenčí připíchnuto půl tuctu tajných odznaků.
Vedle něho visely troje nebo čtvery falešné vousy na vousovém stojánku.
Potápěčské, automobilistické a modré brýle mu ležely na dosah.
Ve Vteřině se mohl dokonale maskovat.
Na židli u jeho lokte stálo půl vědra kokainu s naběračkou.
Tvář měl naprosto neproniknutelnou.
Na psacím stole se vršila hromada šifrovaných zpráv.
Veliký detektiv kvapně otevíral jednu po druhé, luštil je a odhazoval do odpadové šachty na šifry po své pravici.
Ozvalo se zaklepání na dveře.
Veliký detektiv se spěšně zahalil do růžového domina, nasadil si černé kníry a zvolal:
"Vstupte!" Vešel jeho tajemník. "Ha!" vykřikl detektiv, "to jste vy?" Odložil své přestrojení.
"Pane," vypravil ze sebe mladý muž s napjatým vzrušením, "právě byla spáchána záhada!" "Ha'" zvolal Veliký detektiva v oku mu zajiskřilo.
"Taková záhada, že před ní zůstává stát v úplném zmatku policie kontinentů?" "Stojí před ní v takovém zmatku," opáčil tajemník, "že se sotva drží na nohou a hroutí se na hromadu; spousta jich spáchala sebevraždu." "Tak," pravil detektiv, "a je to taková záhada, že nemá sobě rovné ve všech análech londýnské policie?" "Ano, taková." "A předpokládám," pokračoval detektiv, "že jsou do ní zapletena jména, která byste se neodvážil ani vydechnout, alespoň ne bez pořádného vykloktání nebo výtěru mandlí?" "Přesně tak."
"A může přirozeně mít za následek nejvážnější diplomatické komplikace, takže jestli ji nerozluštíme, Anglie se během šestnácti minut octne ve válce s celým světem?" Jeho tajemník, který se dosud chvěl vzrušením, odpověděl znovu přitakáním.

"A konečně," dodal Veliký detektiv, "mám za to, že byla spáchána za bílého dne na nějakém takovém místě, jako je Anglická banka nebo šatna v parlamentě, a to rovnou před nosem policistů?" "Právě za těch podmínek," odtušil tajemník, "ke spáchání té záhady došlo." "Výborně," pravil Veliký detektiv, "zahalte se tedy zde do toho přestrojení, nasaďte si tyhle hnědé vousy a řekněte mi, oč jde!" Tajemník se zahalil do modrého domina s krajkovými aplikacemi, naklonil se a zašeptal Velikému detektivovi do ucha:
"Byl unesen princ Wurttemberský!" Veliký detektiv vyskočil ze židle, jako by ho byl někdo zezadu nakopl.
Ukradený princ! Zřejmě bourbonský! Potomek jednoho z nejstarších rodů Evropy unesen! Vskutku záhada hodná jeho analytického mozku!
Hlava mu začala bleskově pracovat. "Počkat!" vykřikl. "Jak to víte?" Tajemník mu podal telegram. Od pařížského policejního prefekta. Stálo v něm: "Princ Wurttemberský ukraden. Patrně odeslán do Londýna. Musím ho mít zpátky do zahájení výstavy. Odměna 1000 liber." Tak! Princ byl unesen z Paříže právě ve dnech, kdy jeho přítomnost na mezinárodní výstavě měla být politickou událostí první velikosti.
Myslet, to znamenalo pro Velikého detektiva jednat, a jednat znamenalo myslet nezřídka dokázal obojí najednou.
"Zatelefonujte do Paříže o princův popis!" Tajemník se uklonil a vyšel. V tom okamžiku se ozvalo slabé zaškrábání na dveře.
Vstoupil jakýsi návštěvník. Plížil se kradmo po čtyřech. Předložka od krbu, kterou měl přehozenou přes hlavu a přes ramena, zakrývala jeho totožnost.
Doplížil se do středu místnosti.
Pak povstal.
Veliký bože!
Byl to anglický ministerský předseda.
"Vy!" zvolal detektiv.
"Já," odtušil ministerský předseda.
"Přicházíte ve věci únosu prince Wurttemberského?" Ministerský předseda sebou trhl.
"Jak to víte?" Detektiv se usmál svým nevyzpytatelným úsměvem.
"Ano," přiznal ministerský předseda. "Nebudu vám nic tajit. Mám o ten případ zájem, svrchovaný zájem. Najděte prince Wurttemberského, dopravte ho bezpečně zpátky do Paříže a já přidám pět set liber k vypsané odměně. Ale poslyšte," pravil důtklivě, opouštěje místnost, "dbejte na to, ať se nikdo nepokusí změnit princovy skvrny nebo kupírovat mu oháňku!" Tak! Kupírovat princovi oháňku! Mozek Velikého detektiva vířil na plné obrátky. Tak! Banda zlotřilců se spikla, aby - ale ne! Něco takového není přece možné!
Ozvalo se nové zaklepání na dveře.
Objevil se další návštěvník. Vplazil se dovnitř téměř po břiše a zazmítal sebou na podlaze. Byl zahalen v dlouhý fialový plášť. Vstal a nakoukl přes vyhrnutý límec.
Veliký bože!
Byl to arcibiskup Canterburský!
"Vaše Milosti!" vykřikl detektiv užasle. "Přece vás tady nemohu nechat stát! Sedněte si, lehněte si, všechno, co je libo,jenom laskavě nestůjte'" Arcibiskup si sňal mitru a odložil ji unaveně na vousový stojánek.
"Přišel jste ve věci prince Wurttemberského?" Arcibiskup sebou trhl a.udělal kříž. Je snad ten člověk čaroděj?
"Ano," připustil, "mnoho záleží na tom, abychom ho dostali zpátky. Ale já vám přišel oznámit jenom toto: touží si s vámi promluvit moje sestra. je na cestě sem. Dopustila se vážné nerozvážnosti a na princi závisí celé její jmění. Dostaňte ho zpátky do Paříže, nebo se obávám, že ji zničí!" Arcibiskup si nasadil znovu mitru, zahalil se do pláště, vzal na sebe kříž, který prve udělal, a odplížil se kradl po čtyřech, předa přitom jako kocour.
Velikému detektivovi zaháral v hlubokých brázdách tváře hluboký soucit. "Tak," mumlal si, "sestra arcibiskupa Canterburského, hraběnka Potterhleighová'" jakkoli byl Veliký detektiv zvyklý na život aristokracie, i on pocítil, že tady jde o intriku mnohem složitější, než bývá pravidlem.
Ozvalo se hlasité zabušení na dveře.
A vstoupila hraběnka Potterhleighová. Všecka v kožešinách.
Byla to nejkrásnější žena Anglie. Chvíli majestátně stála. Pak uchopila majestátně židli a majestátně se posadila.
Sňala svou diamantovou čelenku, odložila ji na čelenkový stojánek vedle sebe, rozepjala si perlové boa a položila je na stojánek na perly.
"Přišla jste," pravil Veliký detektiv, "kvůli princi Wurttemberskému." "Tomu štěněti nezvedenému!" řekla hraběnka Potterhleighová znechuceně.
Tak! Další komplikace! Hraběnka nejenže prince nemiluje, ale prohlašuje mladého Bourbona opovržlivě za štěně.
"Myslel jsem, že se o něj zajímáte." "Zajímám?" opáčila hraběnka. "To bych řekla! Vždyť jsem ho vychovala!" "Cože jste?" zalapal Veliký detektiv po dechu a jeho zpravidla netečné rysy zrudly karmínovým ruměncem.
"Vychovala jsem ho," opakovala hraběnka, "a teď mě může stát deset tisíc liber. Takže není divu, že ho chci zpátky v Paříži. Jenže poslyšte, jestli se prince zmocnili a kupírovali mu oháňku nebo ho připravili o ty skvrny na břiše, to by bylo opravdu lepší sprovodit ho někde rovnou ze světa." Veliký detektiv se zapotácel a opřel se o zeď pokoje.
Tak! To chladnokrevné přiznání krásné ženy mu na okamžik vzalo dech. Matka mladého Bourbona se dopustila mezaliance s jedním z nejstarších rodů Evropy a vsadila své jmění na roajalistický komplot a přece jen, jakou instinktivní znalost evropské politiky prokazuje! Jak pronikavě chápe, že odstranění dědičných mateřských znamínek by prince připravilo o sympatie francouzského obyvatelstva!
Hraběnka si znovu nasadila čelenku.
Odešla.

Tajemník se vrátil.
"Mám tady tři telegramy z Paříže," oznámil. "Stojím před nimi jako před úplnou záhadou." Podal detektivovi první telegram.
Stálo v něm:
"Princ Wurttemberský má dlouhý vlhký čenich, plandavé uši, velmi dlouhé tělo a krátké zadní nohy." Veliký detektiv se zatvářil zaraženě.
Přečetl si druhý telegram. "Princ Wurttemberský je snadno k poznání podle hlubokého štěkotu." A pak třetí.
"Prince Wurttemberského je možno poznat podle pruhu bílých chlupů přes zadek." Oba muži na sebe pohlédli. Záhada byla k zbláznění neproniknutelná.
Veliký detektiv promluvil.
"Dejte mi mé domino! Ty stopy je třeba sledovat!" Odmlčel se, zatímco jeho bystrý mozek analyzoval a shrnoval nahromaděné informace. "Jde o mladého muže," zamumlal pak, ..patrně mladého, protože se, o něm mluví jako o ‚štěněti' s dlouhým a vlhkým čenichem (ha! zřejmě se oddává pití), s pruhem bílých chlupů přes zadek (první známka následků prostopášného života) - ovšem, ovšem," pokračoval, "podle těchto stop ho najdu snadno." Veliký detektiv povstal.
Zahalil se do dlouhého černého pláště a nasadil si bílé vousy a modré brýle.
Zcela přestrojen vykročil.
Pustil se do pátrání.
Za čtyři dny navštívil kdejaký kout Londýna.
Vstoupil do všech náleven v městě. V každé z nich vypil sklenici rumu. V některých z nich se přestrojil za námořníka. Do jiných vcházel jako voják. A do dalších vnikal jako duchovní. Jeho přestrojení bylo dokonalé. Nikdo mu nevěnoval pozornost, pokud měl na zaplacení rumu, který vypil.
Pátrání bylo bezvýsledné.
Dva mladí mužové byli zatčeni jako podezřelí, že jsou princové, ale jen proto, aby byli opět propuštěni.
Důkazy totožnosti byly v obou případech neúplné.
Jeden měl dlouhý vlhký čenich, ale žádné chlupy přes zadek. Druhý měl chlupy přes zadek, ale neuměl štěkat.
Ani jeden z nich nebyl mladý Bourbon.
Veliký detektiv pokračoval v pátrání.
Necouval před ničím.
Pod příkrovem noci navštívil tajně dům ministerského předsedy. Prohledal jej od sklepa až po střechu.
Změřil všechny dveře a okna. Vytrhl podlahy.
Prozkoumal kanalizaci. Propátral nábytek. Nenašel nic.
Stejně potají pronikl do paláce arcibiskupa.
Prohledal jej od sklepa až po střechu. Přestrojen za zpěváčka z chrámového sboru se zúčastnil bohoslužeb.
Nenašel nic.
Stále ještě nezoufaje, našel si Veliký detektiv cestu do domu hraběnky Potterhleighové. Převlečen za komornou vstoupil do hraběnčiných služeb.
A tam konečně narazil na stopu, která ho dovedla k rozluštění záhady.
Na zdi hraběnčina budoáru visela velká zarámovaná rytina.
Byl to portrét.
Pod portrétem bylo vytištěno: PRINC WURTTEMBERSKÝ.
A na portrétu byl jezevčík.
Dlouhé tělo, plandavé uši, nekupírovaný ocas, krátké zadní nohy - všechno se shodovalo. Bleskově uvažující mozek Velikého detektiva pronikl ve zlomku vteřiny celou záhadou.
PRINC JE PES!!!
Veliký detektiv si kvapně přehodil domino přes stejnokroj komorné a vyrazil na ulici. Zastavil kolemjdoucí fiakr a v několika okamžicích byl zpátky doma.
"Mám to!" zašeptal vzrušeně svému tajemníkovi.
"Záhada je. rozluštěna. Spojil jsem všechny články dohromady. Čirou analýzou jsem přišel všemu na kloub. Poslouchejte - zadní nohy, chlupy na zadku, vlhký čenich -, posloucháte? - neříká vám to nic?" "Nic," odtušil tajemník, "připadá mi to naprosto beznadějné. " Veliký detektiv, který se zatím vzpamatoval ze svého vzrušení, se maličko usmál.
"Znamená to jenom jedno, kamaráde: princ Wurttemberský je prostě pes, výstavní jezevčík.
Hraběnka Potterhleighová ho vychovala a má cenu dobrých pětadvacet tisíc liber, nepočítáme-li cenu deseti tisíc liber, o kterou jde na pařížské psí výstavě. Divíte se, že -" V tom okamžiku Velikého detektiva přerušil pronikavý ženský výkřik.
Veliký bože!
Hraběnka Potterhleighová vtrhla do pracovny.
Tvář měla zrůzněnou.
Čelenku měla v nepořádku.
Perly se jí kutálely po celé místnosti.
Lomila rukama a lkala.
"Usekli mu ocas," zaúpěla, "a vytrhali mu všechny chlupy na zadku! Co si počnu? Svlékli mě donaha!" "Madame," odtušil Veliký detektiv, chladný jako bronzová bysta, "nahá pravda není to nejhorší. Ještě vás mohu zachránit." "Vy?" "Já" "Jak?" "Poslouchejte. Takhle. Princ měl být vystaven v Paříži." Hraběnka přitakala.
"Vsadila jste na něj své jmění." Hraběnka opětně přitakala.

"Pes byl ukraden, dovezen do Londýna, byl mu uťat ocas a jeho skvrny byly odstraněny." Hraběnka užaslá nad pronikavostí Velikého detektiva nepřestávala takat.
"A nyní jste zničena?" "To jsem," zaštkala hraběnka a klesla na podlahu do hromady perel.
"Madame," pravil Veliký detektiv, "vše ještě není ztraceno. " A vztyčil se v plné výšce. Ve tváři mu vyvstal výraz nezlomné nezdolnosti.
V sázce byla čest Anglie, jmění nejkrásnější anglické, ženy.
"Dokážu to," zamumlal Veliký detektiv.
"Povstaňte, milostivá paní," pokračoval. "Neobávejte se ničeho. JÁ SÁM SE PŘEVLÉKNU ZA TOHO PSA!!!" Té noci by býval mohl být Veliký detektiv spatřen se svým tajemníkem na palubě poštovního parníku mířícího do francouzského Calais. Chodil po čtyřech zahalen do dlouhého černého pláště a jeho tajemník ho vodil na řemínku. Veliký detektiv jásavě štěkal a lízal tajemníkovi ruku.
"To je krásný pejsánek," říkali pasažéři.
Převlek byl naprosto dokonalý.
Veliký detektiv byl natřen lepidlem, do něhož byly zapuštěny psí chlupy. Skvrny na jeho zadku byly bezvadné. Jeho oháňka, opatřená automatickou spojkou, se vrtěla nahoru a dolů, vyjadřujíc každé pohnutí jeho mysli. Jeho hluboké oči byly plné inteligence.
Příštího dne byl vystaven v kategorii jezevčíků na mezinárodní přehlídce.
Získal si všechna srdce.
"Quel beau chien!" vykřikovali Francouzi.
"Ach! Was ein Peso!" vzdychali Španělé.
Veliký detektiv vyhrál první cenu.
Hraběnčino jmění bylo zachráněno.
Veliký detektiv bohužel opomněl zaplatit psí dávku, byl chycen a utracen antouškem. To ovšem už v nejmenším nesouvisí s naším vyprávěním a zmiňujeme se o tom závěrem jen jako o drobné kuriozitě.

Q
aneb Fakta o fatálnosti fantasfantomatů

Nemohu očekávat, že někdo z mých čtenářů uvěří příběhu, který se chystám vyprávět. Když si jej v duchu připomínám, těžko mu věřím sám. Moje vyprávění je však tak výjimečné a vrhá takové světlo na povahu našeho styku s bytostmi z jiného světa, že se necítím oprávněn, abych je před veřejností zatajil.
Šel jsem navštívit Annerlyho do jeho příbytku. Byla sobota dne 31. října. Vzpomínám si na to datum tak jasně, protože jsem toho dne bral výplatu a dostal jsem šest liber a deset šilinků. Pamatuji si ten obnos tak přesně, protože jsem si ty peníze dal do kapsy, vím dobře, do které, kdežto v druhé kapse jsem žádné peníze neměl. To mi utkvělo v paměti docela zřetelně.
Seděli jsme s Annerlym nějakou chvíli a kouřili jsme.
Pak se mě docela náhle zeptal:
"Věříte v nadpřirozeno?" Trhl jsem sebou,jako bych dostal ránu.
V okamžiku, kdy Annerly promluvilo nadpřirozenu,jsem přemýšlelo něčem docela jiném. Že o tom začal právě ve chvíli, kdy jsem myslel na jinou věc, mě udivilo přinejmenším jako velice zvláštní náhoda.
Nějakou chvíli jsem jenom užasle zíral.
"Myslím tím,jestli věříte na fantazmata mrtvých?" "Fantazmata?" opakoval jsem.
"Ano, fantazmata nebo,jestli chcete,"na fantomy nebo na fantomatická zjevení, nebo docela prostě na psychofantazmatické fenomény?" Podíval jsem se na Annerlyho s pronikavějším zájmem než kdykoli předtím. Pocítil jsem, že se chystá hovořit o událostech a zkušenostech, o nichž během těch dvou či tří měsíců, co jsem ho znal, nikdy nepovažoval za vhodné začít.
Podivil jsem se teď, proč mě dříve nikdy nenapadlo, že muž, jehož vlasy byly už v pětapadesáti prokvetlé stříbrem, musel projít nějakou strašlivou zkouškou.
Vtom však už Annerly znovu promluvil:
"Včera v noci jsem viděl Q."
"Proboha!" vyrazil jsem ze sebe. Neměl jsem ani tušení, kdo je to ten Q, avšak skutečnost, že ho Annerly viděl, mě roztřásla nepopsatelnou hrůzou. Mně se v mém klidném a pravidelném živobytí nikdy nic takového nestávalo.
"Ano," pokýval hlavou Annerly, "viděl jsem Q tak zřetelně,jako by stál tady přede mnou. Ale snad bych vám měl povědět něco o svých dřívějších stycích s Q, abyste lépe pochopil mé dnešní postavení." Annerly se posadil do křesla na druhé straně krbu proti mně, zapálil si dýmku a pokračoval:
"Když jsem Q poznal, žil nedaleko jednoho městečka na jihu Anglie, kterému budu říkat X, a byl zasnouben s krásnou a dokonalou dívkou, kterou budu nazývat M." Již po Annerlyho prvních slovech jsem pocítil,jak se mě zmocňuje napjaté očekávání. Uvědomil jsem si, že se nechystá vyprávět žádný všední zážitek. Podezíral jsem ho, a více než podezíral, že Q a M nejsou pravá jména jeho nešťastných přátel, nýbrž dvě písmena abecedy vybraná téměř nazdařbůh, aby zastřela jejich totožnost. Uvažoval jsem dosud nad duchaplností tohoto zastíracího manévru, ale Annerly už pokračoval:
"Když jsem se s Q spřátelil, měl oblíbeného psa, kterému v případě potřeby mohu říkat Z a který ho doprovázel do X a z X na jeho denních vycházkách." "Do X a z X," opakoval jsem užasle.
"Ano," potvrdil mi to Annerly, "do X a z X." Mé čivy nyní pracovaly naplno. Kdyby Z doprovázel Q z X, to bych, to bych dovedl pochopit, ale že ho nejprve doprovázel do X, to přesahovalo hranice mého chápání.

"Tak tedy," začal znovu Annerly, "Q a slečna M měli před svatbou. Všechno bylo už zařízeno. Svatba se měla konat poslední den roku. Přesně šest měsíců a čtyři dni před stanoveným datem pamatuji si je, protože mě tenkrát zarazila ta zvláštní shoda, Q ke mně večer přišel velice sklíčený. Svěřil se mi, že měl právě předtuchu své vlastní smrti. Před chvílí prý seděl se slečnou M na verandě jejího domu a zřetelně viděl, jak po silnici utíká fantom psa R." "Okamžik, prosím vás," zarazil jsem ho. "Neříkal jste, že se ten pes jmenoval Z?" Annerly se maličko zamračil.
"Máte pravdu," odpověděl mi. "Z, nebo správněji Z R, protože Q měl ve zvyku říkat mu nejen Z, ale také R, patrně z náklonnosti k němu. Zkrátka a dobře ten fantom neboli fantazma toho psa kolem nich přeběhlo tak zřetelně, že slečna M by byla přísahala, že je to pes sám. Naproti domu se fantazma na okamžik zastavilo a zavrtělo ocasem. Pak běželo dál a docela náhle zmizelo za rohem cihlové zdi, jako by je byly ty cihly skryly. Co ještě víc přispělo k záhadnosti celé věci, byla okolnost, že částečně slepá matka slečny M viděla psa jen částečně." Annerly se na chvilku odmlčel. Pak se opět ujal slova:
"Q si tohle zvláštní zjevení nepochybně správně vyložil jako předzvěst své blížící se smrti. Dělal jsem, co jsem mohl, abych mu ten pocit vymluvil, ale nebylo to nic platné. Q mi náhle sevřel ruku a opustil mě, pevně přesvědčen, že se nedožije rána." "Panebože!" zvolal jsem. "A tu noc zemřel?" "Ne, nezemřel," odpověděl Annerly tiše, "to je na tom právě to nevysvětlitelné."
"A jak to tedy bylo?" zeptal jsem se všecek napjat.
"Vstal příští ráno jako obyčejně, oblékl se s obvyklou péčí, nezapomínaje na jediný kus oděvu, a v obvyklou hodinu odešel do kanceláře. Vyprávěl mi potom, že si všechny ty okolnosti pamatoval proto tak jasně, že šel do kanceláře obvyklou cestou, místo aby se pustil jinudy." "Okamžik," zarazil jsem jej. "Nestalo se nic neobvyklého, čím by se ten den vyznačoval?" "Tušil jsem, že mi položíte tu otázku," řekl Annerly, "ale pokud vím, nestalo se naprosto nic. Q se vrátil ze zaměstnání, snědl večeři, zřejmě úplně stejně jako obvykle, a šel si brzy lehnout. Naříkal si, že je poněkud ospalý, ale na nic víc. Jeho nevlastní matka, u které bydlel, později prohlásila, že celou noc slyšela docela zřetelně jeho oddychování." "A zemřel tu noc?" vyhrkl jsem bez dechu vzrušením. .
"Ne," odpověděl Annerly, "nezemřel. Druhý den ráno vstal a cítil se podobně jako večer, až na to, že pocit ospalosti ho zřejmě přešel a jeho oddychování nebylo už hlasitě slyšitelné." Annerly se znovu odmlčel. Třebaže jsem dychtil uslyšet zbytek toho ohromujícího příběhu, nechtěl jsem na něj naléhat otázkami. Okolnost, že jsme se až dosud stýkali jenom společensky, a tohle byla první příležitost, kdy mě pozval na návštěvu do svého příbytku, mi bránila v přílišné důvěrnosti.
"Nuže," ujal se opět slova, "Q od té chvíle chodil do kanceláře každý den naprosto pravidelně. Pokud jsem zjistil, v jeho okolí ani v jeho chování nebylo nic, co by nasvědčovalo, že mu hrozí nějaké osudové nebezpečí.
Vídal pravidelně slečnu M a datum určené pro jejich sňatek se den co den blížilo." "Den co den?" opakoval jsem užasle.
"Ano," přisvědčil Annerly, "doslovně den co den.
Nějakou dobu před jeho sňatkem jsem ho vídal málo.
Ale čtrnáct dní před stanoveným dnem jsem se s Q potkal na ulici. Na okamžik se zdálo, že se chce zastavit, ale pak smekl klobouk, usmál se a pokračoval v cestě." "Promiňte laskavě," přerušil jsem ho, "dovolte mi otázku, která se mi zdá důležitá - pokračoval v cestě a pak se usmál a smekl, nebo se usmál do klobouku, smekl jej a potom pokračoval v cestě?" "Vaše otázka je zcela na místě," řekl.Annerly, "i když myslím, že vám mohu naprosto přesně odpovědět, že se nejprve usmál, pak se přestal usmívat a smekl, načež přestal smekat a pokračoval v cestě. Nejpodstatnější na věci je nicméně to, že v den určený k sňatku byli Q a slečna M řádně oddáni." "Neuvěřitelné!" vydechl jsem. "Řádně oddáni a oba?" "Ano," přitakal Annerly, "oba dva zároveň. Po svatbě pan a paní Q -" "Pan a paní Q?" opáčil jsem ve zmatku.
"Ano," odpověděl mi, "pan a paní Q, protože po svatbě přijala slečna M jméno Q - po svatbě oba opustili Anglii, aby se odstěhovali do Austrálie, kde se chtěli usadit." "Okamžik, prosím," zarazil jsem ho, "rád bych si něco pořádně ujasnil. Když se odstěhovali do Austrálie, to se tam chtěli usadit?" "Ano," přisvědčil Annerly, "alespoň si to každý myslel. Já sám jsem je doprovodil na loď a rozloučil jsem se s Q stiskem ruky; stál jsem mu přitom docela nablízku." "A potom," položil jsem mu otázku, "když se oba Q, jak bychom jim téměř mohli říkat, odstěhovali do Austrálie, jste už o nich nikdy víckrát neslyšel?" "V tom," pravil Annerly, "Je celá ta záležitost právě tak podivná jako ve všem ostatním. Q odjel s manželkou do Austrálie před čtyřmi roky. Zpočátku se ozýval docela pravidelně; psával mi dvakrát měsíčně. Později však jenom jednou za dva měsíce, potom dvakrát za šest měsíců a nakonec jenom jednou za dvanáct měsíců. A pak jsem od Q nedostal žádnou zprávu půldruhého roku - až do včerejší noci." Začínal jsem být krajně napjat.
"Včera v noci," pokračoval Annerly velmi tichým hlasem, "se mi Q zjevil v tomhle pokoji; přesněji řečeno zjevilo se mi jeho fantazma nebo duchovní ektoplazma.
Připadal mi ve velkém zoufalství, dělal posunky, kterým jsem nerozuměl, a neustále si obracel naruby kapsy u kalhot. Byl jsem příliš ohromen, abych se ho zeptal, a nadarmo jsem se pokoušel uhodnout, co mi chce sdělit. Konečně fantom uchopil ze stolu tužku a napsal slova: "Dvě libry, zítra v noci, nutné." Annerly se opět odmlčel. Seděl jsem v hlubokém zamyšlení. "A jak si vykládáte, co tím zjevení chtělo vyjádřit?" "Myslím," ozval se Annerly, "že Q, který je zřejmě mrtev, chtěl dát najevo skutečnost, chtěl, abych tak řekl, materializovat myšlenku, že je bez materiálních prostředků a že dnes v noci potřebuje dvě libry v hotovosti." "Ale jak," zeptal jsem se, užaslý nad Annerlyho instinktivním proniknutím do záhad psychického světa, "Jak mu je hodláte doručit?"
"Hodlám podniknout," odpověděl Annerly, "smělý a troufalý pokus, který nám v případě zdaru zjedná přímé spojení s astrálním světem duchů. Mám v plánu nechat přes noc ty dvě libry tady na tomhle stole. Jestli do rána zmizí, poznám, že se Q dokázal deastralizovat a odnesl si je. Jediný problém je: nemáte náhodou ty dvě libry? Já sám, bohužel, mám po ruce jenom drobné mince." Tady se na mne usmálo štěstí, náhoda jako by přidávala další článek k řetězu souvislostí. Měl jsem totiž u sebe právě šest zlatých liber, které jsem zrovna bral jako týdenní výplatu.

"Bohudíky," řekl jsem, "tohle se dá zařídit. Mám náhodou při sobě peníze." A vytáhl jsem z kapsy dva zlaťáky. Annerlyho potěšilo, jak nám přeje štěstí. Záhy jsme byli hotovi s přípravami k pokusu.
Postavili jsme stůl doprostřed pokoje takovým způsobem, abychom odstranili jakékoli nebezpečí dotyku nebo srážky s nábytkem. Židle jsme opatrně přistavili ke zdi tak, aby žádná z nich nezaujímala totéž místo, kde už stála jiná, kdežto obrázky a ozdoby po stěnách jsme nechali zcela nedotčeny. Dbali jsme na to, abychom ze stěn neodstranili žádné tapety a nevysadili žádné tabulky z oken. Když jsme s tím skončili, položili jsme oba zlaťáky na stůl, jeden vedle druhého, a to hlavami vzhůru a takovým způsobem, že spodní stranou neboli znakem spočívaly toliko na stole. Potom jsme zhasli světlo. Popřál jsem Annerlymu dobrou noc a vytápal jsem do tmy v zimničném vzrušení.
Čtenář si jistě živě představí, jak dychtivě jsem čekal na výsledek našeho pokusu. Stěží jsem usnul úzkostlivým očekáváním, jak to dopadne. Spoléhal jsem se ovšem plně, že jsme v přípravách nic neopomenuli, ale nebyl jsem prost obav, že by pokus mohl selhat, kdyby můj vlastní mentální temperament a rozpoložení nebyly přesně téhož rázu, jaký je pro úspěch takových pokusů nutný.
V tom ohledu jsem se však nemusel znepokojovat.
Výsledek ukázal, že moje mysl byla prvotřídním médiem nebo, máme-li použít lepšího výrazu, prvotřídní transparencí pro podobnou práci s duchovnem.
Ráno se Annerly přihnal do mého bytu s tváří vyzařující. vzrušení.
"Sláva, sláva!" křičel téměř, "podařilo se to! Zlaťáky jsou pryč! Navázali jsme s Q monetární styk." Nemusím se šířit o ,tom, jak slastný pocit štěstí mě rozechvěl. Celý ten den a celý zítřek mě ani na okamžik neopouštělo vědomí, že jsem ve styku s Q!
Doufal jsem jenom, že se naskytne příležitost, abychom svůj kontakt se světem duchů obnovili.
Příští noci se má touha vyplnila. Pozdě večer mi Annerly telefonoval.
"Přijďte okamžitě do mého bytu," vyzval mě. "Fantom našeho přítele Q s námi znovu navázal spojení." Spěchal jsem k němu a dorazil jsem skoro bez dechu.
"Q tu byl zase," řekl mi Annerly, "a připadal mi ve stejném zoufalství jako minule.Jeho ektoplazmatická projekce stála v pokoji a psala neustále cosi prstem na stůl.
Rozeznal jsem pouze jediné slovo ,libry', ale nic víc." "Nenapadlo vás," řekl jsem, "že Q nás z jakéhosi důvodu, jehož hloubku nemůžeme změřit, opět žádá, . abychom mu nechali dva librové zlaťáky?" "Bože můj!" zvolal Annerly nadšeně, "myslím, že jste uhodil hřebíček na hlavičku. V každém případě to zkusme, nanejvýš se nám to nepodaří." A tak jsme té noci položili na stůl znovu dva zlaťáky a opět jsme rozestavili nábytek s tou úzkostlivou péčí jako minule.
Poněvadž jsem dosud poněkud pochybovalo své vlastní mentální způsobilosti pro tu práci, snažil jsem se duševně soustředit tak, abych skýtal zřetelný cíl pro jakýkoli astrální vliv, který by se chtěl projevit. Výsledek potvrdil, že jsem právě takový cíl skýtal. Náš pokus se naprosto vydařil. Ráno byly obě mince tytam.
Po dva měsíce jsme v pokusech tímto směrem pokračovali. Annerly, jak mi řekl, nechával občas sám peníze, leckdy podstatné obnosy, na dosah fantazmu, které si je nikdy neopomnělo v noci odnést.
Jindy mi zase volával a oznamoval mi prostě: "Q je zde." nebo mi posílal telegram či lístek se vzkazem: "Q potřebuje peníze; přineste všechno, co máte, ale ne víc!" Já sám jsem se nemohl dočkat, až o svých pokusech s náležitým důrazem budeme informovat veřejnost nebo až obrátíme zájem Společnosti pro psychická bádání a jiných institucí ke smělému spojení, které jsme uskutečnili mezi světem vědomí a bytím psychoastrálním čili pseudoéterickým. Zdálo se mi, že jenom nám se podařilo posílat takhle přímo a bez zprostředkování peníze z jednoho světa do druhého. Jiní toho, pravda, dosáhli prostřednictvím médií nebo předplatného na okultistické časopisy,jenže my to dokázali tak jednoduše, že jsem dychtil, abychom svou zkušenost zveřejnili v zájmu ostatních lidí, jako jsem já.
Annerly však s takovým postupem nesouhlasil, neboť se obával, že by to mohlo narušit naše vztahy ke Q.
Uplynuly asi tři měsíce od našeho prvního interastrálně psychomonetárního pokusu, když došlo k vyvrcholení mých zkušeností, a to tak záhadně, že před tím dosud zůstávám zmaten.
Annerly mě jednou odpoledne přišel navštívit.
Vypadal nervózně a sklíčeně.
"Právě jsem obdržel od Q psychickou zprávu," odpověděl na mé dotazy, .Jejíž dosah mohu sotva změřit. Pokud dokážu soudit, Q pojal jakýsi plán, jak pro práci, kterou se zabýváme, získat i ostatní fantazmata. Navrhuje utvořit na své straně Velikého předělu jakýsi svaz, který by s námi harmonicky spolupracoval na monetárním styku mezi oběma světy."
Čtenář si jistě živě představí, že mi téměř zaplály oči vzrušením nad velkolepostí výhledu, který se nám otevřel.
"Q chce, abychom spolu dali dohromady všechen kapitál, který seženeme, a poslali mu jej na onen svět, aby mohl zorganizovat akciovou společnost fantomů nebo snad v našem případě přesněji fantofantasů." Ještě jsem ani do hloubky nepochopil, co tím Annerly míní, a už jsem se pro to nadchl.
Rozhodli jsme se, že ten veliký pokus podnikneme ještě téže noci.
Můj pozemský kapitál nebyl bohužel nijak veliký.
Měl jsem nicméně nějakých pět set liber v cenných papírech, které mi odkázal nebožtík otec a které jsem ovšem mohl zpeněžit v několika málo hodinách.
Obával jsem se však, aby ten obnos nebyl příliš malý na uskutečnění plánu sdružit na jeho základě ostatní fantofantasy.
Přinesl jsem peníze v bankovkách a ve zlatých librových mincích do Annerlyho pokoje, kde jsme je rozložili po stole.
Annerly mohl naštěstí přispět větším obnosem, který však nemohl položit vedle mého. dokud neodejdu, aby snad konjunkce našich dvou monetárních podstat nedematerializovala astrální zjevení. Provedli jsme tentokrát všechny přípravy s výjimečnou péčí, Annerly s pevnou důvěrou, já však byl, abych se přiznal, krajně nervózní a obával jsem se nezdaru.

Vyzuli jsme si boty, chodili jsme kolem v ponožkách a na Annerlyho radu jsme nejen rozestavili nábytek jako při předchozích pokusech, nýbrž obrátili jsme uhlák dnem vzhůru a přes koš na papíry jsme prostřeli mokrý ručník.
Když bylo všechno hotovo, stiskl jsem Annerlymu ruku a vyšel jsem do temnot.
Druhý den ráno jsem čekal marně. Minula devátá hodina, pak desátá a konečně i jedenáctá, ale Annerly se dosud neozýval. V zimničné úzkosti jsem se vydal do jeho příbytku. Posuďte sami, jak mnou otřáslo, když jsem shledal, že Annerly zmizel. Jako by se byl vypařil z povrchu země. Nemám potuchy,jaký strašlivý omyl v našich přípravách, jaké opomenutí některého nutného psychického opatření zavinilo jeho osud. Všechno však až příliš jasně dokazovalo, že Annerly byl pohlcen astrálním světem i s penězi, pro jejichž přepravu dal všanc své pozemské bytí.
Důkazy jeho zmizení byly očividné. Přeptal jsem se na něj diskrétně ihned, jakmile jsem se toho odvážil.
Skutečnost, že byl pohlcen v době, kdy dosud dlužil nájemné za čtyři měsíce, a že zmizel dříve, než mohl zaplatit různé účty u místních obchodníků, dokazuje, že musel být odhmotněn bez předchozího varování.
Strašlivá hrůza, že bych mohl být pohnán k zodpovědnosti za jeho smrt, mi zabránila ve zveřejnění té záležitosti. Až do té chvíle jsem si neuvědomil, jaké riziko na sebe vzal při našem neopatrném styku s duchovnem. Annerly padl za oběť velkým myšlenkám spiritistické vědy a záznam o našich pokusech zůstává navzdory pověrčivým předsudkům nehynoucím svědectvím o její pravdě.

GUVERNANTKA GERTRUDA
aneb Srdce sedmnáctileté siroty

Obsah předešlých kapitol:
Žádný

Byla divoká a bouřlivá noc na západním pobřeží Skotska. Leč to je pro náš příběh vedlejší, neboť se neodehrává v západním Skotsku. Počasí ostatně bylo právě tak špatné na východním pobřeží Irska.
Naše vyprávění se však odehrává v jižní Anglii, v místě a.v okolí místa zvaného Knotacentinum Towers (vyslovuje se,jako by se psalo anglicky Nosham Taws a po našem Naše To), v sídle to lorda Knotacenta (vyslov Nosh, tedy Náš).
Nosham Taws byl typický anglický domov. Hlavní budova z hřejivě červených cihel pocházela z doby alžbětinské, zatímco nejstarší část hradu, na kterou byl hrabě nadmíru hrd, vykazovala dosud půdorys normanské tvrze, k níž byla přistavěna hladomorna ve stylu lancasterském a sirotčinec ve slohu plantagenetském. Kolem zámku se na všechny strany rozkládal velkolepý anglický park s prastarými duby a jilmy, zatímco poblíž domu bujelo husté maliní a muškáty, vysázené zde kdysi účastníky křižáckých výprav.
Okolí toho starého vznešeného sídla zaznívalo šveholením drozdů, krákáním koroptví a linul se zde lahodný zpěv vran, zatímco po trávnících pobíhaly srny, antilopy a jiní čtvernožci, tak krotcí, že by žrali z ciferníku slunečních hodin. Celé místo bylo vlastně jeden veliký zvěřinec.
Od zámku napříč parkem se táhla překrásná široká alej založená Jindřichem VII. Lord Nosh stál v knihovně na předložce před krbem. Přísná aristokratická tvář vždycky se ovládajícího diplomata a státníka byla zrůzněna zuřivostí.
"Chlapče," sípěl, "buďto se s tou dívkou oženíš, nebo tě vydědím. Nejsi už mým synem!" Mladý lord Ronald, jenž stál vzpřímen před ním, mu odpověděl pohledem stejně opovržlivým, jako byl pohled otcův.
"To neučiním!" odtušil. "Od nynějška už nejsi mým otcem! Najdu si jinou. Neožením se se žádnou, leč se ženou, kterou budu milovati! Ta dívka, kterou jsme nikdy neviděli -" "Pošetilče!" zahřímal hrabě. "Chceš odhodit naše panství a tisícileté jméno? Ta dívka, jak mi bylo řečeno, je krásná, její teta je svolná a jsou to Francouzky! Pchá! Ve Francii se v takových věcech vyznají" "Ale tvůj důvod -" "Nemluvil jsem o důvodech! Poslyš, Ronalde, dávám ti měsíc času. Ten měsíc zůstaneš tady. A jestli se mi zprotivíš, pak nepočítej ode mne ani se šilinkem!"
Lord Ronald neřekl nic;jedním skokem byl z knihovny, druhým skokem byl na koni a šíleně odcválal křížem krážem.
Když se za Ronaldem zavřely dveře knihovny, klesl hrabě do lenošky. Tvář se mu proměnila. Neměla už výraz hrdého šlechtice, nýbrž štvaného zločince. "Musí se s tou dívkou oženit" mumlal si. "Vždyť ona se vbrzku doví všechno! Tutčemov uprchl ze Sibiře. A prozradí všechno, co ví. Celé doly připadnou jí, zdejší panství s nimi a já - avšak dosti!"
Vstal, přistoupil k bufetu, nabral si plnou sběračku hořké s ginem a rázem z něho byl opět urozený anglický gentleman.
Právě v tom okamžiku by bylo možno spatřit vysoký lovecký kočárek, řízený podkoním v livreji hraběte Noshe,jak vjíždí do aleje vedoucí k Nosham Taws. Vedle něho seděla na kozlíku mladá dívka, takřka ještě dítě;
vždyť vskutku nebyla zdaleka tak velká jako podkoní.
Její elegantní klobouček zdobený černými vrbovými péry skrýval před zvědavými pohledy tvářinku tak tvářinkovatou, že ji vskutku můžeme nazvat tvářinkou.
Byla to - jak snad ani nemusíme podotýkat - guvernantka Gertruda, která se toho dne měla ujmout svých povinností na Nosham Taws.
V téže chvíli, kdy lovecký kočárek vjížděl do aleje z jednoho konce, na druhém konci bychom mohli spatřit tryskem cválat vysokého mladého muže,jehož dlouhá aristokratická tvář hlásala jeho rod a jenž seděl na koni s tváří ještě delší než jeho vlastní.
A kdo je ten vysoký mladý muž, který se blíží ke Gertrudě každým trysknutím svého oře? Kdopak asi? Kdo, kdo? Zdali pak některá ze spanilých čtenářek uhodne, že to není nikdo jiný než lord Ronald?
Těm dvěma bylo souzeno, aby se neminuli. Blížili se blíž a blíž. A ještě blíž. A pak se na kratičký okamžik setkali.
Gertruda v tom okamžiku zdvihla hlavu a upřela na mladého šlechtice dvě oči s výrazem tak okatým, že byly dokonale očividné, zatímco lord Ronald upřel na pasažérku v loveckém kočárku pohled tak pohledný, až pohlednicovitý, že byl prostě k pohledání; naléhavější než ten dobyvatelský pohled mohla být už jenom nedobytná pohledávka.

Byla to snad jitřenka lásky? Počkejme a uvidíme.
Nekazme si vyprávění.
Povězme si zatím něco o Gertrudě. Gertruda de Mongomorenci McFigginová nepoznala ani otce, ani matku. Oba zemřeli dlouhá léta předtím, než se narodila. O své matce nevěděla nic, jenom to, že byla Francouzka, že byla neobyčejně krásná a že všichni její předkové, a dokonce její obchodní přátelé, zahynuli ve Velké revoluci.
Gertruda však památku svých rodičů zbožňovala. Na ňadrech nosila medailonek s matčinou miniaturou, zatímco na šíji hluboko vzadu jí visel daguerrotyp otcův. Portrét babiččin nosila v rukávě a obrázky svých bratranců a sestřenic si zastrkávala do botek, zatímco za lubem měla - ale dosti, dost, to stačí!
O svém otci věděla Gertruda ještě méně. Pouze to, že to byl urozený anglický gentleman, který prošel na svých potulkách mnoha zeměmi. Jediné, co Gertrudě odkázal, byla ruská gramatika, rumunská konverzace, teodolit a příručka o důlním inženýrství.
Od útlého dětství byla Gertruda vychována svou tetou. Teta jí pečlivě vštěpovala křesťanské zásady. Také ji vzdělala ve víře mohamedánské, pro jistotu.
Když bylo Gertrudě sedmnáct, teta jí zemřela na akutní záchvat odporu k vodě.
Okolnosti její smrti byly záhadné. Tetu toho dne navštívil zarostlý cizinec v ruském kroji. Když odešel, našla Gertruda tetu ve mdlobách s tepem nitkovitým, který přešel v tep nickovitý a z toho se teta už nevzpamatovala.
Aby byl odvrácen hrozící skandál, svedla se příčina smrti na odpor k vodě. Gertruda tak byla vyvržena sama do světa.
Co dělat? To byla otázka, které se octla tváří v tvář.
A právě ve chvíli, kdy jednoho dne uvažovala o svém osudu, upoutal její oko jistý inzerát.
"Hledá se guvernantka; musí ovládat francouzštinu, italštinu, ruštinu a rumunštinu, hudbu a důlní inženýrství. Plat 1,4 libry, O šilinků a 4 a půl pence ročně. Obraťte se mezi jedenácti čtyřiceti a třemi čtvrtěmi na dvanáct na čís. 41 A lomeno římskou šestkou, Parková ulice. Hraběnka Noshová.
Gertruda byla dívka od přírody bystrého chápání, takže nad tímto oznámením nehloubala déle než půl hodiny, když ji ohromila zvláštní shoda mezi seznamem a předměty,jež sama ovládala.
Dostavila se tedy ve stanovené době do Parkové ulice a stanula před hraběnkou, která jí vyšla vstříc s taktem,jenž dívku rázem zbavil všech obav.
"Tak vy ovládáte francouzštinu?" otázala se jí hraběnka.
"Oh, oui," odpověděla Gertruda skromně.
"A italštinu?" pokračovala hraběnka.
"Oh, si," přisvědčila Gertruda.
"A němčinu?" zaradovala se hraběnka.
"Ah, ja," souhlasila Gertruda.
"A ruštinu?" "Aňo," přitakala dívka s měkkým přízvukem.
"A rumunštinu?"
"Ju."
Hraběnka, užaslá nad dívčinou neobyčejnou zběhlostí v moderních jazycích, se na ni pátravě zahleděla. Kde už jenom viděla ty rysy? Zamyšleně si přejela rukou po čele, odplivla si na podlahu, ale ne, ta podobají nešla z hlavy.
"Dosti," vzpamatovala se, "přijímám vás s okamžitou platností; zítra odjedete do Noham Taws a začnete vyučovat děti. Musím dodat, že navíc se od vás očekává, že budete hraběti pomáhat s jeho ruskou korespondencí.
Má veliké doly v Čminsku." Čminsk! Proč to prosté slovo tak prochvělo Gertrudiným sluchem? Proč? Protože to bylo jméno vepsané otcovým rukopisem na titulní stránce jeho příručky o důlním inženýrství. Jaké se v tom tajilo tajemství?
A příštího dne tedy Gertruda projížděla zmíněnou už alejí.
Vystoupila z loveckého kočárku, prošla špalírem olivrejovaného služebnictva, nastoupeného v sedmistupech, každému z nich podala zlaťák a vstoupila do Nosham Taws.
"Vítejte," uvítala Gertrudu hraběnka, když jí pomáhala s kufrem do schodů. Zanedlouho sešla dívka dolů a byla uvedena do knihovny, kde byla představena hraběti. Sotva hrabě spočinul okem na tváři nové guvernantky, viditelně sebou trhl. Kde jenom už viděl ty rysy? Kde to bylo? Na dostizích, nebo v divadle – nebo v autobuse? Ne. Jakási subtilnější vzpomínka se mu začala odvíjet v paměti. Kvapně přistoupil k bufetu, nabral si půldruhé sběračky brandy a opět z něho byl dokonalý anglický gentleman.
Zatímco Gertruda odešla do dětského pokoje, aby se seznámila se dvěma maličkými zlatovlasými dítky, která měla být jejími svěřenci, povězme si něco o hraběti a o jeho synovi.
Lord Nosh byl dokonalý typ anglického šlechtice a státníka. Léta, která prožil v diplomatických službách v Konstantinopoli, v Petrohradě a v Salt Lake City, mu propůjčovala zvláštní zjemnělost a noblesu, zatímco dlouhý pobyt na Svaté Heleně, na Trestaneckých ostrovech a v. Hamiltonu v Kanadě ho obrnil proti všem vnějším dojmům. Jako zastupující pokladník domobrany v místním hrabství poznal drsnější stránku vojenského života, zatímco jeho dědičný úřad lorda Strážce nedělních kalhot ho přivedl do přímého styku s královským dvorem.
Jeho nájemci si ho zamilovali pro jeho vášeň pro sporty na zdravém vzduchu. Jako pravý sportovec vynikal ve štvanicích na lišku, štvanicích na psy, v porážení prasat, v chytání netopýrů a ostatních kratochvílích své třídy.
V tom ohledu šel lord Ronald ve šlépějích otcových.
Od útlého mládí mnoho sliboval. Na šlechtické škole v Etonu vynikal ve hrách s palestrou a opeřeným míčkem, na univerzitě v Cambridgi byl ve své třídě první ve vyšívání. Jeho jméno šlo už šeptem od úst k ústům ve spojitosti s celoanglickým mistrovstvím v ping-pongu, kterýžto triumf mu bezpochyby měl vynést křeslo v parlamentě.
Tak se guvernantka Gertruda uvedla na Nosham Taws.
Dny a týdny rychle ubíhaly.

Prostý půvab krásné siroty jí získal všechna srdce.
Její dva malí svěřenečkové se stali jejími otrůčky. "Já tě mijuju," říkávala jí malá Hergotfrida, tisknouc zlatovlasou hlavinku na Gertrudin klín. I služebnictvo ji zbožňovalo. Dříve než se probudila, nosíval jí vrchní zahradník do pokoje kytice nádherných růží, druhý zahradník hlávky raného karfiolu, třetí svazečky pozdního šparglu, a dokonce i desátý a jedenáctý hromádku chrástu nebo náruč sena. Její pokojík byl stále plný zahradníků, zatímco večer zaklepal jemně na dívčiny dveře starý komorník, dojat opuštěností siroty bez přátel, a přinášel jí režnou whisky se sodou nebo krabici silných doutníků. I ty němé tváře ji obdivovaly svým němým způsobem. Němé vrány jí sedávaly na rameni a všichni němí psi na ni vesele poštěkávali.
A Ronadl! Ach, Ronald! Ano, vskutku! Setkali se.
Promluvili na sebe.
"Jak pošmourné ráno!" řekla mu Gertruda. "Quel triste matin! Was fur ein alleverdammter Tag!" "Psí počasí," poznamenal Ronald.
"Psí počasí!" Ta slova zněla Gertrudě celý den v uších.
Od té chvíle spolu byli neustále. Přes den hráli tenis a ping-pong, zatímco večer podle přísné zámecké tradice sedávali s hrabětem a hraběnkou u pětadvaceticentového pokeru, aby ještě později sedávali na verandě spolu a pozorovali, jak měsíc krouží ve velkých kruzích kolem obzoru. .
Netrvalo dlouho a Gertruda si uvědomila, že lord Ronald k ní chová city vřelejší než toliko pingpongové. Občas v její přítomnosti, zvláště po večeři, upadal do záchvatu hlubokomyslného jímání.
Jednou v noci,.když se Gertruda uchýlila do své komnaty, a dříve nežli spočinula v poduškách, chystala se odložit, aby se mohla uložit - jinými slovy, než šla spát, zatoužila po doušku svěžího vzduchu (otevřela okno) a uznamenala (viděla) tvář lorda Ronalda. Seděl na trnitém keři pod jejím oknem a jeho zdvižená tvář Vyjadřovala bolestná muka.
Zatím dny ubíhaly. Život na Nosham Taws se řídil obvyklou tradicí velké anglické domácnosti. V 7 se ozval gong jako budíček, v 8 zazněla trubka k snídani, v 8.30 zahvízdala píšťala k modlitbám, v 1 byla vytažena vlajka do půl žerdě k obědu, ve čtyři dělová rána oznámila odpolední svačinu, v 9 bylo první zvonění k oblékání, y 9.15 druhé zvonění k pokračování v oblékání, zatímco v 9.30 byla vypálena rachejtle na znamení, že se podává večeře. V půlnoci bylo po večeři a v 1 po půlnoci vyzvánění zvonů svolávalo čeleď k večerním modlitbám.
Zatím ubíhal i měsíc lhůty, dané hrabětem lordu Ronaldovi. Bylo už patnáctého června, pak za den či za dva sedmnáctého června, a téměř bezprostředně vzápětí následovalo osmnáctého června.
Hrabě občas, když míjel Ronalda ve dvoraně, přísně říkával: "Pamatuj, chlapče, budeš svolný, nebo tě vydědím!" A co táhlo hlavou hraběti o Gertrudě? To byla ta kapka hořkosti v dívčině poháru štěstí. Z jakéhosi důvodu, který si nedovedla vysvětlit,jí hrabě dával zřetelně najevo svou nelibost.
Jednou, když šla kolem dveří knihovny, hodil po ní zouvákem. Jindy zase, když s ní seděl sám u oběda, zuřivě ji udeřil přes tvář uzenkou.
K jejím povinnostem patřilo překládat hraběti jeho ruskou korespondenci. Pátrala v ní marně po objasnění tajemství.
Jednoho dne byl hraběti doručen ruský telegram. Gertruda mu jej nahlas přeložila.
"Tutčemov vyhledal onu ženu. Je mrtva." Když to hrabě vyslechl, zesinal vzteky a právě toho dne udeřil Gertrudu uzenkou.
jednoho dne, když byl hrabě na lovu netopýrů, Gertruda, probírající se jeho korespondencí s tím líbezným instinktivním zájmem, který se povznášel nad všechno surové zacházení, objevila náhle k záhadě klíč.
Lord Nosh nebyl pravoplatným vlastníkem Taws.
jeho vzdálený bratranec ze starší větve rodu, pravý to dědic, zemřel v ruském vězení, kam jej uvrhly pikle hraběte, dokud býval velvyslancem v Čminsku. Pravou vlastnicí byla dcera tohoto bratrance.
Gertrudě vyvstala rázem jasně před očima celá kronika rodu, až na jméno pravoplatné dědičky, které v dokumentech před sebou nenašla.
Podivné je srdce ženy. Odvrátila se snad Gertruda od hraběte s opovržením? Nikoli. Její vlastní smutný osud ji naučil soucitu.
Záhada však stále trvala! Proč sebou hrabě pokaždé tak viditelně trhl, kdykoli se jí podíval do tváře? Někdy sebou trhl až o čtyři centimetry, takže to bylo možno zřetelně pozorovat. Při takových příležitostech vždycky kvapně vyprázdnil naběračku rumu s minerálkou a stal se z něho opět korektní anglický gentleman.
Rozuzlení na sebe nedalo čekat. Gertruda na to nikdy nezapomněla.
Došlo k němu tu noc, kdy se na Nosham Taws konal velký ples. Bylo pozváno celé okolí. Jak Gertrudě bušilo srdéčko očekáváním a s jakým rozechvěním se probírala svým skromným šatníkem, aby se nezdála nehodnou pohledu lorda Ronalda! Její možnosti byly vskutku chudičké, leč vrozený geniální vkus, který zdědila po své francouzské matce, ji nenechal na holičkách. Do vlasů si vetkla jedinou růži a z několika listů starých novin a z podsazení deštníku si nadýchla takové šatečky, že by byly ozdobou dvorního plesu. Kolem pasu si ovázala jediný pramen šňůry na prádlo, zatímco kus staré krajky, odkazu to matčina, si zavěsila na ucho nití.
Gertruda byla úběžným bodem všech pohledů.
Vznášejíc se při tónech hudby, skýtala obraz rozzářené dívčí nevinnosti, na který nikdo nemohl patřit neokouzlen.
Ples dosáhl vrcholu. Už byl úplně v oblacích.
Ronald stál s Gertrudou na zahradě mezi keři.
Dívali se jeden druhému do očí.
"Gertrudo," pravil, "miluji vás." Prostá slova, a přece prochvěla každou nitkou dívčiných šatečků.
"Ronalde!" zvolala a vrhla se mu kolem krku.
V tom okamžiku se objevil hrabě a vztyčil se vedle nich v měsíčním světle. Jeho přísná tvář byla zrůzněna nevolí.

"Tak!" zahřímal, obraceje se k Ronaldovi. "Zdá se, žes volil!" "Volil," odtušil Ronald hrdě.
"Dáváš přednost sňatku s touto dívkou bez groše před dědičkou, kterou jsem pro tebe vybral." Gertuda užasle pohlédla z otce na syna.
"Ano," přisvědčil Ronald.
"Budiž," pravil hrabě, vyprázdnil naběračku ginu, kterou držel v ruce, a nabyl opět klidu. "Pak tě tedy vyděďuji. Opusť toto místo a nikdy více se sem nevracej!" "Pojď, Gertrudo," řekl Ronald, "uprchněme spolu!" Gertruda stála před nimi. Růže jí vypadla z hlavy.
Krajka jí spadla z ucha a prádelní šňůra kolem pasu se jí rozvázala. Noviny na ní byly pomačkány k nepoznání.
Ale ať byla seberozcuchanější a sebenečitelnější, zůstávala stále svou paní.
"Nikdy!" pravila pevně. "Ronalde, tu oběť od vás nikdy nemohu přijmout!" Potom se s ledovým klidem obrátila k hraběti: "Pane, je ještě hrdost, která se vyrovná i hrdosti vaší. Dcera Mečnikova McFiggina se nepotřebuje prosit o milost nikoho!" S těmi slovy vytáhla ze záňadří zažloutlý daguerrotyp svého otce a přitiskla si jej ke rtům.
Hrabě sebou trhl,jako by ho byl střelil. "To jméno!" vykřikl. "Ta tvář! Ta fotografie! Dosti!" Hle! Není třeba nic dodávat; spanilé čtenářky to už jistě dávno uhodly. Gertruda byla dědičkou.
Milenci si padli do náručí. Pyšná tvář hraběte roztála. "Bůh vám žehnej, děti!" pravil pohnutě. Hraběnka a hosté se vyhrnuli na trávník. Rozbřesk ozářil scénu radostných blahopřání.
Gertruda a Ronald byli oddáni. Jejich štěstí bylo úplné. Máme říkat víc? Ano, jenom tohle. Hrabě se několik dní nato zabil na lovu. Hraběnku sklál blesk.
Obě děti spadly do studně. A tak bylo Gertrudino a Ronaldovo štěstí dokonalé.

KAROLÍNINY VÁNOCE
aneb Nevysvětlitelné nemluvně

Byly Vánoce - Vánoce s příkrovem běloskvoucího sněhu, jiskřícího tisíci démantovými záblesky, Vánoce, svátky radosti a míru na zemi, Vánoce s vánočními hody a radovánkami, Vánoce s - zkrátka a dobře byly Vánoce.
Nebo ne, máme-li být přesní, nebyly Vánoce, ale jejich předvečer. Štědrý večer s příkrovem běloskvoucího sněhu pod sličným jasem luny - a vlastně s celým tím nahoře uvedeným inventářem průvodních okolností s několika samozřejmými výjimkami.
Ano, byl Štědrý večer.
A víc než to!
Jen poslyšte, kde ty Vánoce byly!
Byl Štědrý večer ve starém rodném hnízdě.
Vzpomínáš si ještě, čtenáři, na staré rodné hnízdo?
Nevybavuje se ti před duševním zrakem v přestávkách mezi prací za psacím stolem ve městě, kde se z tebe stal boháč a lakomec, to staré tiché rodné hnízdo, kde jsi vyrůstal jako chlapec, dokud tě z něho tvá hamižnost po zlatě nevytrhla?
Rodné hnízdo, které stojí u silnice zrovna na svahu pahorku, dokola s tmavými smrky pokrytými sněhovou rouškou, s útulnými chlévy, stodolami a stohy za stavením, z jehož okének se linou paprsky světla petrolejové lampy, plamínku asi tak širokého, jako je pisátko,jímž jsi psával po břidlicové tabulce, plamínku, který uvidíš i na dálku sedmi kilometrů, přes mokřavou dolinu porostlou cedrovím. Nevykládejte mi nic o těch svých moderních reflektorech a obloukovkách, kam se hrabou na plamínek petrolejky v okénku staré farmy! Ten ti prozáří jasně až do srdce na vzdálenost třiceti let.
Neodvracíš se někdy, ptám se tě, čtenáři, od lomozu a hemžení města s tím hříšně nabytým bohatstvím a s tím bezbožným modloslužebnictvím mamonu, aby sis připomněl to staré, krásné, milé, vlídné, tiché rodné hnízdo na úpatí pahorku? Že neodvracíš? No dobrá, ty mizero!
Byl Štědrý večer.
Z okének rodné farmy se linulo světlo. Mihotavý a třepotavý odraz rudé záře z polen hořících v krbu se mísil s klidným nažloutlým světlem lampy.
John Enderby se svou ženou seděli v kuchyni staré farmy. Znáš, čtenáři, tu místnost zvanou kuchyň? S tím plápolajícím ohněm ve starém cihlovém krbu a s kamny na vaření v koutě? V té místnosti na farmě obyvatelé vaří a jedí a žijí. Je to vskutku obývací pokoj.
Jediný další pokoj kromě ložnice je parádní pokojík vpředu, v zimě hotová ledárna, ve kterém stojí harmonium, na němž se dá návštěvě zahrát zbožná píseň Věkověčná pevná skálo. Toho pokoje se však užívá jenom pro hudbu a při pohřbech. Skutečné srdce farmy je kuchyň. Nevyvstává ti v duchu před očima, čtenáři? Nevyvstává? No dobrá, trumbero!
John Enderby tu nicméně seděl za prostým nenatřeným stolem s hlavou v dlaních a s ustaranou neholenou tváří, zbrázděnou rýhami srdceryvného soužení. Čas od času vstal a přihodil do ohně další sosnové poleno, až to vždycky bouchlo a komínem vyletěl déšť jisker.
Naproti němu seděla u krbu na židli s rovným opěradlem jeho žena Anna a zírala do plamenů s němou odevzdaností svého pohlaví.
Co je však soužilo? Ach, čtenáři, ty se můžeš ptát? Tak málo si pamatuješ ze života ve starém rodném hnízdě? Když jsem řekl, že jde o staré hnízdo a Štědrý večer, že hospodář je všecek usoužen a hází do ohně sosnová polena, měl bys to uhodnout sám od sebe!
Rodné hnízdo bylo zatíženo hypotékou! Před desíti lety John Enderby, dohnán dluhy k nejhoršímu, bez sebe výčitkami svědomí, šílený zoufalstvím a sužovaný revmatismem, zatížil farmu hypotékou na čtyřiadvacet dolarů a třicet centů.
Dnes byla hypotéka splatná, dnes o půlnoci, o štědrovečerní půlnoci! Tak jsou tyhle hypotéky narafičeny vždycky.

Ba, ba, tahle byla narafičena tak ďábelsky prohnaně, že právě tuto noc měla propadnout! O půlnoci se dostaví drsní exekutoři, kterým spadne všechno do klína.
A tak tedy sklíčená dvojice seděla a seděla.
Anna s trpělivou odevzdaností svého pohlaví seděla mlčky, občas se pokusila číst. Vzala si z poličky na stěně Bunyanův Svatý život a Svaté umírání. Snažila se začíst se do něho. Nemohla. Pak si vzala Dantovo Inferno. Nemohla je číst. Potom si vybrala Kantovu Kritiku čistého rozumu. Ale nedokázala číst ani ji. Konečně si vzala Rolnický kalendář na rok 1911. Knihy se povalovaly kolem ní, zatímco seděla v trpělivém zoufalství.
John Enderby však projevoval veškerou vášnivost nezvládnutelné povahy. Čas od času sáhl po džbánu podmáslí, který mu stál u ruky, a lokl si nápoje, rozpalujícího člověka do nepříčetnosti, až mu mozek žíril jako uhlíky ze sosnových polen v krbu.
"Johne," zapřísahala ho Anna, "nech už toho podmáslí! Rozpaluje tě jenom do nepříčetnosti. Z toho nikdy nic kloudného nevzešlo."
"Inu, holka," zasmál se trpce hospodář s hlavou opět ve džbánu, "co na tom, jestli se rozpálím do nepříčetnosti!" "Ach, Johne, měl by sis radši číst v Knize knih než drsně proklínat! Tu máš, tatínku, čti si -" a podala mu z poličky ohmataný černý svazek. Enderby se na okamžik odmlčel, drže svazek v ruce. On ani jeho žena nechodívali v první třídě obecné do náboženství, avšak prvotřídní laická výchova, jíž se hospodáři dostalo, mu za to byla dobrou náhradou.
"Tu máš tu knihu!" řekla Anna. "Čti si, Johne, v té hodině zármutku, to tě utěší!" Hospodář jí vzal z ruky ohmataný výtisk Euklidových Základů, a odloživ se zbožnou úctou klobouk, přečetl nahlas: "Úhly při základně rovnoramenného trojúhelníka jsou si rovné, a kdybychom sestrojili obě ramena, hle, i ona budou rovna jedno druhému." Hospodář odložil knihu.
"Není to nic platné, Anno. Nemůžu dneska nějak číst ta slova slov." Povstal, dovrávoral ke džbánu s podmáslím, a než mu žena mohla zadržet ruku, vyprázdnil obsah do poslední krůpěje.
Pak ztěžka klesl na židli.
"Ať si teda hypotéka propadne, když chtějí!" zabručel. "Mně už je všecko putýnka." Žena zírala smutně do plamenů. Ach, kdyby tu jen byl jejich syn Henry, který je opustil před třemi roky a jehož rozmarné dopisy dosud čas od času vnášely do nešťastného hospodářství jiskřičku naděje!
Henry byl v Sing Singu. Jeho psaní informovala matku o jeho dalších a dalších úspěších, nejprve ve vězeňském baseballovém mužstvu, potom si získal srdce dozorců a vězeňského kaplana, pak se stal ve svém křídle přeborníkem v bridži. Henry se prosazoval do popředí se starou nezdolnou kuráží všech Enderbyů.
Matka doufala, že možná přijede na Vánoce domů, ale Henry jí napsal, že se nejspíš nebude moci ze Sing Singu uvolnit. Že neví,jak by se vyvlékl ze svých společenských povinností. Správa trestnice totiž chystá na oslavu Vánoc taneční večírek a projížďku na saních, Snad se mu,jak doufá, podaří nepozorovaně uklouznout, ale taky by to mohlo vzbudit pozornost.
O domácích svízelích nenapsala Anna synovi nic.
Ne. Henry nepřijede. Od něho žádná pomoc nekyne. A William, druhý syn, o deset let starší než Henry?
Žel, William opustil rodné hnízdo, aby si prorazil cestu do života ve velkoměstě! "Maminko," řekl jí tehdy, "vrátím se domů, až vydělám milion dolarů. Do té doby sbohem!" A s tím odešel.
Co se Anně pro něj natlouklo srdce! Vydělá ten milion dolarů? Dožije se toho ona? A jak léta ubíhala, sedávali často večer s Johnem a představovali si,jaké to bude, až se William vrátí s milionem dolarů, nebo si představovali ten milion dolarů, který jim s láskyplnými pozdravy pošle poštou. Léta však ubíhala. A William se nevracel. Nevrátil se. Velkoměsto ho pohltilo jako už tolik jiných mládenců ze starého rodného hnízda.
Anna se prudce vytrhla ze svého zasnění.
Co to bylo za dveřmi? Ozvalo se tiché a plaché zaklepání a za zasklenými dveřmi se objevila tvář, tvář ženy, hledící do krbem ozářené kuchyně prosebnýma očima. A co to nese v náručí, ten uzlíček, který si tiskne k prsoum, aby jej ochránila před chumelenicí? Uhodneš to, čtenáři? Můžeš hádat třikrát. Výborně, uhodls! To to právě bylo.
Hospodyně přispěchala ke dveřím.
"Milosrdný bože!" vykřikla. "Co to tam venku děláte v tomhle nečase? Pojďte dál, děvečko, pojďte se kapku ohřát!"
Žena vstoupila s uzlíčkem v náručí a zadívala se rozšířenýma očima (měřily na šířku alespoň půldruhého coule) na Enderbyho a jeho ženu. Anna si všimla, že nemá snubní prsten.
"Jak se jmenujete?" otázala se hospodyně.
"Jmenuju se Karolína," hleslo děvče. Ostatním jejím slovům nebylo rozumět. "Hledám přístřeší," odmlčela se, "hledám, kdo by se mi postaralo dítě." Anna vzala nemluvně a položila je opatrně na kredenc, pak odkvapila pro sklenici vody a pro koblihu, které položila před polozmrzlou dívku.
"Najezte se, děvečko," pobídla ji, "a ohřejte se!" John se zdvihl ze židle.
"Já žádnýho takovýho parchanta doma nestrpím!" prohlásil.
"Johne, ale Johne," přimlouvala se Anna, "vzpomeň si, jak to stojí v Knize knih: Dvě věci, které .se každá rovnají věci třetí, rovnají se sobě navzájem!" John klesl zpátky na židli.
A proč neměla Karolína žádný snubní prsten? Ach, čtenáři, což to neuhodneš? No dobrá, neuhodneš.
Vůbec ne kvůli tomu, cos myslel: tak pozor! Karolína neměla žádný snubní prsten proto, protože ho s trpkostí odhodila, když šlapala dlažbu velkoměsta. "Proč," zvolala tehdy, "proč by měla manželka muže v káznici nosit prsten?!"
A pak opustila i s dítětem byt, který jí byl domovem.
Byla to stará smutná historie.
Vzala nemluvně a položila je něžně a láskyplně na lavičku v parku. Pak rychle odešla. Zakrátko ji dohnal jakýsi.muž s uzlíčkem v náručí. "Promiňte, prosím," vypravil ze sebe zadýchaně, "myslím, že jste. zapomněla v parku dítě." Karolína

mu poděkovala.
Příště vzala dítě do čekárny na Ústředním nádraží, něžně je políbila a odložila na polici u bufetu.
Zanedlouho jí je přinesl zřízenec všecek zářící uspokojením.
"Myslím, že je to vaše, madame," poznamenal, když jí je podával. Karolína mu poděkovala.
Potom je zanechala na pultě v hotelu Waldorf Astroria a u pokladny v podzemní dráze.
Vždycky se jí vrátilo.
Jednou či dvakrát je odnesla na Brooklynský most a hodila je do řeky, jenže pravděpodobně cosi ve způsobu, kterým dítě padalo, se dotklo nějaké struny v mateřském srdci, takže sešla k řece a vylovila je.
Potom vzala Karolína dítě na venkov. Nejdříve je chtěla nechat u silnice, zapíchla je do sněhu a zpovzdálí po něm házela lodyhami divizny, ale cosi ve způsobu, kterým ten něžný uzlíček trčel ze sněhu, dojalo její mateřské srdce. Sebrala je tedy a pokračovala v cestě. "Někde," mumlala si, "se nám otevřou pohostinné dveře." Brzy nato doklopýtala do našeho rodného hnízda.
Anna se jí s pravým ženským jemnocitem na nic nevyptávala. Uložila nemluvně opatrně do truhlice, doprovodila Karolínu do postele v parádním pokoji a vrátila se na svou židli u krbu.
Staré hodiny odbily dvacet minut po osmé.
Opět se ozvalo zaklepání na dveře.
Vstoupila známá postava advokáta z městečka. Jeho perziánový kožich ze žluté psí kůže, jeho celuloidový límeček a boty, jež mu nesahaly výše než ke kotníkům, se příkře odrážely od prostého zařízení kuchyňky.
"Enderby," ozval se, "můžete zaplatit?" "Pane Perkinsi," odpověděl hospodář, "dejte mi čas a zaplatím; pro smilování boží, poshovte mi ještě pět let a splatím svůj dluh do posledního centu!" ,Johne," pravil advokát, dojat přes svůj drsný (viz psí kůži) zevnějšek., "to nemůžu, i kdybych chtěl. Už to nechodí, jako to chodívalo. Ty půjčky teď má v rukou jedna velká newyorská firma, O'Berrye & spol., a ta trvá na včasném zaplacení, nebo přijdete na buben. Já proti tomu nic nezmůžu. Tady máte exekuční výměr, Johne, mockrát lituju! Ne, nenapiju se podmáslí, musím mít při práci jasnou hlavu." A s těmi slovy odkvačil zase do chumelenice.
John seděl zadumaně na židli.
Oheň dohoříval.
Staré hodiny odbily osm a půl, pak napůl odbily čtvrt na devět a potom bylo odbíjení pomalu odbyto.
Enderby náhle vstal a sundal z háku lucernu.
"Hypotéka, nehypotéka," prohlásil, "musím k dobytku." Vyšel z domu a ze dvora se zadíval přes cedrovou dolinu zapadanou sněhem daleko do dálky, kde v dálce probleskovala daleká světélka městečka.
Myslel na těch čtyřicet let, která strávil na téhle usedlosti - na ty drsné pionýrské dny, kdy vlastníma rukama postavil tenhle dům i s tím prostým nábytkem, se starodávným kolovratem, na kterém mu Anna předla kalhoty, s dřevěným telefonem a s neumělým skluzem na seno, na němž tolikrát jezdíval.
Zahleděl se přes dolinu a povzdychl si.
Dole v dolině, tři kilometry odsud - jen kdyby to byl mohl spatřit - jely sáně, ve kterých seděl jakýsi muž v tulením kožichu a hedvábném cylindru,jehož tvář zářila v měsíčním světle, jak se otáčel sem a tam a zíral na každý předmět u silnice jako na něco důvěrně známého. Kolem pasu měl opasek s milionem dolarů ve zlatých mincích, a když zastavil koně na rozcestí, odvázal si opasek a začal mince přepočítávat Za ním v křoví na temné straně silnice vedoucí dolinou se krčil muž, jehož zraky sledovaly každé zatřpytění mincí a jehož ruka svírala těžký kyj, muž,jehož nakrátko ostříhané vlasy a ostře zbrázděná tvář nepatřily nikam jinam než pod střechy Sing Singu.
Když se sáně rozjely, muž v křoví sledoval zarytě jejich stopu.
John Enderby zatím obešel všechna hospodářská stavení. Podestlal tučnému skotu, který mžoural do oslnivého světla lucerny. Postál chvíli mezi svými prasaty a jako pravý hospodář zapomněl pro ten okamžik na své trampoty, aby s každým promluvil, oslovuje je křestními jmény. Zabolelo ho, když si vzpomněl, že byly časy, kdy se ho zmocňovalo pokušení prodat jedno z prasat, nebo dokonce kus hovězího dobytka, aby se vyplatil z hypotéky. Díky bohu však, že to pokušení přestál. Když se vracel zpátky do domu, stály na dvoře sáně.
Anna mu vyšla vstříc do dveří. "Johne," pravila, "zatímco jsi byl ve chlévě, přijel nějaký cizí člověk a chtěl u nás přespat; počítám, že je z města, podle těch jeho šatů. Nemohla jsem ho vyhodit, tak jsem mu ustlala ve Willyho pokoji. Nám už ten pokoj k ničemu není a ten člověk si šel hned lehnout." "Inu, vyhodit ho nemůžeme."
John Enderby zavedl cizincova koně do maštale a vrátil se k Anně na svou noční hlídku.
Omamné výpary podmáslí se mu už vykouřily z hlavy. Seděl a přemýšlel, co jim přinese půlnoc.
V pokoji v patře se onen muž v tulením kožichu vrhl, jak byl oblečený, na postel, uondán cestou. "Jak je mi to všechno povědomé," mumlal si usínaje, "pořád ten starý pokoj, nic se tu nezměnilo - až na ně jak vypadají ustaraně!" A po líci mu skanula slza.
Vzpomínal,jak před patnácti lety odjel z domova,jak těžce se probíjel ve velkoměstě,jak přišel na ten ohromný nápad na vydělávání peněz a jak založil Rolnickou investiční společnost - založenou na prostém využití drtivé síly kapitálu, aby se z půjček vyždímalo co nejvíc.
A teď se tedy vrátil, dostál svému slovu, a v opasku mu cinká milion dolarů. "Zítra," mumlal si, "zítra jim to řeknu. To budou Vánoce!" Potom William - ano, čtenáři, byl to William (viz výše řádku 503), tvrdě usnul.
Hodiny míjely.a nepřestávaly míjet.
Bylo 11.30.
Anna náhle prudce vyskočila ze židle.
"Henry!" vykřikla, když se otevřely dveře a vešel nějaký muž. Radostně jí pokročil vstříc a už si matka se synem spočívali v náručí. Byl to Henry, syn ze Sing Singu. Věren svému slovu nenápadně vyklouzl, když sváteční radovánky

dosáhly vrcholu.
"Bohužel, Henry," postěžovala si matka, když pominul první žár setkání, "bohužel se vracíš v neblahou chvíli."
Pověděli mu o hypotéce a o zkáze jeho rodného hnízda.
"Dokonce tě nemám ani kam uložit," prohodila Anna a řekla mu o cizincích, co u nich přenocují, o té neštěstím postižené ženě s dítětem a o boháči v tulením kožichu, který také požádalo přístřeší.
Henry napjatě poslouchal vyprávění o neznámém muži a náhle mu v očích blesklo poznání.
"Bože můj, tatínku, už to mám!" Pak ztlumil hlas a pokračoval: "Mluvme potichu, tatínku. Má ten člověk nahoře tulení kožich a hedvábný cylindr?" .
"Má," přisvědčil otec.
"Tatínku," zaradoval se Henry, "viděl jsem toho člověka na sáních v Cedrové dolině. Měl v rukou peníze, počítal je a chechtal se přitom - pětidolarové zlaťáky celkem 1125465 dolarů a pětadvacet centů." Otec se synem se na sebe podívali.

"Já vím, nač myslíš," řekl Enderby přísně.
"Uškrtíme ho," navrhl Henry.
"Nebo ho utlučeme," rozvíjel plán hospodář, "a zaplatíme hypotéku." Anna se dívala z jednoho na druhého. V tváři jí zápasila radostná naděje se zármutkem. "Henry, můj Henry," prohlásila hrdě, "já věděla, že ten na něco přijde!" "Jen klid, maminko," konejšil ji Henry, "a ty, tatínku, vezmi ten obušek" A všichni tři se za veselého, byť i tlumeného hovoru odkradli do patra.
Neznámý byl pohřížen v hluboký spánek. Když vstoupili, ležel zátylkem k nim.
"Tak, maminko," vyzval pevně hospodář manželku, "podrž nám tu lampu trochu blíž; já myslím, abysme ho vzali za ucho, Henry." "Ne," namítl Henry, vyhrnuje si rukávy a ujímaje se bystře vedení, které mu tak slušelo, "přes čelist, tatínku, je to rychlejší a čistší práce." "Inu, inu," usmál se hrdě hospodář, "dělej,jak myslíš, chlapče, ty tomu rozumíš nejlíp!" Henry se rozmáchl obuškem. Ale právě v tom okamžiku - počkat, co to? Daleko v dáli za Cedrovou dolinou se dunivě rozezněl orloj na kostelíku v městečku a začal odbíjet půlnoc. Ráz, dva, tři... každý tón se jasně nesl svěžím povětřím. Téměř zároveň začaly melodickými údery odbíjet půlnoc i kuchyňské hodiny dole, v kurníku dvanáctkrát zakokrhal kohout, zatímco hlasité bučení dobytka a něžné kvičení prasat jako by vítalo vánoční den poselstvím míru a dobré vůle.
Obušek vypadl Henrymu z ruky a zaduněl o podlahu.
Spáč se probudil a posadil se.
"Tatínku! Maminko!" vykřikl.
"Synku, synáčku," zavzlykal otec, "my uhodli, že jsi to ty. Přišli jsme tě vzbudit!" "Ano, jsem to já," přiznal William, usmívaje se na rodiče, "a přinesl jsem milion dolarů. Tady je" A s těmi slovy si odvázal opasek a vysázel milion dolarů na stůl.
"Díky bohu!" zvolala Anna. "Teď máme po trápení.
Ty peníze nás vyplatí z hypotéky - a hamižnost O'Berrye & spol. nám už neublíží!" "Na farmě byla hypotéka!" vzdychl William zděšeně.
"Ba, synku," přisvědčil hospodář, "zadlužili jsme se u vydřiduchů bez kouska svědomí a jejich chamtivost nás málem přivedla do hrobu. Jen podívej, jak zestárla, chlapče," a ukázal na Annu.
"Tatínku," ozval se William hlasem kajícně zastřeným, "O 'Berrye & spol., to jsem já. Bůh mi to odpusť! Teď to vidím. Teď vidím, za cenu jakého trápení jsem k tomu jmění přišel. Rozdám ten milion dolarů všem, komu jsem kdy ublížil."
"Ne," namítla jemně jeho matka. "Lituješ toho, synku, pravou křesťanskou lítostí. To stačí. Peníze si můžeš nechat. Budeme si říkat, že nám je Bůh svěřil do opatrování, a pokaždé, když z nich utratíme dolar pro sebe, budeme se cítit jenom jako jejich opatrovníci," "Ba," přidal se tiše hospodář, "maminka má pravdu, ty peníze nám svěřil Bůh a my za ně nakoupíme další dobytek, koupíme ty sousední Jonesovy pozemky a to všechno budeme brát jako opatrovníci." V tom okamžiku se dveře do pokoje otevřely. Objevila se ženská postava. Byla to Karolína, oděná do jedné z Anniných biedermeierovských nočních košil.
"Slyšela jsem vaše hlasy," řekla a pak, když poznala Henryho, hlasitě vykřikla.
"Můj muži!" "Má manželko!" zvolal Henry a přivinul si ji na srdce.
"Ty ses uvolnil ze Sing Singu?" zajásala Karolína.
"Ano, Karolíno," odtušil Henry. "A už se tam nevrátím." Sjednocená rodina radostně sestoupila do přízemí.
Anna nesla lampu, Henry nesl obušek. William nesl milion dolarů.
Sosnová polena v krbu znovu zaplápolala. Podmáslí kolovalo z ruky do ruky. William i Henry znovu vyprávěli o svých dobrodružstvích. Zasklenými dveřmi vpadl paprsek božíhodového jitra.
"Inu, synové moji," řekl John Enderby, "od nynějška se vždycky držme přímé cesty! jak to stojí v Knize knih: Přímá čára je taková čára, která se táhne rovně mezi oběma svými krajními body."

OKLAMÁN NA OKEÁNE
aneb Mořem zmařený (Námořnická povídka ve starém slohu)

Bylo to v srpnu roku 1876, když jsem vkročil na palubu Sekandy Sally , kotvící tehdy u mola v Gravesendu, abych zaujal kóji druhého důstojníka.
Dovolte, abych pověděl nejprve něco o sobě.
Byl jsem tehdy vysoký a hezký mládenec, urostlý a statný, zbronzovatělý sluncem i měsícem (ba dokonce místy i

změděnělý působením hvězd) a s tváří, ve které se poctivost, inteligence a výjimečné nadání mísily , s křesťanskou pokorou, prostotou a skromností.
Když jsem vstupoval na palubu, nemohl jsem se ubránit jistému pocitu vítězoslávy, jakmile jsem zahlédl odraz svých mužně námořnických rysů v sudě s dehtem, jenž stál vedle stěžně, kdežto o chvilku později jsem sotva potlačil uspokojení, když jsem si znovu všiml jejich zrcadlení ve vědru vody vyčerpané z podpalubí.
"Vítejte na palubě, pane Fowcale!" zvolal kapitán Rumpill, vycházeje z kompasnice a potřásaje mi rukou.
Spatřil jsem před sebou starého mořského vlka bylo mu něco mezi třicítkou a šedesátkou - hladce vyholeného, až na obrovité licousy, hustou bradu a mocné kníry, rozložité postavy se stabilním kýlem v širokých kalhotách z plachtoviny, jejichž záda skýtala dost místa, aby se na ně daly vepsat dějiny britského válečného loďstva.
Vedle něho stáli druhý a třetí důstojník, oba dva zamlklí mužíci chabých postav, kteří ke kapitánu Rumpillovi vzhlíželi s výrazem, jenž mi připadal bojácný.
Plachetnice se chystala k zdvižení kotev. Paluba skýtala onen obraz ruchu a hemžení, tak drahý srdci námořníka. Mužstvo horlivě zatloukalo stěžně, spouštělo přes pažení čelní steven, natíralo fermeží boční palubní odtoky na závětrné straně a lilo vroucí dehet ze schodů do kajut.
Kapitán Rumpill s hlásnou troubou na rtech v jednom kuse posádku povzbuzoval drsným námořnickým pokřikem: "No, no, jenom se neztrhejte, pánové! Pamatujte laskavě, že máme dost času! Chraňte se pokud možná před sluncem! Opatrně tam v tom lanoví, Jonesi; mám strach, jestli to pro vás není moc vysoko. Ale, ale, Williamsi, copak jsme se tak umazali tím dehtem, vždyť na vás nebude hezký pohled!" Stál jsem, opíraje se o vratiráhno hlavní plachty, a myslel jsem - ano, myslel, drahý čtenáři - na maminku. Doufám, že mi to neubere v tvých očích chlapské mužnosti. Kdykoli se mě zmocní chmury, opřu se o něco a myslím na maminku. A když vidím svět úplně černě, stoupnu si na jednu nohu a myslím na tatínka. Potom jsem s to čelit čemukoli.
Myslel jsem snad i na jinou osobu, mladší než maminka a pohlednější než tatínek? Ano, myslel.
"Snášej to zmužile, miláčku," zašeptal jsem jí při loučení, když se přitulila hlavinkou k mému nepromokavému plášti a vykopla jednou nožkou dozadu v zoufalství svého dívčího bolu, "za pět let plavba skončí a po dalších třech se vrátím s tolika penězi, že si budeme moci koupit starší rybářskou síť a usadit se na pobřeží." Přípravy k vyplutí byly zatím dokončeny. Stěžně trčely na svých místech, plachty byly přibity a muži se sekyrami právě odsekávali můstek z paluby na břeh.
"Všechno hotovo?" zvolal kapitán.
"Podle rozkazu, pane kapitáne!" "Zdvihněte tedy kotvu a pošlete dolů někoho s klíčem, ať otevře výčep." Otvírání lodního výčepu, ten poslední smutný obřad při odrážení od břehu! Kolikrát jsem to na svých plavbách zažil: tu skupinku mužů odsouzených k brzkému odloučení od domova, postávajících s posmutnělými tvářemi a očekávajících, až někdo s klíčem otevře výčep, k němuž je přitahuje jakýsi zvláštní magnetismus.
Příštího jitra pod příznivým větrem od zádi jsme obepluli výběžek Anglie, rozletěli jsme se po vlnách kanálu Lamanšského.
Pro ty, kdo jej nikdy neviděli, neznám utěšenější pohled, než je Lamanšský kanál. Je to světová plavební tepna. Proplouvají tu korábv všech národů, holandské, skotské, venezuelské, ba dokonce i americké.
Čínské džunky se míhají sem a tam. Bitevní křižníky, motorové jachty, ledovce a dřevařské vory je vidět na všech stranách. A dodám-li ještě, že nad tím vším visí tak hustá mlha, že všechno dokonale zakrývá, čtenář si vytvoří představu, jak velkolepý je ten pohled.
Byli jsme na moři už třetí den. Vzpamatoval jsem se z počáteční mořské nemoci a nemyslel jsem už tolik na tatínka.
Třetího rána sestoupil kapitán Rumpill do mé kajuty.
"Pane Fowcale," řekl mi, "musím vás požádat, abyste si vzal dvojité hlídky." "Co se děje?" zajímal jsem se.
"Druzí dva důstojníci spadli přes palubu," odpověděl mi nejistě, vyhýbaje se mi očima.
Spokojil jsem se tím, že jsem poznamenal:
"Výborně, pane kapitáne." Ale nemohl jsem se ubránit troše údivu, že oba důstojníci spadli přes palubu jedné a téže noci.
Opravdu to bylo poněkud záhadné.
Dva dny nato se kapitán Rumpill objevil u snídaně s týmž těkavým a nejistým výrazem.
"Něco je v nepořádku, pane kapitáne?" zeptal jsem se.
"Ano," přisvědčil, snaže se tvářit jakoby nic a pohrávaje si v prstech s natvrdo vařeným vajíčkem tak nervózně, že je div nezlomil vejpůl - "bohužel vám musím oznámit, že jsme přišli o loďmistra." "0 loďmistra!" vykřikl jsem.
"Ano," přitakal kapitán Rumpill už klidněji, "spadl přes palubu. Částečně to vyčítám sám sobě. Došlo k tomu dnes časně ráno. Zdvihl jsem ho do výšky, aby se podíval na ledovce, a docela náhodou, to mi věřte, jsem ho pustil do moře." "Kapitáne Rumpille," ozval jsem se, "učinil jste nějaká opatření na jeho záchranu?" "Zatím ještě ne," odpověděl stísněně.
Podíval jsem se na něj upřeně, ale neřekl jsem nic.
Uplynulo deset dní.
Záhada byla čím dál neproniknutelnější. Ve čtvrtek bylo hlášeno zmizení dvou mužů z hlídky na pravoboku. V pátek se ztratil pomocník lodního tesaře. V noci na sobotu se přihodila jistá událost, která mi,jakkoli byla nepatrná, dala vytušit, co se děje.
Když jsem stál kolem půlnoci u kormidla, zahlédl, jsem ve tmě kapitána,jak nese za zadní nohu kuchtíka.
Kuchtík byl chytrý mládeneček, kterého jsem si už zamiloval pro jeho veselou povahu, takže jsem s jistým zájmem pozoroval, co s ním kapitán udělá. Když kapitán Rumpill došel až za záď, rozhlédl se opatrně a pak hodil chlapce do moře. Jeho hlava se na okamžik vynořila v světélkujících vlnách. Kapitán po něm hodil botou, zhluboka si povzdychl a

sestoupil do kajuty.
To byl tedy klíč k záhadě. Kapitán házel posádku přes palubu! Příštího jitra jsme se sešli u snídaně jako obvykle.
"Chudinka malý Williams spadl přes palubu," prohodil kapitán, chápaje se kusu lodní slaniny a zarývaje do ní zuby, jako by ji málem chtěl jíst.
"Kapitáne," řekl jsem silně vzrušen a bodl jsem ve svém rozechvění po lodním sucharu tak zuřivě, že se mi nůž do něho div nezapíchl, "vy jste tam toho chlapce hodil!" "Hodil," přisvědčil kapitán Rumpill, náhle vyrovnaný, "naházel jsem je tam všechny a ostatní chci shodit taky. Poslyšte, Fowcale, vy jste mladý, ctižádostivý a spolehlivý. Vám se s tím svěřím." Už s dokonalým klidem přistoupil k truhlici, chvíli se v ní hrabal a vytáhl zašlý kus zažloutlého pergamenu, který rozprostřel na stůl.
Byla to nějaká mapa nebo plán. Vjejím středu bylo kolečko. Uprostřed kolečka drobná tečka a písmeno P, zatímco nahoře na mapě jsem přečetl písmeno S a dole proti němu písmeno J.
"Co je to?" otázal jsem se.
"Neuhodnete?" opáčil kapitán Rumpill. "Opuštěný ostrov. ..
"Aha!" vzkřikl jsem s náhlým záblesk em jasnozřivosti, "a S znamená sever a J jih."
"Fowcale," zvolal kapitán a uhodil pěstí do stolu s takovou silou, až lodní suchar třikrát nebo čtyřikrát poskočil, "vy jste uhodil hřebík na hlavičku! Tohle mě ještě nikdy nenapadlo!" "A to písmeno P?" zeptal jsem se.
"Poklad, zakopaný poklad," odtušil kapitán, obrátil mapu narub a přečetl tam: "Bod P označuje místo, kde je do písku zakopán poklad; je to půl milionu španělských dolarů a je zakopán v hnědém koženém vakuu." "A kde je ten ostrov?" vyhrkl jsem šíleně vzrušen.
"To právě nevím," řekl kapitán. "Hodlám se plavit sem a tam podél rovnoběžek, dokud ho nenajdu." "A zatím?" "Zatím musíme v první řadě zmenšit posádku tak, aby nás při dělení bylo co nejmíň. Tak co," pokračoval s odzbrojující upřímností, pro kterou jsem si ho musel přes všechny jeho nedostatky zamilovat, "půjdete do toho se mnou? Naházíme je přes palubu všechny, kuchaře naposled, pak vykopeme poklad a do smrti z nás budou boháči." Čtenáři, můžeš mi mít za zlé, že jsem souhlasil? Byl jsem mladý, ohnivý, ctižádostivý, plný nadějí a chlapeckého nadšení.
"Kapitáne Rumpille," stiskl jsem mu pravici, "Jdu s vámi." "Výborně!" řekl. "Tak se běžte podívat za mužstvem a zjistěte, jaká je mezi nimi nálada" Vydal jsem se do ubikace mužstva - prosté to kajuty na přídi s podlahou pokrytou pouze hrubým kobercem, s několika obyčejnými lenoškami, psacími stoly, jednoduše zdobenými plivátky a s prostými mosaznými postýlkami s modrozelenými záclonkami. Bylo nedělní ráno a námořníci většinou posedávali v župáncích. Když jsem vstoupil, povstali a pozdravili mě pukrlaty.
"Pane," oslovil mě Tompkins, zástupce loďmistra, "považuji za svou povinnost oznámit vám, že mezi mužstvem se rozmáhá nespokojenost." Někteří mužové přikývli.
"Nelíbí se nám,jak pořád někdo padá přes palubu," pokračoval a v hlase mu zazněla neovládaná vášeň. "Je to naprosto nesmyslné, pane, a když dovolíte, mužstvo s tím zdaleka není spokojeno." "Tompkinsi," odvětil jsem přísně, "musíte chápat, že mé postavení mi nedovoluje, abych poslouchal takovéhle buřičské řeči." Vrátil jsem se ke kapitánovi.
"Myslím, že se posádka chystá ke vzpouře," oznámil jsem mu.
"Výborně!" zamnul si kapitán Rumpill ruce. "Tak se spousty z nich zbavíme. A kromě toho ovšem," dodal zamyšleně, vyhlížeje širokým staromódním oknem v zadní stěně kajuty na dmoucí se vlny Jižního Atlantiku, "čekám každou chvíli piráty, a to jich taky hezkých pár vyřídí. Přesto však -" a stiskl zvonek na obsluhu - "pošlete mi sem laskavě pana Tompkinse!" "Tompkinsi," řekl kapitán, když loďmistrův zástupce vstoupil, "buďte tak hodný, stoupněte si tamhle na tu truhlu, vystrčte hlavu z okna a řekněte mi, co si myslíte o počasí." "Podle rozkazu, pane kapitáne," odpověděl ten ošlehaný mořeplavec s prostotou, která nás přiměla, že jsme se na sebe s kapitánem mlčky usmáli.
Tompkins si stoupl na truhlici a vyklonil se z okna.
Vzali jsme ho každý za jednu nohu a vystrčili jsme ho ven. Slyšeli jsme,jak to v oceánu žbluňklo.
"S Tompkinsem to šlo jako po másle," pochválil si kapitán Rumpill. "Omluvte mě, než zanesu jeho smrt do lodního deníku." "Jistě," pokračoval po chvilce, "taková vzpoura nám ohromně pomůže. Doufám, že k ní dřív či později dojde. Obvykle k ní dochází. Ale nebudu to nijak urychlovat, dokud se dřív nestřetneme s piráty. Čekám je v těchhle šířkách každým okamžikem. A zatím, pane Fowcale," dodal povstávaje, "bych vám byl nanejvýš vděčen, kdybyste je dál házel přes palubu, tak dva tři týdně." Tři dny nato jsme obepluli mys Dobré naděje a vpluli jsme do inkoustových vod Indického oceánu.
Sledovali jsme nyní klikatý kurz, a protože nám počasí přálo, plachtili jsme zuřivou rychlostí sem a tam na vlnách hladkých jako sklo.
Čtvrtého dne se objevila pirátská loď. Nevím, čtenáři, jestli jsi někdy viděl pirátskou loď, Byl to pohled, při kterém se zachvělo i nejchrabřejší srdce. Celá loď byla natřena černě, na hlavním stěžni vlála černá vlajka a mužstvo celé v černém se procházelo po palubě, vždycky dva a dva zavěšeni do sebe. Na přídi stála bílými písmeny vymalovaná slova Loď Pirátů. Naše posádka měla při tom pohledu viditelnou chuť vzít do zaječích. Byla to vskutku podívaná, že by při ní vzal do zaječích i pes. Obě lodi k sobě přirazily boky. Pak byly pevně připoutány motouzem a prádelními šňůrami, načež byla z paluby na palubu přehozena lávka. Piráti se v okamžení nahrnuli na naši palubu, koulejíce očima, skřípajíce zuby a pilujíce si nehty.
Pak začal boj. Trval dvě hodiny - s patnáctiminutovou přestávkou na oběd. Bylo to strašné. Muži sebou cloumali, kopali se vzájemně do zadků, políčkovali se a nezřídka se tak rozvášnili, že se pokoušeli navzájem pokousat. Všiml jsem si obrovitého kolohnáta, který se oháněl zauzleným ručníkem, dokud k němu nepřiskočil kapitán Rumpill a nevyřídil ho úderem banánové slupky přes ústa.
Po dvou hodinách byl boj po vzájemné dohodě prohlášen za nerozhodný. Skóre bylo šedesát jedna a půl proti šedesáti dvěma.

Lodi byly odpoutány, a když si obě posádky provolaly třikrát hurá, vypluly každá svým směrem, "A teď," naklonil se ke mně kapitán, "se podívejme, kolik mužů z posádky je dostatečně vyčerpáno, abychom je naházeli přes palubu." Sestoupil do kajuty. Po několika okamžicích se vrátil smrtelně bledý. "Fowcale," praví, "loď se potápí. Jeden z pirátů (čirou náhodou, nikomu nic nevyčítám) nám prokopl lodní bok. Změřme v podpalubí, jak je zatopeno," Zatopeno bylo. Až nám z toho bylo horko.
Muži byli posláni k pumpám a pumpovali s horečným úsilím, které pochopí jen ten, kdo se utopil na potopeném korábu. V šest hodin odpoledne jsme naměřili půl coulu vody, po setmění tři čtvrtě coulu, za úsvitu po celé noci neutuchající dřiny sedm osmin coulu. Za poledne příštího dne dostoupila voda patnácti šestnáctin coulu a příští noci ukázalo měření olovnicí jedenatřicet dvaatřicetin coulu vody v podpalubí.
Situace byla zoufalá. Při takovém stoupání jen málokdo, pakliže vůbec někdo, mohl odhadnout, kam až zátopa dosáhne za několik málo dní.
Té noci mě kapitán zavolal do své kajuty. Měl před sebou knihu matematických tabulek a po podlaze se všude válely velké archy obecných zlomků.
"Loď se patrně potopí," řekl mi, "vlastně se potápí už teď, Fowcale. To mohu dokázat. Může to trvat šest měsíců nebo několik let, ale jestli to takhle půjde dál, potopit se musí. Nezbývá nám nic jiného než ji opustit." Té noci jsme si s kapitánem pod příkrovem hluboké tmy, zatímco posádka byla zaneprázdněna pumpováním, sestrojili vor.
Nepozorovaně jsme podťali stěžně, rozsekali jsme je na kusy příhodné délky, nakladli jsme je křížem na hromadu a pevně jsme je svázali tkaničkami od bot.
Naházeli jsme na vor spěšně bednu potravin a lahví tekutin k pití, sextant, časoměr, plynoměr, pumpičku od bicyklu a několik málo jiných vědeckých přístrojů.
Pak jsme využili zhoupnutí lodi a spustili vor na hladinu, sami jsme sešplhali po laně a kryjíce se hustou tmou tropické noci jsme odpádlovali od korábu propadlého záhubě.
Rozbřesk dne nás zastihl jako drobnou tečku na Indickém oceáně. Vypadali jsme asi takhle (.).
Když jsme se oblékli a oholili, jak nejlépe jsme dokázali, otevřeli jsme svou bednu s potravou a pitím.
Teď nám teprve vysvitla celá hrůza našeho postavení.
Kapitán tahal z bedny hranaté modré konzervy s hovězím. Jednu za druhou. Napočítali jsme jich celkem dvaapadesát. Úzkostlivě, se ztrhaným výrazem jsme pozorovali, jak se z bedny noří i ta poslední. Oběma nám tanula na mysli jedna myšlenka. Když byla poslední plechovka vytažena, kapitán se vztyčil na voru, upíraje nepříčetný pohled k nebesům. "Otvírák na konzervy!" zaúpěl. "Spravedlivé nebe, otvírák na konzervy!" A zhroutil se vedle bedny.
Já zatím třesoucíma se rukama rozdělal bednu s lahvemi. Obsahovala láhvový ležák a každá láhev měla patentní plechový uzávěr. Vytahoval jsem jednu po druhé. Bylo jich celkem dvaapadesát. Když jsem vytáhl.
poslední a přede mnou zela prázdná bedna, vyrazil jsem strašný kvil: "Tu věc! Tu věc! O milosrdné nebe! Tu věc na otvírání flašek!" A zhroutil jsem se na kapitána.
Probrali jsme se a zjistili, že jsme pořád ještě ta drobná tečka na oceáně. Připadali jsme si dokonce ještě menší.
Nad námi žhnula tropická obloha jako vyleštěný měděnec. Těžké olověné vlny pleskaly o vor. Všude kolem nás se povalovaly hovězí konzervy a láhve s ležákem. Naše muka v následujících dnech jsou nepopsatelná. Tloukli a bušili jsme do plechovek pěstmi.
Riskovali jsme, že konzervy načisto zničíme, a třískali jsme jimi o vor. Dupali jsme po nich, kousali do nich a proklínali je. Tahali a rvali jsme láhve holýma rukama, mlátili jsme jimi o plechovky bez ohledu na to, jestli je rozbijeme a pivo vyteče.
Všechno nadarmo.
Potom jsme den za dnem proseděli v nevrlém mlčení, hryzal nás hlad, neměli jsme co číst, neměli jsme 'co kouřit a neměli jsme vlastně ani o čem mluvit.
Desátého dne kapitán Rumpill mlčení protrhl.
"Připravte losy, Fowcale!" řekl. "Nic jiného nám nezbývá. " "Ba," přitakal jsem sklíčeně, "čím dál víc hubneme." Potom jsme se strašnou vyhlídkou na kanibalské hody losovali.
Připravil jsem dvě dřívka a dal jsem kapitánovi táhnout. Vytáhl si delší.
"Co to znamená?" zeptal se, kolísaje mezi nadějí a zoufalstvím. "Vyhrál jsem?" "Ne, Rumpille," odpověděl jsem smutně, "prohrál jste."
Ale nesmím se příliš zdržovat u dní, které následovaly, - u těch dlouhých tichých dní lenivého snění na voru, kdy se mi pomalu vracely síly podlomené hladovým strádáním. Byly to, drahý čtenáři, dny hlubokého a blaženého míru, a přece si na ně nemohu vzpomenout, abych neprolil slzu za toho čackého muže, který mi je umožnil.
Nastával právě pátý den od té chvíle, když jsem se probudil ze zdravého spánku nárazem voru o břeh.
Jedl jsem možná s příliš velkým zaujetím, takže jsem dříve nepozoroval blízkost země.
Přede mnou ležel ostrov, jehož okrouhlý tvar a povlovné písečné pobřeží mi okamžitě připomněly, kde to jsem.
"Ostrov pokladů'" zvolal jsem. "Konečně jsem odměněn za všechno své hrdinství" V horečnatém spěchu jsem se hnal do středu ostrova. Jaký mě tu však čekal pohled! Veliká jáma vyhloubená v písku, vedle ní prázdné kožené vakuum a na lodním prkně, hluboko zaraženém do písku, tento nápis:
Sekanda Sally, říjen 1867. Tak. Ti zlotřilci opravili koráb, pustili se k ostrovu, o jeho existenci se patrně dověděli z mapy, kterou jsme tak neobezřele zanechali na stole v kapitánově kajutě, a připravili chudáka Rumpilla a mne o náš trpce zasloužený poklad.
Znechucen lidským nevděkem jsem klesl do písku.
Ostrov se stal mým domovem.
Zde jsem si sháněl ubohé živobytí, pojídal jsem písek a štěrk a odíval jsem se kaktusy. Léta míjela. Pojídání písku a

bláta podlomilo mé železné zdraví.
Onemocněl jsem. Zemřel jsem. A pohřbil jsem se.
Kéž by mě následovali i ostatní spisovatelé námořních povídek!

HRDINA Z HORÁKOVA
aneb životní zápas Ezechiáše Erteple

"Můžete mi dát práci?" Polír se podíval z lešení, kdo to dole promluvil.
Něco ve zdvižené tváři toho mladíka se ho dotklo u srdce. Hodil po něm cihlou.
Ten mladík byl Ezechiáš Erteple. Šaty měl z domácky hrubě tkaného plátna. V každé ruce nesl plátěný vak. Přijel do krutého města New Yorku, aby si tu našel práci.
"Promiňte, pane," začal, "můžete mi říct, kudy-" Strážník ho zuřivě praštil pendrekem přes hlavu. "Já tě naučím," zavrčel, "ptát se na pitomosti -" A Ezechiáš pokračoval ve své pouti. Po chvíli potkal muže,jehož vysoký černý klobouk, černý kabát a bílý kolárek označovaly jako duchovního.
"Promiňte, velebný pane," spustil Ezechiáš, "můžete mi říct-" Duchovní se na něj vrhl s hyením zavytím a uhryzl mu kus ucha. Ano, uhryzl, čtenáři! Jen si představte duchovního, který za bílého dne ohryzává mládencům uši! Ale to je v New Yorku na denním pořádku.
Takové už je to kruté velkoměsto, a teď si představte, co to znamená hledat v něm práci! Vy a já, kdo trávíme svůj čas tím, že se hledíme práci vyhnout, si to sotva uvědomujeme. Představte si,jaké to musí být, octnout se v New Yorku sám, bez jediného přítele či příbuzného, bez člověka, který by vás znal a staral se, co děláte.
Musí to být nádhera!
Ezechiáš zůstal chvíli nerozhodně stát. Rozhlédl se kolem sebe. Vzhlédl na vrcholek Metropolitní věže. Práci tam žádnou neviděl. Pohlédl naproti na mrakodrapy na Madisonově náměstí, ale ani zde jeho oko žádnou práci neobjevilo. Postavil se na hlavu a podíval se nahoru na mrakodrap přímo před sebou. Pořád nic.
Celý ten den i příští den hledal Ezechiáš práci.
Jedna firma na Wall Streetu hledala stenografa.
"Umíte těsnopis?" zeptali se ho.
"Ne" odpověděl mládenec v domáckém hrubém plátně; "ale můžu to zkusit." Shodili ho do šachty výtahu.
Ezechiáš se nedal odradit.
V hotelu Waldorf Astoria potřebovali vrchního kuchaře. Ezechiáš se o to místo ucházel.
"Umíte vařit?" zněla otázka.
"Ne," odvětil Ezechiáš, "ale dejte mi, pánové, proboha příležitost, pujčte mi vajíčko a já se vynasnažím - já se tak vynasnažím!" A slzy jako hrachy se mu kutálely po tvářích.
Skutáleli ho ze schodů.
Potom se ucházelo místo telegrafisty. Pouhý fakt, že neuměl telegrafovat, si vzali za záminku pro jeho odmrštění.
Za soumraku dostal Ezechiáš hlad. Vrátil se zpátky k portálu Waldorf Astorie. Před portálem stál vysoký muž v uniformě.
"Šéfe," oslovil ho náš hrdina, "neposkytl byste mi úvěr na kus poctivého žvance?" Poštvali na něj psa.
Taková, čtenáři,je krutost a zvrhlost velkoměsta.
Čtrnáct dnů hledal Ezechiáš Erteple práci. jednou či dvakrát dostal dočasné zaměstnání jenom proto, aby o ně zase přišel.
Na několik dní se stal účetním v jedné advokátní kanceláři. Propustili ho, protože nedokázal lhát. Asi týden dělal pokladníka v bance. Dostal vyhazov, protože odmítl padělat šek. Tři dny byl průvodčím na broadwayské tramvaji. O tohle místo přišel, poněvadž se zdráhal ukrást pětník jízdného.
Tak hrozná, čtenáři, je zkaženost v newyorském obchodním životě.
Dny zatím míjely a Erteple byl dosud bez práce.
jeho peněžní fondy byly vyčerpány. Stejně nikdy žádné peníze neměl. Živil se spásáním trávy v ústředním parku a pil vodu z napajedel zřízených Společností pro týrání zvířat.
Postupně se náš mládenec začal měnit; tvář mu ztvrdla a zachmuřila se, velkoměsto mu vtisklo svou pečeť.
Jednou v noci stál Ezechiáš na chodníku. Bylo pozdě, dávno po desáté. Občas přešel kolem ojedinělý chodec.
"Nebesa," řekl si Ezechiáš a zahrozil pěstí světlům krutého města, "poctivé prostředky jsem vyčerpal, tak to zkusím z druhého konce. Budu žebrat. Žádný Erteple ještě nežebral," zasmál se trpce, "ale já s tím začnu. " Kolem právě míjel dobře oblečený pán. Ezechiáš ho popadl za krk.
"Co chcete?" vykřikl pán v náhlé hrůze. "Nechtějte na mně práci! Práci vám žádnou dát nemůžu!" "Nechci práci," utrhl se na něho Ezechiáš. "Jsem přece žebrák." "Ach tak!" oddychl si pán s úlevou. "Tu máte, vezměte si těchhle deset dolarů a běžte si je někam propít!" Peníze! Peníze a s nimi nový pocit moci, který omámil Ezechiášův mozek opojnou vlnou.
"Pít!" zachraptěl. "To je to, pít!" Do očí mu padla světla mléčného baru.
"Jahodovej koktajl!" poručil si a hodil peníze na pult. Pil koktajl za koktajlem, až mu koktal mozek. Ve spárech démona vrávoral sem a tam po baru, hazardnicky se třikrát nebo čtyřikrát zvážil na lístkové váze, vypáčil z přihrádek automatu žvýkačku a zápalky a konečně se vypotácel na ulici s hlavou třeštící po požití třinácti koktajlů a jednoho pribináčka.
"Zločin!" sípěl si. "Zločin, to je to, co potřebuju!" Všiml si, že chodci se mu najednou s respektem vyhýbají. Na rohu ulice stál strážník. Ezechiáš zdvihl dlažební kostku, mrštil jí a zasáhl strážníka přímo do ucha.
Policista se na něj šelmovsky usmál a pak mu něžně pohrozil ukazováčkem. Byl to týž policista, který ho před čtrnácti

nedělemi praštil, když se Ezechiáš doptával na cestu. Ezechiáš šel dál, dosud překypuje právě zrozenou touhou po zločinu. Narazil na krám s výlohou novoročních dárků.
"Chci si koupit revolver," prohlásil.
"Prosím pane," zašveholil prodavač. "Má to být něco do večerní společnosti, nebo něco jednoduššího pro domácí potřebu? Tady máme velmi dobrý rodinný revolver, nebo byste měl raději zahradní model?" Ezechiáš si vybral revolver a vyšel z krámu.
"A teďka," cedil mezi zuby, "teďka se někam vloupám a seženu peníze." Zašel si na Pátou avenue, vybral si jednu z nejbohatších rezidencí a zazvonil.
V zářivě osvětlené hale se objevil komorník v livreji.
"Kde máte šéfa?" zeptal se Ezechiáš a ukázal revolver.
"Nahoře, pane, počítá právě peníze," odpověděl komorník, "ale nemá rád, když ho při tom někdo ruší." "Zaveďte mě k němu!" vyštěkl Ezechiáš. "Chci ho zastřelit a peníze mu sebrat." "Jak si přejete, pane," řekl komorník uctivě.
"Najdete ho v prvním patře." Ezechiáš se otočil, prostřelil komorníkovi dvakrát livrej a pustil se do schodů.
Pán domu seděl nahoře ve své pracovně u psacího stolu se stolní lampou. Před ním se vršila hromada zlaťáků.
Byl to starý člověk s bláhovým a blahovolným výrazem.
"Co to děláte?" zeptal se Ezechiáš.
"Počítám své peníze," odpověděl stařec.
"Co jste zač?" obořil se na něj Ezechiáš přísně.
"Jsem lidumil," vysvětloval stařec;. "Rozdávám peníze na záslužné účely. Uštědřuji vyznamenání hrdinům. Dávám ceny lodním kapitánům, kteří se vrhají na moře, a hasičům, kteří shazují lidi z oken ve vyšších patrech na jejich vlastní riziko; posílám americké misionáře do Číny, čínské misionáře do Indie a indické misionáře do Chicaga. Dávám peníze na to, abych zachránil univerzitní profesory před smrtí hladem, když si to zasluhují." "Dost!" zařval Ezechiáš. "Vy si zasluhujete smrt! Vstát! Otevřít pusu, zavřít oči!" Stařec vstal.
Třeskla hlasitá rána. Lidumil padl. Kule mu projela vestou a roztřepila mu šle na cimprcampr.
Ezechiáš s očima jiskřícíma zločinnou vášní si nacpal kapsy zlaťáky.
Dole na ulici vypukl povyk a vřava.
"Policie!" zasípal Ezechiáš. "Musím zapálit dům a uniknout v nastalém zmatku." Rozžehl bezpečnostní zápalku a přidržel ji k noze stolu.
Stůl byl ohnivzdorný a nechtěl hořet. Přidržel zápalku ke dveřím. Dveře byly ohnivzdorné. Zkusil to s knihovnou. Přejel zápalkou podél knih. Všechny byly ohnivzdorné. Všechno bylo ohnivzdorné.
Nepříčetný vztekem si strhl celuloidový límeček a zapálil ten. Zamával jím nad hlavou. Z oken vyšlehly obrovské ohnivé jazyky.
"Hoří! Hoří!" rozlehlo se ulicí.
Ezechiáš vyrazil ze dveří a hodil plápolající límeček do výtahové šachty. Železný výtah i s ocelovými lany v okamžiku vzplály; potom chytilo mosazné kování na dveřích a za chvíli se i cementová podlaha výtahu proměnila v jedinou výheň burácejících plamenů. Z budovy vyrazily obrovské sloupy dýmu.
"Hoří! Hoří!" volal dav.
Čtenáři, viděl jsi někdy požár ve velkoměstě? Je to báječný pohled. Člověk si uvědomí, že jakkoli je město bohapusté a strašné, přece jen se jeho lidská organizace projevuje v nejdokonalejší podobě.
Požár ledva propukl, když už byly zahájeny rozhodné kroky k jeho potlačení. Lidé v dlouhých řetězech si podávali kýble s vodou z ručky do ručky.
Pocákali průčelí všech sousedních domů, polili celou ulici, postříkali telegrafní sloupy a zlili mocnými přívaly vzrušený dav. Celé okolí požáru bylo doslova skrznaskrz promočeno. Lidé pracovali odhodlaně.
Vztyčili hbitě z ulice hasičský žebřík do výše pěti až šesti metrů. Jakýsi odvážlivec vyšplhal až na vrchol a kladkostrojem tam tahal jeden kýbl vody za druhým. Udržoval rovnováhu s chladnou odvahou cvičeného požárníka a lil vodu všemi směry na dav pod sebou.
Požár zuřil asi hodinu. Ezechiáš stál mezi plameny ve vyraženém okně, kvapně si nabíjel revolver a pálil do davu. Jeho palbu opětovaly salvy ze stovek revolveru z ulice. I to trvalo asi hodinu. Několik osob bylo málem zasaženo krupobitím kulek, které by byly osudné, kdyby byly někoho trefily.
Mezitím plameny pohasly a do budovy propadlé zkáze se vřítila četa policistů. Ezechiáš odhodil revolver a přijal je se založenýma rukama.
"Erteple,".oslovil ho policejní šéf, "zatýkám vás pro vraždu, vloupání, žhářství a spiknutí. Bojoval jste skvěle, stará vojno, a mrzí mě, že je naší trapnou povinností vás zatknout."
Když Erteple sestoupil do ulice, pozdravil ho dav provoláním slávy. Pravá statečnost vždycky vezme lidi za srdce.
Posadili Ertepla do auta a odfičeli si to na strážnici.
Cestou mu šéf dal napít ze své kapesní láhve a zapálil mu doutník.
Klábosili spolu o událostech toho večera.
Erteple si uvědomil, Že se mu otevírá nový život. Už nebyl opovrhovaný vyvrženec. Vstoupil mezi americkou zločineckou elitu.
Na strážnici zavedl šéf Ertepla do jeho pokoje.
"Doufám, že se vám ten pokoj bude líbit," řekl trochu s obavami. "Pro dnešní noc je to ten nejlepší, co vám mohu nabídnout. Zítra dostanete pokoj s koupelnou, ale když je to dneska tak nahonem, doufám, že se spokojíte s tímhle."
Dal Ezechiášovi dobrou noc a zavřel za sebou dveře.
V okamžiku však byl zase zpátky.

"Co se snídaní?" zeptal se. "Přejete si ji radši do pokoje, nebo nás poctíte v jídelně? Náš sbor se nemůže dočkat, až se s vámi setká." Příští ráno, než se Ezechiáš probudil, mu policejní šéf přinesl do pokoje nové oblečení - cylindr, frak, černobíle kostkované kalhoty a lakýrky s kamašemi.
"Doufám, že vám nebude vadit tato malá pozornost, pane Erteple. Náš sbor vám chce jenom umožnit; abyste u soudu působil náležitým dojmem." Ezechiáš se pečlivě oholil, oblékl a sestoupil do jídelny. Byl představen vedoucím představitelům policejního sboru a strávil s nimi příjemnou hodinku při doutníku v rozhovoru o včerejších nočních událostech.
Během dopoledne navštívila Ezechiáše řada lidí, aby mu blahopřála.
"Chci vám povědět, vážený pane," řekl mu šéfredaktor jistého velkého amerického deníku, "že o vašem včerejším výkonu se s patřičnými komentáři dovědí celé Spojené státy. Jak jste zastřelil toho komorníka, pane, to byla brilantní ukázka chladnokrevnosti, která znamenitě poslouží obraně nepsaného práva." "Pane Erteple," začal jiný návštěvník, "mrzí mě, že jsme se nesetkali už dřív. Vaši přátelé tady mi řekli, že jste v New Yorku už několik měsíců. Lituji, pane, že jsme se neznali. Zde je adresa mé firmy, pane Erteple.
Je to zdejší přední advokátní kancelář; rádi bychom měli tu čest a obhajovali vás před soudem. Tedy smíme? 0, díky, pane Erteple. A teď, protože nám do přelíčení zbývá ještě nějaká ta hodinka, bych vás rád zavezl autem k nám domů. Moje paní by vás hrozně ráda pozvala na malý intimní oběd." Soud zasedal toho dne odpoledne. Ezechiáš byl přivítán ovacemi.
"Pane Erteple," pravil pak soudce, "odkládám přelíčení o několik dní. Podle toho, co jsem slyšel, jste musel prožít velké nervové vypětí. Vaši přátelé mi říkají, že byste sotva mohl sledovat přelíčení s patřičným zájmem, dokud si pořádně neodpočinete." Když Erteple vycházel ze soudní síně, dav mu opět provolal slávu a soudce se k tomu přidal.
Příštích několik dnů byl Erteple velice zaměstnán.
Všechen čas mu zabraly recepce, přijímání různých občanských výborů a příprava obhajoby, při níž Ezechiášova vrozená inteligence vzbudila nadšený obdiv advokátů. I novináři se ucházeli o interviewy. Přicházeli podnikatelé a jejich poradci. Ezechiášovo jméno se octlo v seznamech správních rad několika vedoucích akciových společností a šeptalo se, že bude-li osvobozen, provede fůzi všech velkých firem poskytujících ochranu proti vloupání.
Přelíčení bylo zahájeno týden nato a trvalo dva měsíce. Ezechiáš byl obžalován z pěti různých zločinů:
ze žhářství (za to, že spálil ocelovou klec výtahu);
z nepřístojného chování (protože zastřelil komorníka);
z drobné krádeže (za uloupení peněz);
ze zabití dítěte (za to, že zastřelil lidumila);
a ze zločinu spáchaného za obzvlášť přitěžujících okolností (protože střílel po strážnících a netrefil je).
Líčení bylo velmi složité - z celých Spojených států se scházely znalecké posudky. Lidumilův mozek byl podroben analytickému rozboru. Nebylo objeveno nic.
Celá porota byla třikrát rozpuštěna jakožto předpojatá, dvakrát jakožto nevědomá a konečně jakožto choromyslná.
Přelíčení se protahovalo.
Mezitím narůstaly Ezechiášovy obchodní zájmy.
Nakonec bylo nutno na Ezechiášovo vlastní doporučení ponechat případ jeho osudu.
"Pánové," pravil Ezechiáš ve své závěrečné řeči před soudem, "Je mi líto, ale musím se vám omluvit, že nebudu s to vaše přelíčení dál navštěvovat. Ale vždycky, když se mi podaří uvolnit se na nějakou tu hodinku od obchodních záležitostí, můžete se spolehnout, že se na vás přijdu podívat. Prozatím buďte ujištěni, že budu vaše jednání sledovat s opravdovým zájmem." Opustil soudní síň za provolávání slávy a za zpěvu vlasteneckých písní.
Od té doby se případ beznadějně vlekl z jednoho stadia k druhému.
Obvinění ze žhářství prokuratura odvolala. Obžaloba z krádeže byla zamítnuta pro nedostatek důkazů. Zabití komorníka bylo prohlášeno za omluvitelnou nepříčetnost.
Obvinění ze zavraždění lidumila bylo staženo na základě všeobecného souhlasu. Erteplovi bylo přiznáno odškodné za ztrátu revolveru a nábojů. Jádro případu bylo na pokyn vyšší soudní instance postoupeno Federálnímu soudu a při odvolacím líčení se dostalo k Nejvyššímu soudu Spojených států.
Tam leží dodnes.
Ezechiáš zatím jako generální ředitel Společnosti na ochranu před vloupáním zůstává jedním z nejslibnějších mladých newyorských finančníků a má nejlepší vyhlídky, že bude zvolen senátorem.